

ВИДАННЯ
УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМ. СВ. КЛИМЕНТА ПАПИ

EDITIONES
UNIVERSITATIS CATHOLICAE UCRAINORUM
S. CLEMENTIS PAPAE

*Праці Греко-Католицької Богословської Академії
Opera Graeco-Catholicae Academiae Theologicae
Том XXXII Vol.*

Український Католицький Університет ім. св. Климента Папи

В ПЕРШОМУ П'ЯТИЛІТТЮ СВОГО ПОСТАННЯ І ДІЯЛЬНОСТІ

1963 - 1968

De Ucrainorum catholica Universitate S. Clementis Papae

PRIMO QUINQUENNIO PERACTO SUAE ORIGINIS ET ACTIVITATIS
ENARRATIO

Рим - 1969 — Romae
Накладом Університету — Universitatis sumptibus
diasporiana.org.ua

ВИДАННЯ
УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМ. СВ. КЛИМЕНТА ПАПИ

EDITIONES
UNIVERSITATIS CATHOLICAE UCRAINORUM
S. CLEMENTIS PAPAE

*Праці Греко-Католицької Богословської Академії
Opera Graeco-Catholicae Academiae Theologicae
Том XXXII Vol.*

Український Католицький Університет ім. св. Климента Папи

В ПЕРШОМУ П'ЯТИЛІТТІ СВОГО ПОСТАННЯ І ДІЯЛЬНОСТІ

1963 - 1968

De Ucrainorum catholica Universitate
S. Clementis Papae

PRIMO QUINQUENNIO PERACTO SUAE ORIGINIS ET ACTIVITATIS
ENARRATIO

Рим - 1969 — Romae
Накладом Університету — Universitatis sumptibus

**Український Католицький
Університет ім. св. Климента Папи**

**В ПЕРШОМУ П'ЯТИЛІТТЮ СВОГО ПОСТАННЯ І ДІЯЛЬНОСТІ
1963-1968**

РИМ 1969

Друкуються за дозволом Церковної Влади

I. ПОСТАННЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ

1. Хто лише побіжно познайомився зі станом Української Католицької Церкви, науки і громадського життя на Україні та на поселенню за її кордонами, а так само і з напрямними Вселенського Собору Ватиканського II, тому було ясно, що одним з найважливіших чинників під цю пору, що могли би зарадити дехристиянізації і розбиттю українського народу є постання і організація Українського Католицького Університету. З унеможливленням праці Богословської Академії у Львові оставався тільки один вихід, а саме, її відродження за кордонами України і то в повному вже виді і під належною міжнародною назвою Університету.

Українська Богословська Академія у Львові постала як частина Українського Католицького Університету, що в тодішніх політичних умовах можна було здійснити. Тепер, користаючи з свободи і можливости за кордоном, вона мала з обов'язку за завдання дати почин до здійснення своєї первісної ідеї, почесної і високої для своєї Церкви і свого народу. Отже треба було створити його правне постання грамотою оснований, яку митрополит Кир Йосиф видав 28 листопада 1963 р., зв'язуючи Український Католицький Університет з іменем св. Климентія Папи, як чільного носія єдності Церкви на Україні. Він перший, як Папа, зазначив себе глибоким богословсько-науковим твором, Посланням до Коринтян, і який жив довгий час в полудневій Україні, на засланнях, і зложив там свої святі кости як мученик, і згодом перенесений св. Володимиром до серця України — Києва. Він проповідував на Україні апостольство Христової Церкви, започатковане св. Ап. Андреем Первозванним. З ним тісно в'яжеться наша історія аж до монгольської доби, коли монголи в зруйнованім Києві розкинули його мощі. На полудневій Україні були в обігу навіть срібні монети з його погруддям. Нехай отже він буде даліше могутнім вступником і оборонцем нашого Університету на землі і на небі.

Грамота оснований Українського Католицького Університету з дня 28 листопада 1963 р. була надрукована в «Благовіснику» — урядовому віснику Верховного Архiepіскопа-Митрополита (рік 1966, кн. 1, стор. 37-38). Після того була опрацьована Конституція Українського Като-

лицького Університету і затверджена Верховним Архiepіскопом дня 25 листопада 1966 р. і видрукована рівнож у «Благовіснику» (рік 1967, кн. 1-2, стор. 75-97), а опісля в окремому першому томі Правничого Факультету.

2. На цій правній основі, зібралися на засіданні 23 червня 1963 р. три, оставші в живих, звичайні професори Богословської Академії: митрополит Кир Йосиф, о. д-р мітрат Василь Лаба (письмово) і д-р Микола Чубатий, згідно з правничим принципом «tres faciunt collegium». Вони предложили Митрополитові до іменування звичайними і надзвичайними професорами тих, з яких деякі вже працювали в Богословській Академії у Львові або відзначилися в між-часі визначними науковими працями, і поприслали їх на руки митр. Кир Йосифа. Одночасно митр. Кир Йосиф приступив до опрацювання Конституції. В цій праці брали також участь професори: Чубатий, Лаба, Янів, Старосольський, Лев, Соневицький Мих., Ісаїв, о. Марусин, о. Хома, о. Мончак і інші.

3. УПРАВА УНІВЕРСИТЕТУ

І Склад Професорської Колегії

Уряд ректора спочиває ще в руках митр. Кир Йосифа. Окремими грамотами були іменовані:

проректором і деканом Богословського Факультету — о. мітрат Василь Лаба

деканом Філософічно-Гуманістичного Факультету — д-р Володимир Янів

деканом Правничого Факультету — д-р Микола Чубатий

Секретарську працю сповняли — о. д-р Іван Хома — о. д-р Ігор Мончак

Квестуру провадив п. Василь Лосічко.

4. ЗАСІДАННЯ ПРОФЕСОРСЬКИХ КОЛЕГІЙ

П р о т о к о л

Засідання Професорської Колегії в справі відновлення праці Богословської Академії у Львові через створення Українського Католицького Університету, з головним осідком у Римі та в справі прийняття ЗВИЧАЙНИХ та НАДЗВИЧАЙНИХ професорів цього ж Університету.

Засідання відбулося в палаті Високопреосвященішого Митрополита Кир Йосифа у Ватикані, дня 24 червня 1963 року, в год. 17,30. Були присутні: ВПреосв. Митрополит Кир Йосиф, Ректор і Професор Богословської Академії у Львові та Професор Др. Микола Чубатий. Неприсутній на засіданні був отець мітрат Др. Василь Лаба, Зв. Професор на Богословській Академії у Львові (тепер в Едмонтоні, в Канаді) з оправданих причин. Для ближчого ознайомлення його з ціллю цього засідання вислано йому відповідні інформації, wraz з протоколом цього засідання до підпису.

Вирішено прийняти ось таких кандидатів Професорів Університету:

1. Др. Володимир Янів зв. проф. психології
2. Др. Михайло Соневицький надзв. проф. клясичн. філології
3. Др. Михайло Тершаковець, надзв. проф. укр. літератури
4. Др. Ярослав Рудницький, надзв. проф. укр. філології
5. Др. Олекса Горбач, надзв. проф. слав'янської філології
6. О. Др. Іван Хома, надзв. професор історії Укр. Церкви
7. О. Др. Мирослав Марусин, надзв. професор літургії
8. О. Др. Ізидор Нагаєвський, надзв. професор історії Всесвітньої

Церкви

9. О. Др. Іван Гриньох, надзв. професор догматики
10. Др. Богдан Казимира, надзв. професор суспільних наук
11. Др. Василь Ленчик, надзв. професор Історії
12. Др. Богдан Лончина, надзв. проф. модерної філології
13. о. Юлій Тицяк, надзв. проф. історії літургії
14. Др. Дмитро Бучинський, надзв. проф. романістики
15. Др. Петро Ісаїв, надзв. проф. філософічних наук

16. Др. Василь Лев, надзв. проф. старослав. мови
17. Др. Константин Кисілевський, проф. україністики
18. Др. Віра Селянська, надзв. проф. романської літератури
19. Др. Богдан Галайчук, надзв. проф. права
20. Др. Петро Качур, надзв. проф. біблійних наук.

«Історія Церкви» Проф. Миколи Чубатого будеечататись як даль-
ший том праць Богословської Академії.

Організація Університету має бути переведена на зразок Католиць-
ких Університетів. Крім вище названих кандидатів з бігом часу бу-
дуть узгляднені інші кандидатури заслужених Науковців.

Професорські Колегії складаються зі звичайних та надзвичайних
Професорів і Доцентів. Їх іменування довершує Митрополит.

Університет буде обіймати декілька факультетів, в міру своїх спро-
можностей, а саме: Богословську Академію з її факультетом, філософіч-
ний, правничий та інші. Український Католицький Університет з тим-
часовим осередним осідком в Римі може мати свої факультети по різних
країнах нашого поселення, а його завданням є внести свою лепту в скарб-
ницю вселюдського знання. Його професори і його студенти мають пе-
реійнятися науково утвердженням католицьким світоглядом і ширити
його серед українського і інших народів. З Університету мають вихо-
дити люди вчені, що мають збільшувати наукову продукцію і взагалі
вийти на зустріч потребам народу в цей важкий час.

Одне з перших завдань Католицького Університету буде у власній
домівці тут у Римі зібрати Бібліотеку, зокрема ті всі видання, що появи-
лись у Римі за останні десятиліття, як теж зібрати Музей церковно —
мистецьких гам'ятників, тощо.

Університет повинен приступити негайно до друкування вже гото-
вих наукових праць, рецензій з-під пера духовних та світських науковців.

Рим - Ватикан, дня 24 червня 1963.

† Йосиф Митрополит
о. проф. митрат Василь Лаба
проф. др. М. Чубатий

о. др М. Марусин
секретар

П р о т о к о л

Засідання Професорської Колегії в справі габілітації Д-ра Леоніда Соневицького на надзвичайного Професора Українського Католицького Університету ім. св. Климентія Папи.

Приявні: Блаженніший Верх. Аспп. Митрополит Йосиф,
Проф. Волод. Янів — декан,
Проф. Микола Чубатий, надзв. Професор Василь Ленчик,
о. Проф. Митрат Василь Лаба.

Засідання відбулося дня 5 червня 1966.

На ньому розглянено справу іменування Д-ра Леоніда Соневицького професором Історії на УКУ. Справу реферували Професор Микола Чубатий та надзв. Проф. Василь Ленчик. По переведенні дискусії над працями Л. Соневицького:

1. Український Єпископат Холмської та Перемиської Єпархії 14 і 15 в.

2. Bukovina in the Diplomatic Negotiations of 1914.

3. The Ukrainian Question in R.H. Lord's Writings of the Paris Peace Conference 1919.

4. Історія України: Синхроністично-хронологічна таблиця, рішено предложити Д-ра Леоніда Соневицького на надзвичайного професора Історії України на Укр. Кат. Університеті в Римі.

Рим, дня 5 червня 1966.

Микола Чубатий
о. др. Василь Лаба
† Йосиф
ВАСИЛЬ

о. д-р М. Марусин
секретар

П р о т о к о л

Засідання Професорської Колегії в якому взяли участь:

Верховний Архiepіскоп Кардинал Йосиф,
Отець Митрат Василь Лаба, Проректор,
Проф. Др. Микола Чубатий, Декан.

Розглянено справу номінування о. д-ра Мирослава Степана Марусина звичайним професором теології на Богословськiм факультетi, на підставі його друкованої праці «Святительські Служби в Київському Евхологiоні в поч. XVI ст. ».

Рішення: Обидва рецензенти о. Проф. В. Лаба і Проф. М. Чубатий висловилися позитивно та рішили предложити Верховному Архiepіскопові кандидатуру о. М.С. Марусина на звичайного професора.

Рим, дня 27 вересня 1966.

о. Др. Василь Лаба
Микола Чубатий
† Йосиф
ВАКард.

о. д-р М. Марусин
секретар

П р о т о к о л

Засідання Професорської Колегії, в якому взяли участь:

Верховний АЄпп. Кардинал Кир Йосиф,
Проф. Волод. Янів — Декан,
Проф. Др. Микола Чубатий, Декан,
о. Проф. Др. Мирослав Марусин.

1. Розглянено справу номінування Доктора Мирослава Антоновича надзвичайним професором МУЗИКОЛОГІЇ, на підставі його предложених праць, згідно з долученим до актів списком.

Рішення. Обидва рецензенти — Проф. Др. Микола Чубатий і о. Проф. Др. Мирослав Марусин висловилися позитивно та рішили предложити Верховному Архiepіскопів Митрополитові Кир Йосифові кандидатуру Д-ра Мирослава Антоновича на надзвичайного професора.

2. Предложено рецензовані проф. Б. Галайчуком і о. проф. ректором Ів. Жужеком — праці проф. на Унів. в Буенос Айрес, др. Тіне (Валентин) Дебеляк і признано до предлож. на надав. проф. славістики.

Рим, дня 1 червня 1967.

† Йосиф
ВАКард.

о. проф. д-р М. Марусин
секретар

II. ПРОФЕСОРСЬКА КОЛЕГІЯ

1. ТЕОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Декан — о. митрат проф. Др. Василь Лаба.

Звичайні професори:

Кардинал Йосиф Сліпий	— догматики
о. митрат Василь Лаба	— біблійних наук Нового Завіту, патрології, пасторальної і герменевтики
о. Мирослав Марусин	— літургії

Надзвичайні професори:

о. Др. Петро Качур	— біблійних наук Старого Завіту
о. Др. Ісидор Нагаєвський	— історії Вселенської Церкви
о. Юлій Тицяк	— історії орієнтальних Літургій
о. Др. Іван Хома	— історії Церкви на Україні.
о. Др. Іван Гриньох	— догматики

При викладах апологетики помагав асист. о. Антін Рижак, Студит.

Біографії професорів:

Митр. Йосиф Сліпий — Коберницький-Дичковський уродився 17 лютого 1892 р. в Заздрості повіт Теребовля, з батьків Івана і Анастасії Дичковської. Народну школу скінчив в Заздрості і у Вишнівчику, гімназію в Тернополі і там вложив в відзначенням іспит зрілості. Теологічні, філософічні і правничі студії кінчив у Львові, Інсбруці і Римі. В 1917 р. став священником. Докторат теології одержав в Інсбруці на основі дисертації-праці «*Die Auffassung des «Lebens» nach dem Evangelium und I. Briefe des Hl. Johannes*» в 1918 р. Там і габілітувався, предложивши працю: «*Die Trinitätslehre des byzantinischen Patriarchen Photios*» в 1920. Другу габілітацію одержав на основі більшого твору: «*De principio spirationis in SS. Trinitate*» предложенного на університеті Іпероріяnum в Римі і там одержав титул «*magister aggregatus*» в 1922 р.

В тому році був іменований митр. Андреем Шептицьким професором

догматики, в 1925 р. ректором Духовної Семінарії, а в 1928 р. професором і ректором Богословської Академії, яким був аж до 1944 р.

В 1939 р. був іменований папою Пієм XII архієпископом і коадьютором Митрополита, в 1944 р. *став* Митрополитом Галицьким, в 1963 р. проголошений *Верховним Архієпископом*, а в 1965 р. Кардиналом.

В 1945 р. був арештований більшовиками і просидів в тюрмах і лагерах до 1963 р., коли то завдяки старанням папи Івана XXIII був звільнений і привезений на Вселенський Собор до Риму, де і досі перебуває.

Його праці, також є видані п.з. Твори Верховного Архієпископа Йосифа, Рим 1968 і далі.

БІБЛІОГРАФІЯ ПРАЦЬ МИТРОПОЛИТА ЙОСИФА СЛІПОГО*

І. НАУКОВІ ПРАЦІ ТА СТУДІЇ

А. Богословські теми

Перша стаття була про «Прагматизм» Нива 1915.

1. Die Trinitätslehre des byzantinischen Patriarchen Photios. (In: Zeitschrift für katholische Theologie. Bd. XLIV, 1920 und XLV, 1921), Innsbruck. Separatum: Innsbruck 1921 (Im Selbstverlag), ss. 90.

2. De amore mutuo et reflexo in processione Spiritus Sancti explicanda. (In: Bohoslovnia, vol. I), Leopoli 1923, pp. 3-16 et 97-113. Separatum in: Series « Editiones ' Bohoslovnia ' », N.I., Leopoli 1923, pp. 111+29.

3. Фотій і Filioque (в місячнику: Нива, річник XVIII), Львів 1923, стор. 83-90 та 130-134.

4. Св. Тома і теологія Сходу (Нива, XIX), Львів 1924, стор. 391-393.

5. De valore S. Thomae Aquinatis pro Unione eiusque influxu in theologiam orientalem. (In: Acta IV, Congressus Velehradensis anno MCMXXIV), Olomucii 1925, pp. 254-270.

5a. Idem (In: Bohoslovnia, vol. III), Leopoli 1925, pp. 1-18.

6. Св. Тома з Аквіну і схоластика (в кварталнику: Богословія, т. III), Львів 1925, стор. 91-116, 226-229 та 277-308. ВІДБИТКА в серії « Видання Богословії » ч. 4, Львів 1925, стор. 76.

7. Іще на схолястично-догматичні теми (Богословія, т. IV — продовження дискусії з о. д-ром. Г. Костельником), Львів 1926, стор. 306-317.

8. De principio spirationis in SS. Trinitate. Series: Opera Theologicae Societatis Ucrainorum, vol. II, Leopoli 1926, pp. VIII+120.

* Список зроблений на підставі матеріалів зі Збірника «Релігія в житті українського народу». Записки НТШ т. 181, стор. XXV-XXXII.

9. Num Spiritus Sanctus a Filio distinguatur, si ab eo non procederet (In: Bohoslovia, vol. V, 1927, et vol. VI, 1928). Separatum: in: Series « Editiones ' Bohoslovia ' », n. 6, Leopoli 1927, pp. 36.

10. De septenario numero Sacramentorum apud Orientales uti vinculo Unionis et conservationis fidei (In: Acta VI, Conventus Velehradensis), Olomucii 1933, pp. 214-233).

10a. Idem (In: Bohoslovia, vol. XI), Leopoli 1933, pp. 177-185.

11. Wyzantynizm jak forma kultury (In: Pamiętnik IV-ej Piskiej Konferencji kapłanskiej w sprawie Unji kościelnej; 7-9.IX.1933), Pisk 1934, Stor. 57-78, Separatum, 1934, Stor. 22.

12. Погляд на з'єдинені й нез'єдинені Церкви Сходу і догматичні різниці меж ними (У Збірнику: Унійний З'їзд у Львові. Праці Богословського Наукового Товариства, том XI-XII), Львів 1937, стор. 45-77.

13. Загальна Наука про св. Тайни. Серія: Бібліотека Логосу, том II, Йорктон, Саскачеван, Канада 1953, стор. 91.

14. Тайна хрещення й миропомавання. Серія: Бібліотека Логосу, том VII, Йорктон 1955, стор. 94.

15. Тайна Пресв. Евхаристії. Серія: Бібліотека Логосу, том XIII, XXI та Йорктон.

Частина I, 1957, стор. 63

Частина II, 1959, стор. 54

Частина III, 1960, стор. 64

Томи під 13-15 творять ціле, і вони насамперед з'явилися під спільним наголовком: « Догматика Вселенської Церкви » у кварталнику Логос (Йорктон, Саскачеван, Канада), починаючи в т. I (рік 1950) і кінчаючи на т. X (1959).

Б. І с т о р і я

16. Богословське формування і письменська творчість св. Йосафата Кунцевича (В збірнику: Св. свщм. Йосафат Кунцевич — Матеріали і розвідки в нагоду ювілею вібрав о. д-р Йосиф Сліпий, проф. телогії. В серії: Праці Богословського Наукового Товариства, том I), Львів 1925, стор. 233-252.

В цьому ж Збірнику Автор написав, як редактор, ще:

16a. Передмову, стор. 7-8.

17. Про молодечий вік нашого Митрополита (Богословія, том IV), Львів 1926, стор. 6-26.

18. Кілька дат з першої половини життя луцького єпископа Йосифа Боцяна (Богословія, том V), Львів 1927, стор. 65-77.

19. Петроградський синод 1917 р. (Богословія, том IX), Львів 1931, стор. 289-297.

20. Зі стор'ятдесятьлітньої перспективи (Нива, XXVIII; Промова, виголошена на академії в нагоди 150-літнього ювілею Духовної Семінарії), Львів 1933, стор. 406-412.

21. Історичний огляд виховання Духовенства в католицькій Церкві загалом і зокрема на Україні (У Збірнику: Греко-католицька Духовна Семінарія у Львові. Матеріяли і розвідки зібрав о. проф. д-р Йосиф Сліпий. В серії: Праці Греко-Католицької Богословської Академії у Львові, том I-II), Львів 1935, стор. 7-39.

В цьому ж Збірнику Автор написав, як редактор, ще:

21а. Вступне Слово, стор. 5-6.

В. О г л я д и н а у к о в о г о ж и т т я й з в і т и

22. De cultu SS. Cyrilli et Methodii in Ucraina. (In: Acta VII, Conventus Velehradensis anno MCMXXXVI), Olomucii, pp. 147-152.

22а. Conspectus historicus venerationis SS. Cyrilli et Methodii in Ucraina (In: Bohoslovia, vol. XIV), Leopoli 1938, pp. 203-208.

23. Unijni zmahannia w ostannim piwstolittiu (In: Pamietnik VI-ej Pinskiej Konferencji kapłanskiej w sprawie Unji kościelnej, 1-3.IX.1937). Pinsk 1939, Stor. 128-141.

24. На Велеграді (Нива, XVII), Львів 1922, стор. 337-345 та 392-402.

25. Богословське Наукове Товариство і його статuti, Львів 1924, стор. 19.

26. Directiones quaedam progressum theologicum in Oriente spectantes (Bohoslovia, vol. VII), Leopoli 1929, pp. 209-226.

27. Значення і устрій гр.-кат. Богословської Академії (Нива, XXIV; доповідь на святочнім відкритті Академії в дні 5 жовтня 1929), Львів 1929, стор. 426-433.

28. Греко-католицька Богословська Академія і її статuti, Львів 1930, стор. 30. Друге видання: Львів 1933, стор. 32.

29. Митрополит-Ювілят і Духовна Семінарія у Львові (Нива, XXV), Львів 1930, стор. 452-455.

30. Греко-католицька Богословська Академія у першій трьохлітній своїй існування (1928-31), Львів 1932, стор. 109.

31. Реформа богословських студій (Богословія, том X), Львів 1932, стор. 97-100.

32. «Ростемо!» (Нива, XXVII; Промова о. Ректора Йосифа Сліпого на святочній інавгурації академічного року 1932-33 на Богословській Академії у Львові, дня 9.X.1932), Львів 1932, стор. 347-351.

33. Греко-католицька Богословська Академія у Львові в другім трьохліттю свого існування (1932-34), Львів 1935, стор. 173.

34. Десять літ праці Богословської Академії (Нива, XXXIII; Промова, виголошена на інавгурації Академічного року, дня 9.X.1938 р.), Львів 1938, стор. 387-390.

II. Ідеологічні твори подорожі

35. Шляхом Обнови, Львів 1928, Накладом автора, стор. 106.

36. Паломництво до святої землі. Серія: Аскетична бібліотека Греко-католицької Духовної Академії у Львові, том VI, Львів 1935, стор. 200.

37. Віра і наука (В місячнику: Дзвони, річник V), Львів 1935, стор. 125-134 та 199-210. ВІДБИТКА у серії: Бібліотека Дзвонів ч. 12, Львів 1935, стор. 24.

38. Кембрідж і Оксфорд (Дзвони, VI), Львів 1936, стор. 189-197.

39. Подорож по Англії. Серія: Бібліотека Дзвонів ч. 15, Львів 1936, стор. 128.

40. Гордощі Архімедового города (Дзвони, VIII), Львів 1938, стор. 517-519.

40а. Подорож по Сицилії. Львів 1937.

III. Рецензії та огляди творів

41. З новішої дискусії над Тайною Покаяння (Богословія, том I), Львів 1923, стор. 75-80 та 150-155.

42. *Dr. Martin Grabmann*: «Die Idee des Lebens in der Theologie des hl. Thomas von Aquin», II, 1924; pp. 65-66.

43. *Prof. Dr. Johannes Stufler*, «Divi Thomae Aquinatis doctrina de Deo operante», II, 1924, pp. 213-217.

44. *Dr. Martin Grabmann*, «Das Seelenleben des heiligen Thomas von Aquin», II, 1924, pp. 335-336.

45. *Prälat Dr. M. Grabmann*, «Hilfsmittel des Thomasstudiums aus aller Zeit», III, 1925, pp. 128.

46. *Engelbert Krebs*, «Die Kirche und das neue Europa», III, 1925, pp. 141-143.

47. *Dr. Martin Grabmann*, «Der göttliche Grund menschlicher Wahrheitserkenntnis nach Augustinus und Thomas von Aquin», III, 1925, pp. 242-243.

48. Збірна рецензія трьох книжок:

48a. « Der Katholizismus als Lösung grosser Menschheitsfragen ». Herausgegeben vom Akademischen Verein « Logos », Innsbruck-Wien-München.

48b. « Katholizismus und moderne Politik », « Logos ».

48c. « Der Katholizismus als Kulturfaktor », « Logos », Bohoslovia, vol. III, Leopoli 1925, pp. 339-340.

49. *Dr. Theol. Anton Michel*, « Humbert und Kerullarios », IV, 1926, pp. 369-371.

50. *P. Theopil Spáčil S.J.*, « Doctrina theologiae Orientis separatis de sacramento baptismi », V, 1927, pp. 39-40.

51. *Prälat Dr. Aem. Schoepfer*, « Der heilige Thomas von Aquin als Bahnbrecher der Wissenschaft », V, 1927, pp. 45.

52. *Dr. Josef Lechner*, « Die Sakramentenlehre des Richard von Mediavilla », V, 1927, pp. 162-164.

53. *Rupert Wickl S.J.*, « Ein Büchlein vom Heiligen Geiste », V, 1927, p. 170.

54. *Max Huber S.J.*, « Die Nachahmung der Heiligen in Theorie und Praxis », V, 1927, pp. 244-245.

55. *Leopold Engelhart*, « Neue Wege der Seelsorge im Ringen um die Grosstadt », Bohoslovia, vol. VI, fasc. 4, 1928, pp. 42-44.

56. *Anton Wortitschek*, « Persönlichkeitspflege », vol. VI, fasc. 4, 1928, pp. 44-45.

57. *Henri Denzinger et Clem. Brannwart S.J.*, « Enchiridion symbolorum », VII, 1929, p. 117.

58. *ks. Dr. M. Sieniatycki*, « Zarys dogmatyki katolickiej », VIII, 1930, pp. 50-52.

59. *J. Müller*, « Der heilige Joseph », XVI, 1938, p. 54.

IV. РІВНІ СТАТТІ, ПРОМОВИ, НЕКРОЛОГИ

60. Рудольф Айкен та його погляд на християнство (Нива, XII), Львів 1916, стор. 471-477 та 542-549.

61. Св. Єфрем Сирійський — учитель Вселенської Церкви (Нива, XVI), Львів 1921, стор. 353-356.

62. Папа Пій XI (1879-1929) (Богословія, том VII), Львів 1929, стор. 205-208.

63. На унійні теми (Нива, XXV), Львів 1930, стор. 81-92.

64. Священнича санаторія в Гребенові (Нива, XXV), Львів 1930, стор. 321-324.

65. Ювілей генія (Нива, XXV), Львів 1930, стор. 410-417.

66. З життя російської еміграції (Нива, XXVI), Львів 1931, стор. 176-178.

67. Роман Ковшевич (Некролог. Богословія, том X), Львів 1932, стор. 91-92.

68. Тим, що відійшли від нас. Промова біля церкви Духовної Семінарії на похоронах о. митрата Александра Лешковича-Бачинського (Нива, XXVIII), Львів 1933, стор. 259-263.

69. Кардинал Євген Пачеллі — Папа Пії XII (Богословія, том XVII), Львів 1939, стор. I-II.

О. мітрат д-р Василь Лаба уродився дня 1 вересня 1887 р. в Бертешові повіт Бібрка, з батьків Михайла й Анни з Диких. Народню і середню освіту дістав у Львові. Після зложення іспиту зрілості з відзначенням в 1906 р. богословські і філософічні студії здобув у Львові, Інсбруці, Відні і в Фрибурзі (Швайцарія). Промувався на доктора теології на університеті в Відні в 1914 р. на основі предложенної дисертації: «*Der Prozess Jesu Christi vor dem jüdischem Synedrium*» і зложених стислих іспитів: на університеті в Інсбруці з моральної богословії, історії Церкви і канонічного права та на університеті у Відні з догматики. В осени 1912 р. став священником. Від 1914-1920 р. виконував різні душпастирські обов'язки, уряди, в 1921 р. був іменований катихитом середніх шкіл у Львові, в 1926 р. віцеректором Духовної Семінарії, в 1932 р. крилошанином Митрополичої Капітули і звичайним професором Богословської Академії. В 1940 р. в січні виїхав до Німеччини як переселенець і перебував в переселенчому таборі в Судетах, опісля в Сяноку при Апостольській Адміністрації Лемківщини. Осінню 1941 р. вернувся до Львова і був професором Богословської Академії і духовником в Духовній Семінарії впродовж німецької окупації Галичини. В 1944 р. на весні виїхав остаточно зі Львова до Праги, а в 1945 р. після закінчення війни, з Праги до Бамбергу в Німеччині. Від 1945-1948 р. був ректором студій і професором Української Католицької Духовної Семінарії на чужині в Гіршберґі коло Мюнхену, а від 1948-1950 р. ректором студій і професором Української Католицької Духовної Семінарії в Кулемборґу коло Утрехт в Голляндії. Від 1950 р. перебував в Едмонтоні (Канада), сповняючи уряд синкела едмонтонської єпархії.

Його наукові праці: 1. Біблійна герменевтика. 2. Патрологія. 3. Священничі духовні вправи. 4. Митрополит Андрей Шептицький — його життя і заслуги й інші.

о. Мирослав Степан (двох імен) Марусия, син дяка Андрія та Марії з Качоровських, народився в селі Княже, Золочівського району, Львівської Архиепархії, дня 26 червня 1924 року, в четвер на Празник Пресвя-

тої Евхаристії. Діди і прадіди були селяни в Княжому, дід подібно як пізніше батько був місцевим дяком.

Народню школу (I-V класу) відбув у родинному селі, відтак (VI-VII кл.) в Золочеві, у школі Адама Міцкевича. До Першого Святого Причастя приступив зі шкільними своїми ровесниками на весну 1933 року в церкві рідного села, Святого Іллі Пророка.

Середню школу (гімназію) зачав в Золочеві в « Рідній Школі » 1937 року, продовжував у тому ж будинку за совітської влади (1939-1941), а закінчив у Малій Семінарії у Львові іспитом зрілості, з відзначенням, дня 8 червня 1943 року.

Цього ж року вступив до Богословської Академії у Львові, де й закінчив перший рік філософії.

Дальші філософічні й богословські студії продовжував і закінчив на Богословській Академії в Падерборн, у Вестфалії, а саме від осені 1944 до весни 1949, тобто упродовж 10 семестрів.

На заклик Владики Кир Івана, Апостольського Візитатора Українців у Західній Європі, прибув 20 березня 1949 року до Риму і тут продовжував ще вищі богословські студії на Папському Інституті Східніх Наук, що їх й закінчив 1951, відзначений науковим титулом доктора.

Нижчі піддияконські свячення отримав з рук Владики Кир Івана Бучка в церкві Отців Вербітів в Інгольштадт, в Лазареву Суботу, дня 24 квітня 1948. На другий день, тобто дня 25 квітня, на Квітну Неділю був поставлений на диякона в часі торжественної Архисврейської Літургії, відправленої для українських Скитальців в Регенсбургу, в церкві Отців Капуцинів. Ісрейські свячення отримав теж з рук Кир Івана, по восьми днях, тобто на Празник Святої Пасхи, дня 2 травня 1948, в церкві Отців Капуцинів в Мюнхен.

З хвилиною свого приїзду до Риму, в березні 1949 року, був зайнятий частинно в Канцелярії Апостольського Візитатора. В червні 1951 року був іменований грамотою Апостольського Візитатора Канцлером й І. Секретарем Ап. Віз.

За старанням ВПреоєв. Владики Кир Івана отримав у травні 1959 року від Святішого Отця Папи Івана XXIII номінацію на почесного папського шамбеляна.

Дисертаційну (докторську) працю на Папському Інституті Східніх наук написав на тему:

Die Vereinigung der Peremysler und Lemberger Eparchien mit dem Apostolischem Stuhle, Rom 1951.

Ця праця була частинно друкована окремою відбиткою.

Крім цього були друковані:

1. Памяті Покійного Отця Прелата Мирона Горникевича.
2. Внутрішнє життя священика — найконечніший засіб апостоль-

ської діяльності, в Урядовім Віснику Ап. Віз. за січень-вересень 1959 року та окремою відбиткою.

3. Статті на обрядові теми в Урядовім Віснику Ап. Віз.

4. Die Lemberger Theologiestudenten zu Paderborn, in der Festschrift «Das Collegium Leonium» herausgegeben von Prälat Dr. Joseph Höfer, Paderborn 1962.

5. Від 1950 року статті на богословські, біблійні, літургічні, історичні теми, а також дописи на релігійну тематику в наших католицьких часописах і журналах, як: «Християнський Голос», «Америка», «Наша Мета», «Українські Вісті» з Едмонтон, «Світло», «Поступ», «Альма Матер», «Шлях» та інші.

Від 1958 року іменований Священною Конгрегацією Східньої Церкви Членом Літургічної Комісії для видання наших літургічних книг, а саме книги «Архивратикон» та книги «Великий Требник». У зв'язку з цією працею має прибираний матеріал для підготовки іншої праці про Київський Евхологійон XV століття.

Також прибирав дещо матеріалу для видання книги: «Життя й діяльність та шлях страдань Митрополита-Ісповідника ВПреоув. Кир Йосифа Сліпого». Дещо з цього матеріалу було друковане в «Альма Матер», журналі питомців Папської Семінарії Святого Йосафата.

На основі друкованої праці «Божеств. Літургія в Київ. митроп» був іменований 1964 р. надзв. професором літургіки, а в 1966 р. на основі «Чини Святительських Служб в Київському Евхологійоні з початку XVI ст.» звичайним професором.

о. д-р. Петро Качур народився в селі Братківцях коло Станиславова 1918 року. Закінчивши українську гімназію в Станиславові в 1936 р., восени того ж року почав студії в станиславівській Духовній Семінарії, звідки в 1938 р. був висланий до Риму. В час студій у Пропаганді, у воєнні роки, занедужав на туберкульозу грудей. Усе ж у 1943 р. був висвячений на священика, і після кількох років лікування недуга перестала бути грізною. В 1949 р. одержав титул доктора теології. Після цього записався на студії в Біблійному інституті. До Канади виїхав аж наприкінці 1951 року.

У Канаді душпастирював спочатку в містечку Летбридж в Альберті, а потім у місті Вікторії над Тихим океаном аж до половини 1956 року. В той час несподівано став редактором, бо після наглої смерті д-ра Івана Німчука, одного з двох редакторів едмонтонської міжпархіяльної газети «Українські вісті». До праці в газеті долучене додаткове співробітництво в катедральній церкві в Едмонтоні.

Першою науковою спробою була дисертація «Роля св. Петра в Новому завіті за екзегезою митр. Сергія Тіхомірова і Сергія Булгакова»

(1949). Частину дисертації надрукував журнал університету Пропаганди «Еунтес доцете», 1949, стор. 395-422. З цього була зроблена окрема відбитка для одержання диплому доктора богослов'я.

У «Записках Чина св. Василія Великого» (Рим, 1950, стор. 415-423) була вміщена рецензія на працю о. М. Германюка «Ля параболь еванжелік» (Лювен, 1947).

Статтю про критику тексту св. Ів. 1, 14 вмістив журнал Біблійного інституту «Вербум Доміні», 1951, стор. 20-27.

У журналі «Логос», що виходить у Йорктоні в Канаді, були надруковані три статті: «Огляд наукової творчості о. мітрата В. Лаби-ювілята» (1958, стор. 137-141); «Св. Петро на горі Переображення» (1960, стор. 244-247); «Протестантське 'тільки' і католицьке 'і'» (1961, стор. 18-20).

Для «Енциклопедії українознавства» проф. В. Кубійовича написав два гасла: «кагал» і «караїми»; співпрацював у редагуванні деяких інших гасел.

о. д-р. Ісидор Нагаєвський народився 21 червня 1908 року в родині Дмитра Нагаєвського й Марії із Смеречинських в селі Полівцях, пов. Чортків, Західня Україна.

Початкову науку побирав в рідному селі, а до середньої школи ходив в роках 1920-1928 та склав іспит зрілості в Бережанах.

В 1929 р. був прийнятий до Богословської Академії у Львові, яку скінчив в 1934 році.

В дні 22 червня 1935 року був рукоположений на священика та сповняв душпастирську працю в таких парафіях: Могильниця, Залава, Берлин, Білявці й Добротвір.

В 1945/47 рр. був духовником українських скитальців в Італії аж до виїзду в Америку в травні 1947 року. В Америці душпастирював в таких місцевостях: Батлер, Па., Йонґставн, О., та Кемден, Н. ДЖ., на останньому місці працював від 8 серпня 1950 року.

Під час гімназійних та богословських студій, мав особливе замишування досліджувати минуле рідного народу. Це робив залюбки під час душпастирської праці в Україні й поза нею, а головню по другій світовій війні, як звичайний студент історичного факультету УВУ. По його скінченні написав дисертацію «Кирило-Методіївське християнство в Русі-Україні», яку прихильно оцінили проф. д-р. Олександр Оглоблин та проф. д-р. Наталія Полонська-Василенко. Влітку 1953 р. по видержанні ригорову був промований на доктора історичних наук.

Досі написав та опублікував такі історичні праці:

1. Католицька Церква в минулому й сучасному України, Філадельфія, 1950;

2. Кирило-Методіївське християнство в Русі-Україні, Рим, 1954;
3. Рівноапостольна св. Ольга-Олена, княгиня й володарка України, Філадельфія, 1955;
4. Рим і Візантія, Торонто, 1956;
5. Київський князь Ізяслав-Дмитро та Петрів Престол в Римі, Йорктон, 1958;
6. Стародавня Україна в світлі історичних пам'ятників, Йорктон, 1961 (це була габілітаційна праця на доц. стародавньої історії України на УВУ);
7. Об'єднання Церкви й Ідея патріархату в Києві, Торонто, 1961;
8. Гисторі оф Юкрейн (по-англійськи), Філадельфія, 1962.

Має написані праці:

1. Історія Римських Вселенських Архисреїв, три томи.
2. Гисторі оф де Юкраїніан Модерн Стейт, 1917-1923.

о. Юлій Тицяк - *Curriculum Vitae*.

Ich bin Pfarrer in Ramershoven, einem Dorfe im Landkreis Bonn, nahe beim Voreifelstaedchen Rheinbach.

Mein Vater, Julius Tyciak, war Ukrainer aus Ostgalizien und Ingenieur bei der Standard Oil Companie, die damals im Gebiet der rumae-nischen Karpaten Bohrungen vornam. Dort wurde ich im Jahre 1903 am 14. Mai bei Targovicte in Scela Gurra Očnitei geboren. Mein Vater starb im Jahre 1908 in Lemberg, woselbst er begraben ist. Meine Mutter war Schlesierin und zog nach dem Tode ihres Mannes, meines Vaters, nach Duesseldorf mit meinen Schwestern und mir. Dadurch kamen wir in die Erzdioezese Koeln. Nach meiner Reifepruefung (Abitur) 1922 studierte ich an der Universitaet Bonn Theologie und Philosophie und wurde 1926 in das Priesterseminar Koeln aufgenommen. Am 28. Juni 1927 wurde ich im Koelner Dom zum Priester geweiht. Vom 15. September 1927 bis 14. September 1931 war ich Kaplan in Duesseldorf-Heerdt, vom 15.9.1931 bis zum 3. Maerz 1933 war ich Krankenhaus-Rektor in Wipperfuerth, vom 4. Maerz 1933 bis zum 1. Februar 1939 war ich Kaplan in Koenigshofen; vom 2. Februar 1939 bis zum 30. Januar 1947 war ich Rektoratspfarrer in Stammelerbusch, vom 2. Februar 1947 bis zum 5. April 1952 Rektoratspfarrer in Roettgen bei Bonn und seit dem 6. April 1952 bin ich Pfarrer in Ramershoven bei Rheinbach.

Mein literarisches und wissenschaftliches Interesse betrifft vornehmlich die Ostkirchenkunde, besonders dogmatische, patristische und liturgische Fragen. Wie die beilegende Bibliographie zeigt, habe ich mich neben Problemen der Ostkirchenkunde auch mit biblischer Theologie beschaeftigt.

BIBLIOGRAPHISCHE NOTIZEN

- Oestliches Christentum, Warendorf 1934.
Gottesgeheimnis der Gnade, Regensburg 1935.
Christus und die Kirche, Regensburg 1936.
Erloeste Schoepfung, Regensburg 1937.
Liturgie als Quelle oestlicher Froemmigkeit, Freiburg 1938.
Sammelwerk, Tyciak-Wunderle-Werhun, Der Christliche Osten, Geist und Gestalt, Regensburg 1939.
Sammelwerk, Krueger-Tyciak, Morgenlaendisches Christentum, Paderborn 1940; Mariengeheimnisse, Regensburg 1940, (2. Auflage-Magd und Koenigin, Freiburg 1950).
Mysterien Christi, Regensburg 1940.
Der dogmatische Schriftbeweis bei Scheeben, Paderborn 1947.
Wege oestlicher Theologie, Bonn 1946.
Der Kelch des Heils, Duesseldorf 1949.
Der siebenfaltige Strom, Freiburg 1953.
Zwischen Abendland und Morgenland, Duesseldorf 1949.
Prophetie und Mystik, Duesseldorf 1952, bei Isaias.
Die Weisheitsbuecher des A.T., Paderborn 1950.
Untergang und Verheissung, Duesseldorf 1957.
Morgenlaendische Mystik, Duesseldorf 1949.
Jahreskranz der Guete Gottes, Mainz 1953.
Heilige Theophanie, Kultgedanken des Morgenlandes, Trier 1959. (Franz. Uebersetzung: Maintenant Il vient, Le Puy 1963).
Das Herrenmysterium im byzantinischen Kirchenjahr, Freiburg 1961, (ital. Uebersetzung: Il Mistero del Signore, Milano 1963).
Maranatha, Die Geheime Offenbarung und die kirchliche, Liturgie, Warendorf 1947.

Als Herausgeber (gemeinsam mit Werhun und Wunderle) bin ich mit einem Beitrag *Die Theologie des Ostens und das Abendland* in dem Werk « Der Christliche Osten. Geist und Gestalt. » vertreten. Die liturgische Seite wurde von Odo Casel und Kilian Kirchhoff bearbeitet (Der Christliche Osten, Tustet Regensburg 1940).

Außerdem habe ich liturgiewissenschaftliche Fragen beruehrt in dem Werk *Zwischen Morgenland und Abendland* (Bastion-Verlag, Düsseldorf 1949), das mehr dogmatischen Problemen gewidmet ist. Die dogmatischen Akzente gewinnen ihre Nuancierung aus liturgischen Tatsachen.

Wie meine kurze Übersicht deutlich macht, fuhle ich mich durch die Mysterientheologie Odo Casels in meinen liturgiewissenschaftlichen Arbeiten angeregt und versuche deutlich zu machen, wie die östlichen Liturgien nur von hier aus sinngemäss gedenkt werden können.

UEBERSICHT UEBER DIE LITURGIEWISSENSCHAFTLICHEN
ARBETEIN SEIT 1934

Im Jahre 1934 veröffentlichte ich in der Zeitschrift « Liturgisches Leben » (Herausgeber Johannes Pinsk) und in der Zeitschrift « Die Seele » (Herausgeber Alois Wurm) einige Aussätze und Artikel über östliche Geisteshaltung und Liturgie.

In demselben Jahre erschien meine Schrift « *Ostliches Christentum* » (Schnellsche Verlagsbuchhandlung, Warendorf 1934).

Auf Grund dieser Veröffentlichungen erhielt ich von Abt Ildefons Herwegen von Maria Laach, dem Erwecker der liturgischen Bewegung in Deutschland, die Einladung zur Mitarbeit an seiner bekannten Buchreihe « Ecclesia Orans ». Die Frucht dieser Anregung war der Band « *Die Liturgie als Quelle östlicher Frömmigkeit* » (20. Bd. von Ecclesia Orans, Herder, Freiburg im Breisgau 1937). Die hier geäußerten Gedanken versuchen, in Geist und Gestalt der östlichen Liturgien einzudringen und die Frömmigkeitsformen des östlichen Christentums von der Liturgie her zu begreifen. Nach einem Durchblick durch die österliche Grundgestalt im Paschageheimnis des Herrn wird die eucharistische Liturgie vom kultischen Mysterium her begriffen als die Gegewärtigsetzung der gesamten Heilstat Christi. Es folgt das Stundengebet des Offiziums als Teilnahme am Himmelskult, die Sakramente als Anticipation der kommenden Herrlichkeit. Die empfangende, aufnehmende Art der östlichen Spiritualität und das Mysterium der Ikone werden als Begegnung mit der jenseitigen Welt einsichtig gemacht.

In den Jahren 1937 und 1938 erschienen im Jahrbuch des Kath. Akademiker Verbandes « Der Katholische Gedanke » (Herausgeber Franz Xaver, München) eine Reihe von *Übersetzungen von liturgischen Texten* aus dem Lateinischen nach dem Liturgiewerk von E. Renandot, Liturgiarum Orientalium Christianorum Collectio II, (Frankfurt a.M. 1847). Den Texten wurden erklärende Worte beigelegt.

Nach dem Kriege konzentrierte ich die liturgiewissenschaftliche Arbeit auf die geistesgeschichtlichen und dogmatischen Aspekte der Liturgie. Diese enge Verflochtenheit von geistesgeschichtlicher und liturgischer Gegebenheit versucht die Arbeit « *Wege östlicher Theologie* ». Geistesgeschichtliche Suchblicke » (Verlag der Buchgemeinde, Bonn 1946) darzulegen.

Das Buch « *Morgenländische Mystik* » (Patmos-Verlag, Düsseldorf 1949) zeigt in seiner Charakteristik der östlichen Mystik und ihrer Wege, wie reich der Anteil der Liturgie hier zu erkennen ist.

1959 erschien im Paulinus-Verlag, Trier, eine Studie unter dem Titel « *Heilige Theophanie* ». Sie zeigt den epiphanischen Akzent der östlichen Kirkenauffassung, das epiphanische Verständnis der Ikone und weist

das Mysteriengeschehen der Hl. Messe als einer wahren Theophanie nach, während eine Deutung des weihnachtlichen Offiziums des Abschluß bildet.

1961 folgte das Buch « *Das Herrenmysterium im Byzantinischen Kirchenjahr* » (Lambertus-Verlag, Freiburg i.Br. 1961). Es untersucht die Sonntage des Triodion, des Penteokostarion, des kleinen Oktoechos und weist die Mysterienstruktur der Herrenfeier nach. Das Werk ist der 1. Band der Schriftenreihe « Sophia » (Herausgeber Julius Tyciak und Wilhelm Nyssen). Die beiden Bücher erschienen in Übersetzungen: « Heilige Theophanie » in französischer Übersetzung unter dem Titel « *Maintenmt Il vient, l'esprit epiphanique de la liturgie orientale* » bei Xavier Mappus, Le Puy 1962, « Das Herrenmysterium » in italienischer Übersetzung, Titel: *Il Mistero del Signore, nell'anno liturgico bizantino*, Milano 1963.

1940 erschien des Sammelwerk Kringer-Tyciak « *Morgenländisches Christentum* » (Paderborn, Bonifatius-Druckerei). Es behandelt die außerbyzantinischen Kirchen. Meine Beiträge behandeln ein patristisches und ein liturgisches Thema. Ltzteres « *Die Feier der hl. Messe* » bei *Westsyrrern, Ostsyrrern, Kopten, Aethiopiern und Armeniern*.

Meine Schrift « *Maranatha, die Geheime Offenbarung und die kirchliche Liturgie* » (Schnell, Warendorf 1947) untersucht die Beziehungen von Liturgie und Apokalypse.

Im « *Lexikon für Marienkunde* » (Pustet, Regensburg) fungiere ich als Mit-Herausgeber und *Fachleiter für orientalische Liturgien*.

In « *Herderschen neuen Konversationslexikon* » habe ich eine Reihe *liturgischer Stichworte* bearbeitet.

In der Festschrift für Odo Casel « *Vom Christlichen Mysterium* » (Patmos Dusesldorf 1951) erschien mein Beitrag: « *Der Mysteriengedanke im byzantinischen Offizium* » (S. 173 ff.)

о. д-р. Іван Хома народився 27 листопада 1923 р. в Хирові, перемиської єпархії. Народню школу закінчив у Хирові, а середню, в Перемишлі і в Самборі, в 1941 р. Від 1942-1945 р. студіював в Духовній Семінарії в Перемишлі, в від 1946-1951 р. в Римі, на Папським Урбаніянським Університеті «*de Propaganda Fide*».

Ісрейські свячення одержав 29 червня 1949 р. з рук Кир Івана Бучка, а від жовтня того ж року почав працювати в Канцелярії Апостольського Візитатора в Римі. Після оборони докторської дисертації, 14 червня 1951 р., був іменований другим секретарем і архіварем Апостольського Візитатора. В 1951-52 закінчив однорічну Папську Школу Архівістики у Ватикані. В 1959 р., завдяки архієпископові Кир Іванові, одержав папське відзначення від папи Івана XXIII. В 1960 р. був вибраний секретарем Українського Богословського Наукового Товариства. Від 1961 р., в Українській Папській Малій Семінарії, вчить історію України

і найновіший період **всесвітньої історії**, а один рік (1962-63), також і старинну історію. Від **23** лютого 1963 р. виконує обов'язки секретаря і канцлера **Верховного Архiepіскопа Митрополита Кир Йосифа**.

Друковані праці :

1. Maximilianus Rylo episcopus Chelmensis et Peremyshliensis (1759-1793). Частина докторської дисертації була надрукована в «Записках ЧСВВ», 1953, р., стор. 441-471. З цього була зроблена окрема відбитка для одержання диплому доктора богослов'я (стор. XII + 47).
2. Східньо-європейська політика папи Інокентія IV, «Записки ЧСВВ», 1954, стор. 126-136.
3. Padre Giovanni Genocchi Visitatore Apostolico dell'Ucraina. «Analecta OSBM», 1959, р. 204-224.
4. La Visita Apostolica del Padre Giovanni Genocchi in Galizia nell'anno 1923, «Analecta OSBM», 1960, р. 492-512.
5. Церковне об'єднання з Апостольським Престолом на терені сьогоднішньої Крижевацької Епархії 1611 р. «Наукові Записки УВУ» 1967-68. Ч. 9-10, стор. 117-136.

Недруковані праці :

1. Виховання молоді в творах св. Івана Золотоустого, стор. 24.
2. Нарис старинної історії, стор. XII + 139.
3. Найновіший період всесвітньої історії, стор. IX + 188.
4. Історія України (стор. XIII + 206, VII + 199). Дві частини.

о.Д-р Іван Гриньох. Дата і місце народження: 28 грудня 1907 р., Павлів, пов. Радеків, Україна.

Батьки; Михайло Гриньох і Анастасія з д. Чесак — обоє не живуть.

Народня і середня школи; Народню школу відвідував і закінчив в с. Павлові в рр. 1914-1918.

Після вступного іспиту в жовтні 1918 р. почав середню школу в українській гімназії **УПТ** в Яворові з початком шкільного року 1918/19. З приводу воєнних дій, почавши з листопаду 1918 р., навчався даліше приватно в організованих середньошкільних курсах в с. Нестаничах, Радеківського повіту. В 1920 р. склав як екстерніст іспит із двох класів гімназії в Філії **Державної Академічної Гімназії** у Львові, де й даліше продовжував свою середньошкільну освіту. Як відзначаючий учень цієї гімназії закінчив середньошкільну освіту іспитом зрілості — письмовим і устним — в травні-червні 1926 р.

Філософічно-богословські студії почав безпосередньо після матури в шкільному році **1926/27** в Духовній Семинарії у Львові, а від 1929 р. в новоствореній **Греко-католицькій Богословській Академії**, де склав

усі приписані іспити та отримав абсолюторію при кінці академічного року 1929/30.

За рекомендацією Ректора Богословської Академії, Всесв. О. Проф. Д-ра Йосифа Сліпого висланий Митрополитом Кир Андреем для дальших філософічно-богословських студій закордон. Окремими станицями цих студій були:

1. Університет в Інсбруці, Австрія, Богословський Конвікт Кані-віяnum. Час студій від 1930-1933 р. Предмет студій — поширений курс богослов'я зі спеціальним узглядненням християнської догматики в рр. 1930-32 та християнська філософія в рр. 1932-1933. Разом з тим підгото-това до докторських ригорозів, які після вручення й одобрення док-торської праці п.н. « Відновлення Галицької Митрополії в 1806-09 » склав в рр. 1931, 1932 і 1933.

Після отримання піддияконських свячень з святительських рук Сл. Б. Митрополита Андрея в молитовниці в Підлютому, а після того диякон-ських свячень в храмі Св. Юра у Львові рукоположений на єрея дня 18 вересня 1932 р. Чину рукоположення довершив Преосв. Кир Іван Бучко, Львівський Єпископ Помічник.

В березні 1933 р. промований на Д-ра теології на теологічному фа-культеті Інсбруцького Університету.

2. Університет в Мюнхені, Німеччина. В літньому семестрі 1933 р. впис на Філософічний факультет Мюнхенського університету. Продов-ження студій з особливим узглядненням філософії і її історії, педагогіки і психології, студії та праці в Інституті для експериментальної психоло-гії Філософічного факультету та спеціалізація в богослов'ї в проф. Граб-мана на його історіодогматичних семінарах в роках 1933-34.

3. Весною 1934 за благословенням Митрополита Кир Андрея виїздить до Парижа для порівняльних студій, які продовжував на Католицькому Інституті, присвячуючись даліше студіям філософії природи та психоло-гії з окремим узглядненням її здобутків на експериментальному від-тинку. Разом з тим був студентом «Аліанс Франсез», удосконалюючи там своє знання французької мови і літератури.

Пізним літом 1934 р. поворот домів. Початок душпастирської праці на пості адміністратора м. Галича від осені 1934 р. до осені 1935 р. На цей час припадають також початки дослідно-наукової праці, що її виявом була участь у наукових викладах, організованих УБНТ та Богослов-ською Академією в рамках т.зв. Академічних Вечорів.

В академ. році 1935/36 покликаний Сл. Б. Митрополитом Андреем та Ректоратом Богословської Академії й Духовної Семинарії до праці в Богословській Академії і Духовній Семинарії.

В Богословській Академії доручено йому викладати космології і пси-хології та зорганізування й ведення семінаря по експериментальній

психології. На цьому пості й праці в Богословській Академії залишився аж до вибуху другої світової війни осінню 1939 р.

В Духовній Семинарії сповнював від 1935 р. обов'язки духовника на Філії Духовної Семинарії при вул. Супінського, а коли ця філія перестала існувати, був іменований архикатедральним сотрудником при храмі Св. Юра. Разом з тим доручено йому обов'язки Духовника української католицької студентської молоді «Обнова», а пізніше академічне душпастирство всього українського студентства в Польщі. В Львівській Митрополичій Консисторії був Референтом обрядових справ.

Дві, виготовлені в цих роках праці, одна з експериментальної психології на тему «До питання похибок в думанні» і друга «До обрядових взаємин між латинським і грекокатолицьким обрядами в рр. 1920-1938» були конфісковані польською поліцією при арешті в липні 1939 р. Так усі картотеки з дослідним матеріалом, як і готовий вже опрацьований рукописний шкід обох праць пропали безслідно.

4. Вибух світової війни в 1939 р. і виїзд на Захід перервали систематичну наукову і педагогічну працю. Щойно, коли в 1946 р. заходами колишніх професорів Богословської Академії і Духовної Семинарії відкрито Духовну Семинарію в Гіршбергу в Німеччині, обняв там виклади філософії — психологія і космологія — та спеціальної догматики і догматики нез'єдиненого Сходу.

Після перенесення осідку Духовної Семинарії до Кюлемборгу в Голландії, викладав там вже згадані предмети, а крім них ще історію філософії та Християнський Схід (Орієнс христіанус).

З розв'язанням Семинарії та виїздом переважно в заокеанські країни її професорів і настоятелів, вернувся до Німеччини й віддався виключно душпастирській праці.

В цьому часі слідував за розвитком богословської думки, та про систематичну наукову працю годі було думати.

5. В часі від 1946-1963 займався християнською публіцистикою і за цей час появилася друком ряд дрібних есеїв в еміграційній українській пресі. Разом з тим виголошував доповіді з різних ділянок богословських і суспільних знань.

З наукових праць появилися друком:

1. «Вселенський Учитель» — в Збірнику УВУ п.н. «ПАПА ПІЙ XII», Мюнхен 1956 р.

2. «Знищення Української Католицької Церкви» — монографія, що появилася до тепер в українській, англійській і німецькій мовах на сторінках «Америка» Філядельфія, «Пролог» — Нью-Йорк і «Осткірхліхе Штудієн» Вюрцбург, в рр. 1960-63.

3. «Слуга Божий Андрей — Благовісник єдності» — монографія, Мюнхен 1961 р.

6. Готові, до тепер неопубліковані праці — монографії:
1. До теологічних основ почитання Пресвятої Богородиці.
 2. Християнська концепція Європи як ЦІВІТАС ДЕІ.
 3. Українська Церква в обличчі завдань на Сході Європи.
 4. Таїнство Пресвятої Євхаристії в світлі богословської думки християнського Сходу і Заходу.

Всі ці названі монографії були в своєму конспекті виголошені на наукових Конгресах і Конференціях.

7. Перекладна література:

1. Від двох років зладжений до друку переклад з грецького і слов'янського оригіналів Літургії Йоана Золотоустого на німецьку мову.
2. Переклад німецького видання «Унермессліхер, вір прайзен Діх», на українське. Появилось в німецькому видавництві Падерборн-Цюріх п.з. «Неосяжний — Славимо Тебе».
8. Членство в наукових установах. Є членом НТШ і УБНТ, в останньому як Директор Європейської секції.

2. ФІЛОСОФІЧНО-ГУМАНІСТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Декан — Д-р. Володимир Янів

Звичайні професори:

Д-р. Володимир Янів	— психології
Д-р. Ярослав Пастернак	— археології
Надзвичайні професори	
Д-р. Ярослав Рудницький	— української філології
Д-р. Михайло Тершаковець	— української літератури
Д-р. Олекса Горбач	— слов'янської філології
Д-р. Константин Кисілевський	— української літератури
Д-р. Михайло Соневицький	— класичної філології
Д-р. Леонід Соневицький	— історії України і Сходу
Д-р. Дмитро Бучинський	— романістики
Д-р. Петро Ісаїв	— педагогіки
Д-р. Василь Ленчик	— новочасної історії
Д-р. Василь Лев	— слов'янської філології
Д-р. Богдан Лончина	— модерної філології
Д-р. Віра Селянська	— романської літератури
Д-р. Мирослав Антонович	— музикології
Д-р. Тіне (Валентин) Дебеляк	— слов'янської філології
Доцент д-р. Ігор Соневицький	— музикології

Біографії професорів:

Янів Володимир, народж. 21 листопада 1908 р. у Львові, як син гімназійного професора Осипа та Елеонори з роду Білецьких. Після Академічної гімназії (1919/20 - 1926/27) та складення з відзначенням іспиту зрілості (28.V.1927), студії історії та філософічних наук у львівському державному університеті, зі спеціалізацією у психології (1927/34; магістерська праця: « Чи часи реакцій є індивідуальною властивістю? »). В часі студій голова фахового кружка студентів-істориків (1928/29). Студії, переривані арештами, засланням до Берези Картузької й присудом, продовжені в Університеті Фрідріха-Вільгельма у Берліні (1941/44; психологія, соціологія й історія Сходу Європи) і завершені докторатом на підставі праці про « Психічні переживання в'язня ». Промоція 4.VIII.1944. З 26.XI.1946 старший асистент УВУ у Мюнхені, габілітувався там же 31.X.1949 р. на підставі праці « Психологічні підстави Окциденталізму » та став доцентом психології УВУ, а 17.V.1951 р. поширено йому « веніям леґенді » ще й на соціологію на підставі « Нарису соціології », написаного для Інституту Заочного Навчання при УВУ. З 25.XI.1955 р. надзвичайний, з 30.V.1963 р. звичайний професор УВУ, Янів був тричі вибраний про-деканом філософічного факультету УВУ (в рр. 1961/62, 1962/63 та 1963/64); 2.III.1964 р. - 12.VI.1968. р. Директор Делеґатури УВУ у Франції, а з 27.IV.1968. р. ректор УВУ. Рівнобіжно до своїх зайнять в УВУ, був він в рр. 1947/48 викладачем психології в Духовній Семінарії в Гіршберґу.

З 1947 р. звичайний, а з 14.XI.1950 р. дійсний член НТШ, Янів був в рр. 1947-50 секретарем його Філософічно-педагогічної Комісії, а в рр. 1949-55 членом Головного Виділу. 23.III.1952 р. - 6.VII.1968. р. Науковий Секретар НТШ у Європі, з 1955 р. ще й Секретар Історично-Філософічної Секції НТШ, а з 1960 р. Член його Головної Ради. З 6.VII.1968 заступником Голови НТШ у Європі. Дійсний член Міжнародної Вільної Академії Наук у Парижі (1952), Німецького Товариства для Справ Психології (1953) та Українського Богословського Наукового Товариства (1960). З 1963 р. Заступник Голови Бібліотеки ім. Симона Петлюри у Парижі.

З 1.X.1963 р. надзвичайний, з 1.I.1965 р. звичайний професор Українського Католицького Університету в Римі, з 1.X.1964 р. декан його Філософічно-гуманістичного факультету. На своїх постах зорганізував низку наукових конференцій та сесій, зокрема зустріч українських та німецьких психологів на тему « Протиставлення Сходу й Заходу у світлі психології » (з рамені УВУ, 1963 р. у Мюнхені), наукові конференції НТШ у рр. 1952, 1953 та 1956, та спільну наукову конференцію НТШ, УБНТ, УВАН та УВУ на доосередню тему « Релігія в житті українського народу » (Рокка ді Папа, 1963 — праці конференції з'явилися у Збірнику, виданім 1966 р. як 181 т. НТШ, дедикованім Кардиналові Йосифові Сліпому у його 75-ліття). Приймаючи участь у 12 чужи-

нецьких психологічних конгресах, тричі читав на них доповіді: 1951 р. — Стокгольм та Марбург, 1953 р. — Кельн).

У суспільно-громадському житті, В. Янів за студентських часів був комендантом Уладу Українських Старших Пластунів (1928-32), головою ідеологічного Товариства — Філії Т-ва Наукових Викладів ім. П. Могили (1930/31 та 1931/32) та основником і 1-им головою Союзу Українських Студентських Організацій під Польщею (1931/32), а згодом редактором місячника «Студентський Шлях» (1932/34). З 1953 основник та Президент Українського Християнського Руху, Янів zorganizовував на своєму посту низку студійних імпрез, зокрема українську секцію на Міжнародному Марійському Конгресі (Люрд, 1958), Конгрес в рамках Світової виставки у Брюссель («Європейська спільнота народів у світлі християнської науки», 1958), Студійні Дні у Рокка ді Папа (1963), завершені виданням Збірника «Український мирянин в житті Церкви, спільноти та людства» (Париж-Рим, 1966), та Студійні Дні, присвячені соборовій проблематиці (Петерсберг б. Дахав, 1966). На зовнішньому відтинку, брав участь у понад 40 міжнародних католицьких конгресах та зустрічах, а з 1957 р. є постійно обраний членом Головної Ради Міжнародної Католицької Унії Преси, з 1967 р. чл. Ради Міжнародної Федерації Католицьких Чоловіків «Унум Омнес», 1957 та 1967 рр. Голова Української Делегації на 2-ий та 3-тій Світові Конгреси Апостольства Мирян.

З 1948 р. Почесний Член ЦЕСУСУ (за доведення до об'єднання студентської централі); 14.III.1964 р. нагороджений Командорією ордену св. Григорія Великого.

В. Янів — одружений із Софією з роду Мойсеович, секретарем Енциклопедії Українознавства, кол. довголітньою пластовою виховницею та опікункою українських політичних в'язнів за польської та німецької окупацій та з 1963 р. директором Музею УКУ.

БІБЛІОГРАФІЯ НАУКОВИХ ПИСАНЬ

І. ПСИХОЛОГІЯ

А. Психологія в'язня

1. «Über die Erforschung der seelischen Erlebnisse des Inhaftierten». Kurzreferat im «Bericht über den 17. und 18. Kongress der Deutschen Gesellschaft für Psychologie». Göttingen 1953. Pp. 163-164.

Резюме автореферату докторської дисертації (Берлін, 1944), досі недрукованої; автореферат читаний на 18-ім конгресі Німецького Т-ва для Справ Психології (Марбург 1951).

Сім аналіз книжок про німецький концентраційний табір (з погляду психології в'язня):

2. «De profundis»; рецензія на книжку О. Данського: «Хочу жити». В тижневику «Українська Трибуна», Мюнхен 19.I.1947.

3. «Світло в темряві»; про релігійні елементи в книжці О. Данського. В тижневику «Християнський Шлях» (циклостиль), Міттенвальд 4.V.1947.

4. «Нацистський концтабір в очах українського мемуариста»; психологічна аналіза переживань в'язня. В місячнику «Визвольний Шлях». Лондон, число за серпень 1953, стор. 43-45.

5. «На маргінесі одної спроби наукової синтези»; рецензія на соціологічну книжку Е. Коґона про німецькі концентраційні табори. В тижневику «Час», Фюрт, Баварія, 4.V.1947.

6. «За добре ім'я українського народу»; на маргінесі книжки Е. Коґона. «Час», 18.V.1947.

7. «Експерименти в німецьких концентраційних таборах»; реферат книжки А. Мічерліха й Ф. Мільке. «Час», числа за 14, 21 і 28.IX.1947 і передрук в додатку до брошури «Німецький концентраційний табір» (дивись позиція 9).

8. «Дві книжки про Брец»; психологічна аналіза спогадів М. Бажанського та В. Мартинця). «Визвольний Шлях», Квітень 1954, стор. 115-122.

*

9. «Німецький концентраційний табір». Спроба характеристики. Студія, читана в уривках на 1-й науковій конференції «НДІУМ» і на спільнім засіданні Секцій НТШ у Міттенвальді (1947). Видання Науково-Дослідного Інституту Української Мартирології ч. 3, Мюнхен 1948, стор. 55. Чужомовне резюме студії:

9a. «German Concentration Camps» in: «Proceedings of Historical-Philosophical Section of Shevchenko Scientific Society» Vol. I, New York-Paris 1951, pp. 114-116.

*

Три студії про вияви переживань в'язня в поезії:

10. «Поезія у в'язниці». В тижневику «Український Самостійник», Мюнхен, числа за 5, 12, 19.VIII., 16, 23 та 30.IX.1951, і особною відбиткою: Видання Ліги Українських Політичних В'язнів; Мюнхен 1952; стор. 17.

11. «Сліди в'язничних переживань у творчості Шевченка». Доповідь на 1-шій Шевченківській Сесії НТШ у Європі (Париж 1952). Резюме

у бюлетені « Вісті Європейського Відділу НТШ » ч. 1, Сарсель, березень 1952 (циклостиль), а повний текст:

11а. « Сліди в'язничних переживань у Шевченковій поезії ». « Визвольний Шлях », Січень 1954, стор. 33-43.

11б. « Сліди в'язничних переживань у Шевченковій поезії ». У Збірнику: « Шевченко і ми ». Збірник Філологічної Секції для відзначення 150-ліття з дня народження Патрона НТШ. З НТШ т. 180, 1965, стор. 97-111 (передрук).

12. « Душевні переживання в'язня в ' Тюремних сонетах ' І. Франка ». Доповідь на Франківських сесіях НТШ у століття народин поета (Париж і Нью-Йорк 1956). Друк: Записки НТШ, том 166, 1957, стор. 82-97 і окремою відбиткою.

*

13. « Die seelischen Erlebnisse des Häftlings im Lichte der Existenzphilosophie ». Referat gehalten auf dem XIII Internationalen Psychologenkongress in Stockholm (1951). In der Monatsschrift « Der Psychologe », V/12. Schwarzenburg-Schweiz, Dezember 1953,

і резюме доповіді у конгресовій книзі:

13а. « Die seelischen Erlebnisse des Häftlings im Lichte der Existenzphilosophie » in « Proceedings and Papers of the thirteenth International Congress of Psychology at Stockholm 1951 », pp. 159-160.

*

Спроба загального підсумку:

14. « Les expériences vécues du détenu » in: « Proceedings de la Section Historique-Philosophique de la Société Scientifique Ševčenko », Vol. II. Paris-New York-Toronto 1957, pp. 20-25.

* * *

Б. Етнопсихологія

а. Проблема психологічних підстав Окциденталізму

15. « До проблеми сучасної духової кризи ». Доповідь, читана на засіданнях Філософічно-педагогічної комісії НТШ (1948). В тижневику « Час ». Фюрт, Баварія. В числах за 17., 24., 31.X., 7., 14. та 21.XI.1948, а українське та англійське резюме студії у виданнях НТШ:

15а. « До проблеми сучасної духової кризи ». « Сьогочасне й Минуле », 1-2, Мюнхен 1949.

15b. « Remarks to the Present Spiritual Crisis » in: « Proceedings of Historical-Philosophical Section of Shevchenko Scientific Society » Vol. I. New York-Paris 1951, pp. 117-119.

*

16. « Психологічні підстави Окциденталізму ». Автореферат недрукованої габілітаційної праці (Мюнхен 1949). Циклостилевий бюлетень: « 1-ше кореспонденційне засідання Історично-Філософічної Секції НТШ ». Сарсель, травень 1952, стор. 1-12.

*

17. « Проблема психологічного Окциденталізму України ». Габілітаційна лекція (Мюнхен, 20.X.1949). В тижневику « Український Самостійник ». Мюнхен. В числах за 17., 24.II., 16. та 23.III.1952, а англійська версія лекції:

17a. « A psychological Interpretation of ukrainian Occidentalism » in: « Ukrainian Quarterly », VI/I. New York Winter 1950.

17b. « Проблема психологічного Окциденталізму України ». « Визвольний Шлях », Жовтень 1965, стор. 1042-1051 (Передрук).

*

18. « Протиставлення Сходу й Заходу в психологічному погляді ». Курс викладів на 1-шій Високошкільній Літній Курсі Українознавства (Люрі, Франція, 1952). В місячнику « Визвольний Шлях ». Лондон, число за червень (стор. 20-24) і липень (стор. 17-23) 1953. Скорочена німецька версія, читана на зустрічі німецьких та українських психологів (Мюнхен 1953):

18a. « West-Ost-Spannung im Lichte der Psychologie » in: « Die Geistige Welt » N. V-1954. München, pp. 56-67.

Англійське резюме доповіді у редактованім автором звітненні во зустрічі:

18a. « East-West Tension in the Light of Psychology » in: « Proceedings of the Scientific Conference in Munich ». Munich 1954. pp. 27-30.

*

20. « La ligne de démarcation entre l'Occident et l'Orient » in: « Messager Ukrainien » du 31. V. 1952 (Paris).

Те саме по еспанськи:

20a. « La linea de demarcacion entre Oriente y Occidente » in: « Ucrania Libre » N. 8(16), Buenos Aires VIII, 1952.

6. Етнопсихологія українця

21. « До психологічної аналізи ' Книг Битія ' ». Резюме доповіді, читаної на 1-шій науковій конференції НТШ у Європі (Сарсель 1952), вміщене в циклостильній бюлетені Т-ва « Вісті Європейського Відділу НТШ » ч. 3 за грудень 1952. Французька версія резюме у редактованім автором звідомленні із конференції:

21a. « Contribution à l'analyse psychologique des ' Livres de la Genèse » in: « Résumé de la Conférence Scientifique à Sarcelles (1952) ». Rome-Paris, pp. 12-14.

Повний текст доповіді:

21б. « Українська духовість у творах Костомарова ». У місячнику « Визвольний Шлях ». Лондон, число за грудень 1953, стор. 23-26.

*

22. « Соціальні інстинкти українців ». Резюме доповіді, читаної на 2-ій науковій конференції НТШ у Європі (Римська Сесія 1953), вміщене в бюлетені « Вісті Європейського Відділу НТШ », ч. 6, за травень 1954, а повний текст:

22a. « Соціальні інстинкти українців ». « Визвольний Шлях ». Числа за травень (стор. 35-42) і червень (стор. 36-42) 1954.

*

Сім етнопсихологічних студій на матеріялі Шевченкової поезії:

23. « Соціопсихологічна аналіза ' Москалевої Криниці ' ». Доповідь на 2-гій Шевченківській Сесії НТШ у Європі (Париж 1956). Збірник УВУ т. VI. Мюнхен 1956 і окрема відбитка (стор. 21 — враз із німецьким резюме).

24. « Шевченків ' Кобзар ' під аспектом інстинкту самопіднесення ». « Визвольний Шлях ». Липень (стор. 809-825), серпень (стор. 891-898) і вересень (стор. 1037-1046) 1956.

25. « Альтруїзм у Шевченковій ліриці ». « Визвольний Шлях ». Жовтень (стор. 1146-1156) і листопад (стор. 1244-1254) 1956.

26. « До проблеми інстинкту боротьби у творчості Шевченка ». Неперіодичне видання « Розбудова Держави ». Торонто-Денвер 1957-58. Числа 20 (стор. 1-6), 21 (стор. 9-18) та 22 (стор. 20-30).

27. « Бажання суспільного резонансу в Шевченка як людини й творця ». Доповідь на Шевченківську сесію НТШ у Європі у століття смерті Поета (Париж 1961). Друкована у виданні « Наукові Записки УВУ », ч. 4-5, Мюнхен 1961, стор. 71-124.

28. « До питання українського духового анархізму ». Друкується.

29. « Українська духовість у поетичній візії Шевченка ». Записки

НТШ, том 169, 1962, стор. 506-537 і особна відбитка; як синтеза студій під 23-28.

*

30. « 'Панські жарти' у світлі етнопсихології ». « Визвольний Шлях ». Грудень 1956 (стор. 1376-1392), січень (стор. 31-41) і лютий (стор. 135-143) 1957.

31. « Вдача українця у світлі 'Виховного ідеалу' Г. Ващенко ». У ювілей 85-ліття автора. « Наукові Записки УВУ », ч. 7. Мюнхен 1963, стор. 10-47.

32. « Релігійність українця з етнопсихологічного погляду ». У Збірнику: « Релігія в житті українського народу ». Записки НТШ, т. 181, 1966, стор. 179-203, і особна відбитка.

В. Звідомлення про міжнародні психологічні конгреси

33. « Воля жити й розвиватись »; доповідь про перший післявоєнний конгрес німецьких психологів у Бонн (1947), читана на засіданні Філософічно-педагогічної комісії НТШ. У тижневику « Час »; Фюрт, Баварія. У числах за 12., 26.X., 2., 23. та 30.XI.1947.

34. « Конгрес німецьких психологів ». Доповідь про конгрес у Геттінгені (1948), читана на Філософічно-педагогічній Комісії НТШ. « Час », 28.XI. і 5.XII.1948.

35. « Психологія в житті ». В тижневику « Християнський Голос », Мюнхен, 11.XII.1949.

35a. « Психологія на службі людини ». « Християнський Голос », 7.I.1950.

35b. « Актуальні проблеми й філософічні тенденції сучасної німецької психології ». « Християнський Голос », 29.I.1950. Три статті про конгрес німецьких психологів у Мюнхені (1949), читані насамперед як доповідь на засіданні Філософічно-педагогічної комісії НТШ.

Три різні версії про конгреси психологів у Стокгольмі (міжнародний, 1951) і Марбургу (німецький, 1951):

36. « Конгреси психологів ». В тижневику « Український Самостійник ». Мюнхен 19.VIII.1951.

36a. « Психологічні конгреси у Стокгольмі й Марбургу ». « Християнський Голос », 9.IX.1951.

36b. « Конгреси психологів у Стокгольмі й Марбургу ». У щоденнику « Америка ». Філадельфія, числа за 23., 24. та 25.VIII.1951.

37. « Активізація советських наукових кіл ». На маргінесі міжнародного конгресу « Дні дитячої психології » (Париж 1954). У щоденнику « Свобода ». Джерзей Сіті, число за 11.V.1954. Стаття вміщена також

в тижневику «Християнський Голос», в числі за 16.V.1954, але під зміненим наголовком: «Нові форми советської мирної офензиви».

38. «Нові перспективи німецької психології». Звіт з ходу нарад конгресу у Ганновері (1954). «Свобода», 4., 7. та 8.XII.1954.

39. «Сучасні аспекти практичної психології» (із узягледненням релігійної проблематики). Огляд на підставі матеріалів конгресу у Ганновері (1954). У кварталнику «Логос», VI/1, 3 і 4. Вінніпег 1955 і особна відбитка (випуск 134), стор. 19.

40. «Поширювання наших наукових зв'язків» (Про міжнародню конференцію, присвячену питанням етнопсихології, — Ніцца 1955). «Християнський Голос», 2.X.1955.

Г. Інші статті з ділянки психології

41. «Forschungsarbeit der ukrainischen Psychologen», in der Quartalschrift: «Psychologische Rundschau», I-3. Göttingen 1950.

42. «Проблема часів реакції в психології». Резюме доповіді на 2-ій науковій конференції НТШ у Європі (Сесія у Сарселі 1953), вміщене у циклостилнім бюлетені Т-ва «Вісті Європейського Відділу НТШ», ч. 6 за травень 1954.

II. СОЦІОЛОГІЯ

Три статті в редактованім автором Відділі «Суспільство» у систематичній частині «Енциклопедії Українознавства» (ЕУ/І), том 3-ій. Мюнхен - Нью-Йорк 1949:

43. «Українська родина», стор. 1134-1136.

44. «Суспільні верстви», 1136-1144.

45. «Суспільно-культурні й економічні організації», стор. 1146-1148.

*

Три статті, що творять логічну цілість (курс викладів на 2-гім Високошкільнім Літнім Курсі Українознавства, 1953 р.):

46. «Проблема безкласового суспільства в СССР». У місячнику «Визвольний Шлях». Лондон, число за вересень 1953, стор. 21-26.

47. «Новий становий лад у СССР». «Визвольний Шлях». Жовтень 1953, стор. 16-22.

48. «Суспільний лад і психологія народу». «Визвольний Шлях». Листопад 1953, стор. 22-28.

* *

Доповідь, читана на німецькому конгресі психологів (Кельн 1953)

і в дещо змінений версії на 2-гій науковій конференції НТШ у Європі (Мюнхенська Сесія 1953):

49. « Zur psychologischen Konzeption des Volkstums », Kurzreferat im « Bericht über den 19. Kongress der Deutschen Gesellschaft für Psychologie » (Köln 1953). Göttingen 1954, pp. 209-211.

Повний текст німецької доповіді у бюлетені:

49a. « Wissenschaftliche Berichte des Ukrainischen Technisch-Wissenschaftlichen Instituts » N. 44. München 1957, pp. 26-28.

Українська версія:

49б. « До психологічної концепції народности ». У місячнику « Вісник ООЧСУ ». Нью-Йорк, число за грудень 1953, а українське резюме доповіді

49в. У бюлетені « Вісті Евроейського Відділу НТШ », ч. 6 за травень 1954.

*

50. « Соціяльна проблематика у творчості Папи Пія XII ». Збірник « Папа Пій XII », виданий УВУ. Мюнхен 1956, стор. 96-133.

51. « Соціяльна наука Церкви у пасторальній конституції ' Gaudium et spes ' ». Друкується рівночасно у Збірнику УХР, присвяченому проблематиці Ватиканського Собору, як матеріяли Студійних Днів у Петербергу (1966).

*

52. « Українська родина в поетичній творчості Шевченка ». Доповідь на конгресі української науки у Шевченкове століття в Нью Йорку (1961). У Збірнику: « Тарас Шевченко ». Записки НТШ т. 176, 1962, стор. 148-186.

53. « Українська родина у ранніх повістях І. Франка ». Збірник Філологічної Секції НТШ з доповідями членів, в п'ятдесятиліття смерті Франка (1966). З НТШ, т. 184, 1968, стор. 103-134.

*

Доповідь, читана 1964 р. на « II-му Міжнародному Тижні Преси » в Барцельоні, й друкована у Збірнику з матеріялами « Тижня »:

54. « Fonction psychologique de la presse dans l'opposition de l'Est (communiste) et l'Ouest (démocratique). » In: « Prensa y convivencia internacional » (2-da Semana internacional de Prensa). Instituto de Ciencias Sociales. Barcelona 1964, pp. 619-631. і окрема відбитка.

Підручник:

55. « Нарис соціології ». Скрипт Інституту Заочного Навчання при УВУ, Мюнхен 1949, стор. 125 (циклостиль).

III. ІСТОРІЯ

Чотири звітні статті про студентське життя 1930-тих рр.

56. « З діяльності філії Т-ва Наукових Викладів ім. П. Могили у Львові ». « Студентський Шлях ». Вересень-жовтень 1931, стор. 127-129.

57. « Із діяльності студентських Секцій в 1931 р. » « Студентський Шлях ». Лютий-березень 1932, стор. 39-45.

58. « Світла й тіні студентського життя ». Звіт Голови СУСОПу з діяльності Репрезентації за рік 1931/32. « Студентський Шлях ». Липень-серпень 1932, стор. 152-166.

59. « З діяльності Філії Т-ва наукових викладів ім. П. Могили у Львові » (Рік 1931/32). « Студентський Шлях ». Листопад-грудень 1932, стор. 271-274.

*

Три статті в редакціях автором підвідділі « Організації молоді » у систематичній частині « Енциклопедії Українознавства » (ЕУ/І), том 3-ій. Мюнхен - Нью-Йорк 1949:

60. « Український Пластовий Улад », стор. 955-957.

61. « Націоналістичне середовище » (молоді). На стор. 958.

62. « Студентство », стор. 960-965.

*

Дві звітні брошури про діяльність установ:

63. « Хроніка НТШ », випуск 77, за час 9.IV.1949 - 31.XII.1953. Видання НТШ, 1954, стор. 60.

64. « Завдання й діяльність УХР » (огляд діяльності й матеріали за час 13.XII.1953 - 15.V.1959). Видання Українського Християнського Руху, випуск ч. 1, 1959, стор. 127.

Послідовно дальші матеріали про діяльність НТШ та УХР у звітних виданнях цих двох установ, а саме:

65. Звіт з діяльності НТШ у Європі за 1963 р. « Хроніка НТШ » ч. 79, 1963, стор. 41-48.

66. Звіт з діяльності Історично-Філософічної Секції НТШ за 1963 р. « Хроніка НТШ » ч. 79, 1963, стор. 48-57 (спільно із М. Стаховом).

67. « Історично-Філософічна Секція НТШ ». Звіт за 1964 і 1965 рр. « Хроніка НТШ » ч. 80, 1966, стор. 23-32.

68. « НТШ у Європі ». Звіт з діяльності за 1964 і 1965 рр. « Хроніка НТШ » ч. 80, 1966, стор. 67-75.

69. « До генези й переведення Студійних Днів Українського Християнського Руху в Рокка ді Папа б. Риму ». Збірник: « Український мирянин в житті Церкви, спільноти й людства ». Видання УХР ч. 3. Париж-Рим 1966, стор. 7-42. І в цьому ж самому Збірнику:

70. « Відгомін ' Римських Днів ' в українській пресі », стор. 400-407.

71. « Супровідне слово » до Збірника: « Релігія в житті Українського Народу ». Записки НТШ, т. 181, 1966, стор. V-XII.

*

72. « Німецькі дослідники європейського Сходу на манівцях ». Звіт з конгресу у Штуттгарті 1954. У щоденнику « Свобода », Джерзей Сіті, в числах за 9., 10., 11., 14., 15. та 16.XII.1954.

73. « Советський колоніалізм в Україні ». Доповідь на науковій конференції Міжнародної Вільної Академії Наук та Письменства у Парижі (1961) друкована в українському перекладі у щоденнику « Свобода » в числах за 20., 23., 24. та 25.I.1962.

74. « Супровідне слово » до книжки о. Івана Гриньоха: « Слуга Божий Андрей — Благовісник Єдності ». Мюнхен 1961, стор. 5-11.

75. « Життєвий шлях З. Кузелі ». У присвяченому йому Збірнику. Записки НТШ том 169, 1962, стор. 3-14 (як вступ до біографічних матеріалів).

76. « Бібліографія наукових писань З. Кузелі ». Там же, стор. 104-114

77. « Кардинал Йосиф Сліпий ». Біографічний нарис, вміщений у зредагованім автором Збірнику « Релігія в житті українського народу », виданім як 181 т. Записок НТШ на пошану Блаженнішого Верховного Архiepіскопа у 75-ліття народин та 50-ліття священства. Мюнхен-Рим-Париж 1966, стор. XV-XXIV, і там же.

78. « Бібліографія праць кардинала Йосифа Сліпого ». Стор. XXV-XXXII. Матеріяли під 77 і 78 вийшли також спільно у окремій відбитці.

IV. НАУКОВА ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ

79. « Нарис української культури » у збірнім — редагованім автором — виданні « Вступний курс українознавства » Українського Народного Університету, — зошити 11-14. Мюнхен 1953, стор. 64, — і друге видання (самостійно): накладом Шкільної Ради при Українському Конгресовому Комітеті Америки, Нью-Йорк 1961, стор. 96.

80. « Бій під Крутами », у місячнику « Студентський Шлях ». Львів

1933. Число 10-12, стор. 262-297 і окремою відбиткою (Популярна бібліотека «Студентського Шляху», ч. 3, стор. 34). Також англійська — зовсім змінена — версія.

81. «The Battle of Kruty». Publisher: Central Union of Ukrainian Students. Louvain 1958, pp. 21.

Пастернак Ярослав, нар. 2.I.1892 в м. Хирові (Старий Самбір — Зах. Україна). Батько: Іван, священник (помер 1954 в с. Зіболках, Жовків. повіту), Мати: Ольга, з Мацюраків (померла 1904).

Школи:

Народна школа, на селі і в м. Дрогобичі	1898-1902
Класична наука в українській гімназії в Перемишлі	1902-1910

Студії:

філос. факультет Львів. унів-ту (класична філологія, археологія)	1910-1914
філос. факультет Карлового унів-ту в Празі (праістор. археологія)	1922-1926
докторат з праістор. археології (там же, проф. Нідерле)	1926
габіліт. на доцента Укр. Вільн. Унів-ту в Празі (проф. Щербаківський)	1935
назначення звичайним професором Держ. Унів-ту ім. І. Франка, Львів	1939
назначення звичайним професором Укр. Вільного Унів-ту у Мюнхені	1946

Праця:

асистент Українського Національного Музею у Львові	1913-1914
асистент Державного Археолог. Інституту в Празі	1923-1928
директор Культурно-історичного Музею НТШ у Львові	1928-1939
доцент гр. кат. Богословської Академії у Львові	1932-1939
звичайний професор Державного Університету ім. І. Франка, Львів	1939-1941
надзвичайний професор гр. кат. Богословської Академії, Львів	1942-1944
гість-професор Унів-ту Фридриха Вільгельма в Бонні (Німеччина)	1946-1949
звичайний професор Укр. Вільного Унів-ту, Мюнхен — з 1946 р. (на еміграції)	
лекції по археології України на курсах українознавства, Торонто (Канада) від 1961 р.	

Розкопи:

в 60 місцевостях Чехословаччини, Карпатської України й Галичини	1923-1942
в них важливіші на королівськiм замку « Градчани » в Празі	1925-1928
в княжому Галичі — Крилосі	1934-1941
на тілопальному погребіщі бронзової доби біля м. Лінцу (Австрія) в рамени Віденського унів-ту	1943
на монастирищі XVI-XVII ст. біля м. Мідленду (Канада) в рамени монастиря оо. Єзуїтів	1949

Дійсний член:

Наукового Товариства ім. Т. Шевченка (Львів, Торонто) . .	від 1929
Української Вільної Академії Наук (канадський відділ) . .	від 1950
Богословського Наукового Товариства в Канаді	від 1961
Чеського археологічного Товариства в Празі	1926-1928
Укр. Історично-філософічного Товариства при УВУ, Прага	1926-1930
Львівського Археологічного Товариства (укр.-поль.)	1931-1939
гр. кат. Богословського Наукового Товариства у Львові . . .	1935-1944
Віденського Археологічного Товариства	1943-1944
The Archaeological Institute of America (Canadian Branch)	від 1950
The Society for American Archaeology	від 1951

Участь в міжнародних наукових з'їздах:

Конгрес слов'янських археологів і етнографів — Прага . .	1925
Конгрес істориків і археологів Польщі — Варшава, в доповіддю	1932
Конгрес археологів праістор. і класичних — Берлін, в доповіддю	1939
Всесоюзний конгрес дослідників неоліту й бронзової доби — Київ в доповіддю	1941
Всесоюзний конгрес дослідників старих руських городів — Ленінград в доповіддю	1941
Конгрес археологів Америки й Канади — Торонто, в доповіддю	1951

Доповідді на українських наукових зібраннях:

Наукове зібрання НТШ — Міттенвальд (Німеччина), в доповіддю	1946
Наукове зібрання УВАН — Ашафенбург (Німеччина) в доповіддю	1947
Наукове зібрання НТШ — Берхтесгаден (Німеччина) в доповіддю	1948

Наукове зібрання НТШ і УВАН — Нью Йорк (Америка) в доповіддю	1953
Наукове зібрання НТШ — Нью Йорк (Америка) в доповіддю	1961

ДРУКОВАНІ ПРАЦІ

Книжки:

- Ruske Karpaty v archeologii, Praha, 1928 (dissertace). 1932
 Коротка археологія західно-українських земель (« Богословія »), Львів.
 Перша бронзова доба в Галичині (Записки НТШ, 152, 1933) —
 Габілітація Старий Галич — монографія — Львів-Краків, 1944.
 Археологія України — Торонто, 1961.

Окремі статті:

- Антропометричні досліді (власні) над укр. населенням Жовківщини
 Матеріали до укр. етнології НТШ, 1919, XIX-XX, Львів.
 Звичаї та вірування в с. Зіболках, Жовківського повіту (Матеріали до етнології і антропології, НТШ, 1929, XXI-XXII).
 Гальштатська культура Закарпаття в його природних межах (Записки НТШ, 100, 1930).
 Нововідкриті римські пам'ятки в Галичині і Волині (Записки НТШ, 151, 1931).
 Звіт з археологічних дослідів у підземеллях катедри св. Юрія у Львові (« Богословія », X, 1932).
 Археологічні розкопи літом 1933 на терені катедри св. Юрія у Львові (« Богословія », XII, 1934; XIII, 1935).
 Гетити та їхня культура (« Богословія », XIII, 1935).
 Праісторія України (Українська Загальна Енциклопедія, Львів, 1935).
 Шнурова могила в Кульчицях (« Літопис Бойківщини », VII, Самбір, 1936).
 Перші археолог. розкопи з рамени гр. кат. Богословської Академії у Львові (« Богословія », XIV, 1936).
 Настасина могила в Крилосі (« Літопис Національного Музею у Львові », 1937).
 Їотський гріб в Терпилівки (« Богословія », XV, 1937).
 Галицька катедра у Крилосі (« Записки НТШ », 154, 1937).
 Струтинське городище (« Літопис Бойківщини », VIII, Самбір, 1938).
 Крипта під церквою Св. Духа гр. кат. Богословської Академії у Львові (« Богословія », XVI, 1938).
 Перші розкопи на « Золотому Току » в Крилосі (« Сьогочасне і Минуле », НТШ, I, 1939).

Найстарші часи Карпатської України (збірник « Карпатська Україна », Львів 1939).

До проблеми поширення й хронології лінійно-стрічкової кераміки в Європі (УВАН, Авґсбург, 1948).

Літописний город Пліснеськ і проблема варягів у Галичині (Науковий Збірник УВУ, V, Мюнхен, 1948).

Питання позагробового життя в світлі археології й етнології (« Логос », богословський кварталник, Вотерфорд, 1950).

Найстарші християнські пам'ятки в Україні (там же, 1951).

Найстарші часи Волині (« Волинь у боротьбі за волю України », I, 1952, Вінніпер).

Княжий город Львів (« Наш Львів », збірник, з нагоди 700-ліття Львова, Нью Йорк, 1953).

Привісні печатки княжої доби в Україні (« Рід і Знамено », 1947, Німеччина).

Пам'ятки старовини села Городниці на Поділлі (збірник «Городниця, пропам'ятна книга села над Збручем в Україні, Торонто, 1958).

Етногенеза слов'ян за новими археологічними дослідженнями (збірник НТШ в пошану проф. Зенона Кузеля, Мюнхен, 1961).

Угнівщина у глибині віків (регіональний збірник « Угнів і Угнівщина », Нью Йорк, 1961).

Україна на заранні історії (« Велика історія України », вид. І. Тиктора, Вінніпер, 1948).

Княжий город Перемишль і проблема білих хорватів (збірник « Перемишль, західний бастион України, Філадельфія, 1961).

Unětické sídliště ve vysočanech (Památky Archaeologické, Praha, 1923). Neolitické sídliště v Hnidousích (ibidem, XXXIV, 1925).

Hrob razu durynského v Hrobních u Roudnice (ibidem, XXXIV, 1925). Podkarpatská Rus v mladší době kamenné (Niederlův Sborník, Praha 1925).

Der Stand der ukrainischen archäologischen Forschung in Ost-Galizien während der letzten 10 Jahre (Slavische Rundschau, I, Praha, 1927).

Prehistorická archeologie na sovětské Ukrajině v letech 1925-1926. (Obzor Prehistorický, VII-VIII, Praha, 1930).

Ostliche Peripherien der Aunjetitzer Kultur (Contributions a l'histoire de l'Ukraine au VII Congrès International des Sciences historiques a Varsovie, 1933-1936).

Pravěké styky Podkarpatské Rusi a Haliče (vědecký sborník, Bratislava. Die ersten altungarischen Grabfunde nördlich der Karpaten (Archaeologia, Hungarica, XXI, Budapest, 1937).

Vorläufiger Bericht über die Ausgrabungen in Krylos (Slavische Rundschau, IX, Praha, 1937).

Odkrycie katedry halickiej (Oriens, Warszawa, listopad-grudzien 1937).
Katedra książąt halickich (Ruch słowianski, Lwów 1937, No. 11-12).
Katedra halicka w Kryłosie (Biuletyn historii sztuki i kultury, Warszawa, 1938, zesz, VI).

Brażowy skarb halsztacki z Kiełczewa (Swiatowit, XVII, Warszawa, 1938).
Die neuentdeckte mittelalterliche Kathedrale in Krylos (Jahrbücher für Geschichte Osteuropas, III, Berlin, 1938).

Die westeuropäischen Kronenhalsringe im Osten (Jahrbuch für Vorgeschichte, I, Posen, 1943).

Die Ostausbreitung der linearkeramischen Kultur (Wiener Prähistorische Zeitschrift, XXXI, Wien, 1945).

The Trypillian Culture in Ukraine (Ukrainian Quarterly, VI, New York 1950).

Peremyszl of the chronicles and the territory of White Croats (Proceedings Істор. філософ. Секції НТШ, II, Париж 1957).

Знання мов:

1) українська, польська, чеська, німецька, англійська (в слові і письмі),

2) російська, французька, італійська (читає).

Рудницький Ярослав Богдан, народився 28.XI.1910 в Перемишлі, Галичина.

Освіта:

нижча й середня школа в Стрию, матура: 1929

Львівський університет: 1929-1937,

Магістер славістики 1934, д-р. філософії 1937,

Допущений до габілітації в 1938 р. в УВУ, Прага,

Габілітований у 1940 р. в УВУ в Празі,

Габілітований в друге 1943 р. в Карловому Університеті, в Празі

Педагогічна праця: Доцент УВУ в Празі 1930-1943

Професор УВУ в Празі 1943-1957,

Лектор Карлового університету в Празі 1941-1945,

Гість — професор у Гайдельберзі 1947,

Професор і Голова Відділу Слов'янознавства в Манітобському університеті в Вінніпегу, Канада, 1949-1967, надзв. проф. УВУ 1963-1967.

Науково-Дослідча праця: монографії та статті з ділянки мовознавства й ономастики (див. окрема бібліографія: J. B. Rudnytskyi: Repertorium Bibliographicum 1933-1963. Winnipeg 1964)

Найважливіша праця: An Etymological Dictionary of the Ukrainian Language. UVAN Winnipeg 1962-1967

Науково-організаційна праця: член-основник УВАН, АНС, КЛА, КАС, КІОС і ін. hoc tempore Президент УВАН, Президент Укр. Наукової

Ради Канади, Дійсний член НТШ, УВАН, УБНТ, Société ol Linguistique de Paris, Indogermanische Gesellschaft Heidelberg, American Name Society Chicago, Canadiam Institute of Onomastics, etc. etc.

Член міжнародних наукових конгресів у Саляманці (1955), Мюнхені (1958), Фльоренції (1961), Амстердамі (1963), London-і та ін.

Проф. д-р. Михайло Тершаковець. Короткий життєпис і науковий дорібок. М. Т. уродився 11 червня 1883 р. в селі Кліцко, коло місточка Комарно, повіт Рудки, недалеко Львова, перемиської дієцезії, Його пок. батько називався Іван, був рільником, а мама, пок. Юлія Пеленська, була родом з близького передмістя Комарна, Розливки. — Початкову освіту побирав приватно, бо в селі не було тоді школи, а потім батько післав його на два роки до вселюдної школи в Комарні три км. від Кліцка, де була 4-класова міська школа з польською мовою навчання, в якій навчання відбувалося двічі денно. — Гімназійну науку пройшов в Академічній гімназії у Львові, в шкільних роках 1894/1895 - 1901/1902, яка тоді була одинокою гімназією з українською мовою навчання на всій соборній Україні. « Академічна » гімназія виводила свою назву від львівської « Академії », що постала на місці львівської Бзуїтської Колегії, основаної 1661 р. В австрійських часах, в Академічній гімназії, наслідниці давньої Академії, мовою навчання була німецька мова, від кінця 18 стол. аж до початкових 1860 рр. В 1867 р. мовою навчання стала українська мова. Першим директором української Академічної гімназії став священик, о. Василь Ільницький, письменник, знавець західньо-європейського мистецтва. Його наслідником мабуть уже від 1902 р. був Едвард Харкевич, який написав « Хроніку Академічної гімназії ». Він « відважився » під пануванням австрійським, адміністраційна влада в Галичині була в руках Поляків, в 1898 р., без усякої чужої помічі, zorganizувати першу українську приватну школу у Львові, а саме: дівочу « виділову » школу ім. Т. Шевченка « Руського Товариства Педагогічного ». Таким чином він дав початок до всіх пізніших приватних українських шкіл « Українського Товариства Педагогічного », « Рідна Школа », у Львові. Він не « побоявся » також бути першим директором тієї школи. — Вчителями М. Т. були відомі тоді особи, які працювали поза школою в ділянці науки, культури, політики, громадського життя. Такими н.пр. були два брати Огоновські: Ілярій, класичний філолог, що уложив цінний грецько-український словник до Гомерової « Іліади » та « Одисеї », складав шкільні підручники для навчання латинської мови, — його молодший брат, Петро, математик, людина дуже слабого здоров'я, був Головою славного Товариства «Просвіта», яке відіграло велетенську роль в історії української культури, і стало матір'ю всіх українських товариств у Галичині, подібно, як

Київ став матір'ю всіх «руських городів». — Ілля Кокорудз, який учив української мови, був дійсним членом «Філологічної Секції Наукового Товариства ім. Шевченка» у Львові, автором розвідок з ділянки історії української літератури. Він сам був учнем професора львівського університету, третього Огоновського, священика, о. Омеляна, визначного мовознавця автора 5-томової «Історії руської літератури» та автора мовознавчих студій, які до нині не втратили наукової вартості. Сам о. Омелян Огоновський був учнем славного мовознавця, колишнього професора віденського університету, д-ра Франца Мікльосіча, словінця, автора славної порівняльної граматики слов'янських мов, який признавав самостійність української мови (подібно, як його геніальний земляк, словінець, Вартоломей Копітар). Отже Ілля Кокорудз дав такі основи знання церковно-слов'янської мови своєму учневі в 6 класі, що в часі своїх університетських студій він тільки не багато більше довідався від своїх добрих університетських професорів. Німецької мови і літератури вчив пок. Іван Боберський, сам вихованок кращих німецьких університетів. Той самий проф. Іван Боберський поза школою був головою руханкового Товариства «Сокил», а як такий, він став одним з перших організаторів «Українських Січових Стрільців».

Середню, гімназійну освіту закінчив М.Т., іспитом зрілості, який відбувся 28 травня 1902 р. перед іспитовою Комісією в Академічній гімназії. Восени 1902 р. записався М.Т. на філософічний відділ львівського університету, студентом якого був у шкільних роках: 1902-1903, до 1904-1905 і в шк. році 1906-1907, а в шк. р. 1905-1906, був студентом віденського університету. До Відня поїхав М.Т. тому, щоб скористати з того, що найвизначніший тоді слов'янознавець, професор д-р. Ватрослав Ягіч, мав останній рік викладати, перед відходом на емеритуру, — а також у зв'язку з особистим пляном наукової праці. В часі університетських студій М.Т. відвідував виклади з ділянки українознавства (професори: д-р. Кирило Студинський і д-р. Олександр Колесса), історії (проф. Михайло Грушевський), слов'янознавства, старо-клясичної філології, германістики, романістики, санскриту. Учительський державний іспит складав в кінцем жовтня і з початком листопада перед державною іспитовою Комісією при львівському університеті у Львові та одержав право навчати в гімназіях української мови, як головного предмету, а старо-клясичної філології, як побічного предмету. Свідectво державного іспиту має дату: 6.XI.1909, р. — Учителем був М.Т. при львівській Академічній гімназії впродовж майже цілої вчительської служби, з винятком I півроку шк. року 1912-1913, коли був приділений до тимчасової служби при II державній гімназії, з німецькою мовою навчання у Львові.

Учительську службу в Академічній гімназії розпочав М.Т. неіспитованим вступником учителя в шк. році 1906-1907. Титул «Академічної»

втратила вона в часі польської окупації. Її перейменовано на « І. Державну гімназію з руською мовою навчання », в часі першої більшовицької окупації вона була перемінена на « десятилітку », а в часі німецької окупації вона мала титул « І. гімназії ».

В наслідок воєнних подій покинув М.Т. рідну землю на весні 1944 р. та виїхав з родиною до Відня. Українські громадянські круги зорганізували приватну українську гімназію, в якій М.Т. учителював один рік, бо з хвилиною приходу більшовиків вона не могла існувати. Впродовж двох років був він лектором української мови при віденському університеті, а одночасно приготувався до досягнення академічного титулу доктора філософії з ділянки слов'янської філології. Докторський диплом М.Т. має дату 4 дня лютого 1948 р. — Головний промотор, професор, д-р. Рудольф Ягодіч, запропонував М.Т., щоб старався про габілітацію на доцента слов'янської філології при віденському університеті. М.Т. послуухав ради проф. Ягодіча та поробив уже деякі кроки в напрямі зреалізування габілітації, однак був приневолений покинути старання про неї, бо для його родини прийшов дозвіл виїхати до ЗСА, про що вона старалася вже від деякого часу, з уваги на небезпеку з боку східного окупанта. Родина М.Т. приїхала до ЗСА 19 дня вересня 1949 р. а в 1955 р., одержала громадянство ЗСА.

Наукові праці М.Т. подані в окремому списку, при кінці життєпису. Перші його праці були надруковані, коли він був студентом львівського університету, а завдячує це своєму професорові, д-р. Кирилові Студинському, який відносився до своїх студентів не як строгий, неприступний оракул, тільки, як старший зичливий товариш. Коли М.Т. був студентом II. року, професор Студинський запропонував йому опрацювати переписку « тайних » студентських та учнівських громад, які виникли у Львові і на провінції в зв'язку з потрясаючою вісткою про смерть Т. Шевченка. Листи членів « тайних » громад були високо патріотичні, однак їхній зміст був дуже одноманітний: Україна, козаки, могили, степ. М.Т. не мав охоти до опрацювання тієї теми. Він звернувся до директора бібліотеки « Народного Дому » у Львові та просив його, щоб дав йому якийсь матеріал до історії літературного відродження в Галичині. М.Т. мав на думці книжковий матеріал, не рукописний бо студенти, які разом зі своїм професором, д-р. К. Студинським, були дуже частими гістьми в бібліотеці, навіть не припускали, що в цій бібліотеці можуть бути рукописні матеріали до історії українського відродження в Галичині. Незвичайно здивований був М.Т., коли директор бібліотеки, емеритований професор гімназійний москвофільської орієнтації, Филип Свистун, взяв його з собою до книжкового магазину *Українця*, бо ще ні один українець не ввійшов до свята святих « Народного Дому ». Не говорячи нічого, директор підняв з підлоги жмут рукописів, пояснивши, що між цими рукописами є рукописи самого Шашкевича та деякі акти

до його біографії. Ще більше було здивування М.Т., коли директор заявив, що М.Т. може забрати ці скарби додому, щоб опрацювати їх. Можна уявити собі щастя і радість М.Т., коли такі скарби найшлися в його руках. Таке прихильне рішення директора бібліотеки міг пояснити собі М.Т. тільки одним фактом: директор Свистун бачив, що М.Т. був частим гостем у бібліотеці та пильним читачем. В часі попередніх розмов з директором виявилось, що його дружина була посвоячена з бабунею М.Т. по мамі, Добровольською. Радісний факт подав М.Т. до відома проф. Студинського, від якого одержав вказівки, як опрацювати цінний матеріал. Написане опрацювання М.Т. зреферував Професор на засіданні Філологічної Секції Наукового Товариства ім. Шевченка, яка прийняла до друку перший науковий виріб студента. Іван Франко, тодішній директор Філологічної Секції був врадуваний знайденим несподівано матеріалом. Коли пізніше виявилось, що М.Т. далше працює науково, І. Франко зробив пропозицію, щоб М.Т. вибрати дійсним членом Філологічної Секції, яка згодилася з пропозицією свого Директора. — Перша наукова праця М.Т. була надрукована в «Записках Наукового Товариства ім. Шевченка» у Львові, у 58 томі, в 1904 році, п.з. «Причинки до життєписи Маркіяна Шашкевича та дещо із його письменської спадщини». Радість І. Франка та інших членів Філологічної Секції пояснюється тим, що дослідники галицького-літературного відродження були того переконання, що документи до життя і творчості Шашкевича вже вповні вичерпалися.

Щасливий випадок з відкриттям невідомих фактів з життя і творчості Шашкевича мав ще щасливіший наслідок, а саме те, що директорові Свистуну було ніяково держати здалека інших, старших дослідників-Українців від рукописних скарбів бібліотеки «Народного Дому». Першим дослідником, який скористав з того, був наш професор, д-р К. Студинський. За дозволом директора Ф. Свистуна він у дуже скорому часі скопіював величезну переписку Якова Головацького та видав її у двох великих томах, додавши до них цінні вступи, що роз'яснювали тло, на якому ці листи були написані. Перший том вийшов 1905 р. Листи надруковані в цьому томі, зайняли 571 сторінок, а вступ до них зайняв 161 стор. В ньому були надруковані листи з років: 1850-1862. В другому томі, який був надрукований 1909 р., були поміщені листи з років: 1835-1849. Вступ зайняв 133 стор., а листи 463 стор.

Хоч переписка Я. Головацького з років 1850-1862 принесла дуже цінний матеріал, який навітлював часи після смерті Шашкевича та після 1848 р. що відіграв незвичайно важну роль в історії Галичини, — то вони тільки в дуже малій мірі навітлювали роль Шашкевича. З тієї причини, після закінчення III. року своїх університетських студій у Львові, М.Т. вирішив поїхати до Відня, щоб пошукати у віденських державних архівах за документами до історії українського відродження

в Галичині, а також тому, як про це згадано вже вище, що шкільний рік 1905-1906 був останнім роком, у якому професор, Ватрослав Ягіч, міг ще викладати, з уваги на свій вік. Приїхавши до Відня, столиці великої монархії, М.Т. мав щастя послухати викладів найвизначнішого тоді професора-слов'янознавця, найбільшого знавця церковно-слов'янської мови та пам'ятників, написаних у цій мові.

Ще щасливіший був М.Т. через те, що у Відні найшов незвичайно цінні документи до історії галицького відродження. Ці документи насвітлювали цензурну історію рукописів і творів не тільки Шашкевича, але також інших галицьких українських письменників і науковців, польські конспіративні рухи серед українського духовенства та серед львівських семінаристів, прояви москвофільства на Закарпатті, — а також акти до цензурної історії рукописів і творів інших слов'янських літератур: сербської, чеської, польської. Ці документи, до яких М.Т. додав відповідний вступ, були надруковані 1907 р. в окремому томі п.з. «Матеріяли й замітки до історії національного відродження Галицької Руси в 1830 і 1840 роках». Акти зайняли 304 сторінки, а вступ 17 стор.

Чужинні та українські науковці прийняли з вдовolenням знайдені документи. М. Петровський, українець, написав рецензію у відомому журналі, що мав назву: «Журнал Міністерства Народного Просвещенія», у червневій томі 1908 р. — Броніслав Лозинський написав довшу рецензію у журналі, «Квартальник Гісторични», книжка I-II з 1909 року. — В «Літературно-Науковім Вістнику», 40 томі, 1907 р., Іван Франко написав таку рецензію: «Отсей том, виданий молодим робітником на полі нашої літературної історії, Михайлом Тершаківцем, містить на переді його орієнтаційну розвідку «Короткий огляд національних та політично-суспільних течій в Галичині та Угорській Руси» перед 1848 р. Автор зупиняється головню на процесі систематичного душення з боку австрійського уряду та духовної влади всіх, хочби найдрібніших об'явів руської національної свідомости та вільнішої думки. У тім процесі грали визначну ролю: цензура на її чолі стояв відомий талановитий славіст, а притім доктринер Копітар, і митрополит, Михайло Левицький... опираючися... на доносах, слідили і душили кожну живу іскорку серед нашої суспільности. — На основі пошукувань у віденських архівах і львівських рукописних збірках подає д. Тершаковець багатий рукописний документальний матеріал у яким навітлено і вияснено ось які моменти тієї нашої мартирології долю Шашкевичевої збірки «Зоря» і долю «Руского весіля» Лозинського, так званй «Сенат», русько-польську організацію «учених» серед перемиської гімназіяльної молоді, — процес Маркіяна Шашкевича, долю польського «Товажиства Старожитносці Галиційскіх», на якого чолі стояв пізніший польський історик, К. Шайноха, рух руських теологів у Відні, революційні польські конспірації в гр. кат. семінарії у

Львові, з їх епізодами, в роді денунціяції попа Дезидерія Гречанського, конфіскації «Русалки Дністрової», друкованої в Буді, на Угорщині, і заборону Гарасевичевих «Анналс Екклезіє Рутене» і дальший ряд конфіскації та заборон різнородних книжок, починаючи від букварів, а кінчаючи поважними історичними та теологічними працями. Надто подано тут деякі невідомі досі праці літературні з тих часів, прим. силуетку і віршовані твори Йосифа Бляма, недрукований «Другий лист про руське письменство» Йосифа Левицького, не говорячи про різні твори, яких усякий слід загинув. Словом, де досі бачили ми лише розрізнені важніші факти, мов вершки гір, васлонені мрякою, тепер після публікацій д. Тершаківця, хоч як далекі ще від вичерпання всего нагромадженого для нас архівного матеріалу, бачимо цілу генерацію живих людей, то повних високих ідеалістичних змагань, то заражених гнилизною часу, бачимо безрезультатні змагання одних і щасливі випадки, що помагають іншим доходити до певних результатів, — бачимо барвисту психіку нашого культурного і літературного життя на протязі звиш десяти літ минулого століття. — При тій нагоді захопив Тершаковець ще жменю матеріалів до історії тогочасної Угорської Руси, за яких історик сеї частини нашої землі також буде йому вдячний».

Поява «Матеріалів» мала ще також той додатний наслідок, що справою Відродження зайнялися ще інші дослідники, старші і молодші. Деякі з них стали розглядатися за матеріалами в таких установах, про які досі ніхто не думав. І так, проф. К. Студинський удався до Відня, щоб в архіві Міністерства Внутрішніх Справ де саме М.Т. винайшов документи, оголошені в «Матеріалах», щоб там вибрати ще інші документи, які насвітлювали б докладніше питання польських конспірацій, заторкнене вже в «Матеріалах». Щоб цю справу ще докладніше зобразити, проф. К. Студинський за дозволом Великого Митрополита Андрея, простудіював ту частину актів Митрополитичого Ординаріату, в яких були занотовані всі справи львівської духовної семінарії в роках 1830-1848. Крім цього, за дозволом тодішнього намісника Галичини, графа Андрея Потоцького, покористувався тайними актами Президії львівського намісництва. Овочем тих розслідувань проф. К. Студинського була його більша праця про польські конспірації, яка вийшла друком в роках 1907-1908, — д-р. Василь Щурат покористувався актами Президії львівського суду, на основі яких дав цікаві силуетки поодиноких осіб з-поміж галицького духовенства, що були віддані польській справі. — Михайло Возняк покористувався друкованими матеріалами, а також новими, невідомими актами бібліотеки «Народного Дому», і дав цілу низку студій про діяльність поодиноких діячів відродження, вібраними в двох великих томах, що були видані коштом львівського «Наукового Богословського Товариства», у століття «Шашкевичевої Зорі».

Завдяки розслідам названих науковців, які відшукали низку дуже важних документів, і не названих дослідників, які подали не раз дуже цікаві причинки до історії відродження, — століття уродин Шашкевича відзначали українці в 1911 р. з повним розумінням величі свого героїчного Пробудителя. Дуже далекі від такого розуміння були українці у 50-ліття його смерті, коли в 1893 р. спроваджувано його тлінні останки до Львова. Час від 1893 р. до 1911 р. зовсім невеликий, бо всього 18 літ, однак завдяки появі нових матеріалів і студій, що появилися в зв'язку з ними в часі 7 років, тобто: від 1904 до 1911 р., велич Шашкевича, з уваги на його заслуги для Галичини, виступила зовсім виразно. — Під сучасну пору, коли відбулися небували досі події в історії України, — значення Шашкевича зросло до все-українських розмірів, як це буде показано в більшій праці про Шашкевича, яку М.Т. доводить до кінця.

Хоч праця М.Т. в архіві міністерства внутрішніх справ у Відні, де тоді ще панували дуже негігієнічні відносини, була тяжка — М.Т. набрався важкої грудної недуги, з якої піднісся тільки завдяки великій ласці Божій і завдяки сердечному піклуванню своїх Батьків, — то проте він вповні вдоволений, що мав щастя видобути цінні документи, які видало «Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові», бо велика частина цього архіву згоріла в часі революції в 1927 р. Якби ці документи не були скопійовані в 1905-1906 р., то ледве чи хто інший був би вишукав їх, а в такому випадку вони були б стали жертвою револютантів, які кинули запально-вибухові матеріали до архіву, що поміщався біля будинку віденського парламенту та йшов три поверхи вниз.

Орієнтаційний перегляд наукових праць М.Т.

До історії галицького культурного та зокрема літературного відродження в Галичині відносяться праці, названі під числами: 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 14. Праця п.з. «Галицько-руське літературне відродження», з 1908 була першою пробою синтезу, на основі оголошених чужих і власних матеріалів. В цій праці використав М.Т. також рукописний матеріал, що переховувався в рукописному відділі університетської бібліотеки у Львові. — Праця п.з. «До життєписи Маркіяна Шашкевича», надрукована в 1912 р., була написана на основі актів архіву Митрополічної Консисторії, подавала невідомі досі факти з життя Шашкевича та понад усякий сумнів устійнювала те, що досі було непевне або сумнівне. Ці акти дав авторові до використання тодішній управитель архіву («регістратури»). Щойно тоді, коли праця була надрукована, управитель «регістратури» заявив авторові, що ці акти хотів опрацювати сам Митрополит Андрей, однак він, управитель, дав їх до використання авторові, бо знав, що автор уже від деякого часу займається історією відродження та життям і творчістю Шашкевича. Однак М.Т. догадався, що головною метою управителя «регістратури» було бажання досягнути у автора вибачливості для свого сина, що був учнем

автора та своєю поведінкою був причиною великих журб свого батька. Для М.Т. ця вістка була крайню неприємна, бо з повним пієтизмом відносився до Великого Митрополита. З тієї причини М.Т. пішов вияснити справу своєму Владиці та просити прощення у справі в якій не завинив, з чим погодився Кир Андрей, супроводячи свої слова доброю усмішкою. Та проте незвичайно велика шкода, що найдений і приготований матеріал не опрацював Він сам, бо в Його навітленні мали б ми пам'ятку вічного значіння. На щастя Великий Митрополит лишив по собі іншу дорогоцінну пам'ятку, а саме свою проповідь, яку Він виголосив у століття уродин Шашкевича на Личаківському цвинтарі, в часі величавого всенароднього свята, на яке з'їхалися до Львова непроглядні маси народу. В неділю, 5 дня листопада, виголосив Він глибоку, основну проповідь яка в друку зайняла майже 7 сторінок вісімки, в якій з віщою проникливістю назвав Шашкевича великим апостолом, мужем, що був «от Бога послан».

Окрему групу праць, основаних на документах архіву міністерства внутрішніх справ у Відні, були праці, названі під 7., 8., 11., 15., 16. числом. Вони присвячені Вартоломееві Копітареві, геніяльному слов'янознавцеві словінської народности, що був кустосом цісарської бібліотеки у Відні, генеральним цензором усіх слов'янських книг і рукописів. Був він горячим католиком, ворогом царського російського деспотизму та московського православ'я, прихильником і приятелем усіх придушених слов'янських народів, а між ними українського. У своїй приязні до українців називав він їх уже в 1830 роках «майбутніми панами Галичини», а Поляків «колишніми панами Галичини», хоч «панами» Галичини стали українці щойно в 1918 р., і то дуже коротко. Йому присвятив М.Т. працю п.з. «Відносини Вартоломея Копітара до галицько-українського письменства», що була надрукована 1910 р. З вдячності за те і для порівняння М.Т. зібрав архівні матеріали до цензурної історії сербських, чеських та польських рукописів і книг та опрацював їх у міру спроможности, як це видно з доданого списку праць. — Праця п.з. «Kopitar und Vuk», надрукована в 1908 р., була прийнята як докторська дисертація. Польський твір названий під 15., був предметом переписки австрійського міністерства закордонних справ з царським міністерством закордонних справ. — Праця п.з. «Нові Коріторіяни» була відчитана на великому конгресі слов'янознавців, що відбувся у Варшаві в 1934 р., в часі якого М.Т. був провідником однієї групи. — Тому що інші слов'янські дослідники не мали потрібного архівного матеріалу, праці М.Т. були прийняті прихильно слов'янськими дослідниками: польськими, чеськими, сербськими, українськими (м.і. автором рецензії «Матеріалів і заміток», рецензії, написаної у московській мові).

Не на матеріялах архіву міністерства внутрішніх справ у Відні, тільки на основі документів, що були в архіві Старопигійського Інсти-

туту у Львові, написана праця, названа під 12 числом, в якій заторкнено діяльність Дениса Зубрицького.

З ділянки українського фолкльору, в порівнянні з південно-слов'янським народним епосом, була праця, названа під 5 числом, надрукована в Берліні в 1907 р., в Архіві «für slavische Philologie», що свого часу був найповажнішим у світі слов'янознавчим органом, під редакцією згаданого вже професора Ватрослава Ягіча. Була це праця, читана на семінарі слов'янської філології у Відні, директором якого був названий професор. Замітний у цій праці був термін «український», який проф. Ягіч, як редактор «Archiv-у» дозволив ужити у своїм органі, хоч у тому самому часі, в тому самому «Archiv-i» в статті І. Франка був ужитий термін Kleinrussisch», тобто: «малоруський», а в статті д-ра Олександра Колесси був ужитий термін «südrussisch», тобто: «південноруський». При цій нагоді, для ствердження історичної правди, треба відмітити, що проф. Ягіч, якому дехто робив закид москвофільства, поставився лояльно супроти українців, залишивши термін «український» у статті свого студента. В тодішньому науковому світі цей факт мав своє немаловажне значення. Проф. д-р Ватрослав Ягіч, найвизначніший у тодішньому науковому світі слов'янознавець, колишній довголітній професор у двох російських університетах, в Одесі і Петербурзі, редактор найвизначнішого в науковому світі журналу «Archiv für slavische Philologie» допустив термін: «український» у статті, надрукованій в його журналі у 1907 р., отже тільки 7 літ перед вибухом І. великої світової війни, яку царська Росія розпочала головно з тієї причини, щоб забрати Галичину та своїм «Малоросам» відібрати на віки вічні надію на український Піємонт, яким була тоді Галичина для України.

Вже в молодих літах свого життя М.Т. був зацікавлений у творах української літератури княжої доби, коли Україна відіграла в історії ролю всесвітнього значення. В часі І. світової війни розпочав він студію над «Словом про Ігорів похід», однак не закінчив її з тієї причини, що вона вимагала повного зосередження, якого не міг досягнути, бажаючи якнай докладніше виконати свої обов'язки учителя. — Видимим знаком зацікавлення літературою княжої доби була його праця про літописний переказ про трьох братів: Кия, Щека і Хорива та їхню сестру Либедь, яка була надрукована в Києві, 1928 р., у збірнику на пошану проф. Михайла Грушевського. На основі матеріялу, зачерпненого з різних ділянок науки: літератури, історії, лінгвістики та археології, виявилось, що в цьому переказі найшли відгомін події в часів великої мандрівки народів та що одна версія літописного переказу мала вплив на північно-германський варіант пісні про Нібелюнгів. Вага цього спостереження полягає в тому, що предки українського народу вже в добі великої мандрівки народів відіграли відповідну активну

ролю та що вони мали вже тоді якісь перекази або героїчні пісні, з яких один варіант оформився у відомому літописному переказі з одного боку, а також у північно-германському варіанті пісні про Нібелюнгів.

1051 р. першим митрополитом у Києві з українського роду став Іларіон. Київськими митрополитами перед ним були Греки. На таке високе становище Іларіон був неначе створений. Він мав незвичайно високу освіту, а при цьому жив аскетичним життям. Був духовним провідником князя Ярослава, одного з найкращих українських князів. Любов Бога і любов рідного краю були у нього нерозривними поняттями. — В річницю смерті князя Володимира, Ярославового батька, виголосив він проповідь над домовиною Великого Покійника, в славній Десятинній церкві, яку Він збудував. У свій незрівняний проповіді, якої ще й нині не можна читати без глибокого зворушення, пригадав Іларіон, що рівноапостольний князь був «внуком давнього Ігоря, сином славного Святослава, які володіли в своєму часі та прославилися відвагою і хоробрістю в багатьох країнах. Бо вони володіли не в убогій, не в невідомій землі, тільки в Руській землі, про яку знають люди і про яку чують у всіх кінцях землі».

1951 р. припадала 900 річниця Іларіонового вступлення на митрополичий київський престіл. Частина нащадків давнішої еміграції, дехто в новій еміграції, а навіть ті, які повинні дати приклад любови свого рідного, а також гордості на своє національне походження, — стидалися свого походження. Бажаючи пригадати своїм землякам славне минуле свого народу і своєї Церкви М.Т. написав статтю п.з. «Слово першого митрополита Українця. У 900 річницю вступлення на митрополичий престіл», що була надрукована у філіядельфійському тижневику: «Шлях» з 1951 р.

В тому самому «Шляху» з 1957 р., була надрукована друга стаття М.Т. п.з. «Князь Володимир Василькович † 1289 р.», в якій зображено постать, неповторну не тільки в українській, але також у всесвітній історії, постать знаменитого володаря, героїчного вояка і полководця, високо освіченого «філософа», мистця, фундатора церков, основника нових городів, зразкового християнина, який з героїчною терпелістю, впродовж 4 літ, зносив без жодного нарікання страшні болі, які спричинював рак долішньої губи, бороди і горла, та приймав св. Причастя, доки міг. — Постать цього князя тим більше замітна, що також його предки були далеко непересічними постатями. Його дідом був славний, героїчний князь Роман, що в молодому віці впав на побоєвищі в боротьбі з Поляками. Його бабуня, Анна, безстрашна героїня, дипломатка і справжня християнка, не тільки рятувала життя своїх двох, вдовсім малолітніх хлопчат, Данила і Василька, не тільки допомогла їм відвоювати свою батьківщину, але виховала їх так, що їхнє життя і володіння, їхня братня любов не мають прикладу ані в українській

ані у всесвітній історії. Коли її сини здобули вже загарбані їхніми сусідами престоли і були в спромозі, своїми геройськими воєнними діями та зручними дипломатичними потягненнями, зменшити жахливі наслідки татарського лихоліття, — героїчна княгиня — мама вступила до монастиря, до якого оба сини не раз навідувалися, щоб порадитися з мамою у важних державних справах. — Велика шкода, що (без вини автора) не появились відбитки обох названих статей, у яких були заторкнені важливі виховні проблеми.

В часі університетських студій написав М.Т. дві більші семінарійні праці: 1) про фолклорний елемент у творах Осипа-Юрія Федьковича, 2) про життя і поетичну творчість Володимира Шашкевича, Маркіянового сина. До першої названої семінарійної праці М.Т. був приневолений зазнайомитися з усіми збірниками українського фолклору, а це придалося йому при писанні семінарійної праці у Відні, про взаємини українських народних пісень і дум з південно-слов'янським епосом. Друга семінарійна львівська праця (про Володимира Шашкевича) була основана на рукописних матеріалах, що зберігалися в бібліотеці « Народного Дому » у Львові. М.Т. був так зайнятий відвідуванням цікавих і цінних віденських викладів і дуже виснажливою працею в архіві міністерства внутрішніх справ, що йому не довелося повернутися до праці про В. Шашкевича.

Проф. Михайло Грушевський, Голова « Наукового Товариства імені Шевченка » у Львові, незрівняний організатор української науки та редактор « Записок Наукового Товариства ім. Шевченка », поручав деяким студентам, а між ними також М.Т., прочитувати визначені ним книжки наукового змісту з ділянки українознавство, слов'янознавства та індо-європейського знання, а також поодинокі статті з наукових журналів такого самого змісту, написаних різними мовами, — подавати зміст книг і статей та по змозі, подавати критичні зауваги про прочитане. Ці дописи молодих авторів були відтак друковані в « Записках », у відділі: « Бібліографія » читач « Записок » починав лектуру свіжого тому « Записок » від бібліографії, згідно з напрямом наукового зацікавлення. Було добродійством для науковців, які не мали змоги користати з бібліотеки « Наукового Товариства ім. Шевченка », яку той самий проф. М. Грушевський зорганізував також у подиву гідний спосіб. Він виїжджав у Росію та в цілому культурному світі все те, що відносилось до історії української культури. Він постарався про те, що « Наукове Товариство ім. Шевченка » увійшло своїми виданнями в обмін з найвизначнішими науковими установами в світі (академіями, університетами). Бували випадки, що чужинні науковці, а навіть науковці з Росії, зверталися до бібліотеки « НТШ » за науковими джерелами, яких не могли знайти в цілій Росії.

Вкінці можна згадати про те, що М.Т., в часі польської окупації,

яка тривала 21 літ був впродовж 17 літ делегатом Філологічної Секції до Виділу Наукового Товариства ім. Шевченка. Будучи делегатом, мав він заступати інтереси тієї Секції перед виділом. Однак некорисне матеріальне положення Товариства наказувало йому дбати про поправу цього положення нарівні з членами Виділу, які були вибрані Загальними Зборами Товариства. В часі польської окупації Товариство втратило видатну допомогу з боку австрійського уряду та з боку галицького Сойму. Ці допомоги були такі видатні, що Товариство видавало цілу низку наукових публікацій, які стояли на рівні публікацій, видаваних державними Академіями. В часі польської окупації наукова видавнича діяльність мусіла бути дуже обмежена тим більше, що польська влада відібрала Товариству привілей друкувати шкільні підручники, друкування яких приносило поважні грошові приходи. Товариство мало почесний, великої культурної ваги обов'язок удержувати два дуже цінні музеї: історичний та етнографічний, в яких були збережені деякі унікальні предмети, велику бібліотеку, з багатьма рідкими друкми, а також «Академічний Дім», в якому студенти університету одержували мешкання і харч за нижчу оплату ніж у місті. Товариство розпоряджало двома установами, які приносили йому дохід: друкарню і переплетню. Члени Виділу Товариства мали постійну журбу, щоб обі установи мали постійну роботу, щоб не тільки оплатити службовців, зайнятих в його установах, але також продовжувати друк нових наукових праць, число яких зовсім не зменшувалося, навпаки: збільшувалося, бо в Галичині були друковані також наукові праці з України, де далі існувала заборона друкувати книжки та часописи, написані українською мовою. — В таких обставинах М.Т. не тільки заступав у Виділі інтереси Філологічної Секції, але також, разом з усіма членами Виділу клопотався долею Товариства, щоб піддержати існування дорогої наукової установи та віддячитися їй за те, що більшість його наукових праць була надрукована у виданнях Товариства.

Наукове Товариство ім. Шевченка проіснувало у Львові до осені 1939 р., коли за нового режиму воно перестало існувати під своєю славною назвою. Своє існування під давньою назвою та свою наукову працю продовжувало воно і продовжує вже на еміграції, в Європі, Америці та Австралії.

СПИСОК ДРУКОВАНИХ ПРАЦЬ ПРОФ. Д-Р ТЕРШАКІВЦЯ МИХАЙЛА

1) Причинки до життєпису Маркіяна Шашкевича та дещо з його письменської спадщини, Львів, 1904, стор. 48 (Відбитка із «Записок Наукового Товариства ім. Шевченка», том LVIII).

2) Короледворська Рукопись в перекладі Маркіяна Шашкевича, Львів, 1905, стор. 43 (Відбитка із «Зап. НТШ», том. LXVIII).

3) Причинок до студій над Шашкевичем, Львів, 1906, стор. 13 (Відб. із « Наукового збірника », присвяченого проф. Михайлові Грушевському », стор. 433-445).

4) Матеріяли й замітки до історії національного відродження галицької Руси в 1830 та 1840 рр., Львів, 1907, стор. XVII + 304 (« Українсько-руський Архів », том III).

6) Галицько-руське літературне відродження, Львів, 1908, стор. 164. Накладом автора.

7) Kopitar und Vuk Берлін, 1908, стор. 17 (Відб. із Jagic Festschrift, « Zbornik uplavu Vatvoslava Jagica », стор. 464 - 480).

8) Відносини Вартоломея Копітера до галицько-українського письменства, Львів, 1910, стор. 71 (Відб. із « Зап. НТШ. », томи: XCIV-XCV).

9) До життєпису Маркіяна Шашкевича, Львів, 1912, стор. 42 (Відб. із « Зап. НТШ. », томи: CV-CVI, стор. 92-134).

10) Про наклад « Русалки Дністрової », Львів 1912, стор. 22 (Відб. із « Зап. НТШ. », том. CVIII, стор. 117-139).

11) Вартоломей Копітар і граф Станіслав Думін-Борковський (До історії видання « Psalteria Florjansk-ого ». Присвячено Ватрославови Ягічеви з нагоди його вісімдесятилітнього ювілею (Львів, 1918, стор. 91-113). (Відб. із « Зап. НТШ. », том CX).

12) Роля Ставропігії у виданні Дениса Зубрицького « Історії древняго галицько-руського княжества » I-III чч. та брошури « Анонимъ Гнезненскій і Іоаннъ Длугошъ », Львів, 1921, стор. 1-62 (Відб. із « Збірника Львівської Ставропігії. Минуле і сучасне. Студії, замітки й матеріали. Т.І. Під редакцією К. Студинського, стор. 185-246).

13) Переказ про Кия, Щека і Хорива та їх сестру Либедь (Епізод із українсько-германських взаємин давньої доби), Київ, 1928, стор. 399-425. (Відб. із « Ювілейного Збірника на пошану академіка Михайла Сергієвича Грушевського. Частина історично-літературна ». Видання Української Академії Наук. ч. 766).

14) Академик Студинський як дослідник галицько-українського відродження », Львів, 1930, стор. 1-18. (Відб. із « Зап. НТШ. », том XCIX).

15) « Śpiewy historyczne » J. U. Niemcewicza przedmiotem zabiegów dyplomatycznych. Львів 1930, стор. I - 40 (Відб. із « Pamiętnika Literackiego » річ. XXVII, зош. 24).

16) Слово першого митрополита Українця. В 900 річницю вступлення на престіл. Надруковано у філадельфійському тижневику « Шлях », в 1951 р., чч. 16-22.

17) Князь Володимир Василькович, 1289 (Надруковано в « Шляху » в 1957 р., чч. 28-29, 33-39).

Заввага до заголовка праці, названої під 6 числом. — Початок праці був надрукований у «Звіті дирекції державної академічної гімназії у Львові», а потому вона була значно поширена і надрукована в друкарні «Наукового Товариства ім. Шевченка» у Львові «Краса Шкілька Рада» у Львові, яка була найвищою шкільною владою в Галичині для народного і середнього шкільництва, була в руках Поляків, хоч Галичина була під австрійською займанщиною. Вона не дозволяла на термін «український», хоч австрійська влада допускала цей термін, якого вживали всі українці, австрійські громадяни. І тому заголовок праці, початок якої був надрукований в *офіційному* «Звіті» державної гімназії, мусів звучати: «Галицько-Руське літературне відродження».

Горбач Олекса, народжений 5.II.1918 в с. Романів (обл. Львів, р-н Бібрка/Перемишляни), клясичну гімназію (Філія Академічної гімназії у Львові, 1929-36) закінчив іспитом зрілости 1936 р.; в 1936-40 рр. студював слов'янську (укр. і польс. мови) та германську філологію в університеті у Львові, де й склав державний іспит, отримавши звання «викладача укр. мови й літератури в повних середніх школах УРСР», і був залишений «старшим лаборантом» при катедрі укр. мови (у проф. В. Сімовича). XI.1940 - XII.1941 служба в червоній армії й нім. полон.

1942-43 працював секретарем в Інституті мовознавства львівського філіялу АН (УРСР), а крім того вчителем укр. мови в Гр.-кат. малій духовній семінарії у Львові. 1943-47 військова служба в укр. дивізії «Галичина» й американський полон.

1947-48 студії україністики в УВУ в Мюнхені, де 8.IV.1948 здобув звання «д-ра філософії УВУ в Мюнхені» на підставі дисертації «Наголос Зизанієвого «Лексису» 1596 р.» (рец. проф. д-р. Я. Рудницький і К. Кисілевський). 1948-51 був секретарем Президії НТШ в Мюнхені, секретарем ЦЕСУС-у (1948-50) та вчителем укр. мови в таборівій гімназії в Мюнхені-Ляймі (1948-50).

На підставі пробної лекції («Проблема т.зв. праруської мовної спільноти»), кольоквіюму й дисертації «Арго на Україні» (рец. проф. д-р. Ю. Шерех-Шевельов, Е. Кошмідер) габілітувався 18.5.1951 на Філософічному факультеті УВУ в ділянці слов'янської філології і 24.7.1951 був обраний доцентом слов. філології УВУ, а 1965 р. надзвичайним професором. 1952-56 працював лектором пол. і укр. мов в університеті в Геттінгені, 1956-58 у Марбурзі, а 1958-65 у Франкфурті, де 15.1.1966 був номінований звичайним професором слов'янської філології.

Дійсний член НТШ в Філологічній секції від 1962 р.

Брав активну участь у міжнародних фахових конгресах: 1-ому міжнар. діалектологічному в Лювені-Брюсселі VIII.1960 (доповідь «Славістика в ФРНімеччині після війни»), 2-ому міжнар. діалектол. конгресі в Марбурзі IX.1965 (доповідь «Румунські позичення в укр. говірках»),

5-ому міжнар. славістичному конгресі в Софії IX.1963 (доповідь « Лексичні й словотвірні елементи українського арго »), колективіومی букарештського університету в Сіная VIII.1966 (доповідь « Укр. місцеві назви румунського походження »).

Список друкованих праць

1. П. Беринда як етимолог, Науковий збірник УВУ в Мюнхені, т. 6, с. 60-78, Мюнхен 1956.
2. Арго українських лірників, Наукові записки УВУ, т. 1, с. 7-44, Мюнхен 1957.
3. Арго українських вояків, Наукові записки УВУ, т. 7, с. 138-73, Мюнхен 1963.
4. Арго українських школярів і студентів, Наукові записки УВУ, т. 8, с. 3-55, Мюнхен 1966.
5. Українські глоси в поліглотних словниках А. Калепіна та Г. Мерісера, Наукові записки УВУ, т. 4-5, с. 159-65, Мюнхен 1961.
6. Українсько-румунський список рослин з початку 18 в., Наукові записки УВУ, т. 4-5, с. 166-79, Мюнхен 1961.
7. Прізвища й особливості їх наголосу в наддністрянській говірці села Романів Львівської області, *Studia z filologii polskiej i słowiańskiej*, t. V, s. 205-12, Warszawa 1965 (Księga ku czci Z. Stieberta).
8. Ісидорів Служебник, слов'янський рукопис ч. 14 Ватиканської бібліотеки, Богословія, т. 25-28, с. 62-99, Рим 1964.
9. Літературна мова бачвансько-срімських українців (« русинів »), *Записки НТШ*, т. 169, с. 265-82, Нью-Йорк - Париж 1962.
10. Українська морська й судноплавна термінологія, с. 26, Мюнхен 1958.
11. Лексика наших картярів і шахістів, с. 16, Торонто 1960.
12. Післявоєнні публікації з української мови в УРСР, с. 30, Мюнхен 1962 (відбитка з ж. « Сучасність » ч. 12-1961 і 1-1962).
13. Найдавніший друкований чесько-український глосар з 1587 р., с. 10, Мюнхен 1965.
14. З історії української церковно-музичної термінології, с. 38, Мюнхен 1965.
15. Північно-наддністрянська говірка й діалектний словник с. Романів Львівської області, Наукові записки УТГІ в Мюнхені, т. VII (X), с. 3-103, Мюнхен 1965.
16. Два видання Бериндиного « Лексикону », Наукові записки УТГІ, т. VII (X), с. 123-36, Мюнхен 1965.

17. рец. на J.B. Rydnyckyj, An etymological dictionary of the Ukrainian language, p. 1, 2, 3, Winnipeg 1962, 1963, 1964). «Сучасність» ч. 11-1962, 4-1964, 9-1964 і окр. відб. с. 5, 5, 5.
18. рец. на I. Kniezsa, A Magyar nyelv szláv jövevényszavai, Bd. I, 1-2, Budapest 1955, у Die Welt der Slaven, Jg. II, S. 61-75, München 1957.
19. Argot in Ukraine, Proceedings, Philological Section of Shevchenko Scientific Society, v. I, pp. 20-24, New York-Paris 1952.
20. Zur Geschichte der ukr. Lexikographie im 16.-17. Jh., Die Welt der Slaven, Jg. IV, S. 414-34, München 1959.
21. Die polnische Sprache im polyglotten Wörterbuch von A. Calepino, Die Welt der Slaven, Jg. VI, S. 146-67, München 1962.
22. Ivan Maksymovyč, ein verkannter ukr. Lexikograph des 18. Jh. und sein Wörterbuch, The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the US, v. VIII, 1-2, pp. 95-114, New York 1960.
23. Die vier Ausgaben der kirchenslavischen Grammatik von M. Smotryčkyj, Frankfurter Abhandlungen zur Slavistik, Bd. 7, S. 66, Wiesbaden 1964.
24. Lexikale und Wortbildungselemente des ukr. Argots, Opera Slavica, Bd. V, S. 261-80, Göttingen 1963.
25. Einige ukr. Pflanzennamen in einem handschriftlichen Herbarium aus dem 16.-17. Jh. der Erlanger Universitätsbibliothek, Наукові записки УТГІ в Мюнхені, т. V, с. 221-23, Мюнхен 1964.
26. Die Slavistik in der Bundesrepublik Deutschland nach dem Krieg, Communications et rapports du I-er Congrès International de Dialectologie Générale (1960), IV-ème partie, pp. 162-1968, Louvain 1965.

Праці в друку

1. Лексика дитячої мови на Україні в Збірнику НТШ в пошану проф. д-ра Р. Смаль-Стоцького.
2. Арго слобожанських прошаків («невлів») в Збірнику УВУ-НТШ в пошану І. Мірчука.
3. Тюремно-вуличні арготизми в прозі І. Франка в Франківському збірнику НТШ в США.
4. Говірки Тербовельщини в регіональному збірнику «Тербовельщина».
5. Літургія св. Івана Золотоустого в двох сербських рукописах 14-15 вв. Ватиканської бібліотеки в Працях Іст.-Філ. факультету УКУ в Римі.
6. Die polnischen Namen für Krankheiten und Kräuter in einer

Handschrift der Erlanger Universitätsbibliothek aus dem 16. Jh. in Frankfurter Abhandlungen zur Slavistik, Bd. 8.

7. Praesens und Futurum scenicum in den älteren polnischen und ukrainischen Bühnenstücken, E. Koschmieder-Festschrift des Slav. Seminars München.

8. Ungarische Pflanzennamen in einem handschriftlichen Gerbarium der Erlanger Universitätsbibliothek aus dem 16.-17. Jh. Magyar Nyelvjárások, Debrecen.

9. Ukrainische Ortsnamen rumänischer Herkunft, Colocvium din Universitatea Bucuresti.

ВИГОТОВЛЮВАНІ ПРАЦІ

1. Арго укр. в'язнів в СССР.
2. Семантичні функції приростка *попо* - в укр. мові.
3. Румунські позичення в укр. мові.
4. Лексика трьох укр. сіл в Румунії (Муругіль біля Тульчі, Іпотешти біля Сучави й Бродина біля Радівця).
5. Польські позичення в укр. говірках.
6. Огляд післявоєнних топонимічних праць в УРСР.
7. Церковнослов'янсько-латинський рукописний словник Є. Славинецького й А. Корецького-Сатановського з 17 в.
8. Церковнослов'янський переклад Теофілактового вступу до Євангелій у трьох рукописах 15-16 вв. з України.

Д-р Константин Кисілевський народився в селі Рошневі, Товмацького повіту — над середнім Дністром, 23 лютого 1890 р., в сім'ї священика. Закінчив початкову й середню освіту в Станиславові в 1908 р. Студював слов'янську й класичну філологію, філософію, історію Сходу Європи в університетах у Відні й Липську. Осягнув докторат у 1912 р., учительський іспит на початку 1914 р. Учителював в гімназіях і семінаріях (в тому в Малій семінарії), у Вищих курсах учителів як метод. дидактик, як проф. з 1938 р. в Польському Педагогіюмі як україніст, викладав в Університеті ім. Франка у Львові, в Педагогічному інституті у Львові, в Учительській семінарії в Рогатині, на еміграції: вчив у гімназії в Байройті (Баварія), викладав в УВУ як надзвич. професор від 1945 і як звичайний професор від 1959 р. укр. мову з діалектами та говірками, укр. літерат. мову, в УТІ, УУ та в школах і курсах українознавства в Н.Й. і Н. від 1949 як директор. Одружений з Анастасією Голінатою, дочкою священика.

Мої праці: Мовні особливості староукраїнських пам'яток XI-XIV ст. з докладним опрацюванням Ганкенштайнового Кодексу дисертація —

досі тільки частинно видрук. (1912 р., та в 1953, ЗНТШ, 161). Словничок укр. мови. Друкарня оо. Вас. 1927, — прихильна рецензія акад. А. Кримського в «Україні» 1928 К. — Методика правописних і словесних вправ. Підручник для вчителів. Станиславів, 1929. Прихильна оцінка д-ра І. Велигорського в ЛНВ. 1930. Українсько-польський і поль. укр. словник (разом з д-ром Е. Грицаком), вступи в двох мовах: К. Кисілевського 4 ар і понад тисяча пет. друку, Львів 1930-32. — Правописний словник укр. мови. Л. 1934. — Методичні вказівки для навчання грам. знань у вселюд. школах. Л. 1938. У 2 мовах. — Програма навчання укр. мови в новій гімназії. Метод. для вчителя. Л. «Рідна Школа», 1935. Це повісті давніх літ. Метод. підр. до навчання староукр. літер. в гімназії. Л. 1936 (крит. Я. Рудницький, А. Крушельницький, В. Лев). Правописні правила. Л. 1939. Укр. граматики. Укр. мова. в 6 виданнях. — Мова Учительних Єванг. XVI-XVII вв. Мова Рогатинщини. Бурлескна мова Котляревського. — Укр. мова, виклади в УВУ. Мюнхен 1948. Ізоглоси півд.-схід. Наддністров'я Н. 36. УВУ, 1948, — Рембрандівські світлотіні в Шевченковій поезії. «Київ» 1951, Спроба нової класифікації укр. говорів. по-англ. в «Доповідях» НТШ. Укр. говори. Е.У. Іван Верхратський як філолог. «Київ» 1952.

Надпрутські ізоглоси. Наук. доповідь на засіданні НТШ. «Свобода» 1951, ч. 255. Лексикальне багатство надпрутського говору. «Гомін України» Торонто, 1952. Короткий курс укр. мови. Заочні курси укр.-знавства, Мюнхен 1952. — Надпрутський говір. ЗНТШ, 162, Рецензія Л. Луцева в «Свободі» 1955. Звук *л* в архаїчних говорах України. Наук. засідання НТШ у 1952 р. «Америка», по-англ. в Доповідях НТШ. Історія укр. правопис. питання. ЗНТШ. 165. Рец. Л. Луців, «Свобода» 55, 1957. Наукові праці І. Франка. «Свобода» 1956, ЗНТШ з 1958.

На вічну пам'ять проф. 1) Зілинському. Доповіді по-англ. 2) Найважливіші здобутки укр. філології за останніх 80 років. Доповіді по-англ. і в «Свободі». Українознавчі праці акад. Ст. Смалъ Стоцького, ЗНТШ, 172. У серії «Українські вчені» УВАН, Канада: «Іван Панькевич», «Іван Зілинський». «Ізоглоси Звенигородщини й Шевченкова мова» НЗ УВУ, т. 4-5. «Шевченко і ми»: стаття: Шевченко лірик ЗНТШ 180. Наші успіхи в галузі філології. Літер. «Свобода» про праці проф. О. Горбача (друкується), Лінгвістичні праці проф. Р. Смалъ Стоцького друкується в ЗНТШ тощо.

Редагував видання НТШ, напр. Вибір з творів І. Франка, Збірники Філол. секції НТШ від 24 т. (25, 27, 30, 28), Маланюка «Поезії», Збірка укр. новель, рецензував: П. Ковалева: «Українська мова» НТШ., «Слов. фонemi» та Основи формування укр. мови, тощо. Напр. Я. Рудницького: Етимологічний словник укр. мови (1-4 зош.). «Свобода» 1966. Склав 10 підручників до навчання українознавства, Методику навчання укр. мови й літератури в Пед. Інст. в Н.Й. (циклостиль) 98 стор. і т.і.

Д-р Михайло Ярослав (дв. ім.) Соневицький, син о. Климента і Марії з Авдіковських, ур. 22 квітня 1892 р. в Гадинківцях, Гусятинського пов.

Студії: Іспит зрілості в держ. українській гімназії в Коломиї 10 червня 1910 р. Студії класичної філології в університеті в Чернівцях (1910-1) і в Відні (1911-2 - 1913-4). Докторат філософії з класичної філології в Віденському університеті 18 липня 1923, нострифікований у Краківському університеті 26.XI.1926, вчительський іспит у Львівському універс. 17.VI.1926.

Педагогічна праця: Учитель гімназії УПТ в Городенці 1916-17 - 1917-18, в Чорткові 1918-9 - 1923-4, в дів. гімн. РШ в Станиславові 1924-5 - 1927-8 (в останньому році управитель школи), в українській держ. гімназії в Тернополі 1928-9 до її ліквідації в 1930-1 р. Учитель і заст. директора гімназії Малої Семінарії у Львові і учитель дів. гімназії РШ у Львові в рр. 1931-2 - 1938-9. В рр. 1934-5 - 1938-9 і в рр. 1941-2 - 1943-4 викладав грецьку і латинську мови в Богословській Академії у Львові. В акад. рр. 1939-40 - 1940-1 старший викладач при катедрі класичної філології в університеті І. Франка і старший науковий робітник у відділі Інституту літератури Академії Наук УРСР у Львові. В рр. 1941-2 - 1943-4 учитель І держ. гімназії у Львові, потім у Криниць, в 1944-5 в українській гімназії у Відні, в рр. 1945-6 - 1949-50 в українській таборовій гімназії в Мюнхені, також викладач грецької мови в Духовній Семінарії в Гіршбергу (1.V. - 25.XII.1946) і в УВУ в Мюнхені 1945-6 - 1948-9.

Дійсний член НТШ.

Праці:

Дисертація «Constructionis ad sensum apud Ciceronem usum exemplis ex orationibus, scriptis rhetoricis, epistulis prolatis illustravit...»

«De coniunctivi usu apud Novatianum».

Коментар до комедії Аристофана «Мир».

«Франкові переклади з античних літератур» (Записки НТШ, т. 141).

Рецензія на праці М. Вентріса - Дж. Чедвіка з відшифруванням Мінойського лінійного письма типу В (Записки НТШ, т. 165, Нью Йорк, 1956).

Популярно-наукові праці: Цикл статей в журналі «Життя і знання» в рр. 1936-1939 головню про значення античної культури для сучасности, «До джерел сучасної культури», «Чому Греція стала колыскою нашої культури», «Слідами Олімпіади», «Історичне післанництво Риму», «Початки театрального мистецтва», «Театральна справа в старовині», «Як народжувалася наука», «У змаганні до історичної

правди », « Перший лікар-науковець і його довкілля », « Розвиток медицини в александрійській добі », « Медицина за римського цесарства », « Сципіон Африканський », « Цесар Август », « Горацій », « Альбанія і альбанці ».

Статті на педагогічні теми і рецензії в журналі « Українська Школа ».

Переклади на українську мову творів Геродота і Платона (рукописи згоріли в часі битви в другій світовій війні).

Переклад « Анабази » Ксенофонта — в рукописі.

Белетристика для молоді:

« Пригоди Одиссея », Львів, 1918.

« Мирмідонський лицар », 2 частини, вид. Рідної Школи, Львів 1936.

« Гомін давноминулих днів », вид. Рідної Школи, Львів, 1938, перевиданий у Нью Йорку 1955 р.

Тепер працює над збиранням і порядкуванням матеріалів до « Історично-мемуарного Збірника » Чортківської Округи як чергового тому « Архіву НТШ ».

Д-р Леонід Соневичський († 6 серпня 1966 р.). Дата і місце народження: 25 квітня 1922 р., Чортків, Галицьке Поділля Батьки: д-р Михайло й Ольга з Ласовських Соневичські.

Студії: Львівський державний університет ім. Івана Франка, історичний факультет, 1940-41.

Віденський університет, філософічний факультет, 1945-46.

Мюнхенський університет, філософічний факультет, 1946-48.

Український Вільний Університет, філософічний факультет, 1946-48; докторат з історії України, 1948.

Колумбійський університет, Нью-Йорк, факультет політичних наук, 1952-53 і 1957-59; М.А., 1959.

Праця в наукових установах і видавництвах:

а) в Європі (перед виїздом до Америки в 1950 р.).

Асистент Українського Вільного Університету при катедрі історії України, 1948-50.

Секретар Церковно-археографічної комісії при Апост. Візитатурі в Зах. Європі, 1949-50.

Секретар Історичної комісії НТШ, 1949-50.

б) в Америці.

Секретар (опісля теж заступник голови) Історичної секції УВАН у США, 1952-61.

Секретар Управи УВАН у США, від 1954.

Викладач історії у Сітон Голлському університеті, 1960-61.

Член Американської історичної асоціації.

Редактор (associate editor) англomовного видання Енциклопедії українознавства, 1958-61.

Редактор Анналів УВАН у США, від 1959 р. (головний редактор Х тому).

Друковані наукові праці:

Український єпископат перемиської і холмської єпархій в XV-XVI ст. (Записки ЧСВВ, серія 2, секція 1, т. 6, Рим, 1955).

Буковина у дипломатичних переговорах 1914 р. (в англійській мові), Аннали УВАН у США, т. 7, ст. 1586-1629, і окремою відбиткою (Нью-Йорк, 1959).

Історія України. Синхроністично-хронологічна таблиця (Енциклопедія українознавства, т. 3, ст. 893-904, і окремою відбиткою, Мюнхен, 1960).

Інститут історії Академії наук УРСР та інші гасла (Енциклопедія українознавства).

УВАН у США й українська історична наука (у збірнику Десятиліття Української Вільної Академії Наук у США, Нью-Йорк, 1961, ст. 14-17).

Українське питання в публікаціях Р. Г. Лорда про Паризьку мирову конференцію 1919 р. (в англійській мові), Аннали УВАН у США, т. 10, ст. 65-84, і окремою відбиткою (Нью-Йорк, 1964).

Наукові праці в підготовці:

Перемиські і холмські владика XVII-XVIII ст.

Українсько-польський конфлікт 1918-1919 рр. і Паризька мирова конференція.

Україна в спогадах американських учасників Паризької мирової конференції 1919 р.

Питання Буковини на міжнародній арені 1915-1916 рр.

Володимир Антонович і українська історична наука в Галичині.

Нарис історії галицького Поділля.

Бібліотека українознавства в англійській мові (З приводу 15-річчя появи «Анналів УВАН у США»).

Д-р Дмитро Бучинський (помер 4 листоп. 1963 р.) народився 9-го квітня 1913 року в Трибухівцях, Західної України, в селянській сім'ї. Через воєнні обставини, щойно маючи вісім літ навчився читати і писати. Першим вчителем був таки батько Григорій і мати Марія в Гуцалів, а відтак священник, парох села. 1924 року почав гімназію «Рідної Школи» в Чорткові, яку закінчив завдяки допомозі добрячих дядьків. В гімназії добре вчився і почав заробляти лекціями на оплату гімназії вже від 4-ої класи. В 1930 році перейшов славну польську паці-

фікацію в Тернополі, через яку стратив один рік навчання, бо польська влада не дозволяла продовжувати науку. Гімназію закінчив у 1933 році, таки в Чорткові.

Схолястичну філософію закінчив в Люблині, в Католицькому Університеті. Теологію студіював в єзуїтів в Дубні, на Волині, але за націоналістичні переконання його викинули. Довгі роки працював в українській кооперації, закінчивши спеціальні курси для ХВМ у Львові. Дальші студії перервала друга світова війна 1939 року. В році 1940 одружився, а 1944 року разом з родиною опустив свої рідні сторони і подався на Захід.

В роках 1945-1948 закінчив філософію в Мюнхені в Українському Вільному Університеті, де здобув титул доктора філософії за працю «Філософська думка Шевченка». На весні 1949 року разом зі сім'єю — двоє дітей і дружина — виїхав до Іспанії.

Два перші роки працював бібліотекарем в «Центро де Естудіос Орієнталес» бл.п.о. Моріллія, а від 1951 року в українській радіо-передачі, Радіо Націонал в Мадриді.

За 15 років свого перебування в Мадриді для радіопередач написав 1569 статей та 1320 коментарів на актуальні теми — тільки за час свого редакторства від квітня 1959-1963 року аж до своєї смерті — 4-го листопада 1963 року.

Друкувався в усій українській еміграційній пресі Європи та Америки, пишучи статті на літературні, наукові та релігійні теми. Письменницькою працею почав цікавитися ще в шкільній лавці, — це були оповідання друковані в польській мові у Звіті Жіночої Семінарії, з підписом покійної сестри Стефанії. Від 1930 року появлялися різні короткі статті, замітки під різними псевдонімами у Львівській пресі. Велика і цікава праця, яку високо оцінив Проф. д-р Іван Огієнко в ділянки нашої усної словесности, пропала у Варшаві в часі війни.

За час від 1951 — 13 жовтня 1963 року написав українською мовою більше як 1200 статей, іспанською мовою більше як 200 статей. *Точний звіт, свої бібліографічної праці за час від 1951 — кінця 1958, в слідує:*

1. Час, Фюрт 1 стаття. 2. Українець, Париж 130 статей. 3. Київ, Філядельфія 3 статті. 4. Листи з Іспанії 3 статті. 5. Сурма, Мюнхен 1 стаття.

6. Америка, Філядельфія 31, 7. Філятеліст, Нью Йорк 7, 8. Український самостійник, Мюнхен 9, 9. Християнський голос, Мюнхен 90. 10. Сучасна Україна, Мюнхен 10, 11. Наша культура, Вінніпег 4, 12, Світло, Торонто 32, 13. Гомін України, Торонто 7, 17. Овид, Буенос Айрес - Чікаго 8, 12. Свобода, Джерсі Сіті 56, 13. Визвольний шлях, Лондон 13, 17. Новий шлях, Вінніпег 3, 18. Пороги, Буенос Айрес 6, 19. Шлях перемоги, Мюнхен 14, 20. Наша мета, Торонто 2, 21. Шлях,

Філядельфія 1, 22. Україна і світ, Ганновер 1, 23. Біблос, Нью Йорк 65, 27. Наша Церква, Лондон 4, 22. Голос спасителя, Йорктон 1, 26. Авангард, Мюнхен-Лондон 6, 27. Вільне слово, Торонто 4, 28. Українські вісті, Ной Ульм 1, 29. Українська думка, Лондон 82, 30. Фенікс, Мюнхен 1, 31. Логос, Йорктон 1, 32. Українське життя, Чикаго 2, 33. Життя, Апостолес-Аргентина 1, 34. Вісті братства, Мюнхен 1, 35. Наш клич, Буенос Айрес 1, 36. Наше життя, Філядельфія 1, 37. Записки ЧСВВ, Рим 1. Разом — 608 статей. Від 1958 року бібліографічна праця д-р Бучинського збільшилася на більше як 600 статей в українській пресі.

Крім того написав вступ до «Енеїда Модерна» Полтави, Один збірник «Українці у вільному світі» та три «Збірники СУБ-у в Лондоні».

Окремим виданням появилися:

Остання праця, яку бл.п. Д. Бучинський приготував на Студійні Дні Українського Християнського Руху під заголовком «Християнські елементи в прозових творах наших письменників на еміграції», понад сто сторінок, чекає видавця. На Студійних Днях Християнського Руху виголосив доповідь на тему «Християнське середовище в Іспанії».

Бібліографія д-р. Дмитра Бучинського в іспанській та інших мовах до кінця 1958 року в слідує:

1. Орієнте, Мадрид — 18 статей.	10. Поезія іспаніола, Мадрид — 5 статей.
2. Мадрид філятеліко, Мадрид — 46 статей.	11. Рефлексос, Барцельона — 4 статті.
Ускар, Мехіко — 4 статті.	12. Екклезія, Мадрид — 1 стаття.
5. Коррею літерарію, Мадрид — 1 стаття.	13. Фіель, Мадрид — 4 статті.
6. Ель Коррею Іспаніоль, Більбао — 1 стаття.	14. Арріба, Мадрид — 1 стаття.
7. Чампа, Більбао — 1 стаття.	15. Україна лібре, Буенос Айрес — 4 статті.
8. Атенео, Мадрид — 1 стаття.	16. Горізонте, Буенос Айрес — 1 стаття.
9. Ревіста де література, Мадрид — 1 стаття.	

Разом усіх статей іспанською мовою до кінця 1958 написав 97.

Крім того мав написану одну статтю французькою мовою в Л'Україне Лібре, Париж, одну в Пасе, Торонто, англійською мовою і 31 статтю мав в «Театро Мундіаль» Артура де Гойо, Мадрид — разом 33 статті.

Бібліографія д-ра Дмитра Бучинського за 1959 до 13.X.1963 року в українській мові:

В році 1959 -	111 статей
В році 1960 -	124 статей
В році 1961 -	54 статей
В році 1962 -	90 статей
В році 1963 -	62 статей
Разом:	441 статей

Крім письменницької праці, брав активну участь в житті студентської громади, даючи цілий ряд рефератів на історичні та літературні теми.

На окрему увагу заслуговують три великі виставки які влаштував в національній бібліотеці в Мадриді:

1. Виставка в році 1956, яка відбулася під назвою «Ла Експозиціон дель Лібро Укрانیано де 1945-1952». На цій виставці було виставлено 1197 книжок, українська преса, поштові укр. марки та мистецтво. Тривала два тижні. З нагоди цієї виставки, міністерство освіти-департамент архіву і бібліотеки видало каталог в опрацюванні д-р Д.М. Бучинського п.з. «Каталього де ла Експозиціон де ла обра імпреса укрانیана ен ель Екстранхеро 1945-1955», Мадрид, 221 сторін.

2. Друга виставка від назвою «Ла Експозиціон до ла мухер і дель нінью укрانیанос», присвячена українській жінці і дитині, відбулася в 1957 році в Національній Бібліотеці.

3. Третю з черги виставку влаштував в «Літературному Клубі «Носотрос» в Мадриді. Це була виставка різдвяно-святочних листівок. На цій виставці було показано 209 листівок та 30 фотографій Церковного і Літературного Мистецтва України, знищені більшовиками наші Церкви та інші експонати.

4. Четверта виставка і остання відбулася в Національній Бібліотеці в Мадриді в 1961 року. З нагоди цієї виставки дирекція архівів і бібліотек в Мадриді видала бібліографію в опрацюванні д-р Дмитра Бучинського п.н. «Бібліографія Украніана 1945-1961», видана в Мадриді 1962 року, 311 сторін друку. Ця виставка була чисельно найбільшою і найповнішою. Було виставлено 2481 книжки-назв. На всіх трьох виставках показано крім книжок також українську пресу на еміграції, укр. поштову марку, яка була розміщена в сімох вітринах та українське мистецтво. Виставка тривала також два тижні.

В 1962 році вийшла друком книжечка в опрацюванні д-ра Дмитра Бучинського під назвою «Юрій Клен в житті і творчості». Видавництво Української Спілки у Лондоні, 39 сторін друку.

Крім цього залишив багато перекладів з еспанської на українську та з української на еспанську мови, Щоденник та різні записки.

В 1962 році вийшла також друком в еспанській мові українська бібліографія під наг. « Пасадо і презенте дель Лібро Украніано », Мадрид, 53 сторінки.

На окрему увагу заслуговує це, що у вільних від письменницької праці хвилинах займався філіателистикою та нумізматиною, але понад усе любив книжки. Замилування до книжки проявляв уже в дитинстві, бо від першої гімназійної класи. Дуже часто відмовляв собі діточих ласощів, а гріш до гроша складав, щоби купити собі книжечку до читання. Зокрема, дуже теплими словами згадував бл.п. Проф. гімназії « Рідної Школи » в Чорткові проф. Коваль. Цей Професор знав « слабість Дмитруня » до книжки і дуже часто запрошував його до себе й дозволяв вибирати з своєї великої бібліотеки книжки, які йому подобаються. Нераз зібралося їх стільки, що треба було до хати нести у двох валізках. Всі книжки уважно прочитував і їх теми обговорював з професором. В той спосіб зложив собі велику бібліотеку, яку в 1947 році зграбували більшовики. На еміграції почав другий раз збирання книжок, заробляючи на них статтями, рецензіями та нераз « жебраниною », бо стільки грошей не мав, щоби їх купувати. В день його смерти, бібліотека нараховувала 2913 назв.

1. Почитання Богоматері в Україні, Нью Йорк 1954, вид. ОО. Василіяни « Слово Доброго Пастиря », Друк. Нью Йорк, « Дніпро », стор. 67; 15 × 82.,

2. Хосе Марія Санчез-Сільва, Марселіно — хліб і вино. Переклад (авторизований) д-ра Дмитра Бучинського, Лондон 1952, вид. Українська Видавнича Спілка, Друк. Лондон, Українська Видавнича Спілка, стор. 30 + 2; 21,5 × 15.

3. Еспанський свідок нашої музичної культури, Йорктон 1958, вид. « Логос », Друк. « Голос Спасителя », Йорктон, стор. 23 + 1; 25 × 17,5.

4. Україна під Марійським Прапором. До 920-ліття проголошення, Матері Божої Опікункою-Царицею України, Лондон 1958, вид. Союз Українців у Великій Британії, Друк. Лондон, Українська Видавнича Спілка, стор. 36; 18,5 × 12,5.

5. На шляхах і стежках життя Наталени Королевої, Мюнхен-Мадрид 1958, вид. « Християнський Голос », Друк. Мюнхен, « Логос », стор. 42 + 2; 12 × 9.

6. Християнсько-філософська думка Тараса Г. Шевченка, Мадрид-Лондон, Союз Українців у Великій Британії, 1962, Друк. Лондон, Українська Видавнича Спілка, стор. 256; 21 × 14.

7. Ivan Frankó y la literatura española, Madrid 1953. Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Imp. Madrid, pag. 23+1; 24,5 × 17.
8. Worshipping the Virgin Mother in Ukraine, New York 1954, Ukr. Woman Organization, Imp. New York, pag. 14+2; 27,5 × 21,5.
9. Exposición de la Obra Impresa Ucraniana en el Extranjero 1945-1955. Catalogo, Madrid 1956, Dirección General de Archivos y Bibliotecas, Imp. Madrid, Estados Ev., pág. 221+3; 19 × 13.
10. Bibliografía Ucraina, 1945-1961. (Complementaria del « Catalogo de la Exposición de la Obra Impresa Ucraniana en el Extranjero, 1945-1956, del mismo autor). Madrid 1962, Ministerio de Educación Nacional. Dirección General de Archivos y Bibliotecas, Imp. Madrid, « Diana », Artes Graficas, pag. 311+1; 19 × 13.
11. Pasado y presente del libro ucraniano. Estudio bibliografico-historico, Toronto-Madrid 1962, Asociación Científica Shevchenko (N.T. SH.), pág. 59+1; 19,5 × 14.
12. Юрій Клен в житті і творчості. Мюнхен 1962, 39 стор.

Д-р Петро Маркіян Ісаїв, син о. Івана і Ольги, з дому Филипів, українсько-католицького віровизнання, народився 26 червня 1905 р. в Лісках повіт Коломия, Україна.

Студії.

Першу класу гімназії закінчив в Коломиї 1917-18, а 2 до 8 кл. в Станиславові, 1918-1925, в державних гімназіях з українською мовою навчання. Іспит зрілості здав з відзначенням 23 травня 1925 р.

В 1925-1931 рр. відбув студії в державному університеті у Львові і досягнув ступінь магістра філософії в ділянці історії (диплом з датою 11 лютого 1931 р.). Магістерська праця, прийнята в семінарі середньовічної історії проф. д-ра І. Пtasьніка, мала тему: « Канонічний процес поляків з хрестоносцями в 1339 р. » (Судовий процес Польщі в Тевтонським орденем в Пруссії за Поморя і ін. пограничні землі, що відбувся під проводом папського нунція).

У тому університеті студіював, крім історії, частинно також стислу (точну) філософію.

Після приписаної дворічної учительської практики, яку відбув в державній (академічній) гімназії з українською мовою навчання* у Львові у проф. Адріана Копистянського (від 1.X.1931 до 30.IX.1933), склав державний педагогічний іспит у Львові і отримав диплом учителя середніх шкіл з кваліфікаціями до навчання історії як головного предмету (з датою 31.X.1934 р.).

* Хоч та гімназія була з українською мовою навчання, то — на основі розпорядження шк. влади — в той час вже вчили в ній історії польською мовою.

Згодом, на основі шк. практики, отримав диплом з Міністерства Релігійних Визнань і Публичної Освіти в Польщі, який надав йому право вчити історії і науки про сучасну Польщу в фахових школах.

В 1947 р. отримав докторат філософії в ділянці історії в Українському Вільному Університеті в Мюнхені (перенесеному до того міста з Праги, ЧСР) на основі дисертації на тему: « Історія українського шкільництва в Генеральній Губернії в шкільних роках 1939-40 - 1944-45 » (Іспити питали проф. Д. Дорошенко і проф. І. Мірчук. Промоція відбулася 12 червня 1947 р.).

В 1962-63 слухав викладів для ґрадуованих студентів в Пенсильванійському Університеті в Філядельфії, Па., ЗДА, а саме з історії російської культури і з економічної історії Європи.

Навчальна практика.

У високій школі викладав як лектор початкову добу середньовічної історії Європи, а саме в Українському Вільному Університеті в Мюнхені, 1947-1948.

В середніх школах учив історії, географії, логіки, психології, промислового права й початків української стенографії в таких школах (в різних школах різних предметів): Мала Духовна Семінарія (1931-39), Державна (академічна) гімназія (шкільна практика 1931-1933, див. вище), Жіноча фахова школа Сестер Василянок (1932-39), Дівоча гімназія Сестер Василянок (січень 1937-39) — всі чотири школи у Львові; гімназійні і матуральні курси в Ярославі (1939-40), Українська державна гімназія в Ярославі (1940 - квітень 1941), Українська гімназія в таборі ДП в Авгзбургу, (осінь 1945 - червень 1947 і вересень 1948 - березень 1949), а також якийсь час і в торговельній школі в Авгзбургу та в таборовій гімназії в Бад-Верісгофен (1947-48).

У суботній школі українознавства Української Учительської Громади, а пізніше « Рідної Школи » та в Українському Католицькому Інституті (школа навчання релігії, українського церковного обряду й українознавства для середньошкільної молоді) в Філядельфії, Па., вчив також української літератури, мови, культури й історії української Церкви.

Від вересня 1962 є учителем українознавства в цілоденній початковій парохіяльній школі св. Отця Миколая в Філядельфії.

В 2-гому півріччі 1965-66 отримав від філядельфійського митрополита право навчати релігії і вчив апологетики в XI та XII кл. школи українознавства « Рідної Школи ».

В 1959-65 був адміністратором (керівником) вищезгаданого Українського Католицького Інституту, а в навч. р. 1965-66 був керівником Українського Педагогічного Інституту в Філядельфії, що є філією такого Інституту Шкільної Ради - УККА в Нью Йорку (навчання було тільки одного дня в тижні). В VII кл. викладав вибрані питання з педа-

гоіки й методики, а також історію України враз із методикою навчання історії.

Підчас II. Світової війни був шкільним референтом при Українському Допомоговому Комітеті в Ярославі (листопад 1939 - квітень 1941), а потім керманичем Шкільного Відділу в Українському Центральному Комітеті в Кракові.

Редакційна праця.

Редагував ось такі часописи: « Молоде життя », пластовий місячник 1927-29; « Дзвони », літературно-науковий місячник (католицький), 1931-1939; співредагував « Українську школу » в Кракові, 1942-43; редагував « Українську школу » в Авгабургу, 1947-48; « Християнський Голос », Мюнхен січень - березень 1949, при співпраці ін. співредакторів; « Шлях », дієцезальний, згодом архидієцезальний тижневик, що мав і англійську частину, у Філядельфії, ЗДА, 1949-1962.

Бібліографія важніших праць.

Окремо появилися:

1. « Українські визвольні змагання », 1917-21, вид. « Мета », Львів, 1930-ті роки. Сконфісковане польською владою.
2. « На перекрою двох епох ». Відбитка ідеологічних статей з журналу « Дзвони ». Львів, 1930-ті рр. (після 1933 р.).
3. « За нову людину ». На стежках виховання й навчання. Українське Видавництво. Краків, 1941 (З вийнятком останнього розділу, відбитка з « Краківських Вістей », 1941). Сконфісковане німецькою владою.
4. « Митрополит Андрей Шептицький ». Мюнхен - Міттенвальд, 1946. Бібліотека « Християнського Шляху », ч. 1 (Мабуть офсет поменшеного машинопису).
5. « Берестейська унія ». В 350-ті роковини. Мюнхен - Міттенвальд, 1946. Бібліотека « Християнського Шляху », ч. 3 (Циклостилеве видання).
6. « Роля Візантії в упадку української державности ». Мюнхен, 1947. Відбитка з журналу « Проблеми », ч. 3, грудень, 1947.
7. « Берестейська унія... ». Філядельфія, 1953. Видавництво « Америка ».
8. « Звідки Русь-Україна прийняла християнство? » Філядельфія, Па., 1952. Видавництво « Америка ». Відбитка з тижневика « Шлях ».
9. « Persecution of the Ukrainian Catholic Church by the communist regime and Background on Ukraine ». Philadelphia, Pa., 1961. (Інформаційна ілюстрована брошура).

10. Три окремі розділи в підручнику « Історія України », виданому в Нью Йорку, 1966. — Заголовки тих розділів такі: « Анти — предки українського народу », з підрозділами: « Часи великого переселення народів в Україні » і « Перша українська і перша слов'янська держава ». Далі розділ « Примітки » (після тексту), а з них перша примітка найдовша (майже 13 сторінок друку) про « Назви Русь, Росія, Рутенія, Україна. Окремішність українського народу ». На кінці підручника: « Короткий огляд » (історії України). Повний заголовок цілої книжки такий: Іван Крип'якевич - Мирон Дольницький, « Історія України ». Нове видання. Зредагував, доповнив і додав примітки д-р Петро Ісаїв. Видання Шкільної Ради. Нью Йорк, 1966.

Статті в ділянки історії:

« Духові течії в Європі за М. Шашкевича ». « Дзвони », Львів, 1937.

« На унійних шляхах », стаття, яка в продовженнях мала також підзаголовки або заголовки: « Як постала ідея третього Риму »; « Берестейська унія » і « Причини протиунійної боротьби ». Тиждень « Шлях », Філадельфія, Па., ЗДА, від ч. 50, 1949 — з меншими або більшими перервами — до ч. 17, 1950 (Частина про Берестейську унію видано 1953 р. окремою книжкою).

« Чи Володимир Великий був коронований? » Тиждень « Шлях », чч. 33-34 і 36, 1949 р.

« Вирішальне джерело християнства в Україні » (деякі продовження мають і інші заголовки). « Шлях », чч. 34-51, 1951 (видано як відбитку книжкою під подібним заголовком, див. вище).

« Як то було з канонізацією князя Володимира Великого? ». « Шлях », чч. 20 і наст., 1952.

« Ще про те, чи Володимир В. був московським князем ». « Шлях », чч. 24, 28 і 29, 1953.

« Один нарід чи три народи на Сході Європи? » « Шлях », ч. 30 і багато наст. чч., 1953; див. теж 1960.

« Митрополит Андрей Шептицький ». « Шлях », чч. 44, 46-48 і 50, 1954.

« Фльорентійська унія ». « Шлях », чч. 45-46 і 56, 1956; теж 4-5, 1957.

« Як довго тривала Фльорентійська унія в Україні? » « Шлях », ч. 49, 1956 і те саме, трохи поправлене, ч. 6, 1957 і ч. 6, 1961.

« Намагання ввести грецьку мову до Богослужб в Русі-Україні в княжих часах ». « Шлях », ч. 27, 1958.

« Недруковані листи Івана Франка і Іллі Шрага до Євгена Олесницького », « Український Історик », ч. 1-2 (13-14) Нью Йорк-Мюнхен 1967.

« Меморандум митрополита Андрея Шептицького до урядів цен-

тральних держав з 15 серпня 1914 р.» з англ. змістом, « Богословія », Рим, кн. 1-4, 1968 і книжкова відбитка, з показниками та списком заголовків, Видання « Богословії » ч. 35, 1968, стор. 55.

« Церковна єдність і відділення Східньої Церкви » (за патріархів Фотія і Керулярія). « Шлях », чч. 43-44, 48, 50-51, 1960; 2 і 9-11, 1961.

« Устрій Української Греко-католицької Церкви ». « Енциклопедія Українознавства » (загальна частина), Мюнхен - Нью-Йорк, 1949 (- 1952), стор. 625-629.

« Шкільництво в Генеральній Губернії » (українське шкільництво) підчас Другої світової війни), « Енциклопедія Українознавства », як вище, стор. 951-952.

Рецензія на кн. « Early Ukrainian Settlements in Canada 1895-190 » by V. J. Kaye, Toronto, Canada, 1964, вміщена в науковому історичному кварталнику « The Catholic Historical Review », Washington, D.C., USA, October, 1965, стор. 419-420.

Крім того, кілька його статей з історії української Церкви вміщено в місячному журналі « Ковчег », Стемфорд, Коннектікут, ЗДА, приблизно в роках 1951-53.

Бібліографію більшости його статей, вміщених в тижневику « Шлях », подано в його ж статті « Редагування «Шляху» від липня 1949 до 31 серпня 1962 », в розділах « Статті редактора » і « Полеміка », « Шлях », ч. 20, 1965. Там поділено його статті за 5-ма ділянками: 1. Релігія і моральність — де подано 21 позицій; 2. Світогляд — 7 заголовків; 3. Громадянсько-національні питання — 8 заг.; 4. Виховання, навчання і шкільництво — 9 заг.; 5. Історія Церкви й історія України — 12 заг. (заголовки з цієї ділянки, з винятком трьох, подано вище); і ще 6 позицій з редакційних статей (в розділі « Полеміка » (деякі з тих статей продовжувані в кількох числах). Разом — 67 позицій, при чому в трьох ділянках відмічено, що видруковано й інші статті.

Членство в наукових товариствах.

Є дійсним членом Наукового Товариства ім. Тараса Шевченка, а також вписався в члени двох американських наукових товариств: « The American Catholic Historical Association » і « The American Historical Association » обидва з осідком в Вашингтоні, Д.К., ЗДА, і отримує їх наукові журнали (квартальники).

Праці, що їх готув до друку.

Має давніше написану працю: « Історія українського шкільництва в Генеральній Губернії в шк. роках 1939-40 - 1944-45 ».

Членство в інших товариствах.

Був і є членом деяких громадянських організацій чи товариств. В гімназії в Станиславові належав до католицького товариства молоді « Ліґа », а також був пластуном і полковником місцевого пл. полку (1923-24).

Будучи студентом університету у Львові, став організаційним референтом Верховної Пластової Команди*, а в 1927-29 рр. і редактором пл. місячника « Молоде Життя ». Також став першим головою Товариства Українських Студентів Католиків « Обнова » у Львові (1929-30).

На еміґрації далі брав участь в праці Пласту, а саме був опікуном пл. куреня в Авґсбургу. В ЗДА став головою Пл. Станиці (станичним) у Філядельфії, Па. (1949-1953) та був головою філядельфійського Відділу Українського Католицького Академічного Об'єднання « Обнова » (в перших 1950-их рр.), а згодом став і досі є головою Головної Управи УКАО « Обнова » в ЗДА. Також є членом контрольної комісії Асоціації Української Католицької Преси, а від 1965 р. є членом Шкільної Ради УККА, що має осідок в Нью-Йорку. Теж є членом Української Учительської Громади в Філядельфії (від 1950-тих рр., а від травня 1966 є членом її контрольної комісії) і членом Союзу Українців Католиків « Провидіння » в ЗДА.

ЗВІТ з наукової чи популярно-наукової та педагогічної діяльності за 1965 і січень - червень 1966 р.

Приблизно від березня 1965 р. працював у вільному часі над зредагуванням і доповненням нового видання підручника історії України для шкіл українознавства, що його друкує Шкільна Рада УККА в Нью-Йорку. В тій книжці сам написав розділ про антив та їх державу, а далі 21 приміток. Найдовшою приміткою є примітка на 18 сторінок про назви Русь, Росія, Рутенія, Україна та про окремішність українського від російського народу, а також « Короткий нарис історії України » (на 28 сторінок машинопису, з інтерлініями). Цей підручник буде допоміжним і для студентів Українського Католицького Університету (Книжка вже складена й поломана в сторінки в друкарні).

В історичному кварталнику « The Catholic Historical Review », Вашингтон, Д.К., за жовтень 1965 р., стор. 419-420, видруковано рецензію на книжку: Early Ukrainian Settlements in Canada, 1895-1900 - by Vl. J. Кауе Торонто, 1964.

* Тоді зібрав «Пластові приписи і розпорядки», які Верховна Пластова Команда у Львові видала друком як окрему книжку.

12 лютого 1966 р. Філядельфійський Відділ НТШ, враз з Секцією Українського Богословського Наукового Товариства та з Відділом УКАО (сеньйорської) «Обнови» улаштував чотири доповіді про Митр. А. Шептицького для відзначення століття з дня його народження, які виголошено одну по одній. Третьою з черги була П. Ісаїва доповідь про «Меморандум Митр. А. Шептицького до урядів центральних держав з 15 серпня 1914 р. про те, як улаштувати тимчасово українські землі, які мали бути відібрані від Росії». Цю доповідь задумує трохи доповнити в найближчих тижнях і післати її до друку в науковому кварталнику «Богословія».

Крім того має довшу працю: «Історія українського шкільництва в Генеральній Губернії в шк. роках 1939-40 - 1944-45». Задумує виготовити остаточну її редакцію для друку. Це його докторська праця.

4 червня 1966 Відділ Союзу Українок Америки улаштував зустріч з градуантами середніх шкіл і каледжів. На просьбу голови того товариства сказав головну промову до них.

Педагогічно-навчальна праця.

Вчив українознавства в українській католицькій цілоденній парохіяльній школі Св. Отця Миколая в Філядельфії, Па. — 6 шк. лекцій денно (суботи вільні від навчання) — від 3-тньої до 8-мої кл. включно. В класах від 3 до 8 навчання поділене на предмети (читанка, українська література, історія України, географія України і граматики).

До половини червня 1965 вчив історії Української Церкви й історії України в Українському Католицькому Інституті (суботня школа українознавства для середньошкільної молоді). Був і його керівником. В жовтні 1965 цей Інститут перестав існувати — і тоді почав вчити в суботній школі українознавства «Рідна Школа» (3 шк. лекції різних предметів в середньошкільних класах), а також і в Українському Педагогічному Інституті «Рідної Школи» (2 шк. лекції).

Завдання Українського Педагогічного Інституту — підготувати учителів для шкіл українознавства. Було в ньому спочатку 6 студентів (-ток), а потім 4, а від півріччя залишилося тільки троє. Тут дещо викладав приблизно на рівні каледжу. Вчив тут історії України (княжа доба), а під кінець шк. року мав кілька лекцій і про методику навчання історії.

Крім того викладав тут і вибрані питання з педагогіки. Також був керівником цього Інституту.

Приблизно від півріччя перенесено навчання в У.П. Інституті з суботи до-полудня на п'ятницю ввечері. Тим то в суботу згодом вчив 5 шк. лекцій різних предметів у середньошкільних класах суботньої школи українознавства «Рідна Школа».

Д-р Василь Ленчик, народжений 17 березня 1912 року в Мазурівці, Жидачівського повіту, Західня Україна з родичів Юрія і Меланії з дому Кулак.

Початкову науку одержав в Мазурівці відтак 5, 6 і 7 класу покінчив в містечку Журавно в році 1927.

Середня Освіта: Державний Учительський Семинар із відзначенням в роках між 1927-1932. Львів, одержавши Диплом на учителя народніх шкіл.

Іспит Зрілости клясичного типу зложив в Малій Семинарії у Львові в році 1934.

Тогож самого року був прийнятий до Духовної Семинарії у Львові де покінчив Філософічний і Теологічний Факультет Богословської Академії в році 1939.

З приходом большевиків почав вчити в Технічній Школі у Львові, відтак перейшов на Університет в ціли продовжування студій.

В році 1940 виїхав на Захід де займався організацією Технічної Школи в Холмі та й учителював викладаючи українську мову, історію, географію та фахову кореспонденцію.

В році 1941 перейшов до Львова де спершу працював в Кураторії у Відділі фахового Шкільництва, а відтак перейшов вчити до Технічної Школи, сповняючи там функцію заступника Директора.

В році 1943 перейшов додатково вчити до Малої Духовної Семинарії як викладач Всесвітньої історії, а також сповняв функції секретаря Малої Семинарії і Касієра.

Виїхавши на еміграцію займав різні пости, як опікуна Молоді і референта при Відділі УЦК в Берліні, відтак як діловий керманіч і секретар УД Комітету у Ваймарі.

З переїздом до Авґсбурґа в році 1945 працював як секретар Червоного Хреста, який очолював проф. Дмитро Дорошенко.

В році 1946 перейшов вчити до Духовної Семинарії в Гіршберґу, де викладав Історію Української Церкви та Історію Вселенської Церкви.

В тому самому році вписався на Український Вільний Університет в ціли осягнення докторату з історії. По вислуханню відповідних викладів, зложення ригорозів та написання дисертації у проф. Дмитра Дорошенка на тему «Українська Церква в першій половині XIX століття», в червні 1947 року, промувався на доктора філософії.

В тому ж часі zorganizував Т-во Абсольвентів Богословії, яке очолював до свого виїзду до ЗСА в році 1949.

(В жовтні 1947 році одружився з Лідією Шухевич).

В році 1948 почав теж викладати Історію Української Церкви на УВУ в Мюнхені.

З переїздом Духовної Семинарії до Кулємборґу в Голандії, почав працювати, крім викладів на УВУ, як Секретар Енциклопедії Українознавства з проф. В. Кубійовичем.

В тому ж часі брав участь над відновою «Обнови» (Сеніорату) та заложенню В-ва «Християнський Голос».

В році 1948 Наукове Товариство іменувало його звичайним членом.

В році 1949 переїхав з родиною до ЗСА. Тут працював через три роки фізично в банку, та якийсь час провадив секретарку НТШ, яке очолював проф. М. Чубатий.

В році 1953 перейшов на працю до Українського Католицького Допомогового Комітету до Стемфорду, який очолював Преосв. Кир Амвровій Сенишин.

В році 1955 почав викладати історію Української Церкви та історію України в Колегії св. Василя в Стемфорді. В тому ж самому році в літньому семестрі вписався на Фордгам Університет в цілі осягнення докторату зі спеціальністю історії Східної Європи. При тому студіював історію Америки, Росії та інші курси із Всесвітньої Історії. Слухання викладів і здавання іспитів завершив протягом двох років, складаючи в грудні 1957 т.зв. «компрегензів фор РНД».

Докторську працю в порозумінню з проф. Оскаром Галєцким, який був його ментором писав на тему «Східня Католицька Церква і Цар Николай I». Праця оперта на оригінальних документах із Ватиканських Архівів, які одержав у формі мікрофільмів разом понад 2500 сторін, головнo реляцій Віденського Нунція Архiepіскопа Л. Алтієрі.

Після одобрення праці рецензентами, відбув двогодинну оборону дисертації і в червні 1961 промувався на доктора філософії Фордгамського Університету.

З одержанням другого докторату одержав теж промоцію в Каледжі з доцента на надзвичайного професора (від асистант професор на асошієйт професор). В каледжі викладає *історію філософії, соціологію (католицька соціальна думка), історію Америки, Середновічну та Модерну* Європейську історію, історію Української Церкви, історію України та історію Української Літератури.

Від лютого 1963 його запрошено викладати на Католицькому Університеті Сітон Голл «Історію європейської цивілізації».

Від приїзду до Америки працював в Обнові сповняючи функцію голови Відділу в Нью Йорку та в роках 1952-1958 очолював Централю УКАО Обнова в ЗСА.

Постійно співпрацює у Енциклопедії Українознавства підготовляючи гасла з історії Церкви. Зладив теж проєкт гасел до Нової Американської Католицької Енциклопедії за час від 1789 року до найновіших часів. Від 1962 року є співредактором Відділу Церква ЕУ 2.

Тепер є членом Виділу НТШ в ЗСА та головою Історичної Комісії

і референтом наукових доповідей і зв'язковим до Католицької Ієрархії, членом Ширшої Ради Конгресового Комітету Америки, Головою Контрольної Комісії УКАО «Обнова» та членом Асоціації Української Католицької Преси. Членом Американського Історичного Товариства та Американського Католицького Історичного Товариства, як також Асоціації Алюмінів Фордгамського Університету. Від червня 1968 р. є дійсним членом НТШ. Є членом Укр. Богос. Наук. Товариства. В березні 1962 р. іменованій членом Міжпархіяльної Літургичної Комісії. Від 1964 р. є управителем музею в Стемфорді.

БІБЛІОГРАФІЯ

Рим і Україна, Коротка Історія Української Церкви в датах, В-во Доброго Пастиря, Нью Йорк, 1952.

Українська Церква в першій половині ХІХ століття, Докторська Дисертація на УВУ у проф. Дмитра Дорошенка (машинопис), 1947, ст. 105.

Істери Кетолік Чирч анд Цар Ніколас І, Докторська Дисертація на Фордгам Університеті у проф. Оскара Галецького, 1961, видана Укр. Католическим Університетом в Римі, 1966 р., стор. ХІІІ + 148.

Богословська Академія у Львові, відбитка із Логосу, Йорктон, 1958, ст. 26.

Роля Церкви в державному будівництві України, Календар Доброго Пастиря, Нью Йорк, 1951.

Церковно Археографічна Комісія при Апостольській Візитатурі в Німеччині, «Сьогочасне і Минуле», Квартальник НТШ, Мюнхен, 1948.

Українська Католицька Церква в ЗСА, Календар Українського Народного Союзу, 1962.

Українська Технічна Школа в Холмі, Холмський Календар, р. 1941.

Греко-Католицька Богословська Академія, стаття в Укр. Енциклопедії т. II, ст. 431.

Греко-Католицька Духовна Семінарія у Львові, стаття в УЕ т. II, ст. 431.

Єзуїти, стаття в УЕ, том II, ст. 652.

Лемківська Адміністрація ЕУ т. IV.

Митрополит Йосиф Сліпий як Ректор Духовної Семінарії і Богословської Академії, Доповідь на Науковій Конференції НТШ 17 лютого 1962

Московська Церковна політика в часах Тараса Шевченка, Доповідь на Конгресі Української Науки зорганізованим НТШ в Нью Йорку в році 1961 (в днях 17-19 березня) вийшла в Збірнику Конгресу, записки НТШ, том CLXXX.

Ідея церковної Єдності у Митрополита Шептицького, Доповідь на Науковій Конференції НТШ., 14 травня 1960.

Рецензії

Д-р Степан Баран: «Митрополит Андрей Шептицький», Мюнхен, 1947 р. друкована в «Сьогочасне і Минуле», том I-II, 105, 1949.

О. д-р Мелетій Войнар: ЧСВВ, «Де Протоархімандрита Базиліанорум (1617-1804)», Записки ЧСВВ Серія II, Секція I, Рим 1958, Рецензія в англ. мові друкована «Українському Квартальнику», том. XVI, ч. I, Нью Йорк, 1959.

Оскар Галецкі: «Фром Фльоренс ту Брест (1439-1596)», Рим 1958, Друковна в англ. мові в «Укр. Квартальнику» том XVI, ч. I, 1960.

Записки ЧСВВ, том II (VIII) Серія 1-2, 3-4, Рим 1954, 1956, рецензія друкована в «Свободі» за рік 1958, чч. 171, 172, 173, 174.

Статті в часописах і журналах на теми історичні, історії Церкви, соціальні, виховні, які були друковані в «Ковчезі» і англійським виданні «Де Арк» про одність Церкви і різноманітність обрядів, Про Митрополита Кир Йосифа та інші. В часописі «Америка» між іншими у двох числах про Богословське Наукове Товариство з нагоди 35-ліття оснування з 30 і 31 грудня 1958. Статті у щоденику «Свобода», тижневику «Шлях» та інших.

Вичислювання тих статей забрало б багато місця і тому обмежується до названня лише деяких.

В рукописі є теж його доповідь про Гадяцький договір, виголошена в Польському Науковому Інституті зі становища українського історика. Ця доповідь має вийти в Збірнику на пошану проф. Галецкого з нагоди його 70-ліття в англійській мові.

Зараз працює над підручником Історії Української Церкви в одному томі для ужитку студентів Каледжа і Духовних Семинарій.

Проф. д-р Василь Лев, народився 7 лютого 1903 р. в с. Старий Яжів, пов. Яворів, Галичина, син о. Михайла і Теодори з Мацюраків. Народня школа в рр. 1909-1914 в с. Залуже, класична гімназія в рр. 1915-1922 в Яворові і Перемишлі; там іспит зрілості з відзначенням. Університетські студії: 1922-1923 слов'янська філологія в Українському Тайному Університеті. 1923-1928 германська і слов'янська філологія в Університеті ім. Яна Казимира у Львові. Науковий іспит в рр. 1928 і 1929, педагогічний іспит в р. 1930, 18 січня 1930 ступінь доктора філософії в ділянці слов'янської філології на основі дисертації «Крехівський Апостол, пам'ятка літературної мови XVI ст.». В рр. 1927-1939, 1941-1946 учитель української і німецької мов в середніх школах у Львові, Криничі, Відні, Байройті і Міттенвальді (1929-1939 Гімназія СС. Васи-

ліянок і Мала Семінарія у Львові). В рр. 1937-1939 лектор української мови у Львівському Університеті, в рр. 1940-1941 доцент слов'янської філології і порівняльного мовознавства в тому ж університеті і Педагогічному Інституті у Львові. В рр. 1940-1943 старший науковий робітник відділу мовознавства Академії Наук у Львові. В рр. 1946-1947 професор старослов'янської мови і палеографії, також методології наукової праці в Українській греко-католицькій Семінарії на Гіршбергу в Німеччині. В рр. 1944-1949 доцент і згодом надзвичайний професор української і слов'янської філології та палеографії в Українському Вільному Університеті в Мюнхені. Після переїзду до ЗСА і поселення в Нью Йорку викладач українознавства на вечірніх курсах в Нью Йорку. В рр. 1952-1958 професор української і церковнослов'янської мов в Каледжі ім. св. Василя в Стемфорді. Від 1958 дотепер звичайний професор модерних мов у жіночому католицькому каледжі « Мерівуд » та професор гість у католицькому університеті Скрентон у Скрентоні.

Як студент університету у Львові брав активну участь у працях студентських організацій та научних кружках. Як середньошкільний учитель був активним членом товариств « Учительська Громада », « Прогресу » і « Наукове Товариство ім. Шевченка » у Львові. На еміграції в лютому іменований членом відділу мови й літератури УВАН, в травні 1947 р. дійсним членом Філологічної Секції НТШ. В тому самому році іменований членом Українського Філологічного Товариства в Празі (з осідком в Мюнхені) і Церковно-археографічної Комісії в Мюнхені. Під час побуту в таборі ДП в Байройті брав активну участь у громадських працях, зокрема народнього університету, а в Міттенвальді був теж головою « Спілки Українських Письменників, Мистців і Науковців ». Також у ЗСА бере активну участь у працях наукових і громадських установ. Від часу приїзду до ЗСА (1949) є членом виділу НТШ в Нью Йорку, референтом бібліотеки, головою Термінологічної і Бібліологічної Комісій та Комісії Регіональних Дослідів і Публікацій, від 1962 р. директор Філологічної Секції, голова Делегатури Українського Вільного Університету в ЗСА, а також член американських наукових установ:

Головна ділянка наукової праці це дослідження історії української мови й літератури та їх взаємини з іншими мовами й літературами, зокрема дослідження в ділянці старослов'янської мови і слов'янської палеографії, а також у ділянці бібліографії. Число наукових праць, розвідок, статей, рецензій та оглядів виносить на сьогодні 264 позиції.

В березні 1962 р. іменований членом і головою підвідділу Міжнародної Літургічної Комісії для перекладу богослужбових книг на українську літературну мову. В грудні 1965 р. піднесений до ступня звич. професора модерних мов в катол. Каледжі « Мерівуд » у Скрентон, Па., ЗСА.

СПИСОК ВАЖНІШИХ ПРАЦЬ

1. Bazyli Lew, Apostoł Krechowski, *Prace Filologiczne*, Warszawa, 1929, t. XIV, pp. 16-33.
2. Рецензія, Проф. д-р Іван Огівенко: «Українська літературна мова XVI ст.» і український «Крехівський Апостол» 1530-их рр. Літературно-лінгвістична монографія, т. I і II (Студії до української граматики, кн. VII, VIII, Варшава 1930), в: *Записки Чина св. Василя Великого*, 1931, IV, 1-2, стор. 347-360.
3. «Цікавий документ» (Виїмки з хроніки села Старий Яжів, Яворівського повіту). *Мета*, Львів, 1932, чч. 28, 29.
4. «Вертепна коляда в українському селі». *Мета*, Львів, 1932, ч. 1 (7.I.1932).
5. «Чому та як повстають мови і діалекти». *Дзвони*, Львів, 1931, чч. 4-5, стор. 269-273.
6. Рецензія на: Є.Ю. Пеленський: «Забутий жанр». Нарис розвитку української літературної пародії, Львів, 1933, Бібліотека «Дажбог», ч. 7, 29 стор. 8. *Дзвони*, Львів, 1934, ч. 3.
7. Рецензія на: Плятон Лушпинський: «Естетична аналіза поетичних творів», Бібліотека «Української Школи», ч. 2, Львів, 1933, 39 ст. *Дзвони*, 1934, ч. 3, ст. 129-130.
8. Рецензія на: Gladys Lowe Anderson: Ciche czytanie w świetle badań psychologicznych i pedagogicznych. Tłómaczyła z języka francuskiego Hanna Dobrowolska. Nakł. «Naszej Księgarni», Sp. Akc. Z.N.P., Warszawa, 1932. «*Українська Школа*», Львів, 1932, ст. 117-118.
9. «Омелян Огоновський» (В століття його уродин). *Нива*, 1933, стор. 444-448.
10. «Записи на старих книгах». *Нива*, Львів, 1934, стор. 176-182.
11. «Дещо з людвої етимології». *Рідна Мова*, Варшава, 1933, ч. 5, стор. 171-176.
12. «Про мову Шевченка», *Рідна Мова*, Варшава, 1933, чч. 9, 10, стор. 295-298, 325-328.
13. «Цікава етнографічна збірка» (Про музеї у гімназії СС. Василянок у Львові), *Мета*, Львів, 1933, ч. 2.
14. «Різдво на Гуцульщині», *Мета*, Львів, 1933, ч. 3.
15. «Народна ноша Яворівщини», *Нова Хата*, Львів, 1933, ч. 6.
16. Рецензія на: Leon Pomirowski: «Nowa literatura w nowej Polsce». Nakład Gebethnera i Wolffa. Warszawa, 1933, 348,6 см. *Назустріч*, Львів, 1934, ч. 7.
17. «Шевченкова Оксана», *Назустріч*, Львів, 1934, ч. 6.
18. «Український переклад Хроніки Мартина Бельського», *Праці Українського Наукового Інституту*, т. XXIX, с. Ф. 4, Варшава, 1935, 93 стор.

19. « Література відродженої Польщі », Наукова стаття, *Дзвони*, 1934, стор. 477-483, 537-542.
20. « Іван Франко і польські позитивісти », *Записки Наукового Товариства ім. Шевченка*, Львів, 1937, т. 155, стор. 223-230.
21. Рецензія на: Улас Самчук: « Війна і революція », II-га частина роману « Волинь », *Мета*, Львів, 1935, жовтень.
22. Рецензія на: Проф. д-р. Іван Огієнко: « Словник місцевих слів у літературній мові не вживаних ». Б-ка « Рідної Мови », ч. 3, 1934, 154 стор., *Дзвони*, Львів, 1936, стор. 76-77.
23. Рецензія на: « Слово », журнал слов'янської філології, ч. 1. Редагує К. Чехович. Видання Семінара Слов'янської філології при Філософічному факультеті Української Богословської Академії у Львові, Львів, 1936, липень, *Дзвони*, Львів, 1936, стор. 353-4.
24. « Омелян Огоновський як мовознавець ». Відбитка з журналу слов'янської філології « Слово », Львів, 1937, ч. 2, 6 стор.
25. « Різдвяні звичаї в Порогах » (к. Солотвини), *Мета*, Львів, 1938, ч. 1.
26. « Написи на церкві в Старому Яжеві », *Наша Батьківщина*, Львів, 1937, ч. 1, стор. 106-108.
27. Рецензія на: Проф. д-р. Іван Огієнко, « Повстання азбуки й літературної мови в слов'ян ». Бібліотека Українознавства, тт., 1-2. Жовква, 1937, 300 стор, *Дзвони*, Львів, 1938, чч. 4-5, стор. 193-195. Ця рецензія передрукована в « Рідній Мові », 1938, XII, 527-530.
28. « Дві деревляні церкви в околицях Львова », *Наша Батьківщина*, Львів, 1939, стор. 179-183.
29. Мовні особливості « Крехівської Палей », *Книга звітів III-го Міжнародного Конгресу Славистів у Београді*, 18-25, IX, 1939 р., стор. 66-69.
30. « Поет контрастних настроїв і переконань », П.О. Куліш, *Львівські Вісті*, Львів, ч. 33, 15.II.1942.
31. « Перші літературні спроби Лесі Українки », *Львівські Вісті*, ч. 40, « Літературно-мистецькі Вісті », Львів, I, III, 1942.
32. « Мандрівка в галицьку мову », *Дорога*, р. V, ч. 4, Львів, квітень 1942, стор. 39-41.
33. « В розшуках людини (Грицько Савич Сковорода) », *Дорога*, Львів, 1942, ч. 6, стор. 70-72.
34. « На слідах печерної людини ». Печери в Більчу Золотому, *Дорога*, 1942, ч. 7, стор. 85-87.
35. « Поети українського символізму », *Львівські Вісті*, ч. 9, 17.I.1943.
36. « Український літературний футуризм », *Львівські Вісті*, ч. 20, 31.I.1943.
37. « Українська літературна пародія », *Львівські Вісті*, ч. 26, 7. II.1943.

38. « Як нам по-літературному говорити й писати », *Рідна земля*, Львів, 1943, чч. 20-41.
39. « Слово, що збудило Галичину. В століття смерти Маркіяна Шашкевича », *Львівські Вісті*, Львів, 7.VI.1943, ч. 126.
40. « Під Його духову опіку. Поклін Митрополитові Андреві Шептицькому », *Рідна Земля*, Львів, 1.VII.1943.
41. « Мова галицького духовенства від часу прилучення Галичини до Австрії аж до 1848 року ». *Богословія*, Львів, 1943, т. XVII-XX, стор. 198-208.
42. « Чим жива наша поезія », *Рідна Земля*, Львів, 1943, чч. 41-44.
43. « Життя Тараса Шевченка в світлі його творів », *Рідна Земля*, ч. 11, 12.III.1944.
44. « Пам'яті великого Громадянина й Ученого ». Проф. д-р. Василь Сімович, *Рідна Земля*, Львів, 26.III.1944, ч. 13.
45. « Західноукраїнські признаки мови Івана Франка в його ранніх творах », *Рідне Слово*, ч. 6, Мюнхен, 1946, стор. 61-62.
46. « О. Олесь », *Рідне Слово*, Мюнхен, 1946, ч. 7, стор. 16-19.
47. « Осип Маковей », *Рідне Слово*, Мюнхен, 1946, ч. 9-10, стор. 31-34.
48. « Поворот Владики ». Спогад про Митрополита Андрея в дні його народин, *Семінарійні Вісті*, ч. 11-12. Замок Гіршберґ, 1946, червень - липень, стор. 1-3.
49. « Іван Франко як учений », *Семінарійні Вісті*, ч. 11-12, Замок Гіршберґ, 1946, стор. 11-17.
50. « Великий Митрополит », *Рідне Слово*, Мюнхен, 1946, ч. 11, стор. 30-33.
51. « Шевченко і Кирило-Методіївське Братство », *Християнський Шлях*, ч. 10, Міттенвальд, 9.III.1947.
52. « Культ Богоматері в українському письменстві », *Християнський шлях*, ч. 20, Міттенвальд, 18.V.1947.
53. « Лексика ранньої Шевченкової творчості », *Українська Вільна Академія Наук*, Серія Шевченко та його доба. I. Праці Шевченківської конференції 1946 р., ч. 4, Авґсбург, 1946, 10 стор. 4.
54. « Від «Русалки Дністрової» до весни народів ». Літературні змагання галицьких українців у I-ій пол. XIX ст., *Календар-альманах на ювілейний рік*, Мюнхен, 1948, стор. 81-89.
55. « Культ Богоматері в українському письменстві », *Поклін Марії*, альманах, Мюнхен, 1948, стор. 51-71.
56. « Лексичні новотвори в «Крехівській Палей» », *Науковий Збірник Українського Вільного Університету*, Мюнхен, 1948, стор. 71-76, 241-2, 223.
57. Василь Лев та Іван Вербняний: «Анґлійсько-український та українсько-анґлійський словник», Байройт, 1947, 1948, XIII + 190, XIV + + 463 стор.

58. Статті в Енциклопедії Українознавства, Мюнхен - Нью Йорк, Флексійна система української мови, ст. 336-337, Українська редакція староцерковнослов'янської мови, ст. 348. Історія українського письма (палеографія), ст. 359, Українсько-польські взаємини в літературі, ст. 799-800.

59. Рецензія: Микола М. Палій: «Надійні дні». Повісті з життя, «Свобода», ч. 295, 1949.

60. Літературні силуети, Богдан Кравців та Іван Керницький, «Нац. Трибуна», Нью Йорк, ч. 17, 1951.

61. Нарис історії розвитку українських високих шкіл, «Свобода», ч. 65, 1951.

62. Англійська транслітерація українських мовних назв. «Новий Світ», 13, 1952.

63. Рецензія: Вадим Щербаківський: Головні різниці між українською та московською мовами, Лондон 1952, «Київ» ч. 5-6, 1952, стор. 314-315.

64. Рецензія: «Україна», Збірник шостий, Париж 1951, «Київ» ч. 5-6, 1952.

65. Рецензія: П. Ковалів: «Наголос в українській літературній мові».

66. Українська участь у з'їзді американських мовознавців, «Свобода», ч. 14, 1951.

67. Рецензія: Улас Самчук: «Марія», 3 вид. Буенос Айрес 1952, Волинь, ч. 1. Куди тече річка, 3 вид., Торонто 1952, «Київ», 1953.

68. Рецензія: Олег Лисяк: «За стрілецький звичай», Мюнхен 1953, «Шлях» 1953.

69. H - G in the Ukrainian Literary Language. Proceedings of the ShSS. Philological Section. New York, Vol. 1, 1952, стор. 7-9.

70. Ukrainian Literature during the Emigration Period in Western Europe after the Second World War. Proceedings of the ShSS. Philological Section, Vol. I, 1952, стор. 62-67.

71. The Polish «Młoda Polska» and the Ukrainian «Moloda Muza» Summary Bulletin of the AATSEEL, Vol. X, 1953, стор. 48-49.

72. «Сімсотліття заснування Львова», «Ковчег», Стемфорд 1953, стор. 193-198 і 203.

73. «Великдень в українському письменстві», «Ковчег», Стемфорд 1954, стор. 72-75.

74. «Львівська богема між двох війн», «Наш Львів». Ювілейний збірник 1252-1952, Нью Йорк 1953, стор. 176-179.

75. «Поетична мова Св. Письма», «Логос», Йорктон 2-3, 1953, Відбитка, стор. 12.

76. «Мова поетів», «Руської Трійці», Записки НТШ, т. 159, Нью Йорк - Париж 1953, стор. 37-89.

77. «На прощу до Гошева», «Шлях», ч. 44, 1954.

78. Ukrainian Carols and Carolings, Translated by V. Shpikula. « The Ark », VIII, 12, 1953. стор. 176-179.
79. « Осяги Наукового Товариства ім. Шевченка в ділянці українського літературознавства », « Свобода » 1954.
80. « Старинний Львів в описі польського поета », « Свобода » 1955.
81. « Приготування до Великодня в українському народі », « Ковчег », Стемфорд 1955.
82. Preparation for Easter in Ukraine, Translated from Basil's Lew original Ukrainian. « The Ark », X, 4, 1955.
83. Етнографічні фолклорні та етнологічні праці Наукового Товариства ім. Шевченка, « Свобода », ч. 159, 1955.
84. Університет Українознавства і його завдання, « Свобода », ч. 223, 1955.
85. Митрополит Андрей Шептицький і львівське шкільництво, « Логос », Йорктон 1955, стор. 159-164.
86. Adam Mickiewicz i Taras Szewczenko, paralela literacka. « Nowy Swiat » - « Ogniwo », 1956.
87. Нарис граматики староцерковнослов'янської мови, Стемфорд 1956, 109 стор.
88. Рецензія: Б. Романенчук: Українська мова, « Граматичні і правописні вправи для другого року навчання української мови », Філядельфія 1952, « Свобода », ч. 142, 1953.
89. Рецензія: Я. Рудницький: « Читанки з українського, російського і польського фолклору », Вінніпег 1952-1953, « Київ », ч. 3, 1954.
90. Рецензія: В. Ревуцький: « П'ять великих авторів української сцени », Париж 1955, « Свобода », ч. 134, 1955.
91. Рецензія: М. Соневицький: « Гомін давноминулих днів », Нью Йорк 1955, « Свобода », ч. 20, 1956.
92. « Мова американських українців », *Записки НТШ*, Нью Йорк - Париж, 1956, т. 165, стор. 21-30.
93. « Майбутній час у говірці Батюків в Яворівщині », *Наукові Записки УВУ*, Мюнхен, 1957, ч. 1, стор. 59-60.
94. Участь Івана Франка в творбі української літературної мови, *Записки НТШ*, Нью Йорк, 1957, т. 166, стор. 125-132.
95. Фолклорний матеріал в « Русалці Дністровій », *Доповіді НТШ*, ч. 1, Філядельфія, 1958, стор. 6-15, 40.
96. Іван Керницький та його найновіший літературний твір, *Овид*, ч. 5, Чікаго, 1959, стор. 34-35, 40.
97. Коляди й колядки в с. Старий Яжів, Яворівського повіту, *Записки НТШ*, Париж - Нью Йорк, 1960, т. 169, стор. 196-207.
98. Як у Маркіяна Шашкевича зродилася думка видати « Русалку Дністрову », *Календар « Провидіння »*, Філядельфія 1964, стор. 90-98.

99. Taras Shevchenko, a Genius of Ukraine, *Bay-Leaf, Marywood*. June 1961, pp. 27-29.
100. Mazepa in Slavic Literature, *Slavic and East European Studies*, Montreal, 1961, vol. V, 200-208.
101. «Угнів та Угнівщина». Зредагував Василь Лев, *Український Архів*, т. 16, Нью Йорк, 1960, 620 стор. Тут статті редактора: 1) Угнівська мова, стор. 295-306; 2) Угнівський Фолкльор, стор. 306-314; 3) о. Степан Онишкевич, стор. 422-425; Іванна та Роман Савицькі, стор. 437-439; Показник імен, місцевин і предметів, стор. 595-610.
102. «Український літературний рух у Перемишлі», *Перемишль західний bastion України*, Нью Йорк, Філядельфія, 1961, стор. 299-305.
103. «Літературна силуетка Степана Риндика», *Овид*, ч. 1, Чікаго, 1963, стор. 41-44, 40.
104. «Літературна Муза Українських Січових Стрільців», *Календар «Провидіння»*, Філядельфія, 1963, стор. 83-89.
105. «Шевченкові баляди», *Збірник матеріалів наукових конференцій КНТШ*, Торонто, 1962, ч. VI, стор. 28-40.
106. О. Тимотей Бордуляк, у сторіччя народин, *Шлях*, Філядельфія, 1963, ч. 31.
107. Митрополит Іларіон і його проповідь, *Шлях*, Філядельфія, 1963, чч. 47, 48.
108. У стоп'ятдесяті роковини народин Тараса Шевченка, *Шлях*, Філядельфія, 1964, ч. 9.
109. а) Визволений Шевченко і його літературна творчість в рр. 1857-1858; 2) Шевченкові твори в редакції Богдана Лепкого, *Записки НТШ*, Нью Йорк, 1962, стор. 17-26 і 209-222.
110. Жінки в житті Маркіяна Шашкевича, «Наше Життя», ч. 7, Філядельфія, 1964, стор. 3-4, 8, 10.
111. Особовість Маркіяна Шашкевича в світлі його творів і свідчень сучасників, «Богословія», рр. 1943-1963, тт. XXI-XXIV. Видає Українське Богословське Наукове Товариство, Рим 1963, стор. 7-39.
112. Бібліографія наукових і публіцистичних праць проф. д-ра Романа Смалъ Стоцького. Записки Наукового Товариства ім. Шевченка, Нью Йорк - Париж - Сидней - Торонто, 1963, том 177, стор. 35-45.
113. Львівська Братська Школа, Альманах - календар «Провидіння» на р. 1965, Філядельфія, 1965, стор. 81-88.
114. Пропам'ятна книга Гімназії СС. Василіянок у Львові, Доповідь виголошена на з'їзді учениць і вчителів Гімназії СС. Василіянок у Львові, що відбувся на Союзівці 12-13 вересня 1964 року) «Свобода», ч. 193, 15.X.1964.
115. З'їзд учениць і вчительок (-ів) Гімназії СС. Василіянок у Львові, «Українка в світі», ч. 4 (6), грудень 1964, стор. 8-11, 4 цикл.

116. У Шевченкові роковини, « Шлях », ч. 11, Філядельфія, 14.III. 1965.

117. Ідеї і чин о. Маркіяна Шашкевича, « Шлях », ч. 45, Філядельфія, 7.XI.1965.

118. Clarence A. Manning and Ukrainian Literature. « Papers » - « Доповіді », No. 23. Collection of Papers Presented at the Conference Honoring Prof. Clarence A. Manning, Ph. D. His 70th Birthday Anniversary, New York, 1964. pp. 5-13.

119. Автобіографічні елементи в творчості Богдана Лепкого. У двадцятьп'ятиріччя смерти поета, письменника і вченого. Календар - альманах « Провидіння » на рік 1966, Філядельфія, 1966, стор. 132-142.

120. Перебування Шевченка в Києві столиці України за життя і після смерті, « Шлях », ч. 12, Філядельфія, 20.III.1966.

121. Богдан Лепкий, у 25-ліття його смерті, « Америка », чч. 173, 174, Філядельфія, 9 і 10 вересня 1966.

122. Регіональна зустріч Ярославщини та окраїн Засяння, « Нова Зоря », ч. 38, Чікаго, 4.IX.1966.

123. Рецензія на: Ірина Книш: « Три ровесниці », 1860-1960. До сторіччя народин Уляни Кравченко, Марії Башкірцевої, Марії Заньковецької, Вінніпег, 1960, 320 стор. « Народня Воля », ч. 3, 1965.

Опрацьовує:

1. Бібліографія видань Наукового Товариства ім. Шевченка, Викінчує I-ий том.

2. Богдан Лепкий, Монографія літературної і наукової творчости.

3. Східнослов'янська кирилицька палеографія.

4. Зредагував регіональний збірник про Нове село в Чесанівщині. Укр. Архів, НТШ, т. XVII, 110 стор.

Лекції в Університеті Українознавства при НТШ

1954-56: Українська література між двома війнами.

1955-56: Іван Франко. Життя і творчість до 1883 р. Крім того що місячні семінарійні вправи з українського літературознавства.

1956-57: Українська етнографія. Історія дослідів. Усна словесність княжої доби. Семінар: Лірика Івана Франка.

1957-58: Українська література між двома війнами. Семінарійні вправи: Читання й аналіза поетів XX стол.

Лекції в Українському Народному Університеті в Джерзі Сіті:
1953-54: Сучасна українська мова.

Лекції в Каледжі ім. Св. Василя в Стемфордї, Конн.:
Від 1952: Українська мова і староцерковнослов'янська мова.

Д-р Богдан Іван Лончина, народився 2 січня 1917 р. у Львові як син о. Василя і Ольги Сологуб. Після закінчення народної школи ім. М. Шашкевича та Філії Академічної Гімназії у Львові матурою в 1935 р., ходив 4 роки на Львівський Університет, де студіював французьку філологію. В 1937 р. студіював 4 місяці у Франції та здобув диплом учителя французької мови на університеті в Діжон.

В літі 1935 відбув поїздку до Італії (3 місяці). Як голова Т-ва У.С.К. «Обнова» брав участь у міжнародних конгресах катол. студентів «Пакс Романа» у Франції (1937), Югославії (1938) та ЗСА (1939). В часі цього останнього конгресу заскочила його війна в Вашингтоні. В липні 1940 поїхав до Відня, де студіював на університеті романську філологію як головний предмет, а англійську філологію й філософію як побічні предмети, і закінчив студії в березні 1942 докторатом філософії. У Відні був останнім виборним головою У.А.Т-ва «Січ».

Від квітня 1942 до квітня 1944 працював в УЦК у Львові як референт студ. справ (допомога студентам, голова Об'єднання Праці Українських Студентів) та секретар президії. В березні 1944 одружився з Іриною Чайковською. В квітні покинули Львів. Початково працював в УЦК в Кракові, опісля у Відні. В березні 1945 виїхав з Відня до Німеччини і там перебував 4 роки, спершу (4 місяці), в малім селі в Швабії, потім у Мюнхені. Там працював як перекладчик чужих мов в канцелярії Апостольської Візитатури, а одночасно викладав французьку й англійську мову в Духовній Семінарії в Гіршбергу, франц. мову й літературу на УВУ, а еспанську мову в У. Вис. Екон. Школі. В Німеччині відновив з іншими членами «Обнови» діяльність цього товариства, та дав ініціативу до створення Українського Академічного Католицького Об'єднання «Обнова», що стало одним з членів-основників Міжнарод. Руху Катол. Інтелектуалів «Пакс Романа».

В листопаді 1948 виїхав до ЗСА. Працював спочатку в городі, опісля в канцелярії Катол. Допомогового Комітету Утікачам в Стемфордї. Від червня 1949 викладав через 10 років в Каледж ов Стубенвил, де був головою департаменту чужих мов, а в останніх двох роках мав рангу (повного) професора. В осени 1959 перенісся до Дітройту, де одержав працю на католицькім Дітройтськім Університеті, спочатку як доцент (асистент-професор, бо в Америці один університет не признає ранг другого), а після 3 років як надзв. професор (асовшіет професор) французької мови й літератури. Тут живе й досі. Є теж директором Школи Українознавства від 1960 р. та керівником відділу У. Муз. Інституту, головою УКАО «Обнова» (ініціативу до її постановня дав ще в Стемфордї в 1949 р.). два роки був головою місцевого відділу НТШ. Належить до парохії Непорочного Зачаття ПДМ.

ПУБЛІКАЦІЇ

Grenzen und Gliederung des lombardischen Dialektgebietes,
Докторська праця, Відень 1942.

« Українська Католицька Церква і ми », Бібліотека « Християнсько-го Шляху », Мюнхен-Міттенвальд, 1946, 14 ст.

« Камо грядеши », Розважання на світоглядіві теми, Бібліотека « Христ. Шляху », Мінхен - Міттенвальд, 1947, 72 ст.

Estudimos el español, Підручник еспанської мови, Мінхен, 1948, 248 + 80 ст.

Рецензії в англійській мові:

A. M. Amman, S.J., « Storia della Chiesa russa e dei paesi limitrofi », The Ukrainian Quarterly, Vol. V, No. 2, New York, 1949.

Samuel Hazard Cross, « Slavic Civilization through the Ages », The Ukrainian Quarterly, Vol. V, No. 4, New York, 1949.

Hans von Eckardt, « Ivan the Terrible », The Ukrainian Quarterly, Vol. VI, No. 2, New York, 1950.

Orientales Omnes Ecclesias, Стаття про цю енцикліку Папи Пія XII в англ. мові, в Католицькій Енциклопедії.

Армандо Палясіо Вальдес: « Хосе », Переклад з еспанської мови, « Свобода » чч. 146-180, Джерві Ситі, 1959.

« Пісня про Сіда », Переклад староеспанської епічної поеми (Манускрипт лежить від двох років у п. І. Костецького, що має його видати).

Д-р Мирослав Антонович народився 1-го березня 1917 року в Долині (біля Стрия). Там ходив до « Рідної Школи » й опісля до гімназії (два роки). Після перерви в науці перенісся до Львова і там — на Філії — закінчив науку свідоцтвом зрілості в 1936-му році.

Тогож року вписався на львівський університет і студіював там музикологію. Рівночасно вчився в Музичному Інституті ім. М. Лисенка у Львові та провадив у Малій Семинарії хор питомців. Від 1939-го року студіював у львівській держ. консерваторії та працював співаком-солістом.

Після війни опинився в « Ді-Пі » таборі в Новім Ульмі, а 1948-го року перенісся в Українською Духовною Семінарією до Голляндії (Кулемборг) та працював там диригентом хору, студіюючи рівночасно на державному університеті в Утрехті.

В Утрехті пройшов цілі студії музикології, а також написав і захистив докторську працю (дисертацію) в 1951-му році. Дисертація надрукована і подана в списку праць).

В цьому році був оснований « Візантійський Хор », де працював диригентом.

В тому ж часі працював асистентом на університеті в Утрехті, а 1953-

го року одержав стипендію від Гарвардського Університету в Кембрідж (ЗСА) і поїхав на рік до того ж університету до Америки.

Повернувшись в 1954-му році до Голляндії працював спочатку асистентом опісля науковим робітником, а з 1962-го року старшим науковим робітником на утрехтському університеті.

Виступав з доповідями на інтернаціональних конгресах музикологів в Утрехті (1952), Кембріджі (1955), Нью Йорку (1961).

Список важніших праць

- M. Antonowytsch, *Die Motette Benedicta es von Josquin des Prez und die Messen super Benedicta von Willaert, Palestrina, de la Heie und de Monte* (Proefschrift), Utrecht, 1951.
- M. Antonowytsch, *Renaissance-Tendenzen in den Fortuna-desperata-Messen von Josquin und Obrecht*, in die Musikforschung, Jahrgang IX (p. 1-26).
- M. Antonowytsch, *Die Josquin-Ausgabe*, in Tijdschrift van de Vereniging voor Nederlandse muzik geschiedenis, XIX-1, 2, 1960-61 (p. 6-31).
- M. Antonowytsch, *The Present State of Josquin Research*, I.M.S. Congress Report, New York, 1961 (p. 53-65).
- M. Antonowytsch, *Zur Autorschaftsfrage der Motetten Absolve, quaesumus, Domine und Inter natos mulierum*, Tijdschrift van de Vereniging (p. 8).
- Werken van Josquin des Prez, Motetten, Deel V, Bundel XIX t. XXV* verzorgd door M. Antonowycz.
- Werken van Josquin des Prez, Fragmenta Missarum*, Bundel II, verzorgd door M. Antonowycz.
- Werken van Josquin des Prez, Wereldlijke Werken*, Bundel IV, verzorgd door M. Antonowycz en w. Elderds.
- M. Antonowycz, *Die ukrainische Kirchenmusik*, in Catholica unio, Juni 1951 (p. 39-41).
- M. Antonowycz, *Die Mehrstimmigkeit in der ukrainischen Volksliedern* Kongress-Bericht I.G.M., Utrecht, 1952 (p. 55-64).
- M. Antonowycz, *Die liturgische Musik des Byzantinisch-Slawischen Ritus*, Musik und Altar, 1958, Heft 6 (p. 163-167).
- M. Antonowycz, *Participation des fidèles d'Ukraine aux chants liturgiques 3-e*, Congres International de musique sacrée, Paris, 1957 (p. 31-32).
- M. Antonowycz, *Die Byzantinische Elemente in den Antiphonen der Ukrainischen Kirche*, Kirchenmusikalisches Jahrbuch, 1959 (p. 8-26).
- M. Antonowycz, *Der Psalm super flumina Babylonis in der ukrainischen Kirchenpraxis*, Kirchenmusikalisches Jahrbuch, 1965 (p. 1-8, 3, Faltblätter mit Notenbeispielen).

- M. Antonowycz, *Ukraine*, Die Musik in Geschichte und Gegenwart, Bd. 13, p. 1030-1037, *ibid.*, Art. *Kolessa*, *Ljatoschynski*, *Ljudkewytsch*, *Lyssenko*, *Rewutskyj*, Allgemeine Muziek-Encyclopedie, Antwerpen-Amsterdam (1957-1963).
- M. Antonowytsj, *Balakiref*, Bd. I, p. 308-309.
- M. Antonowytsj, *Byzantijnse Muziek*, Bd. I, p. 635-639.
- M. Antonowytsj, *Kiev*, Bd. 4, p. 52-54.
- M. Antonowytsj, *Moskou*, Bd. 5, p. 20-22.
- M. Antonowytsj, *Oekrainische Muziek*, Bd. 5, p. 275-284.
- M. Antonowytsj, *Russland*, Bd. 6, p. 182-192.
- M. Antonowytsj, *U.S.S.R.*, Bd. 6, p. 611-616.
- Verder Art.: *Bandura*, *Barwinskyj*, *Bortnjanskyj*, *Dankevitsj*, *Dranisjniko*, *Hajvoronski*, *Hopak*, *Kirejko*, *Klebanof*, *Kolessa M.*, *Kolessa Phil.*, *Koljada*, *Kos-Anatolskyj*, *Kosjec Kossenko*, *Kozatsjok*, *Kozytskyj*, *Ludkevitsj*, *Lysko*, *Macenko*, *Majboroda H.*, *Majboroda P.*, *Mejtus*, *Nisjtsjinski*, *Nizjankovsky*, *Prydatkevitsj*, *Revoetskyj*, *Simowytsj*, *Stecenko*, *Stepowyj*.
- Encyclopedie van de Muziek, Amsterdam, 1956.
- M. Antonowytsch, *Oosteuropese Kerkmuziek*, Bd. I (p. 116-118).
- M. Antonowytsch, *Oekraïne*, Bd. II, p. 407-409.
- M. Antonowycz, *Oekraïnska cerkovna moezyka i orhany* (Oekraïen kerkmuziek en het orgel), *Chrystijanskyj holos*, Dec. 1956, n. 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, Overgedrukt, in *Homin Oekrainy*, 1957.
- M. Antonowycz, *Vokalna kultura na Oekraini v 16-18 st.* (Vocale cultuur in de Oekraïne in de 16-18 de eeuw), *Almanach Homonoe Oekrainy* 1959, p. 175-182.
- M. Antonowycz, *Oekraïnski spiwaky na Moskoesjtsjini v 17 st.* (Oekraïense zangers in Moscovie in de 17-de eeuw), *Memoires de la Société Scientifique Šewčenko*, Vol. CLXIX, p. 1962, p. 301-315.
- Die byzantinischen Elemente in den Ukrainischen Hirnen*, Musik des Ostens. (in Druk)
- Die zwei Mater Patris-Messen über eine Brumelsche Motette*, Tijdschrift... (in Druk)
- Missa Mater Patris van Lupus Hellink*, Monumenta musicae... (in Druk)
- Приготовляється: *Українські мелодії тропарів воскресних та їхня обробка З. Луська.*

Dr. Tine (Valentin) Debeljak. Nato il 27 Aprile 1903 a Škofja Loka, Slovenia, Jugoslavia. Lingua materna: sloveno. *Studi*: elementari: (Škofja Loka); gimnasio: (Št. Vid) vescovile; università: (Ljubljana-Praga-Cracovia). *Diplomato*: all'Università di Ljubljana (1927) in lettere. Dopo il servizio militare in Croazia e Serbia, ottenuta borsa di studi dall'Università di Cracovia per specializzazione in polonistica; periodo 1929-1930

attività docente in lingua e letteratura slovena in Cracovia. Dal 1930 al 1935 professore di letterature jugoslave al gimnasia di Nikšić (Montenegro). Nel 1935 ho occupato posto Direttore Culturale del primo giornale cattolico di Ljubljana - « Slovenec » — fino al 1945 — dirigendo allo stesso tempo la rivista cattolica scientifico-letteraria « Dom in Svet » (fondata nel 1887). Nel 1936 ho ottenuto titolo di Dottore in lettere (Università di Ljubljana). In seguito al titolo predetto sono stato invitato a Praga dal Prof. Prijatelj, allo scopo di specializzazione in bohemistica, dove ho raccolto materiale necessario per la mia opera: « Čapek e Durych ». La situazione critica del 1938 mi ha impedito finire la preparazione di quest'opera, la cui documentazione venne smarrita dopo la guerra (1945).

Nel 1945 mi sono ritirato dall'incarico di direttore del giornale e della rivista, lasciando la mia Patria, occupata dai comunisti, emigrando all'estero. Emigrato in Argentina nel 1948, dove fra altre attività mi dedico alle edizioni della « Slovenska Kulturna Akcija » (« Azione di Cultura Slovena »).

Dalla mia gioventù mi dedicavo alla poesia, pubblicando tre libri: « Črna maša » (Messa dei Sloveni assassinati) — « Maria » — « Poljub » (Bacio). Innanzitutto mi dedicavo alle traduzioni di celebri opere di poesia e prosa. Dall'italiano: Dante-Inferno; dal tedesco: Hebbel-Genovefa; dall'ungherese (con l'aiuto di V. Novak) — Madach, La tragedia dell'uomo. Dallo spagnolo: Novelas de Wast y Galvez, Fragmento del Poema del Cid. Attualmente posseggo il manoscritto, non edito, del poema epico argentino « Martin Fierro ». Soprattutto mi dedicavo alle traduzioni di opere letterarie da tutte le lingue slave. Nell'allegata bibliografia ho fatto menzione solo delle traduzioni, per le quali ho scritto le prefazioni e commenti.

La mia professione durante molti anni é stata quella di riferire le ultime novità letterarie e culturali nel campo mondiale e soprattutto slavo. Non faccio menzione speciale di queste numerose attività.

Nel campo scientifico letterario: ho pubblicato studi e saggi riguardanti innanzitutto la storia e la contemporaneità della letteratura slovena; selezionando e commentando: classici cattolici sloveni; effettuato traduzioni di classici slavi, allo scopo di poterli presentare con prologhi e commentare ai lettori sloveni.

Durante il mio esilio mi sono dedicato alla storia degli anni della rivoluzione comunista (1941-1945) nella mia Patria, pubblicando in merito vari studi e saggi.

Come scientifico in Slavistica ero membro della Società Slavistica di Ljubljana ed in qualità di collaboratore nell'azione delle relazioni fra i popoli slavi occupavo la carica di segretario della Società Amici della Polonia, di membro del Gruppo Jugoslavo-Cecoslovacco e della Società

Bulgara. In qualità di critico e letterario sono membro del Pen Club. Come scientifico sono membro della Académie Internationale Libre des Sciences et des Lettres (Paris). Premi ottenuti per la mia attività letteraria: Decorazione « Sv. Sava IV » dal Governo Reale di Belgrado; Medaglia del Pen Club di Budapest (per traduzione di Madach).

Conferenze: In Praga, nel quadro della Società della Storia letteraria dell'Università ed alla presidenza del Prof. Murko, ho tenuto conferenze su Prešeren e sul problema di « Battesimo alla Savica ». In Varsavia sulla letteratura moderna slovena nel quadro della Società letteraria. All'Università Cattolica di Buenos Aires ho chiuso il cielo di omaggi a Dante con una conferenza su « Dante nelle letterature slave » (12.X.65).

BIBLIOGRAFIA

di studi, saggi e commenti.

Desidero far presente che la mia bibliografia manca di alcuni dati importanti, per mancanza di materiale e riviste, che non mi è possibile ottenere a causa del mio esilio. Non faccio menzione di poesie originali, lavori pubblicitari e di traduzioni, privi di commenti e prefazioni.

I. Studi e saggi sulla letteratura slovena:

a) Libri diretti, commentati e pubblicati da me:

- A. M. Slomšek, « Pensieri », 1940.
- F. Levstik, Martin Krpan, 1940.
- J. Slapšak, En starček je živel, « Un vecchio ha vissuto », 1944.
- L. Fatur, Pravljice, « Fiabe », 1940.
- Šopek Cankarjevih Pisem, « Bouquet di lettere di Cankar », 1910-18.
- I. Pregelj, Mlada Breda, « La giovane Breda », 1943.
- I. Pregelj, Moj svet in moj čas, « Il mio mondo ed il mio tempo », 1956.
- S. Majcen, Povestice, « Racconti », 1962.
- F. Balantič, V ognju groze plapolam, « Brucio nella fiamma del terrore », 1944.
- F. Balantič, Zbrano delo, « Poesie complete », 1956.
- F. Balantič, Venec, « La corona di sonetti », 1944.
- N. Velikonja, Ljudje, « La gente », 1955.
- Nmav čez Izaro, « Antologia letteraria dell'emigrante », 1950.
- S. Kociper, Mertik, 1954.
- I. Hribovšek, Pesem naj zapojem, « Lasciatemi cantare », 1966.

b) Saggi, ritratti e studi di autori sloveni per riviste letterarie:

- Iz gradiva o Žaklju-Ledinskem, « Dal materiale di æakelj-Ledinski », « Vrednote », « Valori », 1947.
- Dom in svet, « 40 anniversario della rivista », « Dom in svet », 1927.
- S. Majcen Pripovednik, « S.M. Narratore », « Meddobje », 1961-1962.
- I. Pregelj v prvi dobi, « I.P. nella primera età », « Križ na gori », 1923-24.
- I. Pregelj, « Monografia », « Dom in svet », 1933.
- I. Grafenauer, « Al suo 60 anniversario », Slavistična revija, 1940.
- Spomini ob F.S. Finžgarju, « Ricordi su F.S. Finžgar », « Meddobje », 1964-65.
- Silvin Sardenko, « Dati di Sardenko », « Dom in svet », 1941.
- Besede o Antonu Novačanu, « Vrednote », 1954.
- Dva Novačanova soneta v poljskem prevodu, « Due sonetti di A. Novačan in traduzione al polacco », « Meddobje », 1954.
- Novačanov, Rdeči Panteon, « Il Panteon rosso », « Meddobje », 1955.
- A. Vodnik, Žalostne roke, « Mani tristi », « Mentor », 1924.
- S. Kosovel, « Križ na gori », 1926.
- S. Kosovel, « Ženski svet », 1926.
- S. Kosovel, « Meddobje », 1954.
- Slovenska lirika, « Sull'Antologia di Vodnik-Ložar », « Dom in svet », 1933.
- K. Mauser, « Zbornik Sv. Sl. », 1956.
- Slovenska Književnost V., 1941-44, « Letteratura Slovena 1941-1944 », « Zbornik zimske Pomoči », 1944.
- F. Balantič in njegov Gonarski venec sonetnih vencev, « F.B. e la sua corona delle corone di sonetti di Gonars », « Dom in svet », 1944.
- Narte Velikonja, « Ameriška domovina », 1945.
- Leposlovno ustvarjanje v zamejstvu, « Panorama degli scrittori sloveni nell'emigrazione », « Zbornik Sv. Sl. », 1955.
- Mickiewicz in Slovenci, « Vrednote », 1953.

II. Studi e saggi della letteratura croata e serba:

- Iz Srbsko-Hrvatskega književnega življenja (Dalla vita letteraria Serbo-croata — fra l'altro le caratteristiche del poeta croato Tin Ujević e del serbo Jovan Dučić), « Dom in svet », 1933-1934.

III. ... della letteratura ceca:

a) Libri tradotti e commentati:

- K. Macha, Maj (Maggio), 1938.
- K. Chapek, in J. Durych, (Prefazione: K. Chapek, Perché non sono comunista), 1943.
- Božena Nemcova, Pravljice (Racconti di B.N.), 1941-1942.

b) Saggi nelle riviste letterarie:

Otokar Brezina, « Dom in svet », 1929.

Po smrti O. Brezine (Dopo la morte di O. Brezina), « Dom in svet », 1939.

J. Hora, « Razgledi », 1938.

J. Hora in K. Novy, « Slovenec », 1938.

Wollman, Slovinske drama, « Dom in svet ».

Razstava češkega baroka (L'Esposizione del barocco ceco), « Mladika ». Allegato speciale di « Slovenec » sulla Cecoslovacchia, 1938.

IV. ... della letteratura slovacca:

Razstava slovaške gotske umetnosti v Pragi (L'Esposizione dell'arte gotico - slovacca in Praga), « Mladika », 1937.

Dilongova Pesnitev o Balantiču (Poema di Dilong su Balantič), « Svet in dom », 1946.

Hronsky en dilong, « Glas ska », 1965.

V. ... della letteratura lausiziana:

Allegato speciale « Slovenec » del 17 ottobre 1937 sulla storia della cultura lausiziana.

VI. ... della letteratura polacca:

a) Libri tradotti e commentati:

Poljske proletarske novele (Novelle proletarie polacche), 1931.

J. Slowacki, Oče okuženih (Il padre dei contaminati), 1939.

Kitica Mickiewiczovih (Bouquet delle poesie di Mickiewicz), 1942.

J. Kasprovicz, Himne in slike na steklu (Inni e figure sul vetro), 1944.

I. Kossak-Szczucka, Križarska vojska (Le Crociate), 1940-41.

Rodziewiczówna, Dew Wajtis, 1943.

Sieroszewski, Rinzstan, 1945.

b) ... nelle riviste letterarie:

Goetel in Ossendowski, « Dom in svet », 1929-1930.

J. Kochanowski, « Mladika », 1931.

Poljske Slikar Matejko, « Dom in svet », 1940.

Mickiewicz in Puškin na krimu, « Dom in svet », 1942.

Krasinski in njegova nebožanska komedija (Kr. e la sua non divina commedia), « Dom in svet », 1944.

Mickiewicz in Slovenci, « Vrednote », 1956.

Mickiewicz, Puškin, Balzac in Rzewuska, « Obisk ».

Malecki, Mazurenje v slovenskem dialektu Istre (Il Mazurenje in dialetto sloveno istriano), « čas ».

Tetmajer-Potocki-Lenartowicz, « Dom in svet », 1939.

Nalkowska, Dom žena (La casa delle donne), « Gled. List ».

Reymond in žeromski, « Slovanski svet ».

c) Due libri essenzialmente scientifici:

Reymontovi kmetje v luči književne kritike (Contadini di Reymont alla luce della critica letteraria), 117 pag. - 1936.

Poljska (La Polonia), in collaborazione del Dr. Molé e dell'accademico Dr. Stelé, 1939.

VII. ... sulla letteratura russa:

a) Libri tradotti e commentati:

Puškin, Bahčiserajski vodnjak (La Fontana di Bahčisaraj), 1941.

Puškin, Pravlјice I, II, 1961 (Racconti).

b) ... nelle riviste letterarie:

Puškinova Pravlјica o zlati ribici in nje virih (Il racconto di Puskin sul pesce d'oro e delle sue fonti), « Slav. revija », 1937.

Puškinove proslave 100 letnice v Sovj. Rusiji (100 anniversario di Puskin), « Slovenec », 1937; « Slav. revija », 1938.

Aleksander Puškin, Studija, « Dom in svet », 1937.

VIII. ... sulla letteratura ucrainiana:

Ob stoletnici T. Ševčenka, pesnika svobode (il poeta della libertà), « Zbornik Sv. Sl. », 1964.

Dve Ševčenkovi (Due poemi di Sevcenko), « Meddobje », 1964.

IX. ... della letteratura bulgara:

Z razstave bolgarske književnosti v Ljubljani (Esposizione del libro bulgaro), « Slovenec ».

Allegato speciale sulla cultura bulgara, « Slovenec ».

X. ... della letteratura italiana:

a) Libro tradotto e commentato:

Dante, Pekel (Inferno), 1961.

b) ... nelle riviste letterarie:

Na dnu Dantejevega Pekla (Nel fondo dell'Inferno di Dante), « Kalendar slovenca », 1942.

XI. I miei articoli nelle varie lingue:

a) Prefazione al libro, Koloman, La letteratura slovena moderna (Pubblicata a Bratislava in slovacco).

b) L'articolo di cui sopra è stato pubblicato nella rivista slovacca « Slovenske pochlady ».

La letteratura slovena moderna (in traduzione croata), « Savremenik », Zagreb.

A. Mickiewicz, in Slovene Litterature (simposio in omaggio di A.M. de Prof. Lednicki in edizione dell'Università di California), 1956.

Poezja polska v literaturze slowieskiej, « Na szlaku kresovej », 1945.

Referenze:

Prof. Damiani in L'Europa Orientale pag. 322, 1942, in occasione della mia traduzione di Dante:

« Questa versione poetica ... dovuti alle cure d'un fecondo e noto slavista e letterato Tine Debeljak, autore di numerosi studi letterari, saggi, versioni, specialmente nel campo polonistico, ed in quelle ceche, ai quali ama alternare con competenza e buon gusto anche sempre più frequenti escursioni nei templi della letteratura e della poesia italiana... ».

Letteratura:

A. Gerzinič, Tine Debeljak književnik (T.D. letterato), « Meddobje », 1955.
M. Marolt, T.D. petdesetletnik (omaggio ai suoi 50 anni), « Svobodna Slovenija », 1953.

K. Mauser, T.D. ob petdesetletnici, « Ameriška domovina », 1953.

T.D. ob šestdesetletnici (ai 60 anni), « Svob. Slovenija », 1963.

Enciclopedia de Ateneo, Bs As, 1962, pag. 720.

Santiago Trampolini, Historia universal de la Literatura (traduzione spagnola, ediz. Uteha), Bs As, Tom XI, pag. 334 (certamente si fa menzione nell'originale italiano).

Д-р Ігор Соневицький, син д-ра Михайла та Ольги з Ласовських, народився дня 2-го січня 1926 року в с. Гадинківцях, Копичинецького повіту. Народню школу закінчив у Львові, в рр. 1936-37 - 1938-39 був учнем гр. кат. Малої Семінарії. Середню освіту закінчив у 1-ій Українській Державній Гімназії у Львові іспитом зрілості дня 4 березня 1944 року. Одночасно з тим вивчав науку гри на фортепіані в Вищому Музичному Інституті ім. М. Лисенка у Львові. В рр. 1945-1948 студіював музикологію у Віденському університеті (проф. Новак, Шенк), Мюнхенському університеті (проф. Ріцлер, Фікер, Уршпрунг) та в Українському Вільному Університеті (проф. Ольхівський). Музикологічні студії закінчив докторатом філософії в Українському Вільному Університеті

в 1961 р. Рецензії на дисертацію під заг. « Артем Ведель і його музична спадщина » писали проф. д-р. З. Лисько та проф. д-р. О. Оглоблин. Одночасно з університетськими студіями вивчав музику в Відні насамперед у Музичній Консерваторії (Прайнера), в піаніста Т. Микиші, опісля в Віденській Музичній Академії (фортепіяно в проф. Ебенштайна; композицію в Й. Маркса). По виїзді з Відня продовжував студії в Державній Музичній Академії в Мюнхені (диригентура в проф. д-ра Кнаппе, Айхгорна; композиція в проф. Гаєргаса; фортепіяно в піаніста Й. Пембавера) і закінчив їх дипломом 12 липня 1950 року.

Праці: « Народня пісня в опрацюванні М. Лисенка », « Самобутня українська музична форма », « Артем Ведель та його музична спадщина » (дисертація), стаття про українське музикознавство в публікації « Проблеми музичної історіографії », Нью Йорк, 1965, « Скарбниця української народньої пісні » (стаття в «Пропам'ятній Книзі Українського Музичного Інституту в Америці», Нью Йорк, 1963), «Життя і твори Артема Веделя» (друкується).

Статті в газетах і журналах про Д. Бортнянського, Н. Нижанківського, музичну форму сонати, стрілецьку пісню (а зокрема про мелодику в піснях Р. Купчинського) тощо.

Численні рецензії на музичні виступи.

Редактор другого видання « Історії української музики » М. Грінченка (Нью Йорк, 1961), «Ювілейної Книги Українського Музичного Інституту в Америці » (Нью Йорк, 1963), публікації «Проблеми музичної історіографії » (Нью Йорк, 1965).

Член Наукового Товариства ім. Т. Шевченка, Української Вільної Академії Наук, Американського Музикологічного Товариства.

Педагогічна діяльність: учитель гри на фортепіяні, викладач теоретичних предметів, диригентури (хорової, симфонічної та оперної), історії всесвітньої та української музики, композиції в Українському Музичному Інституті в Нью Йорку, викладач в Університеті Українознавства при Науковому Товаристві ім. Т. Шевченка в Нью Йорку. Завідуючий обов'язками директора Музичної Консерваторії в таборі Мюнхен-Фрайман, основник Українського Музичного Інституту в Америці, постійний його член Дирекції, директор у рр. 1959-1961.

Диригентура. Хормайстер, а потім заступник головного диригента Українського Оперного Ансамблю в Німеччині (муз. керівник: Б. П'юрко), в Америці — диригент хору « Думка » в рр. 1950-51, « Студію-хору » при Літературно-Мистецькому Клубі в Нью Йорку, «Хорової Капелі» при Українському Конгресовому Комітеті в Нью Йорку, тепер — диригент мішаного хору « Трембіта » в Ньюарку. Основник і перший диригент Українського Оперного Ансамблю в Америці.

Композиторська діяльність: Для хору « Літургічні пісні », кантата « Любіть Україну »; сольоспіви до слів І. Франка, Л. Українки, Воро-

ного, Забіли, Лятуринської та інших; фортепіянові твори (варіації, каприз, прелюдія, fuga, гумореска, скерцо, форт. концерт І-дур, педагогічно-інструктивні мініатюри, з чого деякі були надруковані: збірники «Зима» [коляди], «Весна» [веснянки, гаївки], «Літо»); музика до вистави «Лісова Пісня» Л. Українки (в постанові Й. Гірняка).

Д-р Віра Селянська, донька д-ра мед. Остапа Селянського і д-ра філос. Стефанії Селянської з родини Званок, народилася 2.I.1926 р. в Бориславі. Народню (польську) школу скінчила в Кутах на Гуцульщині, потім ходила рік до української гімназії УПТ у Львові. З кінцем 1939 р. втекла з батьками до Дрездена, де вступила до дівочої гімназії ім. Кляри Шумани і де 1944 р. склала матуральні іспити. 1945 р. згинув у бомбардуванні Дрездена батько. З кінцем 1945 р. Віра вступила в тюбінгенський університет, спершу на катол. теологію, потім на філософський факультет, студіюючи германістику, славістику і музикологію. Скінчивши 8 семестрів виїжджає з матір'ю до Бразилії, де 1951 року складає в католицькому Університеті в Ріо де Жанейро «*summa cum laude*» докторський іспит і зараз починає працю в цьому ж самому університеті, а рівночасно в його дівочому відділі, філософському факультеті Санта Урсуля, де від 1957 р. репрезентує катедру німецької мови і літератури. 1956-1957 р. В.С. їздила до Європи із стипендією від німецького федеративного уряду і студіювала два семестри в Мюнхенському Університеті. Повернувшись до Ріо де Жанейро студіювала ще два семестри дидактики. Здобула 1) Диплом знання французької мови (в Alliance Française) і 2) «*Exame of Proficiency in English*» університету Кембрідж. Від 1957 працює професором у Німецько-бразилійському Інституті Культури. Є членом ПЕН-Клубу і представляла Ріо де Жанейро (як офіційний репрезентант Бразилії) на інтернаціональному з'їзді ПЕН у Осльо 1964 р.

Список праць Віри Селянської (Віри Вовк)

1. Deutsche epische Mariendichtung im Mittelalter (докторська теза, 1951).
2. Eposas da Literatura Alema (Rio de Janeiro, 1959).
3. Antologia da Literatura Ucraina
4. Contos Ucrainanos (Rio de Janeiro, 1959) (Антологія укр. мод. опов.). (Переклад «Легенд» Віри Вовк).
5. Lendas Ucrainanas (Rio de Janeiro, 1959)
6. Peypena Antologia da Lirica Alema (Rio de Janeiro, 1959).
7. Relogio Solar (Rio de Janeiro, 1964) (Переклад поезій В. Вовк).
8. Юність (Мюнхен, 1954, поезії).
9. Казки (Мюнхен, 1955).
10. Легенди (Мюнхен, 1954).

11. Зоря Провідна (Мюнхен, 1955, поезії).
 12. Духи і Дервіші (Мюнхен, 1956, Роман). Нагорода ім. І. Франка за найліпший твір 1956 р. Чікаго).
 13. Елегії (Мюнхен, 1956).
 14. Чорні Акації (Мюнхен, 1960, поезії).
 15. Вітражі (Мюнхен, 1960, Роман).
 16. Зелене Вино (Антологія португальської і бразилійської модерної лірики) (Нью Йорк, 1964).
 17. Наречені (переклад «I Promessi Sposi», A. Manzoni)
 18. Благовіщення Марії (переклад L'Annonce Faite à Marie П. Кльоделя).
 19. Glasfenster (переклад «Вітражів» Віри Вовк).
 20. Legenden (переклад «Легенд» Віри Вовк).
 21. Schatten vergessener Ahnen (переклад «Тіней забутих предків» М. Коцюбинського).
 22. Баляди
- Крім цього — співпраця в різних журналах (есеї, переклади, оповідання).

ДОПОМІЖНІ СИЛИ

Крім професорів викладали як помічні сили:

- о. д-р. Іван Тилявський, салез., історію української літератури.
- о. д-р. Роман Саба, салез., історію італійської літератури.
- о. Ювеналій Мокрицький, студит, мистецтво.
- о. д-р. Михайло Пришляк, салез., граматику італійської мови.

ОБІЖНИК ДЕКАНАТУ ФІЛОСОФІЧНО-ГУМАНІСТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

Після уконститування сенату УКУ, Деканат філософічно-гуманістичного факультету розіслав до Пп. Професорів наступний обіжник: Деканат Філософічного Факультету

Українського Католицького Університету

ім. св. Климентія-папи

Сарсель, ...листопада 1965 р.

*Обіжний лист до ПТ. Членів Професорської Колегії
Філософічного Факультету УКУ*

Високоповажані Панове!

Як Декан Філософічного Факультету Українського Католицького Університету ім. св. Климентія-папи, хочу поробити всі необхідні заходи для дальшої організації факультету.

Загальна структура УКУ із дотеперішнього листування чи із Обіжників Ректорату відома, а деталі будуть відомі із Конституції після її надрукування й розіслання. Із поданої загальної структури відомо нам, що *філософський* факультет є одним із трьох покищо передбачених факультетів УКУ (поруч із богословським та правничим).

(Увага: Більшість номінованих є надзвичайними професорами, але тому що є ще передбачені підвищення — на підставі надісланих готових до друку праць — остаточний поділ буде поданий пізніше).

По цій вступній інформації для взаємного пізнання хочу подати — покищо дуже загальні — напрямні діяльності, які — звичайно — випливають із завдань цілого Університету. Завдання кожного університету є нормально подвійні: педагогічні й дослідні. Університет поза межами рідної території з природи речі мусить ввести певні корективи у загальні завдання. Коли при розпорошенні професури й студентства меншають можливості педагогічно-авдиторної діяльності, тоді наголос пересувається на видавничу діяльність, при чому спеціальну увагу звертається на дисципліни, занедбані на Рідних Землях, отже насамперед на українознавчі дисципліни, досліджувані у їх пов'язанні із ідеалістичним світоглядом та (зокрема на католицькій університеті) із християнською вірою. До цього ж на університет поза межами батьківщини падає ще обов'язок широкої наукової інформації чужинецького світу.

Свідомі всіх трудностей нормальної педагогічної праці серед згаданих умов розпорошення, не сміємо всетаки з неї реzigнувати, а навпаки слід її так розбудувати, щоб вона відповідала з одного боку нашим спроможностям, а з другого боку конечності наукової формації нового покоління дослідників та діячів. Про деякі можливості говорилося вже попередньо (виклади професорів на місцях їх перебування), деякі підкавує досвід, добутий на іншому терені. І так, Панове Професори повинні насамперед намагатися використати всі можливості для університетських викладів чи унів. курсів даної дисципліни у своєму безпосередньому оточенні. Як відомо, в минулому УВУ — чи вірніше, його Делегатура у Франції — організувала низку більше систематичних (хоч часово обмежених до одного тижня) Високошкільних Літніх Курсів Українознавства з різних ділянок знання і за участю декількох спеціалістів. Подібні почини були також у ЗСА, і саме такі — часово обмежені курси — буде організувати й УКУ, не тільки в місці свого осідку, але скрізь, де того буде потрібно. Як приклад, можу подати, що тепер є в Лювені український студентський осередок з 9 студентами, які студіюють на тамошньому ун-ті, але для яких є потрібний курс українознавства, і його в ближчому часі треба буде організувати (звичайно, професурою в Європі).

Де б ми не організували виклади, чи курси, треба пам'ятати про основний приціл: підготувати *повний* семестральний чи річний курс,

який колись міг би бути прочитаний в місці осідку УКУ в Римі, звичайно під точно окресленим кутом потреб *католицького* ун-ту.

Як спеціальну форму можливої педагогічної праці хочу підказати з власного досвіду *ведення семінара*: я зібрав при делегатурі УВУ у Франції громадян (здебільша із ліценціями), що бажали б завершити свої студії докторатом, і ми працюємо спільно на семінарі соціальної психології, з тим що кандидати отримали свої спеціальні теми, — до речі, теми, які разом лучаться (ідеться про питання української родини і її форм на підставі аналізу творів поодиноких українських письменників; 5 членів семінара проаналізовує творчість 5 різних наших письменників). Таким чином, педагогічна праця сполучується при тій формі із дослідною. Такі семінари могли б гуртувати біля себе і всі панове професори.

Різномірні види педагогічної праці із одним виразним спрямуванням дати врешті-решт завершений курс викладів веде нас до іншого питання: *підготовки підручників*, коли то кожний підготовлюваний курс повинен послідовно провадити до підручника, чи — щонайменше — університетського скрипту. І саме ця справа є в умовах еміграційного життя основної ваги: Коли ми не можемо при розпорошенні студентства охопити його аудиторним навчанням, тоді ми можемо об'єднати його виданими підручниками (чи евент. скриптами). Підготовка підручників може евентуально лучитися із питанням кореспонденційного навчання, чи евент. навіть кореспонденційного ун-тету (при чому треба б — по мойому — сполучити чисто кореспонденційну форму навчання із необхідністю вислухати певну — хай ограничену — кількість викладів на аудиторних курсах).

Але питання підручників має ще бодай з двох оглядів своє велике значення взагалі: Ми знаємо, який є голод українознавчих підручників на еміграції і, даючи серію підручників, ми могли б служити іншим українським установам, які в тій чи іншій формі ведуть навчання. По друге, ми свідомі того, яка велика буде потреба добрих українських підручників в часі зміни умов на Рідних Землях (напр. в хвилині певної лібералізації).

При підручниках насувається зразу питання їх рівня: З природи речі, нас насамперед цікавить тип *університетського* підручника, який однак міг би бути вжитий для вищих гімназійних клас, згл. як доповнення знання тих студентів-українців, які студіюють на чужих високих школах і які не мали змоги в гімназії добути додаткової українознавчої підготовки. Іншими словами, — щоб дати конкретний приклад, покористовуючися вже добутим досвідом: ішлося б прибл. про те, що зачав у нас провадити Інститут Заочного Навчання, тільки на дещо вищому рівні.

Коли ми однак при підручниках, то не треба забувати ще й іншої

потреби: підручників нижчого рівня, що заспокоїли б потребу нижчої гімназії згл. Українського Народнього Університету. При відповіднім педагогічнім хисті й при підготові підручника вищого типу можна б рівнобіжно підготовляти підручники нижчого типу. І тут має українська еміграція певен досвід, а саме була в початках 1950-тих рр. спроба дати цикл підручників для кореспонденційного навчання в Народніх Університетах, — спроба широко використана в наших молодіжних організаціях Пласту та СУМу. Згадані підручники мали однак той недолік, що вони — при спробі популярного викладу — були надто конденсовані (а саме конденсованість протиставиться в дечому популярності). До речі, ці підручники були в значній мірі підготовлені університетськими професорами.

Переходжу до другого основного завдання УКУ, — Вірніше його філософічного ф-ту, до питання досліду, яке, зрештою, за наших умов лучиться тісно із проблемою підручників: річ у тому що у цілій низці ділянок, власне кажучи, треба б при писанні підручників зачати від поодиноких монографій, настільки в нас поодинокі ділянки ще недосліджені (про це найбільше могла б сказати Редакція ЕУ, коли то їй доводиться іноді для короткого енциклопедичного гасла виходити від збирання матеріялу до монографії, яка стає підставою пізнішої енциклопед. довідки, що її не можна написати на підставі дотеперішньої літератури). З мого фаху можу дати приклад, що напр. писання історії української етнопсихології це є напівдослідна праця. Зовсім подібно із соціологічним підручником українських соціальних форм життя тощо. Звичайно, це сполучення досліду із оформленням його у підручниковий виклад повинно статися поважною заохотою до саме цього роду праці.

Проте, не можна забувати й про чистий дослід. Звичайно, сприяння дослідів — це насамперед уможливлення публікації, і насамперед треба передбачити дві серії публікацій: самостійних індивідуальних монографій і збірників, які вміщали б менші і різні тематично праці різних авторів (причинкарського характеру). На переході можуть бути ще збірники тематичні, що вправді збирають причинки різних авторів, але ці причинки є пов'язані однією темою (зокрема така форма збірників відповідає для публікацій семінарійних праць, які могли б бути керовані в одному напрямі, як от у випадку дослідів, присвячених формам української родини, матеріяли до тематичних збірників можна б також підготувати на тематичних наукових конференціях).

Керовані конференції чи семінари призводять нас до іншої проблеми: повної академічної свободи у вибиранні теми чи, навпаки, до керованого дослідів, мотивованого певною доцільністю. Звичайно, широка наукова політика не може виключити заздалегідь одної з двох названих можливостей, — і очевидно й УКУ мусить сприяти вільному дослідів. Проте ми не можемо виключити й скеровування уваги саме на ті ділянки, які

спеціально вимагають опрацювання. До таких зокрема належать всі ті питання, які або поминає наука на рідних землях або які насвітлює фальшиво, під аспектом матеріялістичного світогляду й атеїстичної доктрини. Правда, треба сказати, що саме таке насвітлювання стосується майже всіх гуманістичних наук, зокрема українознавства, — і таке «скеровування уваги» лишає дуже широке поле до вільного вибору.

Дещо звужиться вже поле досліду, коли ми скажемо, що УКУ повинен зокрема багато уваги присвятити питанню переслідування Церкви в Україні та досліджуванню релігійних процесів на українських землях. Подібно, саме УКУ (і це, до речі, є завдання всіх трьох факультетів у рівній мірі) мусить присвятити чимало уваги питанню екуменічного завдання Української Церкви на Сході. Звичайно, — за умов переслідування на Рідних Землях — спеціальним завданням мусить бути, щоб українська католицька наука на еміграції подбала, щоб українська спільнота була повно поінформована про розвиток християнської науки на Заході (Скажимо, з погляду філософічного факультету, насамперед важливо дати погляд на соціальну науку папів, чи новіші християнські теорії держави чи нації, тощо).

Але та проблематика, зв'язана з рідними землями, чи призначена в майбутньому для рідних земель, ще не вичерпує поля досвіду, яким спеціально повинна присвятитися наука на еміграції; вона повинна зберегти ті матеріяли, які зможуть легко пропасти без їх зафіксування чи їх опрацювання. Це з природи речі саме еміграція найбільше покликана до збереження історії поодиноких еміграційних установ чи поселень, чи до опрацювання історії української еміграції в тій чи іншій країні. Дальше побажано зібрати біографічні матеріяли визначних діячів української еміграції, чи — врешті — упорядкувати наукові чи літературні досягнення шляхом зібрання бібліографічних даних чи аналітичних оглядів праць та публікацій.

Врешті, переходжу до останньої ділянки — наукової інформації чужинного світу. Ми знаємо добре з власного досвіду, як дуже чужинці є під впливом чужої і неприхильної нам науки (здебільша, російської або польської), просто тому що підручники західного світу складені на підставі польських чи російських підручників. Факт, що наша молодь в значній мірі вже не володіє українською мовою, призводить до намагань дати їй підручники українознавства у зрозумілій їй мові (насамперед по англійськи, частково по еспанськи, в меншій мірі по французьки чи німецьки). Підготовка чужомовних підручників українознавства для нашої молоді це є автоматично (при відповіднім укладенні таких підручників) початком наукової інформації чужого наукового світу.

УКУ з природи речі найбільше зв'язків буде мати із християнськими колами, і тому на нього спеціально падає обов'язок інформовання про стан Церкви й віри в Україні.

Я свідомий, що подані напрямні діяльності є з одного боку заширокі (і в цій ширині їх не пощастить здійснити), — а з другого боку ще замало конкретизовані. Для справді гармонійної співдії цілого колективу треба буде програму праці відповідно звузити, що автоматично призведе до наголошення певних кристалізаційних пунктів, а тим самим до конкретизації. Але щоб можна було програму звужувати, треба насамперед взаємного порозуміння на підставі найзагальніших напрямних. І тому я буду дуже вдячний за дискутування порушених питань та напрямних, а зокрема за подання конкретних тем, над якими Панове працюють, хочуть працювати чи можуть працювати. Щойно на тій базі буде можна виловити ті спільні моменти, які нас будуть лучити у співдії. Зокрема було б цікаво знати, які підручники Панове могли б опрацювати (на вищому та нижчому рівні — тобто на рівні університетському чи на рівні народнього ун-ту), щоб можна було зорієнтуватися, чи могли б ми в майбутньому дійти до певної повноти підручників.

В очікуванні якнайбільше вичерпних відповідей, остаю у глибокій пошані та з висловами товариського привіту щиро відданий.

проф. д-р Володимир ЯНІВ
т.ч. Декан Філ. Ф-ту УКУ

3. ФАКУЛЬТЕТ ПРИРОДНИЧИХ І МАТЕМАТИЧНИХ НАУК

Підготовчі Курси провадили допоміжні сили:

- о. д-р. Ігор Мончак — з математики.
- о. д-р. Роман Мазяр, сализ., — ботаніку, анатомію і геологію.
- о. Григорій Гарасимович, сализ., — з математики.
- о. Володимир Гринишин, сализ., — з фізики і хемії.

4. ФАКУЛЬТЕТ ПРАВНИЧИЙ І СУСПІЛЬНИХ НАУК

Декан — Проф. д-р. Микола Чубатий

Звичайні професори:

Д-р. Микола Чубатий — українського права

Надзвичайні професори:

Д-р. Богдан Галайчук — міжнародного права

Д-р. Юрій Старосольський — історії міжнародного права

Д-р. Богдан Казимира — суспільних наук

Біографії професорів:

Д-р. Микола Чубатий, уродився 11 грудня 1889 р. в Тернополі з родичів Дмитра й Параскевії із Зарихтів. По зложенні з відзначенням іспиту зрілості в тернопільській гімназії в 1909 р. студіював в 1909-1913 рр. богословію на теологічному факультеті львівського університету, рівночасно в 1912/13 р. студіював історію України у проф. Михайла Грушевського. По 1913 р. студіював історію на філософічних факультетах університетів у Львові і Відні. В 1917 р. досягнув на львівському факультеті ступінь доктора філософії. В 1917 і 1918 р. студіював на правничім факультеті львівського університету в історично-правнім семінарі проф. Бальцера історію права східньо-слов'янських народів. В 1919 р. був покликаний на університет в Кам'янці на Поділлі викладати історію українського права. Від 1920-1922 р. викладав на правничому факультеті українського університету у Львові історію українського права, а від 1927-1939 р. викладав історію Української Церкви спершу на богословському відділі Гр. кат. Духовної Семінарії у Львові, а від 1928 р. на Богословській Академії. Від 1923-1928 був директором Учительського Семінаря СС. Василянко у Львові.

В перших днях серпня 1939 прощався зі Львовом, з Богословською Академією, з якою був пов'язаний від 1925 р. та приятелями, щоб поїхати за море до Злучених Держав Америки на Міжнародний Конгрес католицьких студентів та інтелектуалів «Пакс Романа». В тій організації повнив обов'язки Директора Підсекретаріату Східніх Справ, а тим самим був членом її Міжнародної Екзекутиви. Зі мною їхав також тодішній Голова Обнови студент Богдан Лончина, нині професор романських мов на університеті в Детройті. Спершу плянував я їхати сам, однак вже в липні міжнародне положення було таке напружене, що вибух війни був поважною можливістю, тому я зусилля всіх зусиль, щоб від львівської державної поліції видобути паспорт на виїзд за кордон також для моєї дружини Ярослави Меляні з Тисовичів. Це в тих часах було незвичайно трудно. Всеж таки якось удалось побороти труднощі і я їхав до Америки з дружиною та змолодим приятелем Богданом. Хоч міжнародне положення було напружене, однак ми таки не сподівалися, що вибух війни вже такий близький, тому в американській консуляції просили ми та дістали візу тільки як туристи на три тижні.

Я вибирався з дружиною все таки в надії, що нам вдасться повернутися до Львова ще перед кризою, тому крім двох подорожних валіз ми не забирали зі собою нічого, навіть всіх особистих документів. Для 6-го серпня відвідав я з дружиною Митрополита Андрея. В пращальній розмові цей Святець висказував песимістичні думки про надходяче майбутнє нашої Церкви та народу. Замітно, що тоді немов пророчим духом він сказав: «Побачите, що Гітлер погодиться зі Сталіном і прийде на

нас катастрофа». Це сталося ще того самого місяця. Попращався я наступного дня з о. Ректором Йосифом Сліпим, який до останнього дня снував свої пляни про розбудову Богословської Академії, що стала для нього усім змістом його тодішнього життя.

Дня 8-го серпня були ми вже у Варшаві, де полагоджували останні подорожні формальності, щоб дня 10-го в Ідині всісти на корабель *Пісудські* та почати дорогу через океан до Нью Йорку. Подорож кораблем тривала 10 днів, та була б милою розривкою, коли б не це, що вже наступних днів бюлетень корабельний приносив одну вістку тривожнішу від другої. Десять п'ятого чи шостого дня бюлетень приніс поражаючу вістку про заключений пакт неагресії та приязні поміж Гітлером та Сталіном; пророцтво Великого Митрополита почало сповнятися. Останні дні на кораблі були нервові для всіх пасажирів, бо ясним було, що за мирним пактом нацистів з комуністами прийде катастрофа.

На американським континенті

Дня 21 серпня, саме в роковини уродин моєї дружини, прибули ми до порту ньюйорського в бурхливий та хмарний день. Серед мраки корабель того ранку годинами маневрував, щоб остаточно дістатися до своєї цілі-пристані лінії Ідиня-Америки, положеної в Гобокен Нью Джерзі, напроти Нью Йорку. Привітали нас представниця Ліги Українсько-Католицької Молоді в Америці панна, Ева Піддубчишин зі своїми товаришками. По недовгій звідженню Нью Йорку відвезли нас американські приятелі до Української Католицької Семинарії в Стемфорді, куди нас запросив як гостей з Рідного Краю Преосвященний Константин Богачевський на гостинний побут на час нашого перебування в Америці.

Дня 27 серпня з масами американського студентства ми виїхали з Нью Йорку автобусами до Вашингтону на відкриття Міжнародного Конгресу «Пакс Романа», першого на американським континенті. У Вашингтоні застали ми вже старих наших приятелів з «Пакс Романа», передовсім провідників швейцарської централі, Генерального Секретара Руді Саята та Головного Духовника О. Йосифа Гremo, взір католицького священика ідеаліста та праведника. Ми оновили нашу стару приязнь з провідниками французької делегації, з проф. Робертом Мільо та духовником о. Дібуа, домініканцем. Вже від паризького Конгресу (1937) вони пов'язалися з нами, представниками недержавного народу, якоюсь незвичною приязню. Це вони перевели вибір українця на Директора Підсекретаріату для Східніх Справ, відбираючи цей уряд з рук польської делегації, та закріпили його в наших руках аж при їх інтервенції у Ватикані. Цю приязнь вони зберігали теж під час війни та довго по війні. Отець Дібуа ще в р. 1941 писав до мене до Америки зі Сирії, де він був стаціонаований як капелян французької армії. Проф. Мільо на першій повесній Конгресі «Пакс Романа» в Райме, відкриваючи

Конгрес, згадав теплими словами неprisутних тут « українських приятелів » Пакс Романа, називаючи мене поіменно.

Конгрес в Америці був запланований на дві сесії по три дні: перша мала відбутися в Вашингтоні на Католицькій Університеті, друга в Нью Йорку на Фордгамській Університеті. Та ще не покінчилася перша вашигтонська сесія, коли 1 вересня 1939 ранні газети донесли про вибух війни поміж Німеччиною та Польщею, про блискавичний наступ німців на Польщу зі заходу, а скоро й большевиків зі сходу, про збомбардування залізничних вузлів в Польщі, при чім виразно говорилося про збомбардування залізничного двірця у Львові та військового летунського майдану в Скнилові під Львовом. Наступні дні принесли вістки про заняття большевиками земель Західної України зі Львовом включно.

Друга часть Конгресу в Нью Йорку відбувалася вже серед дуже нервового настрою. На Фордгамській університеті відправляв Службу Божу в східнім обряді для Конгресу Кир Константин й тоді мав я нагоду перший раз стрінути в Америці Владику-мого колишнього префекта з Духовної Семінарії, та відібрати запрошення прибути до Філадельфії. Найбільше нервовими були делегації зі західно-європейських країн, передовсім сусідів Німеччини. Всі вони вже мало думали про Конгрес, а більше про поворот до дому. Думали котрим то кораблем в новій ситуації можна би найшвидше та найбезпечніше повернутися на батьківську землю, доки ще на Атлантику не розпочалася морська війна та злучені в тим бльокади.

Перед нами українцями стояло питання, а що ж нам робити. До Львова нам вже повороту не було. Мій приятель Б. Лончина був в цьому щасливому положенню, що мав в Медіоляні тету, бувшу оперову співачку в Ля Скалі, що вийшла заміж за багатого італійського промисловця, тому він спішився як найскорше з другими західними європейцями вхопити перший можливий корабель та чмихнути ще поки час до Медіоляну. Для мене з дружиною була ситуація куди більш замотана. Повороту до Львова та взагалі на Україні нам не було. Немов потвердженням цього стану став символічний факт, що польський корабель *Пісудські*, яким ми мали повертати, маючи заплачений поворот до Ідині, таки в перших днях вересня сторпедований німцями пішов на дно.

Роздумуючи над нашим положенням, я також склонювався покинути Америку та вертатися до Європи. Тому я скоро навязав широку кореспонденцію з усіма знайомими в країнах ще не обнятих війною: з Преосвященним Нярідім, з парохом Відня о. Д-ром Горникевичем, о. Заячківським, ЧСВВ, в Римі, з моїми студентами в Римі оо. Любачівським та Грабцем. Всі одначе радили не покидати Америки.

Найрадше я був би поїхав слідом Б. Лончини до Італії. Я сподівався, що може буду могли дістати від Священної Конгрегації для Східних Церков наукову стипендію та там спокійно буду могли забратися до

писання *Історії Церкви на Русі-Україні*, що було постійним бажанням моїм та о. Ректора Академії. Та заки я рішився писати в цій справі до Риму, я зложив обіцяну візиту Єпископові Константинові у Філадельфії, сподіваючись теж з того боку якихсь пропозицій щодо нашого майбутнього. Я опинився на американським континенті справді як Йона викинений з черева кита. Думка прийшла мені тоді до свідомості, що може Провидіння Господнє призначило мені на цім континенті у такі переломові часи для Української Католицької Церкви та народу відіграти якусь роль.

З тою думкою вибрався я до Філадельфії на візиту до свого вже тепер Владики. Преосвященний Константин запропонував мені остати в ЗДА та обняти професорські заняття в Каледжі Св. Василя у Стемфордді, саме того року основаного. Я мав вчити католицьку філософію, українську історію та мову. Моя дружина мала працювати в бібліотеці, яка дотепер була в повнім неладі. Ми обоє мали діставати за нашу працю 100 доларів в місяць та повне удержання.

Наша Церква в ЗДА була тоді в стані оздоровлювання по недавній внутрішній боротьбі, що відколола біля четвертини вірних Української Католицької Церкви. Ще були свіжі сліди масового переходу на православів. В цій боротьбі брали участь також світські політичні провідники, тому відношення поміж Єпископом та світськими провідниками було аж надто холодне. Моя громадська стріча в чисто неутраляних справах з ними викликала згіршення серед оточення Владики щире, чи удаване. Владика Константин відносився симпатично тільки до табору гетьманців, в яким поважну роль відгравала рідня Тарнавських, якої сеніор — о. Тарнавський був канцлером єпископської канцелярії. Був він кривим Владики.

Преосвященний Константин був моїм знайоим з Духовної Семинарії у Львові в часі моїх богословських студій; тоді він як молодий доктор богословія був префектом студій для II року. Був він відомим зі свого ригоризму. Моїм безпосереднім зверхником в Стемфордді був ректор семинарії о. Павло Процько, найбільш довірена особа Владики в цілім Екзархаті. Була це людина засадничо добра, однак як фізичний хромець, був він для оточення прикритим, а для вищеобразованих від нього дуже підзорливим. В додатку був він задрісним, щоб хтонебудь не адо-був собі довіря Владики, більшого ніж він мав. Супроти своїх підлеглих він був спосібний деколи до образливих вибухів, по яких часто приходили хвилини нормальних відносин. Був він людиною невеликої інтелігенції, тому зі задрістю глядів на вищеобразованих від нього.

Єпископ Константин, по безоглядній церковній боротьбі став відчувуватись від людей; дістатися до нього на послухання було річчю трудною. Це можна було пояснити тими неймовірними переживаннями, які він переходив в часі церковної революції, безперервних процесів за

церкви з відпавшими, та навіть фізичними нападами на його особу. Це загнало Єпископа на оборонні позиції та в стан відчуження.

Слід признати, що світські провідники, вели з ним боротьбу неперебираючи в середниках. Його, що приїхав на свій американський престіл майже прямо з польського концентраційного табору в Пикунічах прозвали поляком. Бунтували проти нього лихих та нездисциплінованих священників до тої міри, що Єпископ був приневолений кинути екскомуніку на редактора *Свободи* одинокого тоді щоденника в ЗДА д-р А. Мишугу. Правда, після Сповіді та розкаяння, екскомуніка була знята, однак нормальні відносини поміж нап'ятованим редактором і його товаришами та владику не були ніколи привернені до нормального стану.

Латинське духовенство відносилося тоді ще доволі з погордою до українських католицьких священників, а одинокий філадельфійський Єпископ мусів постійно змагатися з латинською ієрархією за свою юрисдикцію. В Америці були це роки першого періоду поступової адміністрації през. Френкліна Рузвельта, отже перших соціальних реформ, тому президент мусів зводити важку боротьбу з капіталістами та консерватистами в уряді. Латинська ієрархія, майже без виїмку опанована « айришами » стояла скорше в консервативнім таборі. Серед такої ситуації був виїмковим трибун працюючого народу, католицький священник отець Кафлін з Детройту, який з того міста автомобілевого промислу надавав на цілу Америку свою радіопрограму соціально так радикальну, що отець Кафлін став божищем світа праці в Америці та пострахом для політиків обох американських партій, які боялися, щоб він не став президентом Америки. Крім радієвих передач отець Кафлін видавав дуже популярний тижневик *Social Justice*, в яким голосив радикальні соціальні погляди, але також строго протикомуністичні. Впливові тоді в ЗДА комуністи та прокомуністи охрестили отця Кафліна фашистом і з вибухом війни в 1941 р., уряд у Вашингтоні наказав ієрархії зліквідувати цілу працю отця Кафліна. Це сталося на велику шкоду католицької справи в Америці, бо о. Кафлін був успішним противажником комунізму та вістуном тої соціальної католицької доктрини, що її по двадцяти роках почали ясно голосити папи Іван XXIII та Павло VI.

Професорська праця в Стемфордськїм Каледжі

Залишаючись вже остаточно в Америці, я став розглядатися за можливостями ширшої наукової та громадської праці як мені давав Стемфорд, однак ці можливості були ограничені браком знання англійської мови. Тому вже в Стемфорді став я брати курси англійської мови. Католицьку філософію я викладав майже українською мовою. Знаючи доволі добре латинську мову, я міг би був свобідно викладати в цій мові філософію, однак знання її між моїми студентами було таке незначне,

що ледви міг я пояснити їм тільки деякі латинські терміни філософічні. Зрештою я викладав філософію по українськи та вивчив студентів на стільки, що при кінці акад. року єпископ Константин був вдоволений з вислідів моєї праці, коли кінцеві іспити переводив я під його проводом.

Моїми студентами в Стемфорді були відомі вже нині в ЗДА духовники: на першому місці Ярослав Габро з Чікаго, тепер чикагський єпископ, монсіньори Адамяк, Данильчук, Паска та другі. Говорили вони поміж собою по англійськи, одначе мені вдалося їх переконати, щоб що другий день говорили в семінарії поміж собою по українськи на велике счудування, а може й заздрість ректора Процька, який того не міг досягнути, як сам мені признався.

В Америці найшли ми скоро приятелів, в першу чергу двох священників братів Лотовичів. Молодший Антін був парохом Брукліна, генеральним вікарієм та товаришем єпископа з богословських студій. Він став щирим приятелем нашим в Америці, а його дружина правдивою повірницею моєї дружини. Старший Володимир Лотович був парохом в Джерсі Ситі по другій стороні ріки Гудсону. Оба вони були тернопільці та навіть добре знайомі з молодечих літ. Правдивим приятелем стала для нас родина о. Льва Чапельського, пароха Нью Йорку. Це була людина правдивої культури. Це він намовив єпископа оснувати в Стемфорді музей та бібліотеку. З Чапельськими остали ми приятелями до його смерті (1952), а з його дружиною та дітьми до нині. В Нью Йорку віднайшли ми композитора Гайворонського, що одружився з лікаркою Пелеховичівною.

В р. 1940 єпископ Константин почав видавати власну дієцезальну газету «*Шлях*». Редактором був сам отець канцлер Тарнавський, помагала йому його дочка Ірена. Мене попросили писати для «*Шляху*» постійно що тижня одну статтю, яка мала велику популярність та стала центральною частиною тижневика. «*Шлях*» причинився в сильній мірі до спопуляризування українсько-католицької ідеї серед українських мас, а мені здобув популярність в Америці. Мою програмову статтю для «*Шляху*» канцлер Тарнавський привитав листом: «Ваша стаття як програмова знаменита. Пишіть даліше постійно».

До Америки приїхав я з дружиною як турист на три тижні, який не мав права сталого побуту в ЗДА. З огляду на вибух війни в Європі побут нам продовжували що три місяці. Постійно я став мешканцем ЗДА доперва в 1940 р., діставши формально візу на постійний побут в ЗДА як професор каледжу св. Василія в Стемфорді, а це дало мені право по пяти роках набути американське громадянство, що сталося 1947 р.

Мій приїзд до Америки в характері члена міжнародної екзекутиви «Пакс Романа» став для мене в ці воєнні часи найкращою рекомендацією перед американською владою, бо «Пакс Романа», в передвоєнних, часах мала характер організації протикомуністичної та протифашистівської од-

ночасно. Натомість загал українців в Америці тоді підозрівали в пронацистичних симпатіях. Тому я відразу мав в ЗДА повну свободу для публичної праці та журналістичної діяльності, далеко більшу навіть як українці старші емігранти, звичайно вже з паспортом американського громадянина. Ту свободу рухів я використовував широко.

Стемфорд не міг заспокоїти мого гону до ширшої наукової та громадської діяльності. В додатку була там атмосфера далеко не наукова. Ширше поле відкривала співпраця зі щоденником «Свободою», однаке в Стемфорді дивилися на ці зв'язки криво. Не могли частіше писати до «Свободи», я зладив на замовлення центральної організації «Об'єднання» працю п.з. «*Духове обличчя українського народу по Першій світовій війні*». Ця праця була надрукована в 41 фейлетонах «Свободи» при кінці 1942 та на початку 1943 року. Вона мала вийти окремою книжкою, однаке це не сталося.

З кінцем акад. року 1940/41 я перестав працювати в стемфордському каледжі та в осені 1941 переселився до Нью Йорку.

В останніх місяцях побуту в Стемфорді нав'язав я широку кореспонденцію з «василіянським книголюбом» о. Дамаскином Поповичем з Мондери, з моїм шкільним товаришом, о. Жаном з Монтреалю; з далекої Сирії пригадав собі мене наш французький приятель о. Дібуа.

Велике вдовolenня для мене особисто та прихильний відгомін здобула моя доповідь на Колумбійському Університеті п.з. «*Характеристичні черти української культури*» в серії викладів про Україну, улаштованій словянським департаментом того університету, коштом Українського Народного Союзу. Доповідь ця надрукована в українській мові у «Свободі» (липень-серпень 1941) переложена на англійську мову була видана Університетом.

Покидаючи Стемфорд, прийшлося мені також попрощати приятеля нашої родини Преосвященного Івана Бучка, що в осені 1941 року покидав Нью Йорк, виїзжаючи до Риму. Ми сподівалися їхати разом з ним до Європи, щоб повертати до звільненого від большевицької окупації Львова. Однаке мені не вдалося дістати німецьку візу і ми могли тільки попрощати Преосв. Івана на шасливу подорож еспанським кораблем до Італії.

Зв'язки з американським науковим світом.

Перестаючи працювати в провінціоальному Стемфорді та переселючись у новітній Вавилон-Нью Йорк, я зі своєю родиною починав нову фазу життя — серед важкої праці на прожиток, але життя на широкому полі громадського та наукового руху.

Ще при кінці нашого побуту в Стемфорді зацізнався я з відомим вже тоді в Америці істориком Росії *Юрієм Вернадським*, професором на

в Їльськiм унiверситетi. Юрiй Вернадський це син першого президента Української Академії Наук в Києві. В нiм відкрив я гарну людину, ученого високої особистої культури, справжнього джентельмена, під національним оглядом iнтересного.

Як його батько він теж був доволі зросійщеним та політично засимільованим. Він виключав сепарацію України від Росії, хоч в розмові називав себе українцем і з гордістю признавався, що він український козак з чернігівського полку. По українськи говорив незле, але недосконало. Говорив, що він любить Україну та українську культуру і стояв на становищі свободи, повного культурного розвитку українського народу. В роках 1941-1943 він навіть наблизився до українців. Зі мною підтримував близькі товариські відносини. Грушевського як iсторика він цiнив, а навіть завдяки його iнтервенції на Їльськiм унiверситетi удалося видати однотомову Історію України Грушевського в англійській мові як видання унiверситету. В американських наукових відносинах слід уважати це за успіх. Тоді він написав також монографію «Гетьман Богдан» про Хмельницького в англійській мові.

Коли вибухла війна та всякі зв'язки з українським науковим світом в Європі були перервані, я запропонував йому та проф. Володимирові Тимошенкові зі Стенфордського унiверситету в Каліфорнії, економістові оснувати в ЗДА *Українське Наукове Товариство*. Тимошенко як український патріот погодився радо, та підписав статuti. Запрошений проф. Вернадський також погодився підписати. При підписуванні статутів одначе застерігся, «щоб там не було політики». Екзекутива УНСоюзу обіцяла нам вистаратися навіть грошеву допомогу на найближчій конвенції. Одначе ніякої допомоги ми не дістали й Товариство не могло розвинути ніякої діяльності.

Це був найбільший степeнь наближення проф. Вернадського до українського народу. Нині він найбільший науковий авторитет історії Росії в ЗДА зовсім відчужився від українців. На це зложився нетакт декого з провідних українців, які в часі війни хотіли послугуватись його науковим авторитетом для своєї особистої оборони, коли американська влада стала досліджувати зв'язки українських націоналістів з нацистичною Німеччиною.

Всеж таки довгі роки він підтримував товариські зв'язки зі мною та поміг мені увійти в американське наукове життя. Мимо свого зросійщення Вернадський відносився з пошаною до української науки а навіть зі сентиментом. Коли в р. 1949 Їльський унiверситет, обходив своє 200-ліття, на пропозицію проф. Вернадського мене, як голову американського Відділу оновленого в Європі Наукового Товариства ім. Шевченка, запрошено на ювілейні святкування на рівні з представниками Академій Наук та наукових товариств цілого західного світа. Було це велике признание авторитету старого НТШ у Львові. Опираючись на

моїх працях друкованих в Записках НТШ, проф. Вернадський дав дуже прихильну оцінку моєй науковій праці в окремій документі, що відкривав мені браму в круг американського наукового світу.

У зв'язку з воєнними подіями в Європі до Америки емігрувало багато вчених істориків з Польщі, Чехії, Румунії та других сусідніх держав. Ще до війни основано союз істориків середньої та східної Європи, до якого належало теж НТШ; а я був його делегатом. За ініціативою проф. Галецького (поляка), Одложілка (Чеха) і других обновлено цей союз в Америці і мене запрошено як представника НТШ. Головою був проф. Галецькі. Цей союз скликав на осінь 1943 року з'їзд до Нью Йорку. Мене запрошено теж з доповіддю на тему: «Problems of Modern Ukrainian Historiography». Доповідь вийшла друком 1944 р.

Предсідником був проф. Томсон з Кольорадо, який видавав науковий журнал «Journal of Central European Affairs». Хоч моя англійщина була далека від поправної, однак він мені ігратулював та запросив написати статтю до його журналу на тему модерного українського національного руху. Ця стаття була поміщена в журналі та окремо в 1944 п. з. «Modern Ukrainian Nationalist Movement» 1944 р.

Мої історичні доповіді на Колумбійському університеті та на з'їзді істориків зробили мене особою інтересною для американських слявістів як європейського історика східної Європи. Тому присутній на з'їзді в Нью Йорку проф. Філіп Мозлі, редактор «Slavic and East European Review», людина впливова в міністерстві заграничних справ попросив мене до співпраці в його журналі. Слявіст проф. Маннінг з Колумбійського університету попросив написати для протестантського журналу, видаваного богословською школою на цім університеті «Review of Religion», статтю про Митрополита Андрея; п. з. «A Clergyman Apostle of new civilization in Eastern Europe», появилася вона в осіннім випуску того журналу.

Покидаючи Львів, я залишив всі наукові дипломи, тому мені дуже потрібні були їхні копії, а попри це наукові рекомендації американських слявістів, які на основі українських друкованих моїх праць могли видати опінію про мене. Таку наукову опінію мав я вже від проф. Вернадського. Тепер звернувся я про це до проф. Мозлі, який теж, на основі моїх праць в «Записках НТШ», видав дуже прихильну оцінку та поручав мене на працю в американській академічній школі. Проф. Мозлі скоро став в Нью Йорку розпоряджати державними фондами на наукові видання і мені вдалося дістати від нього більшу суму (біля \$ 15 тисяч) на видання першого Українсько-Англійського Словника проф. Костя Андрусихина з Канади. Це й зазначив автор у вступі до свого Словника I та II видання. Нині проф. Мозлі є директором Товариства для Студії Заграничних Справ, найбільше впливової, науково-громадської установи на американську зовнішню політику. На жаль, від біля десять літ я стра-

тив контакт з проф. Мозлі, обстоюючи твердо українське становище в наукових справах.

Всеж таки моя наукова та професорська кар'єра останних 15 літ перед виїздом до Америки в духовній установі та неповні добре опанування англійської мови не були облегчуючою обставиною дістати професорську працю в якійсь американській світській академічній школі, натомість відкривала такі можливості на *Католицькій Університеті* Америки. Остаточно мені вдалося видістати з архівів Конгрегації для Східних Церков копії моїх дипломів, які там були передані ще перед війною Богословською Академією у Львові. Наукові рекомендації мав я вже від американських професорів, тому рік 1943 міг стати важким не тільки для моєї академічної кар'єри, але також для української католицької історичної науки в ЗДА взагалі.

В тих роках прибуло до ЗДА кільканадцять католицьких професорів з Німеччини, Польщі та других країн. Між ними найшовся також я, ще й з маркою провідного діяча в «Пакс Романа». Тою групою католиків — науковців зацікавився американський єпископат через свою виконну організацію «Нешенел Католик Велфар Конференс» (National Catholic Welfare Conference). Архiepіскопа зі Сен-Луїс, Румля призначили завідателем фондів, потрібних для приміщення католицьких професорів по научних установах. Для особистого контакту з професорами скитальцями призначили проф. філософії Гільдебранда з католицького Фордгем університету в Нью-Йорку. Проф. Гільдебранд сам німецького роду вив'язувався зі свого завдання знаменито. В його домі при Централ Парк Вест що два тижні відбувалися товариські сходи інтелектуалів скитальців; на них запрошував проф. Гільдебранд й мене та приватно пізнав мій науковий стаж та моє бажання викладати історію Церкви східної Європи на Католицькій Університеті у Вашингтоні, власності цілого єпископату ЗДА. Я плянував викладати спершу в латинській мові, а згодом в англійській. Проф. Гільдебранд поставив прихильне внесення до архiepіскопа Румля відпустити потрібну суму для університету на платню для мене, тимбільше, що на інтервенцію Впресв. Івана мою кандидатуру попирав кард. Тіссеран від Східної Конгрегації. Відповідний лист арх. Румля знаходиться в моїм архіві.

Та тепер доперва зайшла якась перешкода; з чийого боку важко сказати, чи з боку упереджених до східного католицизму рішальних кол на самім університеті, чи з браку підпертя зі сторони нашої єрархії, яку певно питали про опінію. Ця справа виринула ще раз в часі особистого побуту самого кард. Тіссерана в ЗДА в 1951 р.

Широка громадська діяльність 1942-1944.

Невдача дістати науковий варстат праці на католицькій університеті пхнули мою активність в сторону громадсько-політичної праці, яка

тоді конечно потребувала робітників, а їх не було зовсім. Роки 1942-1944 були для української збірноти в Америці прямо трагічними. Америка в грудні 1941 вступила у світову війну як союзник західних демократичних країн та Соевського Союзу проти нацистичної Німеччини, Японії та Італії. Впливи американських та чужих комуністів були великі, а вони розуміли добре, що український нарід є ворогом Соевтів, одначе не ворогом Америки чи приятелем Гітлера. Одначе це було вимріяне жниво для комуністів українських та неукраїнських кинути на цілий визвольний український рух в Америці пятно пронацізму. Американська преса та радіо були повні таких інсинуацій. Вершком тої проти української пропаганди була поява у великій накладні Гарпера книжки п.з. «Саботаж», двох прокомуністичних авторів. (1) В ній українських патріотів, зокрема всіх націоналістів, зараховано до пронацистів та небезпечних саботажників. Важним є, що вступне слово до того пашквілю написав американський віцепрезидент прокомуніст Валлас, чим книжка дістала немов офіційальне благословення. Почалися доходження американської федеральної поліції серед українців. І хоч нікого не посадили до воєнного концетраційного табору, то страх пішов по всіх українцях Америки. Деякі фабрики, що працювали для воєної індустрії, почали звільняти українців з праці як політично непевних.

Ще перед вступленням Америки у війну в 1940 р. на Конґресі Українців у Вашингтоні створено центральну репрезентацію американських українців *І Український Конґресовий Комітет*, одначе він в осени 1941 р. розлетівся. Деякі складові частини Конґресу (соціялісти) в своїй пресі перейшли на просоевську орієнтацію. Навіть дотепер націоналістичні часописи часу до часу з обережності платили довг Соевтам. Всі наші громадські організації або зовсім розв'язалися або припинили свою діяльність. У такий саме час моя родина перенеслася до Нью Йорку. Я був заанґажований писати до «Свободи» три статті в тижні. Скоро мій учень з Європи, який вів Українську Радієву Годину пішов до війська і відступив мені своє підприємство. Радієву програму перемінив я на половину в «Українську Культурну Годину» та став в пресі та на радіо з відповідною осторожністю, але все відважно поборювати комунізм та голосити право українського народу на національну самостійність згідно з американськими демократичними засадами.

Хотяй українська комуністична преса (Українські Щоденні Вісті) мене постійно атакували та домагалися поліційного слідства над моєю пресою та радієвою діяльністю, то я не заперестав в писати та говорити в радіо по своїм переконанням, користаючи з того, що я приїхав до Америки з політичною маркою протифашиста та протикомуніста. Слід

(1) Sabotage! The Secret War against America, by Michael Sayers and Albert E. Kahu, New York - London 1942.

зложити велике признання американській засаді свободи слова та преси. Навіть у ці воєнні часи можна було відважно писати в обороні ідеалів українського народу.

Мої статті на сторінках «Свободи», мої радіомовлення були для пригноблених українських патріотів променем надії та піддержки на душі. Мене стали запрошувати поодинокі громади з доповіддями, а то й цілими серіями доповідей. Це дозволило мені зорієнтуватись, що все таки існує можливість обнови́ти політичну репрезентацію американських українців зложено́ю з українських патріотів, яким не можна би в ніякий спосіб причіпати латки пронацизму та профашизму.

Такий гурт українських патріотів відкрив я в Детройті, пробуваючи там з доповіддями. Зложили ми там *Ініціативний Комітет для створення Ради Американських Українців*. В день американського найбільшого свята незалежності 4-го липня 1943 видав наш комітет відозву до американських українців, запрошуючи їх на новий конгрес, щоб вибрати нове представництво. Такий конгрес відбувся в січні 1944 у Філадельфії і там обнови́ено Український Конгресовий Комітет Америки. На мов внесення Конгрес вирішив покликати до життя англійомовний журнал «*Український Квартальник*» — «*The Ukrainian Quarterly*». Я став основником і редактором журналу «*The Ukrainian Quarterly*».

Оснування англійомовного журналу про Україну в ЗДА вважав я за найуспішнішу зброю, щоб виробити американську публичну опінію на справу українського народу. Журнал плянував я сам ще перед філадельфійським Конгресом, підготовляючи не тільки форму і характер журналу, перших співробітників, але також збираючи матеріальні засоби на видання першого числа, що появилoся в жовтні 1944.

Український Квартальник був призначений для вищої верстви англосаського світу — політичного, журналістичного та наукового, себто тих кол, що мали рішальний вплив на міжнародну політику. Достосовувався він до подібних журналів в Америці, тому мав характер популярно-наукової публікації. Я старався від першого випуску давати інформацію строго об'єктивну оперту на солідних джерелах, тому журнал здобув собі відразу довір'я та прихильність.

Мимо того, що симпатії також американської верхівки були прихильні ще тоді для союзника Америки — Советського Союзу, то існували вже широкі кола поміж провідними верствами ЗДА та Канади, які не погоджувалися з тим напрямом американської політики й тому прийняли Український Квартальник як пресовий орган саме на часі та дуже бажаний.

Такими приблизно словами привитало «Український Квартальник» кількох визначних англосасів ЗДА та Канади, як В. Кірконнел, ректор університету і визначний письменник; Дж. Симпсон, професор історик, Норман Тамас — лідер соціальної демократії та кількаразовий кандидат

на президента Америки, кількох сенаторів та оден член Найвищого Суду. Число прихильників росло по появі кожного випуску зокрема поміж військовиками. Найвища військово-політична установа в ЗДА Нешенел Вор Каледж (National War College) три рази просив дозволу перепечатати мої статті з Квартальника для учасників щорічних студійних сесій. Редактор «*Marine Corps Gazette*», військового часопису найкращої частини американської армії, Корпусу Маринарки, по чотирьох роках появи Квартальника написав мені, що читаючи наш журнал, він прийшов до переконання, що *Український Квартальник є компетентним та найбільше об'єктивним інформатором в ЗДА про Советський Союз*. На об'єктивізм я завжди звертав пильну увагу та не пускав хочби як принагідних для нас «фаєрверків», правдивість яких можна б було завестіонувати.

Це саме ствердила управа центральної бібліотеки Об'єднаних Націй, яка вибирав найсолідніші інформаційні журнали цілого світа та у щомісячних бюлетинах звертає увагу на статті для студій всім представникам держав в Об'єднаних Націях. По п'яти літах появи УКвартальника з дирекції центральної бібліотеки Об'єднаних Націй, редакція дістала повідомлення, що Український Квартальник зарахований поміж 2.000 вибраних журналів світа, з яких статті поручається увазі членів Об'єднаних Націй.

Видавання Українського Квартальника впало усім тягарем на мене особливо в перших роках. Коли йшло про видавничу працю то вартісного матеріалу власного та надсилого я мав досить. Натомість великанська трудність лежала в його літературнім оформленню. Англійську мову я все ще знав недостатно, тому шукав я за досвідченими перекладачниками, а їх дістати не було так легко. Спершу помагав мені професор саскачеванського університету в Канаді К. Андрусипшиш, ред. Шумейко та ще дехто. Легшою стала редакційна праця, коли мені вдалося притягнути до постійної співпраці свіжого абсолювента університету Льва Добрянського, тепер професора Джорджтанського університету та президента Українського Конгресового Комітету Америки і проф. К. Мавіста з Колумбійського університету.

Оснування відділу Наукового Товариства ім. Шевченка в Нью Йорку — пляни науково-організаційні.

Праця на становищі редактора «Українського Квартальника» забирала багато часу, хоч не давала навіть частини на утримання родини. Перед мною стала серйозна проблема матеріально забезпечити себе та родину. Поїздки з національно-політичними доповіддями по Америці, а навіть по Канаді, в рр. 1942-1944 дали змогу заощадити певну суму гроша. За ці гроші вирішили з дружиною в 1944 р. купити недалеко Нью Йорку, в стеїті Нью Джерз, занедбану, але добре положену, ку-

р'ячу ферму. Ми її відбудували власними руками та руками приятелів поближких українських патріотів — ремісників, що почувалися до обов'язку допомогти людині заслуженій для громадської справи. По році ферму урухомлено. Це господарство, біля 2.000 курей, вела дружина при допомозі найманого робітника. Вона давала повне удержання родині; я натомість міг всеціло посвячуватися редакційній та науково-організаційній праці.

Рік 1945 приніс кінець світової війни сполучений з тисячами воєнних українських збігців та виселених. Перед більшістю з них стояло марево насильної репатріації. Тому англійомовний український журнал видаваний в ЗДА став для них маяком надії. Він став речником їх неволі та оборони перед американською військовою адміністрацією в Європі та урядом в Америці. Серед них найшлися різні групи інтелектуалів, які потребували всебічної допомоги.

Першою мені найближчою групою — це були духовні та студенти богослов'я в *Гіршбергу в Німеччині* під проводом ректора О. д-ра Василя Лаби професора Богословської Академії у Львові. Вони одні з перших нав'язали зі мною зв'язок та просили про матеріальну допомогу. Це вдалося мені через ньюйорську католицьку установу допомоги орієнтальним місіям. Директор установи монсіньор Мек Мегон був сердечним прихильником східних християн. На мою інтервенцію він радо поспішив нашої Семинарії з безпосередньою одноразовою, а згодом постійною, допомогою, так що Семинарія була матеріально на якийсь час забезпечена.

Для допомоги нашим культурним робітникам заснував я *Комітет Допомоги Українським Діячам Культури* та зарядив їх реєстрацію в Німеччині. Для закріплення тої установи я навіть постарався про державною апробований чартер-статут. Згодом цю функцію перебрав загальний Український Допомоговий Комітет.

В 1947 р. бувші члени львівського Наукового Товариства ім. Шевченка, за ініціативою проф. Володимира Кубійовича, обновили НТШ в Німеччині та нав'язали контакт зі мною та з дійсними членами НТШ за океаном. Розуміючи, що Наукове Товариство ім. Шевченка не може перебувати постійно на терені знищеної Німеччини, постановив я приготувати в Америці пригожі обставини для перенесення його за океан.

Я кинув у громаду клич створити в Нью Йорку *Дім Української Культури* та оснував з існуючими членами Відділ НТШ в Нью Йорку в 1948 р. Від початку співпрацював зі мною звичайний член НТШ о. Лев Чапельський, а скоро теж перші пришелиці — дійсні члени, д-р. Р. Осінчук та д-р. Володимир Калина. Задум створити Дім Української Культури найшов серед громадянства прихильний відгомін до тої міри, що в 1951 р. ми мали вже \$ 10.000. Головним жертводавцем став промисловець Семен Угорчак, який жертвував вгортівкою тисячу доларів та в тестаменті записав Товариству \$ 7.000.

Тимчасово вислав я до Німеччини на руки д-ра Кубійовича для НТШ \$ 1.200 допомоги, а з готівкою \$ 10.000 приступив я до купна будинку для НТШ, себто Дому Української Культури за \$ 25.000 в Нью Йорку, затыгаючи позичку \$ 12.000 в Українськiм Народнiм Союзi. На бракууючу суму — \$ 2.500 виставив я з дружиною довжний запис на нашу фарму. Тим способом в 1951 р. набув я дiм, в якiм до нинi знаходить своє примiщення НТШ та Український Конгресовий Комiтет.

Кардинал Тiссеран опiкуном Української Науки.

В обличчi зруйнування Українсько-Католицької Церкви в Україні Святiший Отець Папа Пiй XII пiдняв старання зробити з нашої Церкви за океаном сильну базу Українського Католицтва. Для пiзнання терену, в травнi 1947 р. кард. Тiссеран, секретар Схiдньої Конгрегацiї, сам вибрався до ЗДА та Канади. Завдяки iнтервенцiї Кир Iвана в цей плян включено також справу створення на Католицькiм Унiверситетi у Вашингтонi катедри Iсторiї Церковної Унiї у схiднiй Европi себто оновлено старий плян з 1943 року. Кандидатом на цю катедру була моя особа.

Перед виїздом до Америка кард. Тiссеран поручив Апостольському Делегатовi у Вашингтонi розвiдатися про цю справу на Католицькiм Унiверситетi у Вашингтонi. Вiдповiдь прийшла надiйна, тому з Риму дiстав я пораду звернутися до фiлядельфiйського Владики, щоб i вiн виступив з iнiцiативою в цiй справi перед унiверситетом. Вiдповiдне письмо написав я до Кир Константина та Кир Амброза єпископа-помiчника в Стемфордi. Вiдповiдi я не дiстав нiякої.

Кард. Тiссеран прибув до Америки в травнi 1947 р. На мiй писемний привiт сам вiдповiв, що сподiється, що катедра на Католицькiм Унiверситетi буде тепер зреалiзована. На жаль, кард. Тiссерана «Свобода» привитала закидаючи йому русофiльство напастливою статтею. Мою статтю: «Кардинал Тiссеран та Українцi» редакцiя вiдмовилася помiстити. Мимо того вiд єпископа Амброза дiстав я прикре, зовсiм безпiдставне письмо, що за статтю в «Свободi» я теж вiдповiдальний. Чи єп. Константин виступив з якоюсь iнiцiативою в справi катедри, церковної iсторiї, менi не вiдомо.

Стрiнутися особисто з кард. Тiссераном в 1947 р. я не мав змоги, бо його вiзитацiйна тура по ЗДА та Канади була дуже стисла. Сталося це дещо пiзнiйше в 1952 р. Результатом цiєї тури кард. Тiссерана було встановлення трьох нових екзархiй в Канадi. Тим разом справа катедри таки не пiшла наперед, не вiдомо з чiєї вини: чи з браку зрозумiння тої справи серед американських католицьких наукових кол чи нашої iсрархiї в ЗДА. Та кiлька лiт пiзнiше завдяки кард. Тiссерановi ця справа стала знов актуальною.

В р. 1952 один з найславнiших американських унiверситетiв в Прин-

сетоні надав кард. Тіссеранові почесний докторат з філософії і на цю врочистість прибув кардинал знов до ЗДА. Тепер мав кардинал вже більше часу. Він відбув сам конференцію з Управою Католицького Університету Вашингтоні та виміг обітницю створити на університеті Орієнтальний Інститут, в яким мала б бути також катедра церковної Історії. Перед заповідженим приїздом кардинала Тіссерана до Нью Йорку я попросив про авдієнцію, яку я дістав. В часі авдієнції незвичайно приязної я ще раз порушив справу катедри на Католицьким Університеті. Кардинал був тим разом доброї надії, бо Орієнтальний Інститут у Вашингтоні був його особистою мрією. По повороті кард. Тіссерана до Риму Управа Католицького Університету не оснувала Орієнтального Інституту взагалі.

Та я порушив ще одну загально громадську справу. Саме тоді була основана багатомільйонна Фундація Форда, де допомога науці займала перше місце. Знаючи наперед про приїзд кардинала Тіссерана до Нью Йорку, я зладив цілий плян науково-дослідчих праць в американським Відділі НТШ, які потребували б затруднити більше науковців, все разом коштом \$ 250.000. Я сподівався вжити для цієї справи впливів кард. Тіссерана. З Нью Йорку він вибирався саме тоді до Детройту до кард. Муні. Молодий Форд, основник Фундації, саме тоді недавно оженився з католичкою, сам перейшов на католицизм, а тим чином став він вірним кард. Муні.

До кард. Муні я написав письмо, в яким я представляв катастрофальний стан української науки в Західній Україні не тільки стисло католицької, але й загально національної та просив про особисту інтервенцію у Форда. Це письмо передав я кард. Тіссеранові з проханням передати його кардиналові Детройту та від себе просити у кард. Муні попертя. Кард. Тіссеран, сам великий вчений, з повним зрозумінням прийняв мою просьбу та обіцяв все зробити в нашу користь. Що кард. Тіссеран щиро вкладав нашу просьбу на серце кард. Муні свідчить переслана мені копія письма, яке кард. Муні вислав до Форда. Письмо це стане історичним документом правдивої приязни кард. Тіссерана та кард. Муні до українського народу. На жаль, новонавернений Форд був меншим католиком ніж я сподівався. Навіть просьба двох кардиналів не зрушила його серця. Всеж таки кореспонденція в цій справі остане доказом, як неслухно наші люди обвинувачували тодішнього секретаря Східної Конгрегації в його неприхильности до українського народу.

Та й без Фордової допомоги НТШ в ЗДА стало скромно розвивати свою наукову діяльність. Для ознайомлення американського світу з українською наукою я дав ініціативу, щоб звідомлення з наукових засідань НТШ видавати в англійській мові під назвою Proceedings. За часів мого головства в НТШ появилася два томики Proceedings Секції Філософічно-Історичної та один томик Секції Філологічної. Коли в р. 1952

помер голова цілого НТШ З. Кузеля, я як містоголова, повнив цілий рік обов'язки голови НТШ.

Український Квартальник, як теж оснований мною Американський Відділ Наукового Товариства ім. Шевченка почав ставати осередком української науки відомим вже й в Америці, до якого, американські наукові кола заінтересовані слов'янськими справами, почали звертатися про наукову допомогу. В Нью Йорку постав плян видати коротку Слов'янську Енциклопедію в однім великім томі. Редакція того видавництва звернулася до мене обняти зрадагування української частини. Там поміщені гасла та цілі розділи про Україну йшли до друку під моєю редакцією. Праця ця появилася в р. 1949 під назвою: Slavonic Encyclopaedia. New York 1949. Philosophie al Library.

В Америці існувало підприємство, що видало 16-томову Католицьку Енциклопедію. Був там теж розділ про український нарід під старою назвою « Русини-Ruthenians ». В р. 1950 редакція Католицької Енциклопедії звернулася до Риму, мабуть до Східньої Конгрегації, щоб їм вказали компетентного автора, який змодернізував би перестарілий розділ про Русинів. Архисп. Іван Бучко поручив мене. Запрошений редакцією піднятися тої роботи, я насамперед переконав редакцію, що в модернім виданню усе, що дотепер відносилось до Русинів, слід видати під загальним кличем Україна. Дальше я їх переконав, що слід дати в Католицькій Енциклопедії всебічний образ життя українського народу в значно побільшеній ніж дотепер розмірі (2.500 слів). По недовгих торгах редакція прийняла мій проєкт погодила на 12.500 слів. Цілий той уступ зладив я сам, тільки для розділів про мистецтво і літературу я попросив співпраці Святослава Гординського. Новий додатковий XVII том Католицької Енциклопедії появилася 1954 р. з моім розділом « Україна » тим чином приніс він для американського світа правильні інформації про Україну, мимо прикрої інтервенції в редакції Енциклопедії декого із наших духовних ображених закороткою згадкою про них.

Розбудова Українського Квартальника та мій відхід з Редакції.

Як начальний редактор Українського Квартальника до 1957 року, за 13 літ моєї праці, помістив я в цім журналі 44 статті на наукові теми, в тих 11 на теми українського християнського життя; ці останні всі мого авторства. На 45 рецензій наукових творів, 18 відносилися до християнського життя; останні теж здебільша мого авторства.

Від хвилі оснування Українського Квартальника застеріг собі, як повний основник журналу, ширшу самоуправу у видаванню того журналу. Тому міг я вести працю успішно та присвячувати також багато місця справам українського християнства, зберігаючи докладно рівне трактування справ українських католиків та православних. Від 1945 р., коли

в Європі появилися масово інтелектуальні сили зі Східньої та Західньої України журнал став цікавішим та більше всестороннім, бо голосилися нові співробітники.

Англomовний журнал видаваний в Нью Йорку зі статтею українського вченого чи письменника, якого повоенна доля запроторила до таборів збігців ставав в руках автора не тільки легітимацією, але теж часто охороною, перед таборовими прикрощами.

Коли хвиля скитальців стала напливати до Америки, новопришелці опановані гоним вибиватись на новій землі, кидались на опанування тут створених не тільки фінансових, але також культурних позицій, на все на їх благо. Така доля стрінула Американський Відділ НТШ з власним домом та через десятки літ здобутим авторитетом. Таке саме почало ставатись з Українським Квартальником. Впихаючись до Управи Українського Конгресового Комітету нові пришелці, не все кваліфіковані, організовані в солідарний гурт, стали домагатись обмеження мові самоуправи у видаванні журналу. Конечно домагались дати мені до помочі Редакційну Колегію, якої я не потребував та яка всяку творчу ініціативу тільки припинювала. Коли вони спостерегли, що журнал може виходити як дотепер й без Редакційної Колегії, означена група порішила опанувати Квартальник через відсунення мене від Редакції. Їм не подобалося, що я в Квартальнику й до противників України зберігаю пристойний підхід, що здобуваю в американській opinіi пошану для журналу; вони хотіли, щоб писати так як Запорожці Рєпніна писали листи до Султана.

Другі опановані на новім американськiм континенті комплексом меншевартости вважали, що Український Квартальник деколи занадто відважно критикує американські офіційні чинники за їх ставлення до української, та до деяких других справ. На вільній американській землі є це щоденною річчю для американської журналістики. Боялися у своїй загумінковій ментальності шкоди з цього боку саме тоді, коли було противно. Серйозна та річева критика навіть у офіційних чинників збуджувала пошану для Українського Квартальника, бо голос Українського Квартальника хоч слабкий, але гідно подаваний таки діставався до кузні американської політики, до Державного Департменту.

Ще інші критикували Український Квартальник за його поважну наукову поставу до українських справ, вони воліли б крикливу самохвальбу та вуличну пропаганду.

Вкінці многим не подобалося серйозне та критичне ставлення журналу до релігійно-церковних справ України, виразно відріжняюче справи церковно-релігійні від національно-політичних. Безперервне вмішування таки настановленої Редакційної Колегії до праці редактора мусіло довести до кризи, що основник Українського Квартальника та його успіш-

ний начальний редактор продовж 13 літ таки мусів уступити зі свого становища.

Моє уступлення зі становища редактора журналу було зв'язане з моїми поглядами на церковну політику журналу реалізовану на сторінках Українського Квартальника. Розуміючи добре, що Український Квартальник це загально українська трибуна серед англосаського світу, отже в користь усіх віроісповідань існуючих серед українського народу, я розумів, що не служиться добре українській справі перед світовою опінією, коли подається всуміж справи Української Католицької Церкви зі справами Української Православної Церкви на терені України окупованою Москвою. Не можна було справи обох головних українських Церков боронити такими самими аргументами. Бож яким кожному думаючи, що з інших рацій є переслідуване Москвою Українське Католицитво, з інших рацій Українське Православ'я. Перше переслідуване вже за саму свою релігійну природу, за зв'язок з Апостольським Престолом, друге тільки за його автономічні українські тенденції. Історія Українського Християнства вчить, що там де Москва винищувала Українське Католицитво то там на це місце засаджувала православ'я, спершу навіть в українським характері, розуміючи, що католицитво українців це незнищимий мур, який відділює українців від москалів, натомість православ'я не є таким самим муром.

Того конкретно я домагався в політичній роботі і на сторінках Українського Квартальника я боронив осібно і в інший спосіб Українсько-Католицьку Церкву, а в інший спосіб Українську Православну Церкву. В першій випадку йшло про переслідування за віру, в другій випадку йшло про культурно-національне переслідування. Перше є боронене Статутом Об'єднаних Націй про « Основні Права Людини », друге немає такої оборони. Під час коли перед Об'єднаними Націями можна було з усією певністю доказати, що повна ліквідація Українсько-Католицької Церкви в Україні, це виразне переслідування релігії того не можна було ніяким чином доказати, що Москва так само переслідує в Україні православну релігію. Помішати одно з другим, то означало зовсім ослаблювати скаргу українського католициства без користи для українських православних. Переконати Редакційну Колегію про правильність мого становища було неможливо, ані на терені Квартальника, ані в Дирекції УККА.

Саме в цім часі помер Сталін. В Совегах прийшов до влади Хрущов і повіяло трохи свободішим вітром. Численні американські журналісти, з патріархом американської журналістики Волтером Ліпманом на чолі, стали вибиратися на інтерв'ю з Хрущовом. Такі інтерв'ю американських журналістів приносили дещо нового, хоч небагато поправляли становище. Я, як американський громадянин, необдарений комплексом меншевартности, розумів, що то саме, що вільно в Америці робити журналістові

англосасові, то саме вільно й українцеві, як у мене, вже американському громадянинуві.

Вибратися на авдієнцію до Москви я не брався. Тайй напевно, коли б вибрався, не дістався б перед « світле лице » Микити Сергієвича, як Волтер Ліпман. Одначе, всеж таки вважав я потрібним піднести перед Хрущовом справу переслідування релігії на Західній Україні та поставлення її там поза законом. Так наївним я не був, щоб сподівався тим осягнути поправу положення українського католициства, одначе я міг осягнути аргумент для здемаскування « ліберального Хрущова » перед світом, зокрема комуністичним світом.

Передумавши все основно, під датою 5 грудня 1956 написав я листа до Микити Сергієвича в справі релігійних переслідувань на Західній Україні. Лист цей прибув до Москви 13 грудня і під тою датою я одержав з Кремлю таке повідомлення: « Лист здано у Секретаріат Н. Хрущова, 13.12.1956. С. Блеев » (підпис не зовсім чіткий).

Не був я також такий наївний, щоб сподіватись, що мій лист може змінити політику Москви незмінну продовж двісті років, а саме, що українське католициство мусить бути винищене. Одначе я хотів мати цей лист для Квартальника, для зрушення світової опінії в обороні свободи віри в Україні. Щоби це осягнути, лист мусів бути написаний в пристойній, необразливій формі, щоб не виглядав на провокацію. Лист мусів зберігати всі форми дипломатії, яка вимагає, щоб лист до влади не публікувати відразу, тільки по приличнім часі, коли прийде чи не прийде відповідь. Звичайно прийнято відстань часу трьох місяців. Річ природна, що я не дуже сподівався відповіді. Тому, заждавши три місяці, я переложив цей лист з оригінальної української мови листу на англійську та надрукував цей лист в 11 випуску « Українського Квартальника » за рік 1957 під Заголовком « В Обороні Релігійної Свободи в Україні » (In Defense of Religious Freedom in Ukraine. A Letter to Nikita S. Khrushchev).

Та в міжчасі дійшли до Америки вістки про нові переслідування українського католициства в Україні. Священників випущених зі заслання знов вязнили, коли вони повернули на Західню Україну та очевидно сповняли свої душпастирські обов'язки. Тому як вступ до англійського перекладу мого листу до Хрущова я додав апель на адресу лідерів трьох найбільших комуністичних партій поза Советами: американської, італійської та французької. Цей апель звучав:

« До ласкавої уваги Панів Уїліяма Фостера, Пальмієро Толіятті та Жака Дікльоса, лідерів комуністичних партій в ЗДА, Італії та Франції.

Дня 5 грудня 1956 редактор того часопису вислав листа до П. Микити С. Хрущова, першого Секретаря Центрального Комітету Всесоювної Комуністичної Партії, звертаючи його увагу на ненормальне релігійне положення на Західній Україні витворене Урядом Сталіна на цій

території через насильне знищення організації Українсько-Католицької Церкви та через штучне насадження там насильно скелету Російської Православної Церкви, зненавидженої для цілого населення Західної України. Західні українці позбавлені були основної релігійної свободи гарантованої советськими конституціями. Гідним є уваги, що це вмішування в церковні справи советської адміністрації було dokonane не в інтересі атеїстичної доктрини комуністичного матеріалізму, тільки в інтересі Російської Православної Церкви, остой російської національної експансії на Україні та зокрема на Західній Україні.

Після XX Конгресу Комуністичної Партії та після деєталінізаційного руху в Советському Союзі деякі українські католицькі священники випущені з концентраційних таборів повернули на Західню Україну та були тепло прийняті своїми вірними як мученики. Появився спонтанний рух за легалізацію їх Церкви.

Швайцарський часопис « Neue Züricher Zeitung », з 13 березня, 1957 приносить вістки, зі справдженного джерела, що на Західній Україні почалася нова хвиля релігійних переслідувань та що многі недавньо випущені священники були знов ув'язнені та депортовані до азійської частини Советського Союзу.

М. Хрущов у своїх промовах постійно повторяє про визволення поневолених народів всіх континентів; дня 15 квітня 1957 з нагоди приняття альбанської делегації в Москві, він навіть заявив, що він бажає, *щоби « всі народи могли жити згідно з переконаннями свого сумління »*. У відповідальнім часі дискусій над розбровнням, російські провідники мусять доказати, що можна вірити їх словам, тому що у випадку Західньої України їх свободолюбні слова є безнадійно у суперечності з їх менше ліберальними ділами.

Згідно зі статутами Об'єднаних Націй нарід України має право жити згідно зі своїм переконанням принайменше до тої степені, як під чужим несоветським володінням продовж сотень літ.

Оце є англійський переклад листу писаного в українській мові, який щасливо прибув до Москви 13 грудня 1956 р. та був « переданий до Секретаріату М. Хрущова », як інформує зворотне письмо ».

Після цього вступу поданий дослівний англійський переклад мого листу до Хрущова писаний в українській мові. Український оригінал оцим друкується перший раз. Він звучить:

Др. Микола Чубатий, редактор
250 Френклин ТНК
Магва, Н.Дж. - США

5 грудня 1956

Достойний Никита Сергійович Хрущов
Перший Секретар ЦКВКПартії
Кремль
Москва - СССР.

Вельми Шановний Никита Сергійовичу!

Вас може здивувати оцей лист від незнаного Вам історика та журналіста, тому pozwolte себе Вам представити. Я американський українець, уроженець Західної України, по професії історик та бувший професор Українського Тайного Університету у Львові (1920-1924), згодом професор української Греко-Католицької Духовної Академії у Львові (1925-1939).

Я не нарочний емігрант з України, бо до США виїхав в серпні 1939 на Міжнародний Конгрес та через війну не могучи повернути на батьківщину остав за морем, став американським громадянином та працюю в журналістиці як редактор англійомовного журналу «Ди Юкраїніян Квотерли», який, по мому переконанню, добре служить справі українського народу та світового мира. Я демократ, віруючий християнин й тому противник комунізму, не так за його соціяльну програму (я ж сам син незаможного хлібороба і знаю важке життя працюючих мас), як радше за матеріялістичну філософію. Як противник матеріялістичної філософії я стою за особисту свободу людини, за правопорядок, що дає кожному право мати свої власні переконання та славити Бога по своему сумлінню.

Нині я американський громадянин, одначе я люблю свою батьківщину-Україну та радію, коли ізза моря прилітають з України вісті про краще життя українських мас на рідній землі. Я страждаю, коли довідаюся про важкі переживання українського народу в Україні. Ось і це мов відношення до батьківської землі склонює мене писати до Вас, Никито Сергійовичу.

Коли в роках 1944/45 в США стояло рубом питання, куди має приналежати Західна Україна-до Польщі чи до Радянської України, тоді під важкою владою Сталіна, я та мої приятелі воліли злуку Західної України з українським материком, щоб не кряти живого тіла української батьківщини; ми не забували того пекла на землі, що його переходила Радянська Україна в роках 1932-1939 в обіймах сталінізму і велико-російського шовінізму.

Рік 1945 був роком нового розчарування для західних українців поза межами України, коли сталінська влада пірвалася на це, що було найдорожчим для західно-українських мас, на їх Греко-Католицьку Церкву. Советська влада увязнила львівського Митрополита Йосифа Сліпого та шістьох йому підлеглих єпископів; з них чотирьох померло

в тюрмі чи на засланні. Мимо відлучення Церкви від держави в ССРСР розгром української Греко-Католицької Церкви відбувався виразно при допомозі совєтської адміністрації та при скоординованій співпраці органів МВД з патріяршою владою російської православної Церкви по лінії експанзії російського православ'я та по лінії інтересів велико-руського шовінізму, як колись за царату. Без допомоги органів державної поліції було б неможливим розгромити Греко-Католицьку Церкву в Галичині та на Карпатській Україні, ані не було б можливим інтрузам московського патріярхату повдиратися на єпископські столиці Західної України.

Нищення Греко-Католицької Церкви в Галичині та в Карпатській Україні відбувалося дослівно тими самими способами, якими ту саму церкву в Україні та Білорусі нищили царі-Катерина II, Микола I та Александер II, себто після зліквідування Єпископів арештували та засилали на Сибір опірних духовних та виконували насилля над масами вірних. Там царська влада ідентифікувала уніфікацію пануючої церкви з інтересами імперії та самодержав'я; тут адміністрація комуністичної держави під владою Сталіна теж стала на становищі, що інтерес реакційної сили, якою є московський патріярхат та інтерес Совітського Союзу є ідентичні. Все це діялося в ім'я велико-руського шовінізму так різко осудженого Володимиром Ілічем.

Немає сумніву, що нищення української Греко-Католицької Церкви не йшло на благо ані України ані ССРСР; воно не принесло успокоєння в Україні тільки загнало тисячі вірних тої Церкви в підземелля. Інакше бути й не могло, бо Греко-Католицька Церква в Західній Україні відігравала високо позитивну роль в житті Західної України. Це не була реакційна сила на службі експлуататорів працюючих мас, як в других країнах сусідів України, навпаки Греко-Католицька Церква в Західній Україні була довговіковим оборонцем українських мас проти національного та соціального гнету Польщі.

Геніяльний Іван Франко у своїм творі «Папські Жарти» яскраво малює роль західно-українського духовника, як провідника опору працюючих мас проти панцизняного визиску з боку польських поміщиків. Галицьке духовенство було організатором рілних стрейків (1901) проти визиску польської шляхти. Під Польщею, перед 1939, галицькі священники наповняли польські тюрми за оборону прав українського народу. Тепер доперва, Никита Сергієвич, Ви можете краще зрозуміти, яку укриту ненависть до сталінської адміністрації мусів викликати державною владою спомоганий розгром Греко-Католицької Церкви.

Арештування Митрополита львівського Йосифа Сліпого під закидом політичних провин, так само як других єпископів Західної України, не мало ніякої реальної підстави, бо практична політика була для цих церковних єрархів річчю зовсім чужою. Митрополита Йосифа я знав добре як ректора Духовної Академії; це був демократ та противник на-

цизму по своїм передвоєнним переконанням. В життю щоденному це був передовсім вчений богослов, та священник відданий своїй праці. Ніколи історія СССР не буде в силі найти оправдання за арештування Митрополита, єпископів та за руйнування Греко-Католицької Церкви в Західній Україні. Одиноким логічним виправданням цього вчинку сталінської адміністрації перед історією буде церковний імперіялізм Російської Православної Церкви та велико-руський шовінізм. Сталося це все всупереч постановам конституції СССР та конституції УРСР Республіки, які гарантують громадянам СССР свободу віри.

Вельми Шановний Никита Сергійовичу!

Перед XX Конгресом ВКП світова преса принесла Ваш зазив до молоді СССР не порушувати конституційного права свободи віри в СССР; цей Ваш крок наповнив нас поза межами СССР оптимізмом, що приходять нові часи для зберегання радянської Конституції про свободу віри. По XX Конгресі ВКП прийшли події, які свідчили, що лихі наслідки сталінізму в СССР будуть зліквідовані, що принципи Леніна будуть шановані. Ліквідуючи лихі наслідки сталінізму в СССР прийшов час направити кривду вдіяну мільонам вірних Греко-Католицької Церкви в Західній Україні, повернути їм конституційні права про свободу віри. Це дотепер ще не сталося.

До США доходять вісті, що у Львові західні українці не маючи в столиці Західної України ані одної своєї греко-католицької церкви, приневолені ходити та заспокоювати свої релігійні потреби в трьох римокатолицьких костелах призначених для невеличкої польської меншини у Львові. Доходять тут вісті, що вірні розгромленої Греко-Католицької Церкви заспокоювати мусять свої релігійні потреби потаємно у відсутніх від своїх церков греко-католицьких священників. Іншими словами на Західній Україні, у своїй — як Ви кажете — державі українські греко-католики приневолені ходити до латинських костелів або мати підземельну Церкву, чого не бувало за довгі сотки чужинецького панування. Признаєте хіба, Вельми Шановний Никито Сергійовичу, що це аномальні відносини та прикріші, що це все діється в державі, якої господарем мав би бути сам український народ, в Українській Радянській Соціалістичній Республіці.

У східному Берліні працює совєтська агенція — Комітет Повороту на Батьківщину. Чи могла б у цій ситуації віруюча людина вертати на Україну знаючи, що там вона не буде могла визнавати своєї віри, ані не буде могла заспокоювати своїх релігійних потреб навіть в годині смерті. Ви, Никита Сергійовичу, того не розумієте, бо Ви атеїст, однак для віруючої людини це розпучливе положення, від якого слід би втікати хоч на край світа.

Вельми Шановний Никита Сергійовичу!

Справедливість, правопорядок, та передовсім інтерес самого Світу-

ського Союзу, вимагають, щоб зло вчинене на церковному відтинку західним українцям було направлене такими рішучими кроками:

1) Слід дозволити Митрополитові Йосифові Сліпому, який все ще перебуває в Красноярському Краї, негайно повернути до Львова та передати йому його катедру св. Юра та митрополичу палату, заняту непокликаним духовником Російської Православної Церкви, як теж дозволити йому повнити його митрополичі церковні функції;

2) Слід дозволити живим ще єпископам та священникам Греко-Католицької Української Церкви повернути на свої місця та вести працю згідно з Конституцією ССРСР;

3) Слід подбати, щоб Греко-Католицька Церква в Західній та Карпатській Україні була трактована радянською владою нарівно з Російською Православною Церквою та протестантськими Церквами в ССРСР.

Порушуючи в оцім письмі справу свободи віри для греко-католиків Західної України, як одну з найбільше пекучих справ українського життя в межах і УРСР, я вірю, Вельми Шаповний Никита Сергієвичу, що для добра майбутніх відносин поміж українським та російським народам цю справу слід направити негайно та справедливо.

Кінчу з глибокою пошаною для Вас

Микола Чубатий

Редактор « Українського Квартальника »

Хиба тільки неучтво, зла воля або особиста заздрість могли додати в цім листі щось шкідливе для української справи, бо лист писаний з національною гідністю та зі збереженням пристойної дипломатичної форми. Коли цей випуск Українського Квартальника (Число 2 за 1957 рік) пішов у світ всі українські (духовники по цілїм світі високі та рядовики) прийняли його зі захопленням, як відважний мужеський крок. Свідчать про це численні листи зберігані у моїм архіві. Інакше підійшла до того кроку постійно опозиційна до мене група членів Редакційної Колегії. Вони зробили на Управі УККА та в пресі крик про « зраду української національної справи », про « недопускаєме листування з ворогом України » та тощо. Голова УККА проф. Добрянський не видів в цім листі нічого невідповідного; так само друга частина членів Редакційної Колегії.

Однак тому, що журнал друкувався в друкарні « Свободи », голова Українського Народного Союзу Д. Галичин, в порозумінню з М. Стаховим уложили і видрукували свій власний текст заяви незгідний з постановою Управи УККА. Хоч й ту затію я спараліжував, однак прийшов до переконання, що в цій ситуації дальша праця неможлива і я вийшов з редакції Українського Квартальника, який я сам оснував та редагував продовж 13 літ.

Моя участь в Міжнародних Конгресах Істориків.

Ще перед Першою Світовою Війною був створений Міжнародний Комітет Історичних Наук, який що п'ять літ скликав міжнародні конгреси істориків цілого світу. Історія своєю природою є наукою найбільше політичною, тому до них прив'язували все вагу й державні уряди. Для української історичної науки найзаметнішим був VI Конгрес в Осльо (1928 р.), в яким взяли участь українські історики з усіх українських областей — зі Східної України, Західної та еміграції. Східно-українських істориків привів М. Грушевський. На VII Конгресі у Варшаві (1933) вже не було істориків зі Східної України. Натомість величаво виступили історики зі Західної України та з еміграції, бо аж з п'ятьма доповідями. Я говорив там на тему: « *Предмет Історії Українського Права* ». Останній передвоєнний Конгрес Істориків 1938 відбувся в Швейцарії. Війна перервала ряд історичних Конгресів і перший пововинний IX Конгрес відбувся в Парижі 1950 року. Українську історичну науку репрезентував там тільки історик Ілько Борщак. На рік 1955 був скликаний X Конгрес до Риму.

Взяти участь в цім Конгресі запропонувала мені американська наукова установа — « Інститут для Дослідів Советського Союзу » допомогою на виїзд у висоті \$ 1.000. Як член американської делегації 1955 брав я участь в X Конгресі в Римі. Там перший раз по війні появилася також советська делегація істориків під проводом Панкратової, члена ЦКВКПартії. Головну доповідь мав там від советських істориків проф. московського університету Сідоров, з яким я звів наукову полеміку на тему ролі української історичної науки в ССРСР. Ця дискусія надрукована в Актах Конгресу — *Atti del X Congresso Int. di Scienze Storiche 1955*. На цім Конгресі відновили *Міжнародну Комісію для Словянських Студій*, а головою її вибрали проф. Гайнріха Щміда з віденського університету, приятеля українських істориків. Завдяки його прихильности удалося мені вставити в програму наступного XI Міжнародного Історичного Конгресу в Стокгольмі в 1960 р. дві доповіді на тему історії України. Я мав говорити на тему: « *Київська Русь та виникнення трьох Східно-словянських Націй* »; історик Кентржинський, проживаючий постійно в Швеції, мав мати доповідь: « *Революція гетьмана Івана Мазепи проти Москви* ».

На виїзд на XI Конгрес в Стокгольмі я дістав знов наукову допомогу від тої самої американської установи. З Америки виїхала зі мною група зложена з трьох молодших істориків; П. Феденко прибув з Німеччини. Над мозою доповіддю розгорнулася жива дискусія ведена двома членами московської Академії Наук, М. Тихомировим та Б. Рибаківим — відомими советськими вченими. До доповіді Кентржинського забирав слово проф. Голобуцький з Київської Академії Наук. Українська участь

в цім Конгресі була найбільше успішною. Річ природна, що обидва Конгреси, в Римі та Стокгольмі, дали нагоду нав'язати наукові зв'язки з численними істориками чужих країн.

В р. 1963 відбувався Ювілейний Конгрес 1100-ліття приходу св. Кирила та Методія на Моравію. На цім Конгресі виступало трьох українців з доповідями, проф. Д. Чижевський з Гайдельбергу, о. І. Нагавський та я. Тема моєї доповіді звучала: « *Київське та Кирило-Методіївське Християнство* ».

Мою доповідь в Стокгольмі на тему: « Київська Русь та виникнення трьох Східно-Словянських Націй » я розробив в окрему монографію: яка вийшла як 178 том Записок Наукового Товариства ім. Шевченка п.з. *Княжа Русь-Україна та виникнення Трьох Східно-Словянських Націй*. Готовиться англійське видання цієї праці.

Почавши від 1960 року став я працювати над I томом моєї: *Історії Християнства на Русі-Україні*, яка вийшла 1965 року як публікація Українського Католицького Університету в Римі. Написана вона завдяки студійній допомозі частини Українського Католицького Єпископату. Ініціативу до тої акції дав Кир. Ніль Саварин своєю одиничною допомогою. Коли більша допомога показалася понад сили одного мецената, переняв цю справу у свої руки на переломі 1961/1962 року Архiepіскоп Іван Бучко, притягаючи до тої акції більше число Українських Католицьких Владик.

Тепер прийшла черга на опрацювання другого тому та третього. Їх доля спочиває тепер в дальшій заінтересуванні Українського Католицького Єпископату, одначе передусім в допомозі Всевишнього.

ВАЖНІШІ ДРУКОВАНІ ПРАЦІ НАУКОВОГО ХАРАКТЕРУ

1. *Змагання до Релігійної Унії з Римом на Галицькій Русі в першій чверті XIII стол.* — Альманах Українських Богословів. Львів 1913 (Дебют).
2. *Митрополит Іпатій Потій, Апостол Церковної Унії.* (В 300-ліття смерті). Львів 1914.
3. *Західна Україна й Рим в XIII-ім стол. у своїх змаганнях до Церковної Унії.* — Записки НТШ, том 123 і окремо. Львів 1917. — Доктора філь. теза. (Критика-Щамрай в «Україні», 1924 (З. Київ.).
4. *Державний Лад на Західній Області Української Народної Республіки.* Львів 1921. — Календар Просвіти і окремо.
5. *Огляд Історії Українського Права; Державне Право.* Вип. I-II. Львів 1921, 1922, Мінхен 1947. Виклади на Укр. Тайнім Університ. Новицький, Критика «Україні», 1929, Ч. 361 Київ. *Це є перші виклади того предмету в українській науці взагалі.*
6. *Державно-Правне становище Українських Земель Литовської Дер-*

- жасви під кінець XIV стол. — Записки НТШ, Т. 134/5 і окремо, Львів 1926. Критика-Окиншевич, « Україна » 1927/5. — Це є габілітаційна праця на доцента Історії Слов'янських Прав у проф. Бальцера, Через Перший Листопад 1918 габілітація не була докінчена.
7. *Правне становище Церкви в Козацькій Державі* — Богословія, 1925 1-2. Львів. Критики: Окиншевич « Україна », 1927/5. Також: Prof. Heinrich Schmidt, Savigny Zeitung fuer Rechtsgeschichte: Kanonische Abteilung, IV, 1926.
 8. *Literatur der Ukrainischen Rechtsgeschichte in Jahren 1919-1929.* — Przewodnik Historyczno-Prawny. Lwów 1930/II, III, IV.
 9. *Gegenstand der Geschichte des Ukrainischen Rechtes* — Contributions a L'Histoire de Ukraine au VII-Congress International des Sciences Historique Varsovie 1933; Leopold 1933. Publ. Société Scientifique Ševčenko.
 10. *До питання про початки Української Нації.* — « Діло » 1931, чч. 14-19, 47. Львів. — Це є участь в науковій дискусії на цю тему започаткованій Історично-Філологічним Товариством в Празі.
 11. *До Історії Адвокатури в Україні.* — Альманах Союзу Українських Адвокатів. Львів 1934.
 12. *Історія Української Католицької Церкви.* — Книга Знання. Загальна Українська Енциклопедія, Т. III, Львів 1934.
 13. *Історія Уніонних Змагань в Українській Церкві.* Вип. I-II, Львів 1937. Виклади в Греко-Католицькій Духовній Академії у Львові. Перевидані в Римі 1942.
 14. *The Problems of Modern Ukrainian Historiography* — Paper at the Conference of the History of East Central Europe in New York 1943. New York, 1944.
 15. *A Clergeman — Apostle of a New Civilization in Eastern Europe.* — « Review of Religion » 1943 Autumnum. Columbia University. (Характеристика ідей митр. Андрея).
 16. *Духове життя Українського Народу по Першій Світовій Війні.* Огляд духового життя передовсім в Західній Україні друкований частинами у щоденнику « Свобода », листопад-грудень 1942 (19 частин); січень, лютий, березень 1943, 22 частини, разом 41 частин.
 17. *The Modern Ukrainian Nationalist Movement.* — Journal of Central European Affairs (Journal CEA). Vol. IV, 3, Boulder Col. Univ. 1944. Reprint.
 18. *Ukraine between Poland and Russia.* Revue of Politics. Vol. VIII/3. Notre Dame Univ. 1946, Reprint.
 19. *The Ukrainian and Russian Conceptions of the History of Eastern Europe.* — Proceedings of the Philosophico-Historical Section of the Shevchenko Scientific Society. Vol. I. New York-Paris 1951, Reprint.
 20. *History of Ukraine, P.I.* — Slavonic Encyclopedia, New York 1949.
 21. *Ukraine.* — American Catholic Encyclopedia. Vol. XVII, New York 1952.

22. *The Beginning of Russian History*, The Ukrainian Quarterly, Vol. III/3. (UQ) New York 1947.
23. *Mazepa's Champion in the « Secret du Roi of Louis XV. »*, UQ, Vol. V/1. New York 1949.
24. *Russian Church-Policy in Ukraine*. — UQ, Vol. II/1. New York 1946.
25. *The 700th Anniversary of the City of Lviv*, — UQ, Vol. IX/3. New York 1953.
26. *Silver Jubilee of the Ukrainian Academy of Sciences*. — UQ, Vol. I/3, 1, 1945.
27. In Defense of Religious Freedom in Ukraine. — A Letter to Nikita Khrushchev; UQ. XIII/2. 1954.
28. Bohdan Khmelnytsky Ruler of Ukraine; UQ. XIII/3. 1954.
29. *State and Church in Ukraine after 1654*. — UQ, Vol. X/1. 1954.
30. *The Ukrainian Independence Movement at the Time of the American Revolution*. — UQ, Vol. V/3. 1949.
31. *Ukrainian Plan for the Organization of Europe One Hundred Years Ago*. UQ, Vol. II/4. 1946.
32. *Two Conceptions of Ukrainian Nationality in their Historical Development*. — Proceedings of the Philosophico-Historical Section of the Shevchenko Scientific Society. Vol. II, New York-Toronto 1953.
33. *В'їзд Хмельницького до Києва 1649* (В 300-ліття). Ювілейний Альманах УНСоюзу. Джерзи Сити 1949.
34. *Митрополит Андрей та Православний Світ*, Логос 1955/2. Йорктовн, Канада.
35. *Історично-Правні основи Актів Самостійности та Соборности України 1918 та 1919 рр.* — Правничий Вісник. Книга II, Нью Йорк 1963.
36. *Історія м. Тернополя*. — Збірник «Шляхами Золотого Поділля». Філядельфія 1960.
37. *Князь Константин Острозський та його роль в Історії України*. Америка 1960, Чч. 43-54. Філядельфія.
38. Чи Повстання Гайдамаків було Українською Національною Революцією? Америка, 1964/65, 66, 67. Філадельфія.
39. *Справа Київського Патріархату та майбутнє Українського Християнства*, — Америка 1964/107, 108, 109. — Філадельфія.
40. *Київський Патріархат Церковна та Національна Справа*. — Овид 1964/3, Чикаго.
41. В справі церковної Богослужебної мови, — Америка 1964/39, 41, 42, 43. Філадельфія.
42. *Княжа Русь-Україна та виникнення трьох Східньо-Словянських Націй*. — Записки НТШ, Том 178. Нью Йорк-Париж, 1964.
43. *New Views regarding Catholicism and Orthodoxy in Eastern Europe*. — Proceedings of the Philosophico-Historical Section of the Shevchenko Scientific Society, Vol. I. New York-Paris 1951.

44. Selected Bibliography on Ukraine in English. — America, 1962/Nov. 8, 15, 23, 29. — Philadelphia.
45. History of Ukraine, Medieval Period I. — Ukrainian Concise Encyclopedia. Vol. I, Toronto Univ. Press.
46. The Meaning of « Russia » and « Ukraine ». — Readings in Russian History. Vol. I, by Prof. S. Harcave. New York 1962.
47. A Reply to Father Meijer-on The Union of Brest. — Diaconia 1968/3. Fordham Univ. New York.
48. Ukrainian Catholic Church after II Vatican Council. — The Ukrainian Review, 1969 London (Im printing).
49. Історія Християнства на Русі-Україні. Т. I до 1353. Ст. 816. Індекс, каталог Єпархії і Володарів. — Рим-Нью Йорк, 1965. Видання Укр. Католического Університету в Римі.
Рецензії були такі: — Oscar Halecki, The American Historical Review, July 1967. Washington. — Пант. Ковалів, Логос 1966/2. — О.В. Лаба, Логос 1966/3 — Йорктовн, Канада — І. В-ич, Овід 1966/1, Чикаго. — О.П. Хомин, Наша Мета, 1968/11-26, 30, 38, 51.
50. Як народжувалася Наука Історії Українського Права. Науковий Збірник Українського Вільного Університету ім. І. Мірчука. — Мінхен-Нью Йорк 1969.
51. Kievan Christianity and the Kiev-Ruthenian Rite. — Diaconia, 1969/3, 1970/1.

Б) НАУКОВІ РЕЦЕНЗІЇ НА ПРАЦІ

1. Oscar Halecki, Unia Brzeska w świetle świadectw współczesnych greckich. The American Slavic and East-European Review, New York 1953
2. Anderson, P.B., People, Church and State in Modern Russia-Journal of Central European Affairs, (Journal CEA), 1944/3.
3. Fedotov G. The Russian Religious Mind: Kievan Christianity-Journal CEA, 1948/1.
4. Heyer Fr., Die Orthodoxe Kirche in der Ukraine. — Journal CEA, 1955/2.
5. Manning Cl., Taras Shevchenko-Thovght 1946, Fordham Univ. Press.
6. George Luciani, Le Livre de la Genese du Peuple Ukrainien — Journal CEA 1959/4.
7. Manning Cl., Ukrainian Literature — Journal CEA, 1945/1.
8. Mirtschuk I., Geschichte der Ukrainischen Kultur — Journal CEA 1959/1.
9. Prokoptschuk Gr., Der Metropolit Andreas Scheptytskyj — Journal CEA 1957/4.
10. Stoeckl G., Entstehung des Kozakentums — Journal CEA, 1955.
11. Halecki Oscar, From Florence to Brest (1439-1596) — Journal CEA,

- 1960/1. Богословія, Рим 1964.
12. Пастернак Ярослав: «Археологія України.» Богословія, Рим 1963.
Америка Ч. 110/1961 — Філадельфія.

В) ПОСМЕРТНІ СЛОВА ПРАЦІ ВЧЕНИХ

Tomaszowski Stefan-Przegląd Historyczno-Prawny, Lwów 1931.
Laszczenko Rostyslaw-Przegląd Historyczno-Prawny, Lwów 1930.
Parcyval Cundy — The Ukrainian Quarterly 1947/3.
Doroshenko Dmytro — The Slavonic and East-European Review, London 1951.
Kuzela Zenon — The Ukrainian Quarterly 1952/2.
Krupnytsky Borys — The Ukrainian Quarterly 1955/2.
Вергановський Володимир — Ч. 16/1947. Свобода, Джерзи Сити.
Раковський Іван — Ч. 54/1949, Свобода, Джерзи Сити.
Доманицький Віктор — Ч. 4/1953, Свобода, Джерзи Сити.
Надрага Олександр — Ч. 109/1962, Америка, Філадельфія.

Д-р Богдан Тадей Галайчук народився 21 липня 1911 в Угерську, Стрийського повіту, як син о. Володимира та Наталії з Горалевичів. У 1937 році одружився з Іриною Демчинською, дочкою о. Василя та Олени з Демчинських; має трое дітей: Тамара уроджена в 1939 р., Таїса в 1946 і Богдан Тадей в 1956.

Після закінчення, у 1930 р., утравістичної гімназії староклясичного типу в Стрию, студіював в Католицькому Університеті в Лювен та закінчив його, як ліценціят (магістр) у 1935 р. У 1946 р. дістав ступінь доктора, у Державному Університеті в Інсбруці, у 1948 габілітованого доктора, в Українському Вільному Університеті в Мюнхені.

Є дійсним членом Наукового Товариства ім. Шевченка, Аргентинського Інституту Міжнародного Права та Асоціації Міжнародного Права.

Від 1935 до 1939 р. працював в Редакції «Діла» (міжнароднополітичні статті та хроніка) та співпрацював у «Меті» і «Христос Наша Сила» (міжнароднополітична хроніка). Війна перервала його журналістичну кар'єру, тому далі працював як урядовець: від 1940 до 1941 у Філії Державного Аграрного Банку в Любліні (секретар комісаря), 1941-2 у Центробанку у Львові (секретар), 1942-5 в Українському Центральному Комітеті у Львові, 1945-6 у Французькому Військовому Управлінні Тиролю, в Іннсбруці (секретар-перекладач), 1947-8 завідував Видавництвом «Громада» в Парижі. На початку 1949 переїхав до Аргентини, де працював спершу як текстильний робітник, опісля як урядовець. Заробляє теж як журналіст, дописуючи до «Українського Самоствійника» й «Сучасної України» та «Української Літературної Газети», від 1960 теж до «Свободи».

Небавом після приїзду, ввійшов у контакт з тутешніми інтернаціоналістами; Інститут Міжнародного Права тутешнього державного Університету видав у 1950 р. його книжку «Завойовані держави в обличчі міжнародного права» (перекладаючи на еспанське рукопис, викінчений ще у Франції). Наладнав теж зв'язок з католицькими науковими колами. У 1953 р. став бібліотекарем зав'язку майбутнього Католицького Університету, що існував під назвою Католицького Інституту Культури, від оснування того Університету, у 1958, його бібліотекарем. У 1962 повсталала окрема бібліотека Правничого Факультету, яку веде від того часу.

Рівночасно є професором (від початку 1959 надзвичайним, від початку 1963 звичайним) публичного міжнародного права. Від хвилини оснування Славістичних і Советознавчих Студій, на початку минулого року, викладає теж такі предмети: 1) Історія державного устрою Східньої Європи. 2) Правно-політичний устрій комуністичних держав. 3) Правно-політичний устрій Советського Бльоку. Від урухомлення другого року студій (цебто від квітня 1964) доходить до того ще 4) Советські доктрини міжнародного права та їхнє практичне застосування.

До війни написав популярні книжечки, про історію Грузії та новітньої Греції (видані «Просвітою» у Львові), опісля про культурну пропаганду (видану Українським Видавництвом у Кракові).

Його наукові праці виключно міжнародноправні; лиш одна більша праця (покищо друкована лише частинно) та одна журнальна стаття присвячені державному праву. Спершу (приблизно до 1955 р.) обмежувався до обсліду питань українознавчих або східноєвропейських, важних з українського погляду; мінімальні можливості публікації змусили його перейти на загальну, в тому і теоретичну, міжнародноправну тематику: тепер обслідує основні зміни, які під цю пору зарисовуються у міжнародноправному ладі, зокрема правний аспект Холодної Війни.

Праці першої тематичної групи торкаються трьох різних історичних періодів.

І. Давнє минуле.

У 1943 р. закінчив, у Львові, свою першу наукову працю: «Міжнародноправна оцінка Переяславського договору»; щойно у 1960-1 надрукувало її «Вільне Слово» в Торонто (не зробивши відбитки, всупереч зобов'язанню). Залишилася невикінчена друга праця, подібна темою, але куди ширша часовим засягом (опрацьована на основі матеріалів зібраних у Львові та в Парижі) про континуанність міжнародноправної особовости української державности княжої та козацької доби.

Зате закінчив, у 1955 р. іншу працю, подібну часовим засягом, але державно-правну: про континуанність правного ладу у Східній Європі,

продовж середніх та новітніх віків; уможливила йому її стипендія, яку дістав був від УККА. Праця до сьогодні недрукована — за винятком деяких розділів, поміщених в «Українській Літературній Газеті». На її основі викладав, від початку 1963 р., «Історію державного устрою Східної Європи» в рамках Славістичних і Совєтознавчих Студій, у Понтифікальному Католицькому Університеті Аргентини.

II. Державне відродження 1917-1920. .

У 1953 р. вийшла, по еспанськи, його книжка «Українська держава 20 сторіччя: постання, визнання, втрата незалежності, міжнародня особовість». Є це перша, і покищо єдина, систематична монографія про міжнародньоправну підметність відродженої української держави.

За час побуту в Парижі, простудіював він мотиви та міжнародньоправну оцінку контрасту між Вільсонівським принципом самовизначення народів і ворожою поставою Антанти, зокрема самого таки Вільсона, до національних держав що відірвалися від Росії у 1917-18 рр. Вислідом того обсліду є дві більші журнальні статті «Держави визнані 'де факто'» та «Ефективність і право самовизначення у визнанні нових держав». Перша з них появилася у 1963 р., по французьки, в «Австрійському Журналі Публичного Права» у Відні, друга, по еспанськи, в журналі «Ля Лей» («Закон»), в Буенос Айрес.

III. Сучасний правний статус України.

Його зацікавлення тою матерією почалося від прагматичних міркувань, а саме шукання догідної правної аргументації для української визвольної та соборницької політики — та згодом завело його до чисто правничої аналізи міжнародньоправного статусу союзних республік, опісля сателітних держав. Крім низки газетних статей в «Українському Самостійнику» та «Сучасній Україні», його дорібок з тої царини зводиться до двох книжок, з яких одна недрукована, і кількох журнальних статей. 1) «Нація поневолена, але державна. Українська визвольна справа з міжнародньо-правного пункту бачення». Мюнхен 1953, 100 сторінок, відбитка в «Сучасній Україні». 2) «УРСР — міжнародньоправна студія». Праця була друкована в «Овиді», як цикл статей; всупереч зобов'язанню видавця, не появилася окремою відбиткою. 3) «Совєтська Україна як підмет міжнароднього права» — стаття в «Анналах УВАН», в Нью Йорку, по англійськи. 4) «Федерації в обличчі міжнароднього права» — стаття в «Австрійському Журналі Міжнароднього Права», по французьки. 5) «Правна структура Совєтського Блоку» — більша праця в еспанській мові, ще не видана; була темою викладів, продовж одного семестра, 1961, в тутешньому Університеті Спасителя

(веденому ОО. Бауїтами), а починаючи від 1963, викладає її на I-му році Славістичних і Советознавчих Студій.

Того роду темами, важними з українського погляду, важко зацікавити і чужих і своїх. Його книжка про українську державу 20 століття не була рецензована в ніякому міжнародноправному журналі (але не удостоїлася рецензії теж в «Українському Квартальнику» в Нью Йорку). Дві статті вдалося йому помістити в австрійському правничому журналі, одну в аргентинському лиш тому, що робить в них далекойдучі теоретичні висновки зі східноєвропейського досвіду. В українській мові вдалось йому видати лиш одну книжку, відбитку циклу статей з «Сучасної України». Інші часописи охоче друкують статті в тій матерії, але відмовляються видавати їх окремими відбитками, а коли й підіймаються, то не виконують зобов'язання, що авторові трапилося вже двічі. Працю про Переяславський договір обіцяли йому, у 1954 році, видати по французьки; не видали, ще й до того загубили французький переклад, на який витратив чимало часу.

Після довгорічного сумного досвіду, закинув потрібну з українського погляду тематику та переставився на теоретичну. Щойно з того часу отворилися перед ним перспективи. Як це видно з долученого, в еспанській мові, тексту, появилися дві його книжки (рецензовані у фахових журналах), і статті у спеціалізованих журналах, має змогу виголошувати міжнародноправні доповіді й циклі доповідей, в Аргентині й поза нею. Зокрема викликають зацікавлення й позитивну оцінку висліди його студій про Холодну Війну, зі широким застосуванням на площині міжнароднополітичній (оправдання припинення Куби у правах члена Організації Американських Держав) та внутрішньополітичній (оправдання заборони комуністичної партії). У 1961 році запрошено на цикл доповідей до Міністерства Закордонних Справ, тепер — до Державного Секретаріату Інформації. Його цикл доповідей про правні проєкції Холодної Війни, у серпні 1963, був темою радієвих і телевізійних інтерв'ю, його стаття з правним обоснуванням заборони комуністичної партії була розіслана, Державним Секретаріатом Інформації, усім федеральним послам і сенаторам та буде передрукована в журналі видаваному Міністерством Війни, поширеному по цілому континенті. Тому його наукова праця дає йому не лиш чисто інтелектуальне вдоволення, але й політичне: свідомість, що може зробити якийсь мінімальний вклад в оборону вільного світу.

Був би щасливий, коли б і його міжнародноправні праці на українські та східноєвропейські теми знайшли якесь застосування та, у першу чергу, можливість друку.

PUBLICACIONES DE DERECHO INTERNACIONAL

(excepto las impresas en ucranio)

- LOS ESTADOS CONQUISTADOS ANTE EL DERECHO INTERNACIONAL. Publicación del Instituto de Derecho Internacional de la Universidad de Buenos Aires No. 3. Buenos Aires 1950, pp. 147. Tesis doctoral, traducida del francés.
- EL ESTADO UCRANIO DEL SIGLO 20 — formación, personalidad internacional, reconocimiento. Prólogo de C. Bollini Shaw. Buenos Aires 1953, pp. 112.
- EL ORDEN INTERNACIONAL EN UN MUNDO DESUNIDO. Prólogo de Werner Goldschmid. Buenos Aires 1958, pp. 343.
- THE TREATY OF PEREIASLAV (1654) IN THE LIGHT OF THE INTERNATIONAL LAW. "Proceedings of the Shevchenko Society", vol. 1, Nueva York-Paris 1951 (resumen de la tesis de habilitación).
- LAS DOCTRINAS SOVIETICAS DE DERECHO INTERNACIONAL. «Revista Espanola de Derecho Internacional» 1956, pp. 689-704.
- EL DERECHO INTERNACIONAL EN EL ORDEN INTERNO Y EL INTERNACIONAL. «Jurisprudencia Argentina» 1956/IV pp. 160-165.
- ES POSITIVISMO EN EL DERECHO INTERNACIONAL. «Estudios» 1956, No. 10, pp. 11-16.
- THE PEACE OF RIGA. "The Ukrainian Quarterly" 1956, pp. 244-250.
- NUEVOS RUMBOS EN EL ESTUDIO DEL DERECHO INTERNACIONAL. «Jurisprudencia Argentina» 1958/IV, pp. 76-78.
- LES CONVENTIONS MULTILATÉRALES ENTRE L'UNIVERSALITÉ ET L'INTÉGRITÉ. «Revue de Droit International», Ginebra, 1960, pp. 38-50 y 147-158.
- ETUDE JURIDIQUE DU PROBLÈME DE LA COEXISTENCE PACIFIQUE: QUESTIONS PRÉLIMINAIRES. Estudio presentado a la Conferencia de International Law Association en Hamburgo en 1960. 7 pp. in folio, mimeógrafo.
- COMMON INTERNATIONAL NORMS WITHOUT COMMON VALUES. "Prologue", N. York 1959, No. 2, pp. 30-41.
- TWO CONCEPTS OF PEACEFUL CO-EXISTENCE. Ibidem, 1961, No. 1-2, pp. 5-26.
- THE SOVIET UKRAINE AS A SUBJECT OF INTERNATIONAL LAW. "The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences". N. York 1961, vol. 9, No. 1-2, (27-28) pp. 167-188.
- LA EFECTIVIDAD Y EL DERECHO DE AUTODETERMINACIÓN. «La Ley» t. 109, pp. 1078-1100.

LA PAIX, LA GUERRE ET L'ETAT INTERMÉDIAIRE DANS LE SYSTEME DU DROIT INTERNATIONAL. « La Justice dans le Monde - The World Justice » v. 4, No. 3, pp. 332-350, Lovaina 1963.

LES ETATS RECONNUS DE FACTO. « Oesterreichische Zeitschrift für Oeffentliches Recht » (« Revista Austriaca de Derecho Público ») Viena 1963, v. 12, No. 4, Viena 1963, pp. 519-557.

LES ETATS FÉDÉRAUX FACE AU DROIT INTERNATIONAL. Ibidem, 1963, v. 13, No. 3-4, pp. 307-317.

Д-р Юрій Старосольський, народився дня 28 лютого 1907 року у Львові. Там покінчив державну Академічну Гімназію класичного типу в 1925 році.

В 1931 році покінчив Факультет Права на польському державному Університеті Яна Казимира у Львові, діставши ступінь магістра прав.

В пізніших роках, працюючи в адвокатській канцелярії свого батька, підготовлявся до докторату на тому ж Університеті у проф. Макаревича. Через вибух війни, не досягнув диплому.

В 1940 році досягнув ступінь доктора прав і суспільно політичних Наук на Українському Вільному Університеті в Празі. Там же став асистентом проф. карного права і процесу.

В 1945 році, після віддання і потвердження габілітаційної праці, був іменований доцентом карного права і процесу.

Від 1946 року працював на цьому ж Університеті — тепер у Мюнхені — спершу як доцент, опісля як надзвичайний професор, а 1963 року був іменований звичайним професором карного права і процесу. Викладав теж теорію права.

Тепер полягає його праця на УВУ в дописуванні до його наукових збірників та до участі в його Делегатурі в З'єднаних Державах Америки. В осені 1964 переводилися тут кінцеві докторські іспити.

В роках 1946 до 1947, був доцентом торговельного права і модерних тенденцій карного права на Міжнародньому Університеті УНРРА в Мюнхені.

Вже в Америці, від 1950 до 1953, продовжував студії на Американському Університеті в Вашингтоні і одержав ступінь магістра філософії в політичних наук.

В роках 1959 до 1963 — через п'ять курсів, викладав про суспільний і державний устрій СССР на Інституті Навчання для Дорослих при Католицькому Університеті в Вашингтоні.

Опублікував досі три монографії, а саме:

- 1) Карний Процес — підручник, УВУ, Мюнхен, 1947,
- 2) Введення до Торговельного Права — по німецьки, Мюнхен, 1947 і 1948 (два видання),

3) Принцип Аналогії в Східському Карному Праві, — по англійськи, Нью Йорк, 1954.

Між численнішими статтями треба згадати:

Основи Сов. Карного Права, « Життя і Право » Львів, 1938,
Догма про Володіння Права, « Правничий Вісник, Нью Йорк, 1955.

До проблеми міжнар. Карного Права, — Наук. Збірник УВУ, Мюнхен, 1954,

Питання Міжнар. Карного Права, « Просідінгс » НТШ, 1951,
Матеріальна і Формальна природа злочину, « Просідінгс » НТШ, т. 2.

Статті про « Злочинність », Карне Право, Карний Процес в Енциклопедії Українознавства I і II та в Англословній.

Природа Міжнародного Злочину у Наук. Записках УВУ, 1963,
Основні Принципи Сов. Карного Права — по англійськи, у Норт Каролайна Ло Ревю, 1950.

Перед від'їздом до Америки в 1949 році, приготував і майже викінчив підручник системи Карного Права — загальної частини. Праця ця вимагає виправлення, доповнення і частинної переробки. Кілька місяців інтензивної праці могли б довести працю до кінця. Можливо, що тут була б можлива поміч Укр. Католицького Університету.

Від довшого часу збирає матеріал до більшої праці про « Злочин Головної Зради » в її суспільному та правному аспекті — від історичного перегляду до законодавства модерних держав. Думав есентуально видати наперед монографію про цей злочин в Східському Карному Праві. Плянував писати це по англійськи. Може й тут була б можлива поміч Українського Католицького Університету.

Є співредактором відділу Право в Англословній Енциклопедії Українознавства.

Є дійсним членом НТШ.

Тепер працює в Конгресовій Бібліотеці у Вашингтоні у Відділі Легіслативної Референції (праця для Конгресу).

Жонатий, має одну дочку народжену в 1952 році.

Богдан Зиновій Антін Казимира, ур. 19 жовтня 1913 р. в селі Чернів, пов. Станиславів, з родичів Дмитра і Ольги. Народню школу закінчив у родинному селі. До гімназії почав ходити в Станиславові (перша кляса), опісля перейшов до Золочева, де в гімназії Рідної Школи склав іспит зрілості в 1932 р.

В акад. році 1932-33 виїхав на студії до Лювену, де по складенні приписаних іспитів і написанні праці: « Cooperatives rurales en Ukraine Occidentale » отримав в акад. році 1934-35 диплом ліценціята суспільно-політичних наук.

В акад. році 1935-36 вписався до Богословської Академії у Львові, де в 1941 р. склав кінцеві іспити. Впродовж студій в Богословській Академії був асистентом о. проф. д-ра Миколи Конрада при кафедрі соціології і разом з ним провадив соціологічний семінар. Там написав соціологічну розвідку «Спроба суспільної обнови — Рексизм Дегреля» та працю «Станово-корпоративний лад» (лат. підтитул: «Де ордіне корпоративо»). Ця праця найперше друкувалася в місячнику «Нива», опісля з малими поправками мала вийти в серії соціологічного семінара Богословської Академії. Набраний наклад був знищений большевиками в 1939 р. Підчас фєрій працював у бібліотеці Богословської Академії і Ревізійного Союзу Кооператив у Львові, збираючи матеріали до соціологічно-економічної студії про українську кооперацію.

В акад. роках 1939-41 був студентом Українського Державного Університету ім. Ів. Франка у Львові, факультет української філології.

З приходом німецьких військ до Львова в 1941 р. працював найперше в Управі міста Львова, Відділ Суспільної Опіки, пізніше в Українському Центральному Комітеті очолюючи референтуру Допомоги середньошкільній і фаховій молоді. З 1942 р. зачав викладати на доручення Впреосвящ. Кир Йосифа в Богословській Академії у Львові соціологію і політичну економію. Викладав теж деякий час на курсах УЦК у Львові та мав доривочні виклади в школі Суспільної Опіки у Львові.

В 1944 р. переїхав до Відня, де коротко викладав для українських богословів на курсах, зорганізованих о. проф. д-ром Каспером.

В 1945 р. записався на Богословський Відділ Віденського Університету, де отримав акад. ступень доктора з історії, по складенні присяганих реґороз і написанні в проф. д-ра Франца Лодля (fr. Loidl) праці «Die Anfänge der katholischen ukrainischen Hierarchie in Kanada». Диплом отримав з датою 17 лютого 1955 р.

В 1948 р. переїхав до Бельгії, де працював в екіпі соціологічних дослідів під проводом проф. Де Бі, заклав і провадив Українське Пресове Бюро в Бельгії, був заступником управителя Українського Студентського Дому в Лювені та викладав в Духовній Семінарії в Кюлемборзі предмети: історію Церкви та французьку мову.

В 1950 р. приїхав до Канади і працював керманичем Католицької Акції в єпархії Кир Ніла (Едмонтон), заклав в 1950 р. Українське Пресове Бюро в Канаді і провадив його до 1955 р., редагував місячник «Католицька Акція» (1950-55) і бібліотеку «Католицької Акції», якої завданням було утривалити українські здобутки у Канаді на релігійній і національній ниві (вийшло 22 числа). В роках 1953-56 був генеральним секретарем Централі Українців Католиків Канади. Провадив і провадить далі розшуки по архівах (церковних і державних) у Канаді за документами, що відносяться до історії українського поселення і УКЦеркви у Канаді. У висліді, призабирав поважну кількість архіваль-

ного матеріалу, який розкриває початки творення УКЦеркви у Канаді аж до приїзду вп. Будки та опублікував статті і розвідки про українське поселення в Канаді, задержуючися зокрема на питанні розбудови УКЦеркви.

В акад. році 1955-56 переїхав до Монтреалю, де в університеті МкГіл отримав ступінь бакалаврія в бібліотекарстві. Підчас побуту в Монтреалі працював у бібліотеці правничого факультету того ж університету, а в липні 1956 р. отримав працю в головній бібліотеці міністерства рільництва в Оттаві. В квітні 1959 р. став бібліотекарем-архіварем у Саскачеванській Корпорації Електро-Силових Станцій в Ріджайні, де перебував до сьогодні. В травні 1963 р. закінчив Інститут Американського Університету (Вашингтон) як завідувач архівальними матеріалами.

Починаючи з 1934 року співпрацював з такими видавництвами:

Роки 1934-39, Львів: « Діло », « Мета », « Дзвони », « Нива ».

1942-44, Краків: « Краківські Вісті ».

1948-50, Нюрнберг: « Час ».

1948-50, Париж: « Українець ».

1948-50, Мюнхен: « Християнський Голос ».

Роки 1951- Джерзі Сіті: « Свобода ».

Філядельфія: « Америка ».

Едмонтон: « Українські Вісті ».

Вінніпег: « Поступ ».

« Канадійський Фармер ».

Торонто: « Наша Мета »

« Вільне Слово ».

« Світло ».

Йорктон: « Логос ».

Належить до таких наукових товариств: НТШ (звичайний член), УВАН (член-співробітник) УБНТ, Канадської Католицької Історичної Асоціації, Американської Асоціації Архіварів, Американської Асоціації Бібліотекарів, Канадської Асоціації Бібліотекарів, обраний на рік 1963-64 головою Асоціації Бібліотекарів у Ріджайні. Одружений з Єлисаветою з дому Дорота, має трое дітей. Віровизнання: українець-католик.

СПИСОК ДРУКОВАНОИХ ПРАЦЬ
(хронологічно)

Спроба реабілітації II. Інтернаціоналу — про т.зв. плян де Мана. Діло, ч. I, 1935.

Духові основи ЖОК-а. Мета, ч. 37, 1935.

Молодь Третьої Німеччини. Мета, ч. 7, 1936.

Португальський корпоративізм. Мета, ч. 33, 1936.

ОО. Студити при праці. Мета, ч. 34 і 35, 1936.

Боротьба з безробіттям. Мета, ч. 38, 1936.

Школи Суспільної Опіки. Мета, ч. 39, 1936.

Спроба суспільної обнови — Рексизм Дегреля. Львів, Дзвони, 1937 (Відбитка).

В обороні справедливої винагороди. Мета, ч. 32, 1939. *Станово-корпоративний лад.* Нива, ч. 3, 4, 5, 6, 1939.

Станово-корпоративний лад (Де ордіне корпоратіво). Львів, Бібліотека Соціологічного Семінаря, 1939 (Знищене більшовиками).

Вступна стаття до перекладу студії бельгійського соціолога Роберта Котена п.в. Сьогочасна молодь. Іннсбрук, Добра Книжка, 1948

Наслідник св. Петра (біографія папи Пія XII). Мондер, В-во оо. Василіян, 1949. Вжив псевдонім Б. Дмитренко.

Рух З'єднання Церков і католики Канади. Логос, ч. 1, 1950.

Французька соціальна школа в Канаді. Логос, ч. 2, 1950.

Canadian Ukrainians.. Світло, англ. частина, ч. 19, 1951 і ч. 1, 2, 3, 1952.

Монсіньор А. Лянжевен і українці. Едмонтон, Бібліотека Католическої Акції, 1952.

Корпоративна думка у світі й у нас. Йорктон, 1953.

Українці в Канаді, в Україні у вільному світі — ювілейна книга Українського Народного Союзу, 1894-1954. Джерві Ситі, УНС, 1954, стор. 201-214.

Митрополит А. Шептицький та канадійські українці. Торонто, оо. Василіяни, 1954. Відбитка із Пропам'ятна книга оо. Василіян у Канаді, стор. 94-149.

Українські поселенці в Канаді — До початків укр. поселення в Саскачевані, в Ювілейна Книга Апостольського Екзархату Укр. Католического Саскачевану. Саскатун, Центральна УКСаскачевану, 1955, стор. 21-34.

Перші українські священики в Канаді, доповідь, прочитана на 6 науковій сесії НТШ в Торонті, 8.X.1955 р. Наша Мета, січень 1956.

Перші осяги — Духовна опіка над українцями в Канаді. Йорктон, 1956. Передрук з Ювілейної книги оо. Редemptористів, 1906-1956, стор. 333-358.

Українські ієрархи й Запомогове Братство св. Николая. Вінніпег, 1957. Відбитка в Альманаху золотого ювілею, 1905-1955, стор. 31-56.

Metropolitan Andrew Sheptyckyj and the Ukrainians in Canada; доповідь виголошена на річній конвенції Канадської Католицької Історичної Асоціації у Монтреалі 11 вересня 1957 р. Canadian Catholic Historical Association. Reports 1957, р. 75-86.

Переписка митр. А. Шептицького зі заслання. Логос, ч. 4, 1957.

Пастирські листи та інші письма митр. Андрея до канадських українців. Логос, ч. 3, 4, 1958.

Рецензія на Encyclopedia Canadiana, 1957-58, 10 томів. Логос, ч. 4, 1958.

Achievements of Metropolitan A. Sheptyckyj for Ukrainian Canadians. Toronto, Basilian Press, 1958.

Українська Католическа Митрополія в Канаді; доповідь, виголошена на 8 наук. сесії НТШ у Торонті, жовтень 1958. Українські Вісті, ч. 46, 50, 1958 і ч. 2, 3, 1959.

Листування митр. А. Шептицького з лат. ієрархією Північного-Заходу Канади. Логос, ч. 1, 2, 1958, ч. 1, 1959.

Стаття Українська Католицька Церква, в гаслі «Канада». Енциклопедія Українознавства, ч. 2, т. 3, 1959, стор. 937-38.

Меморіал Митрополита з 18 березня 1911 р. Логос, ч. 2, 3, 4, 1959 і ч. 1, 2, 1960.

Слуга Божий Кур Андрей і Митрополит-Ісповідник Йосиф, якими я їх бачив; доповідь, виголошена на академії в дні укр. національної солідарності в Саскатуні, 10 квітня 1960 р. Українські Вісті, ч. 16, 1960.

Становище канадських українців в оцінці митр. А. Шептицького. Логос, ч. 3, 1960.

Митрополит Андрей і питання християнської єдності. Логос, ч. 4, 1960.

Українці в Югославії. Логос, ч. 1, 2, 1961.

Маркіян Шапкевич — наш дороговказ; доповідь, виголошена на 7 Конгресі Українців Католиків Канади у Саскатуні, 2 липня 1961 р. Поступ, ч. 30, 31, 32, 1961.

Митрополит Андрей і ченці Редemptористи. Логос ч. 3, 1961.

Перший василіянин у Канаді. Торонто, Добра Книжка, 1961.

Надхненник українських поселенців; промова, виголошена на святі М. Шапкевич. Вінніпегу 19 листопада 1961. Вільне Слово, ч. 3, 4, 1962.

Митрополит Йосиф Сліпий в часі большевицької та німецької окупацій; доповідь виголошена на наук. конференції НТШ в Нью Йорку 17 лютого 1962. Українські Вісті, ч. 8, 9, 11, 12, 14, 15, 1962.

Від «говмстеду» до митрополії, в Ювілейному збірнику в приводу

створення Української Католицької Ієрархії в Канаді, 1912-1962. Альманах «Поступу» на 1962 р., стор. 49-61.

Альберт Лякомб і галицькі поселенці; доповідь, виголошена на ХІ наук. конференції НТШ в Торонті, 1963 р. Українські Вісті, ч. 3, 1963.

Вищеподаний у списку друкований матеріал (44 позиції) може поділити на дві частини:

а) соціологічного характеру і б) історичного.

Соціологічні публікації є більше компілятивні, історичні опираються на джерельних матеріялах, які в більшості самий відшукав, або дістав відписи.

III. ВИКЛАДИ

Рік 1963 і 1964 проминув на підготовчих роботах в правному оформленні Університету. Не можна було оголошувати ще викладів, тому що не було ще приміщення для Університету. Щойно в академічному році 1964-5 можна було розпочати виклади з обмеженою програмою й голосили їх професори мешкаючі в Римі. Виклади оголошено на двох факультетах, на теологічному і філософічно-гуманістичним і вони відбувалися в монастирі Студіон біля Риму (в Кастель'гандольфо) via dei Laghi.

1. ТЕОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ 1964-65

Зимовий семестер

Кардинал Йосиф проф.	— Правди віри з апологетичного становища.
Cardinalis Josephus, Prof.	De fundamentalibus veritatibus fidei sub aspectu apologetico.
	2 год.
о.н. проф. д-р Мирослав Марусин	— Введення до Літургії.
E. Prof. Sac. Dr. Miroslaus Marusyn	De introductione in Liturgiam.
	2 год.

Літній семестер

Кардинал Йосиф проф.	— Докази на існування Бога і унагляднення об'явленої науки про Пресв. Тройцю.
Cardinalis Josephus, Prof.	De argumentis in existentiam Dei ex ratione nec non mysterii Sanctissimae Trinitatis elucidatione. 2 год.
о.н. проф. д-р Мирослав Марусин	— Постанови і розвій Літургій.
E. Prof. Sac. Dr. Marislaus Marusyn	De origine et historica evolutione Liturgiarum. 2 год.

1965-66

Зимовий семестер

Кардинал Йосиф проф.
Cardinalis Iosephus, Prof.
о.н. проф. д-р Іван Хома	— Про Св. Тайни.
De Sacramentis. 2 год.
E. Prof. Sac. Dr. Joannes Choma	— Історія Церкви: передапостольські і апостольські часи.
De Historia Ecclesiae: De ante-apostolicis et apostolicis temporibus. 2 год.
о.н. проф. д-р Мирослав Марусин	— Божественна Літургія українського обряду.
E. Prof. Sac. Dr. Miroslaus Marusyn	De introductione in Divinam Liturgiam ritus byzantini ucrainorum. 2 год.

1965-66

Літній Семестер

Кардинал Йосиф проф.
Cardinalis Iosephus, Prof.
о.н. проф. д-р Іван Хома	— Про Св. Тайни II.
De Sacramentis II. 2 год.
E. Prof. Sac. Dr. Joannes Choma	— Історія Церкви: Перші переслідування і свобода Церкви.
De Historia Ecclesiae: De primis persecutionibus libertateque Ecclesiae a. 313. 2 год.
о.н. проф. д-р Мирослав Марусин	— Пояснення обрядів Божественної Літургії св. Ів. Золотоустого і св. Василя Великого.
E. Prof. Sac. Dr. Miroslaus Marusyn	De singulis Divinae Liturgiae S.J. Chrysostomi e S. Basilii Magni ritibus. 2 год.

1966-67

Зимовий семестер

Кардинал Йосиф проф.
Prof. Card. Iosephus Slipuj	— Пресв. Євхаристія з апологетичного становища.
De SS. Eucharistia sub aspectu apologetico. 2 год.
о.н. проф. д-р Мирослав Марусин
Prof. Dr. Mirosław Marusyn	— Про святі Тайни.
De Sacramentis. 2 год.

о.н. проф. д-р Іван Хома
E. Prof. Dr. Joannes Choma

— Про перші Вселенські Собори (325-553).
De primis Conciliis Oecumenicis. 2 год.

1966-67

Літній семестер

Кардинал Йосиф проф.
Prof. Card. Josephus Slipuj
о.н. проф. д-р Мирослав Марусин
Prof. Dr. Miroslav Marusyn
о.н. проф. д-р Іван Хома
E. Prof. Dr. Joannes Choma

— Св. Тайна Сповіді з апологетичного становища.
De Sacramento Paenitentiae sub aspectu apologetico. 2 год.
— Про церковні освячення і благословення.
De sacramentalibus. 2 год.
— Церква і варвари та магометани.
De Ecclesia inter barbaros et mahumetanos. 2 год.

1967-68

Виклади на зимовому семестрі

Кардинал Йосиф проф.
Prof. Card. Josephus Slipuj
о.н. проф. д-р Мирослав Марусин
Prof. Dr. Miroslaus Marusyn
о.н. проф. д-р Іван Хома
E. Prof. Dr. Johannes Choma

— Правди віри з апологетичного становища. (Тайна Оливопомазання, Священства і подружжя).
De veritatibus fidei sub respectu apologetico. (De Sacramento Extremae Unctionis, Ordinis, Matrimonii). 2 год.
— *Літургіка*. Вечірня, Повечеріє, Полуночниця — їх історія, уклад і устав.
De vesperis, completorio, nocturno eorumque historia, compositione ac Typicone. 2 год.
— *Історія Вселенської Церкви*. Церква в часі імперії Каролінгів.
De Ecclesia tempore imperii Carolingii. 2 год.
— *Історія Церкви на Україні*.

Церква від коронації Данила
до Берестейської Унії.
De Ecclesia a coronatione Da-
nielis ad Unionem Berestensem.
2 год.

1967-68

Виклади на літньому семестрі

Кардинал Йосиф проф.
Prof. Card. Josephus Slipuj	— Літургія як Тайна і Жертва.
De Liturgia uti Sacramento et
Sacrificio. 2 год.
о.н. проф. д-р. Мирослав Марусин
Prof. Dr. Miroslaus Marusyn	— Утреня і Часи — їх історія,
уклад і устав.
De matutino, hora prima, ter-
tia, sexta ac nona eorumque
historia, compositione et Ty-
picone. 2 год.
о.н. проф. д-р Іван Хома
E. Prof. Dr. Johannes Choma	— <i>Історія Вселенської Церкви.</i>
Церква і держава від упадку
імперії Каролінгів до перене-
сення Апостольського Прес-
тола до Франції.
De Ecclesia et Statu a ruina
imperii Carolingii ad transla-
tionem S. Sedis in Galliam.
2 год.
— <i>Історія Церкви на Україні.</i>
Церква в Козацькій державі.
De Ecclesia in Statu Cosaco-
rum. 2 год.

2. ФІЛОСОФІЧНО-ГУМАНІСТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ 1964-65

Зимовий семестер

о.н. проф. д-р Іван Хома
E. Prof. Sac. Dr. Joannes Choma | — Погляд на історію України
від археологічних часів до
княжої доби.
De conspectu historiae Ucrai-
nae a temporibus archeologicis
usque ad periodum principatus.
2 год. |
|---|--|

- о. д-р Михайло Пришляк, сальв.
Sac. Dr. Michael Pryszlak, Sales.
- Постановня Зєдинєних Стєйтів
Америки. Французька рево-
люція. Доба Наполеона.
De origine Statuum Unitorum
Americae, de historia revolu-
tionis Gallicae cum periodo na-
poleonica. 2 год.
- Італійська мова. Деклінація.
De lingua italica. De declina-
tione substantivorum. 1 год.
- Українська мова. Відміна
іменників.
De lingua ucrainica. De decli-
natione substantivorum. 1 год.
- мистець о. Ювеналій Мокрицький, студ. — Введення до іконографії з
практичними вказівками.
Artif. Sac. Juvenalis Mockyckyj De introductione in iconogra-
phiam cum practica aplicatione.
2 год.

1964-65

Літній семестер

- о.н. проф. д-р Іван Хома
E. Prof. Sac. Dr. Joannes Choma
- Головні події монгольської і
литовської доби на Україні.
De praecipuis eventibus mon-
golicae periodi in Ucraina.
2 год.
- Події від Віденського Кон-
гресу до першої світової вій-
ни.
De praecipuis eventibus a Con-
gressu Vindobonensi usque ad
primum bellum mundanum.
1 год.
- о. д-р Михайло Пришляк, сальв.
Sac. Dr. Michael Pryszlak, Sales.
- Італійська мова. Кон'югація
дієслова.
De lingua italica. De coniuga-
tione verbi. 1 год.
- Українська мова. Кон'югація
дієслова.
De lingua ucrainica. De coniu-
gatione verbi. 1 год.

мистець о. Ювеналій Мокрицький, студ. — Рисунок ікон.
 Artif. Sac. Juvenalis Mokryckyj De lineis picturae iconographicae. 2 год.

1965-66

Зимовий семестер

о.н. проф. д-р Іван Хома	— Часи козацтва.
E. Prof. Sac. Dr. Joannes Choma	De cosacorum temporibus.
	2 год.
о. д-р Михайло Пришляк, сализ.	— Початки італійської літератури.
Sac. Dr. Michael Pryszyak, Sales.	De exordiis litteraturae italicae.
	1 год.
	— Італійська граматика: дієслово.
	Grammatica italica: De verbo.
	1 год.
	— Граматика української мови: деклінація.
	Grammatica ucraina: De declinatione. 1 год.
мистець о. Ювеналій Мокрицький, студ.	— Рисунок ікон.
Artif. Sac. Juvenalis Mokryckyj, Stud.	De lineis picturae iconographicae. 2 год.

1965-66

Літній семестер

о.н. проф. д-р Іван Хома	— Від Хмельницького до Мазепи 1647-1709.
E. Prof. Sac. Dr. Joannes Choma	De periodo a Chmelnyskyj ad Mazepa 1647-1709. 2 год.
о. д-р Михайло Пришляк, сализ.	— Італійська граматика: Дієслово.
Sac. Dr. Michael Pryszyak, Sales.	Grammatica italica: De verbo.
	1 год.
	— Граматика української мови: Деклінація.
	Grammatica ucraina: De declinatione. 1 год.
	— Початки італійської літератури.

- мистець о. Ювеналій Мокрицький, студ. — Рисунок ікон.
 Artif. Sac. Juvenalis Mokryckyj, Stud. De lineis picturae iconographi-
 cae. 2 год.

1966-67

Зимовий семестер

- о.н. проф. д-р Іван Хома — Історія України: Від Пилипа
 Орлика до відновлення Га-
 лицької Митрополії.
 E. Prof. Dr. Joannes Choma De periodo a Philippo Orlyk
 usque ad restorationem Me-
 tropoliae Haliciensis. 1 год.
- о. д-р Роман Мазяр, селєз. — Географія України
 Sac. Dr. Romanus Maziar, Sales. Geographia Ucrainae. 1 год.
- о.н. проф. д-р. Михайло Соневицький — Латинська мова. Часть I.
 E. Prof. Dr. Michael Sonevuckyj De lingua latina. Pars I.
 2 год.
- Провідні постаті латинської
 літератури. Часть I.
 De principalibus auctoribus lit-
 teraturae latinae. Pars I.
 1 год.
- о. д-р Іван Тилявський, СДБ — а) Вступ до Історії Україн-
 ської Літератури.
 б) Розвиток Літератури за
 княжої доби аж до кінця
 XI століття.
- Sac. Dr. Ioannes Tylawskyj, SDB а) Introductio in Historiam
 Litterarum Ucrainarum;
 б) Evolutio Litterarum ab ini-
 tio usque ad finem saec. XI.
 2 год.
- мистець о. Ювиналії Мокрицький, студ. — Краскове мальовило ікон.
 Artif. Sac. Juvenalis Mokryckyj, Stud. De pictura et coloribus iconae.
 2 год.
- о. д-р Роман Саба, СДБ — Італійська мова (Грамматика:
 введення, фонетика і морфо-
 логія).
 Sac. Dr. Romanus Saba, SDB De lingua italica.

1966-67

Літній семестер

н. проф. д-р Михайло Соневицький	— Латинська мова. Часть II. (продовження).
E. Prof. Dr. Michael Sonevyskyj	De lingua latina. Pars II (continuatur). 2 год.
	— Провідні постаті латинської літератури. Часть II (продовження).
	De principalibus auctoribus literaturae latinae. Pars II (continuatur). 2 год.
о. д-р Іван Тилявський, СДБ	— Літописи і епос XII-XIII століть (з лектурою вибраних текстів).
Sac. Dr. Ioannes Tylawskyj, SDB	Annales et opera epica saec. XII-XIII (Cum lectura textuum selectorum). 2 год.
о. д-р Роман Мазяр, СДБ	— Географія України.
Sac. Dr. Romanus Maziar, SDB	Geographia Ucrainae. 1 год.
о. н. проф. д-р Іван Хома	— Історія: України: Від відновлення Галицької Митрополії до II-ї світової війни.
E. Prof. Sac. Dr. Ioannes Choma	De periodo a restauratione Metropolitiae Haliciensis ad II bellum mundanum. 1 год.
мистець о. Ювіналій Мокрицький студ.	Краскове малювало ікон.
Artif. Sac. Juvenalis Mokryskyj, Stud.	De pictura coloristica iconae. 2 год.

1967-68

Виклади на зимовому семестрі

о. д-р Іван Тилявський, сальв.	— <i>Українська література</i> . Клясицизм і романтика з вибором відповідних творів.
Sac. Dr. Ioannes Tylavskyj, SDB	De epoca classica et romantica cum lectione et analysi respectivorum operum. 2 год.
о. д-р. Роман Мазяр, сальв.	— <i>Мистецтво</i> . Принципи мистецтва. (Мистецтво старинної Греції, Етрурії і Риму).

Sac. Dr. Romanus Maziar, SDB	De arte. De principiis artis Graeciae, Etruriae et Romae. 2 год.
о. д-р Роман Саба, салєз.	— <i>Італійська мова</i> . Граматика італійської мови. Часть II. Складня.
Sac. Dr. Romanus Saba, SDB	De grammatica linguae itali- cae. Pars II. Syntaxis. 2 год.
	— Вправи: читання і аналізу італійських творів.
	Exercitia: analysis operum. 1 год.
н. проф. д-р Михайло Соневицький	— <i>Латинська мова</i> . Граматика латинської мови. Часть II. Читання і аналізу творів.
E. Prof. Dr. Michael Sonevskyj	De grammatica linguae latinae. Pars II. Exercitia: analysis operum. 2 год.
	— <i>Грецька мова</i> . Граматика грецької мови. Часть II. Читання і аналізу творів.
	De grammatica linguae graecae. Pars II. Exercitia: analysis operum. 1 год.
мистець о. Ювеналій Мокрицький, студ.	— Іконографія.
Artif. Sac. Juvenalis Mokryckyj, Stud.	De iconographia. 4 год.

1967-68

Виклади на літньому семестрі

о. д-р Роман Мазяр, салєз.	— <i>Мистецтво</i> . Мистецькі стилі. (Старохристиянський стиль, романський, готичний і ренесанс. Українське мистецтво.
Sac. Dr. Romanus Maziar, SDB	De stylis artis: paleochristiano, romano, gotico, renascenti.
	De arte ucrainica. 2 год.
о. д-р Іван Тилявський, салєз.	— <i>Українська література</i> . Епоха реалізму і найновіша література з вибором і аналізом відповідних творів.
Sac. Dr. Ioannes Tylavskyj, SDB	De epoca realismi cum elec-

о. д-р Роман Саба, сальва.

Sac. Dr. Romanus Saba, SDB

н. проф. д-р Михайло Соневицький

E. Prof. Dr. Michael Sonevytskyj

мистець о. Ювеналій Мокрицький, студ.

Artif. Sac. Juvenalis Mokryskyj, Stud.

tionem et analysi respectivorum
operum. 2 год.

— *Італійська мова*. Граматика
італійської мови. Часть II.
Складня.

De gramatica linguae italicae.
Pars II. Syntaxis. 2 год.

— *Вправи*: читання і аналіза
італійських творів.

Exercitia: analysis operum.
1 год.

— *Латинська мова*. Граматика
латинської мови. Часть II.
Читання і аналіза творів.

De gramatica linguae latinae.
Pars II. Exercitia: analysis ope-
rum. 2 год.

— *Грецька мова*. Граматика гре-
цької мови. Часть II. Чи-
тання і аналіза творів.

De gramatica linguae graecae.
Pars II. Exercitia: analysis ope-
rum. 2 год.

— *Іконографія*.

De iconographia. 4 год.

3. ФАКУЛЬТЕТ МАТЕМАТИЧНИХ І ПРИРОДОПИСНИХ НАУК

1966-67

Зимовий семестер

о. д-р Ігор Мончак

Sac. Dr. Ihor Mončak

— *Алгебра*: основні принципи
алгебри, рівняння першого і
другого степеня.

Principia fundamentalia alge-
brae, aequationes primi et se-
cundi gradus. 2 год.

— *Геометрія*: основні принципи
планіметрії та стереометрії.

Principia fundamentalis plani-
metriae et stereometriae. 1 год.

о. д-р Роман Мазяр, СДБ
Dr. Romanus Maziar, SDB

- Фізика: основні поняття про механіку, теплоту й молекулярну будову матерії.
Notiones fundamentales de mechanica, calore et structura moleculari materiae. 2 год.
- Хемія: неорганічна хемія.
Chemia anorganica.
- Ботаніка.
Botanica. 1 год.
- Анатомія.
Anatomia. 1 год.

1966-67
Літній семестер

о. д-р Ігор Мончак
Sac. Dr. Ihor Mončak

- Алгебра: функції та графіки, прогресії, логаритми.
Functiones et graphica, progressionis, logarithmi. 2 год.
- Геометрія: тригонометричні функції.
Functiones trigonometricae. 1 год.
- Фізика: основні принципи оптики й електрики.
Principia fundamentalia opticae et electricae. 2 год.
- Хемія: органічна хемія.
Chemia organica. 1 год.
- Ботаніка.
Botanica. 1 год.
- Анатомія.
Anatomia. 1 год.

о. д-р Роман Мазяр, СДБ
Sac. Dr. Romanus Maziar, SDB

ФІЛІЯ ФІЛОСОФІЧНО-ГУМАНІСТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
В БУЕНОС АЙРЕС (АРГЕНТИНА)

FILIA FACULTATIS PHILOSOPHICAE-HUMANISTICAE
IN BUENOS AIRES (ARGENTINA)

1966-67

Зимовий семестер

Ліц. Маріян Марольт Lic. M. Marolt	— Словінське мистецтво. De arte Slovenorum. 3 год.
Єп. Андрій Сапеляк Ep. Andrij Sapelak	— Доктрина 2-о Ват. Собору. De Vaticani II doctrina. 3 год.
Д-р Валентин Дебельяк D-r V. Debeljak	— Пор. Істор. слов'ян. літератур. De litteratura Slovenorum com- paratio. 4 год.
покл. проф. Лідія Тауридзька Voc. Prof. L. Taurydka	— Українська література. De litteratura Ucrainorum. 3 год.
Д-р Валентин Дебельяк D-r V. Debeljak	— Словінська література. De litteratura Slovenorum. 3 год.
О. Ліц. Августин Породко Sac. Lic. A. Porodko	— Вступ до філософії. Introductio in philosophiam.
н. проф. д-р Богдан Галайчук E. Prof. d-r Halajčuk	— Історія пол. устрою Східньої Європи. De Historia socialis constitu- tionis Europae Orientalis. 4 год.
Покл. проф. Онацький і д-р Шуль- мінський Voc. Prof. Onackyj, Dr. Šulminskyj	— Український фолклор і мис- тецтво. De arte et demologia Ucraino- rum. 5 год.

1967-68

Зимовий семестер

Д-р Валентин Дебельяк D-r V. Debeljak	— Історія і література словін- ців в порівнанні з історією і літературою інших слов'ян. De historia et litteratura Slo- venorum. 3 год.
--	---

Ліц. Маріян Марольт
Lic. M. Marolt
Д-р Вінкентій Брумен
D-r V. Brumen
о. д-р Франц Гнідовець
Sac. d-r F. Gnidovec
Д-р Володимир Точилівський

D-r V. Točylovskyj

Ліц. Лідія Тавридазка
Lic. L. Taurydka

Д-р І. Богдан Галайчук
D-r B. Halajčuk
Д-р. Романюк
D-r I. Romaniuk

- Мистецтво в словінців.
De arte Slovenorum. 2 год.
- Педагогія.
Pedagogia. 2 год.
- Церковнослов'янська мова.
Lingua paleoslava. 2 год.
- Історія політичної організації в західних слов'ян.
De historia politica organizationis Slavorum occidentali-um. 2 год.
- Українська література.
De litteratura Ucrainorum. 2 год.
- Історія України.
Historia Ucrainae. 2 год.
- Українська мова.
De lingua Ucrainorum. 2 год.

1967-68

Літній семестер

Д-р Валентин Дебельяк

D-r V. Debeljak

Ліц. Маріян Марольт
Lic. M. Marolt
Д-р Вінкентій Брумен
D-r V. Brumen
о. д-р Франц Гнідовець
Sac. d-r F. Gnidovec
Д-р Володимир Точилівський

D-r V. Točylovskyj

Ліц. Лідія Тавридазка
Lic. L. Taurydka

- Історія і література словінців в порівнянні з історією і літературою інших слов'ян.
De historia et litteratura Slovenorum. 3 год.
- Мистецтво в словінців.
De arte Slovenorum. 2 год.
- Педагогія.
Pedagogia. 2 год.
- Церковнослов'янська мова.
De lingua paleoslavica. 3 год.
- Історія політичної організації в західних слов'ян.
De historia politica organizationis Slavorum occidentali-um. 2 год.
- Українська література.
De litteratura Ucrainorum. 2 год.

Д-р Богдан Галайчук
D-r B. Halajčuk

Д-р Іван Романюк
D-r I. Romaniuk

— Історія України.
Historia Ucrainae. 2 год.
— Українська мова.
De lingua Ucrainorum. 2 год.

1967-68

Зимовий семестер

о. д-р Роман Мазяр, салез.

Sac. Dr. Romanus Maziar, SDB

о. Григорій Гарасимович, салез.

Sac. Gregorius Harasymowycz, SDB

о. Володимир Гринишин, салез.

Sac. Volodymyr Hrynyszyn, SDB

— *Геологія*. Плянетарний світ і постання та творення землі. Часть I.
De universo planetario, de origine et formatione terrae. Pars I 2 год.
— *Математика*. Альгебричні діяння і степені рівнань.
De algebraicis actionibus et gradibus comparationis. 2 год.
— *Геометрія*. Планиметрія, трикутник та інші фігури.
De planimetria, triangulo aliisque figuris geometricis. 2 год.
— *Фізика*. Механіка, рух, статика і динаміка.
Physica, mechanica, statica et dynamica. 2 год.
— *Хемія*. Питоменності матерії, молекулярна і атомна теорія, хемічні реакції, склад води.
De proprietatibus materiae, teoria molecularum et atomorum, de reactionibus chemicis et solutione aquae. 2 год.

1967-68

Літній семестер

о. д-р Роман Мазяр, салез.

Sac. Dr. Romanus Maziar, SDB

— *Геологія*. Часть II. Творення неорганічної і органічної матерії, тваринний світ, створення чоловіка.
Transitus de inorganica in organicam materiam, de plantis

о. Григорій Гарасимович, салез.	animalibus ac homine. 2 год.
Sac. Gregorius Harasymowycz, SDB	— <i>Математика</i>. Рівняння вищих степенів. (Рівняння з невідомими). De comparationibus graduum superiorum cum pluribus ignotis. 2 год. — <i>Геометрія</i>. Обчислення поверхні трикутника, квадрат, трапез, коло і багатокутних фігур. De superficie numerica trianguli, quadrati, trapesii, circuli et figurarum multi angularium. 2 год.
о. Володимир Гринишин, салез.	— <i>Фізика</i> . Закони Ньютона, енергетика, гідростатика й оптика.
Sac. Volodymyr Hrynyszyn, SDB	De legibus Newtonicis energetica, hydrostatica et optica. 2 год. — <i>Хемія</i>. Кислоти, метали і їх питоменності, хлор, бром, йод, азот і сірка. Теорія Менделєєва. Oxygenii, metaloides eorumque proprietates. Chlor, bromum, iodum, nitrogenium. Thexoria Mendelaiev. 2 год.

4. ПРАВНИЧИЙ ФАКУЛЬТЕТ

1966-67

Зимовий семестер

Проф. д-р Микола Чубатий	— Введення до історії права на Україні.
Prof. Dr. Nicolaus Cubatyj	Introductio in historiam iuris Ucrainae. 1 год.

5. ЛІТНІ ДОПОВІДІ В УКРАЇНСЬКІМ КАТОЛИЦЬКІМ УНІВЕРСИТЕТІ 1967

У літніх місяцях, від липня аж до вересня включно, послаблюється в Римі науково-дослідна праця, порожніють бібліотеки й архіви, італійські науковці виїжджають у менш гарячі місця Італії чи поза кордон. Натомість у соняшну країну півдня з'їжджаються жителі північних країв, щоб налюбуватися італійським сонцем, а при цьому скористати з римських скарбниць науки й старовини. За цим звичаєвим правилом прибули цього літа до Риму також деякі українські науковці навіть з-поза океану. Користаючи з їх присутності, українська громада, що залишилася літом у Римі просила їх в окремих доповідях поділитися своїм науковим надбанням.

Останніми з цієї черги українських заокеанських професорів були: проф. д-р Ярослав Рудницький з Вінніпегу та проф. д-р Богдан Боцюрків з Едмонтону. Проф. Я. Рудницький виголосив, дня 22 серпня, доповідь в авлі Українського Католицького Університету на тему: «Українське мовознавство й етимологічні дослідження в Україні й на еміграції». Найперше з'ясував свою працю над етимологічним словником, яку почав в 1937 р. і виконує її безперервно до сьогодні. Від кількох років почав друкувати згаданий словник і видав вже 600 сторінок. Дальше поінформував слухачів про етимологічні словники в інших народів. А найбільше часу присвятив представленню методи праці над підготовкою етимологічного словника. Вкінці порушив кілька дуже цікавих питань про вплив різних мов на українську, зокрема італійської на деякі українські говори та викликав серед численних слухачів велике зацікавлення.

Проф. політичних наук д-р Богдан Боцюрків з Едмонтону, який займається студіями над комуністичною церковною політикою, дав довшу доповідь на дуже актуальну тему: «Проблеми советської церковної політики в Україні». Він виголосив її в тій же авлі дня 8 вересня ц.р. З'ясував він спершу різні фактори, ідеологічні, національні, прагматичні й суб'єктивні, які зумовляють цю політику. Пізніше виказав партійні й державні органи, що формують церковну політику комуністичної держави. Вкінці дав короткий історичний перегляд змін і причин непослідовного відношення до Церкви советського уряду. Цікава актуальна доповідь викликала живу дискусію відносно численно зібраної публіки.

28 січня 1968 р. д-р Юрій Шульмінський, що викладає мистецтво на філософічно-гуманістичному факультеті філії Укр. Католического Університету в Буенос Айрес і є там же титулярним професором на Universidad de San Juan, виголосив на Укр. Католическому Університеті в Римі дуже цікаві виклади з образами на тему: «Первочин української церковної архітектури у Латинській Америці». Виклади стояли на високому науковому рівні і стягнули кількадесят слухачів. Инж. д-р Шульмінський приготував більшу працю на цю тему.

Токож працювали на Університеті малярі і скульптори: Святосл. Гординський, Крук, Молодожанин, П. Холодний і ін.

Крім праці згаданих мистців, в залах Університету працює дві наукові Комісії. Одна Комісія біблійна перекладає св. Письмо Старого і Нового Завіту. А друга Літургічна, що працює над виданням наших літургічних книг. В склад обидвох Комісій входять професори Університету. Обидві вони користуються дуже вигідним приміщенням, бібліотекою і архівом.

Читачі і наукові працівники користуються вигідною читальняною залею.

IV. СЛУХАЧІ

На Університет, в зимовому семестрі 1964-65, були вписалися слухачі.

Семестер	Богословський ф.		Філософічний ф.		Разом
	звичайні	надзвич.	звичайні	надзвич.	
1963-64					
1964-65					
зимовий	2	1	—	5	8
літній	2	1	1	5	10
1965-66					
зимовий	2	—	2	7	11
літній	3	—	2	7	12
1966-67					
зимовий	5	—	2	10	17
літній	4	—	2	10	17
1967-68					
зимовий	7	1	1	10	19
літній	7	1	1	10	19

На десятиох семестрах було вписано всіх звич. 44, надзвич. 67, разом 111.

В Буенос Айресі в Аргентині було вписаних 22 слухачів.

В такому малому обсязі Університет розпочав свою діяльність. Зрештою це не є нічого надзвичайного, бо навіть і деякі великі американські Університети мали спочатку тільки 8 слухачів. Вправді на нашому Університеті можна було мати більше слухачів, але треба було дивитися і на научне підготування і на моральні кваліфікації.

V.

ФІЛІЯ ФІЛОСОФІЧНО-ГУМАНІСТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
В БУЕНОС-АЙРЕС, В АРГЕНТИНІ

Згідно з конституцією Університету, Український Католицький Університет може відкривати Філії в інших місцевостях, якщо заходить потреба і є відповідні умовини.

За ініціативою проф. д-ра Богдана Галайчука і під патронатом єпископа Кир Андрія Сапеляка відкрито філію філософічно-гуманістичного факультету в Буенос Айрес (Аргентина), тому що там є велика кількість наших поселенців і тому що там живе стало два професори УКУ і кандидати компетуючі о професуру.

Двома грамотами з 1 жовтня 1966 р. Верховний Архiepіскоп кард. Йосиф оснував Філію УКУ в Буенос Айрес, іменував протектора і її організатора. Ось текст обидвох грамот:

Йосиф Кардинал св. Римської Церкви Божою Милостю і св. Апостольського Престолу Благословенням смиренний Верховний Архiepіскоп Митрополит Галицький і пр. Мир у Господі і Архiepірейське Благословення.

Високоповажаному Панові Професорові Др. Богданові Галайчукові.

Оцим основуємо Нашою властю Верховного Архiepіскопа філію філософічно-гуманістичного факультету Українського Католицького Університету ім. св. Климентія Папи в Буенос Айрес.

Протектором цієї філії іменуємо Преосв. Владику Кир Андрія Сапеляка, Апостольського Візитатора Українців в Аргентині, а її організатором Проф. Д-ра Богдана Галайчука.

Дано в Римі дня 1 жовтня 1966.

Йосиф

Верховний Архiepіскоп Митрополит

Їх подала до преси Канцелярія Апостольського Візитатора в Аргентині 24 грудня 1966 р. з таким своїм супровідним письмом:

З доручення і за благословенням Блаженнішого кардинала Йосифа Сліпого постає у Буенос-Айресі Філія філософічно-гуманістичного факультету Українського Католицького Університету св. Климентія в осідком в Римі. Його Еміненція Блаженніший кардинал Йосиф Сліпий окре-

ними грамотами заіменував Патроном Філії Преосвященішого Владику Кир Андрія, Апостольського Візитатора Українців в Аргентині, а її Організатором Проф. д-ра Богдана Галайчука.

Головним завданням Філії це дати змогу новим українським поколінням пізнати на загально слов'янському тлі український народ, його мову, історію, літературу, його духовість та християнський світогляд, щоб послідовно працювати на добро й велич України, яка зі своєю столицею, золототермом Києвом, уже від тисячі років зайняла таке світле місце між слов'янськими народами.

Християнським насвітленням життя одиниць і народів, як також усього людства, в напрямках та в дусі Другого Ватиканського Собору Філія Українського Католицького Університету у Буенос-Айресі допоможе нашій молоді приготуватись до розв'язки життєвих завдань у християнському дусі, який становить тисячолітню спадщину українського народу та основну рису української духовости. Слід підкреслити, що оснування Філії Українського Університету припадає у 70-ліття поселення українців в Аргентині. Якщо перші українські покоління у такій великій мірі причинились своєю жертвенністю та невсипущою працьовитістю до економічного розвитку цієї країни, зокрема в рілльничій ділянці, то їхні діти та внуки, як спадкоємці трудів та подвигів своїх батьків протягом 70-ти років, стоять перед високими завданнями у свободолубивій Аргентинській Республіці на громадсько-культурній ниві в дусі й традиціях тисячолітньою українського християнства, « у вияві наукової творчости й невмирущого свідоцтва українського генія науки » — як висловлюється кардинал Сліпий у Грамоті оснування Українського Католицького Університету.

Почин створення Українського Католицького Університету зволив поблагословити Святіший Отець Папа Павло VI, додаючи свої « гарячі побажання, щоб щасливо осягнути благородні цілі » (3 листа Секретаріату Стану до кард. Сліпого, з дня 24.I.66).

Заснування у Буенос-Айресі Філії Українського Католицького Університету св. Климентія з осідком в Римі якраз у 70-ліття українського поселення в Аргентині — це наріжний камінь нової будови, на якій опиратиметься українське науково-культурне життя нових поколінь і яка становитиме новий вклад української Спільноти в Аргентині у її скарбницю культури. Буенос-Айрес, дня 24 грудня 1966 р.

Інавгурація Філії відбулась 9 березня 1967 р. на яку Верх. Архив. Йосиф вислав телеграму.

Обширніші звідомлення про це подали « Наш Клич » з 20 квітня 1967 р. « Українське Слово » з 17 квітня 1967 р. і « Свободна Словенія » з 13 квітня 1967 р., польські і словінські часописи в Аргентині.

ФІЛІЯ УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

З давніх — давен іде боротьба за українські високі школи. В р. 1918 виникли в Україні два університети — в Києві й Кам'янці подільському. У Львові польська окупаційна влада зліквідувала героїчний Тайний Український Університет. У Празі був Український Вільний Університет (перенесений з Відня, тепер у Мюнхені), але справжнього університету з усіма факультетами не було.

Тепер у поневоленій Україні українознавство у високих школах пофальшоване, перекручене й зневажене. В діаспорі ж відчувається пекуча потреба вирощувати науку в питаннях історії України, її культури, літератури, мистецтва, мови і т.д. На щастя з'явився прекрасний організатор наукового життя в українській Галичині, Блаженніший Верховний Архiepіскоп кардинал Йосиф Сліпий, колишній ректор української Богословської Академії у Львові. Йому судилось понести в світ правду про нашу Батьківщину й покликати до життя Український Католицький Університет у Римі з п'ятьма віділами: богословським, філософсько-гуманістичним, математично-природничим, медично-фармацевтичним і суспільно-правничим.

Грамоту оснування Українського Католицького Університету імені св. Климентія Папи Римського проголосив Верховний Архiepіскоп Йосиф 8 грудня 1963 року.

Про Папу Климентія згадує Повість Времених Літ, що 989 року тогочасний римський папа прислав св. Володимирові Великому мощі св. Климентія (папи), висланого цісарем Траяном на заслання в південну Русь-Україну і там замученого. Мощі св. Климента зберігав у найбільшій пошані архикнязь Володимир Великий у Десятинній Церкві в Києві. Стверджено, що почитання св. Климента в давній Україні було пов'язане з двома християнськими ідеалами: з церковною самоуправою і глибоким науковим знанням.

З волі кардинала Йосифа Сліпого виникла в Буенос-Айресі Філія Українського Католицького Університету під патронатом Преосвященного Кир Андрія Сапеляка, Апостольського Візитатора українців в Аргентині. Організаційна праця в справі урухомлення Філії спочила в руках проф. д-ра Богдана Галайчука. Він зробив усе можливе, щоб не бракувало у високій школі ні викладачів, ні студентів. Що більше, проф. Б. Галайчук увійшов у порозуміння з словінськими науковими силами, які згодились зміцнити особовий склад Філії Університету своїми викладачами й студентами.

Таким чином 9 квітня ц.р. відбулося врочисте відкриття Філії в сальоні нового будинку словінської еміграції (вул. Фалькон 4157). Його започаткувало відспівання трьох національних гимнів: аргентинського, українського та словінського. Згодом було відчитано відому вже нашим

читачам проклямацію кардинала Йосифа Сліпого трьома мовами.

Потім Монсенйор Ориха (аргентинською і словінською мовами) звернув увагу громадно зібраних українців і словінців на підготовку до обнови духового життя двох еміграцій. Від УЦР виступив д-р. В. Іваницький, який заявив, що Український Католицький Університет становить гідну відповідь на наступ жорстокого окупанта проти української культури. Він подякував Й. Е. Кир Андрівві, проф. Б. Галайчукові й усім його співпрацівникам за велику працю на користь української високої школи. Генеральний секретар словінської центральної організації П. Файдіга у своїй промові підкреслив, що українці й словінці ведуть боротьбу за Христову віру й народню волю. Згадав теж про переклади Шевченкових творів на словінську мову. Вкінці закликав словінців і українців до співпраці за незалежну Україну й незалежну Словенію. Проф. д-р Богдан Галайчук привітав усіх репрезентантів науки і громадських організацій. У своїй промові він порушив питання викладів україністики і словіністики. Назвав поіменно українських професорів і висловив надію, що Філія Українського Католицького Університету знайде повне зрозуміння серед українського громадянства в Аргентині.

Преосвящений Владика Кир Андрій Сапеляк підкреслив у своїй промові, що відчуває незвичайну радість з великого пляну Й. Б. кардинала Йосифа Сліпого, який створив в Аргентині Філію філософічно гуманістичного факультету Українського Католицького Університету ім. св. Климентія. Таким робом українська молодь на вільній землі Сан Мартіна матиме змогу пізнати український народ, його історію, мову, літературу, християнський світогляд, духовість і т.д. Названа Філія становить наріжний камінь розвою українського наукового культурного життя в Буенос-Айресі. Кир Андрій подякував словінцям за співпрацю в розбудові української високої школи, склав привіт проф. д-рові Б. Галайчукові за корисну працю в організуванні Філії й подякував нашим культурно-освітнім організаціям та Українській Центральній Репрезентації за моральну підтримку.

Д-р. Тіне Дебеляк (словінець) в широкій аналізі поеми п.н. «Іван Вишенський» вташмничив нас у всебічність таланту Івана Франка, автора прекрасних оповідань, повістей, доброго драматурга, поета, вченого, політичного діяча і великого вчителя народу. Іван Вишенський, своєрідний український борець за свій народ, примістився в одному з монастирів Агону, щоб здалека від рідної землі молитися за визволення України з неволі. Проф. Дебеляк, базуючись на творі нашого великого Каменяра, відтворив як слід душевне становище цього небуденного патріота в чернечій рясі.

Після відкриття Філії У.К.У. відбулась в Катедрі Пресвятої Богородиці св. Літургія, яку відправив наш Дорогий Владика.

Такими ось коротенькими словами можна змалювати відкриття української високої школи в столиці Аргентини. Тепер виринає питання, що буде далі?

Немає сумніву, що значення повної освіти з дня на день зростає. Зростає теж необхідність пов'язати цю освіту для нашого молодого покоління з українознавством. Одне і друге потрібне нашому інтелектуалові хочби для того, щоб не пасти задніх серед інших народів. На жаль, ця справа у нас ще кульгає. У жидів що четвертий громадянин має високу освіту, у нас — що півсотний чи навіть що сотний. А втім перед нашою діаспорою стоїть руба проблема допомоги національно-визвольній боротьбі українського народу. Ми приневолені всебічно інформувати вільний світ про нашу Батьківщину. Без українознавства це не піде. Далі, нам треба покористуватись недослідженими джерельними матеріалами, захованими в чужоземних архівах, щоб таким чином збагатити українську науку й культуру. Наша молода інтелігенція мусить усвідомити собі, що на денному порядку стоїть справа інформування українського народу про західню культуру, скажімо, через радіовисильні і поїздки західніх фахівців на Україну.

На закінчення повторимо слова американського конгресмена Фернанда Сайнта Джермена, який під час академії на честь Тараса Шевченка в «Союзівці» (Кергонксон) промовляв англійською та українською мовами: «Кров моїх предків привела мене до вас» ... Словами нашого Поета «Поховайте та вставайте, кайдани порвіте...» він звернувся в першій мірі до наших молодих інтелектуалів, закликаючи їх до вірної служби поневоленій Вітчизні. — Хай, отже, кров українських, предків приведе нашу молодь на студії до філії українського Католицького Університету. — Г. Голіян (Українське Слово, Буенос-Айрес, 30 квітня 1967 р.).

ВСТУПНЕ СЛОВО ПРОФ. Д-РА БОГДАНА ГАЛАЙЧУКА

Ваше Високопреосвященство!

Маю шану відкрити цей святочний акт, на якому Ваша Екссцеленція зволять заінавгурувати Курс Українознавства з рамени Українського Католицького Університету св. Климентія Папи в Римі.

На вступі дозволю собі привітати наших словінських гостей: д-ра Мілоша Старого, Генерального Секретаря Словінської Національної Ради, найвищого словінського органу у вільному світі, проф. д-ра Тіно Дебельяка, дійсного члена Міжнародної Вільної Академії Наук у Парижі, професора Центру Славістики й Советознавства Понтифікального Католицького Університету Аргентини, та пана Павла Файдігу, секретаря того Центру. Незвичайно мило мені привітати їх тут між нами, з огляду на довголітню, успішну співпрацю наших національних груп, на терені Понтифікального Католицького Університету Аргентини.

Дальше маю шану привітати українське громадянство.

Вітаю пана професора Євгена Онацького, дійсного члена Наукового Товариства Шевченка та Вільної Української Академії Наук, що є на цій залі репрезентований його дружиною. Вітаю Матерей Настоятельок Сестер Василянок і Сестер Служебниць.

І перш за все вітаю провідну верству тутешньої української колонії: голову Української Центральної Репрезентації, її заступника голови та секретаря, дальше представників наших двох громадських Централь, які від довгих десятиріч ведуть культурно освітню працю на цьому терені, як теж новіших установ, що присвячуються культурній праці у формах більше спеціалізованих, а між ними Українську Педагогічну Громаду, яка веде роботу, що її ми будемо старатися до деякого ступня доповнювати. Врешті вітаю представників української молоді, зорганізованої у трьох молодечих організаціях, що діють на нашому терені. Вітаю викладачів нашого Курсу та його слухачів.

Громадські організації, що вшанували своєю прихильністю інавгурацію Курсу Українознавства, визначають завдання того останнього та рами його праці. Дві великі культурно освітні Централі працюють на цьому терені від довгих десятиріч, і їм маємо завдячувати охорону від винародовлення нашої давньої еміграції. «Рідна Школа» продовжує, від кількох років, ту роботу на новому відтинку, докладаючи великих зусиль для збереження нашої дітвори для української нації. Ми

будемо старатися продовжувати ту саму працю для іншого покоління — для української молоді.

Та хоч ми ось так включені у систему наших громадських організацій, не творимо нової громадської організації: ми ведемо нашу працю з рамени Українського Католицького Університету в Римі.

Той Університет є особистим твором теперішнього Голови Української Католицької Церкви — подібно як, скажімо, Києво-Могилянська Академія була особистим твором Голови Української Православної Церкви першої половини 17-го сторіччя. Коли називаю Український Католицький Університет особистим твором кардинала Йосипа Сліпого, не говорю цього в переносному значенні. Не лиш сама ідея, не лише сам задум, саме бажання континувати українську Богословську Академію у Львові (єдину українську високу школу на Західній Україні) є заслугою нашого Верховного Архiepіскопа, але й виконання. Для ілюстрації, вистане згадати таке: Від довшого часу веду переписку у справі зорганізування діяльності Українського Католицького Університету на тутешньому терені. Не веду її з деканом Філософічно-Філологічного Факультету, до професорського складу якого належу, і в рами якого входить та діяльність, ані з генеральним секретарем Університету; всі листи, які дістаю, пише Його Еміненція Кардинал Йосип Сліпий. Коли стільки уваги присвячує наш Верховний Архiepіскоп одному, і то периферійному теренові, що тоді говорити про цілість? Це дає уяву про велетенську роботу, яку Кардинал вкладає в те діло.

У серпні минулого року наш Верховний Архiepіскоп прийняв був групу СУМ-івців зі Злучених Держав, які звиджували Європу, і сказав їм між іншим таке: « Я не вічний, але те, що представляю, є вічне, і вашим обов'язком є допомогти мені, щоб це було вічне ». Замість « те що я представляю », краще сказати « те, що я творю »: « я не вічний, але моє діло мусить стати вічним, і вашим обов'язком є допомогти мені, щоб воно таки справді стало вічним ».

Може є чудом, може винятковою ласкою Провидіння, що Митрополит Йосиф, після таких важких 18-ох років, у такому поважному віці, вернувся живий і здоровий, у повноті фізичних та духових сил, щоб могти довершити й своє діло. Але врешті респт, це людина, смертна людина.

Про яке діло йдеться — це для всіх нас очевидне, так що вистане обмежитися до коротенької згадки. Колись, при науці історії Церкви, вчилися ми про слова папи Урбана VIII: « *Per vos, mei Ruteni, Orientem convertem dum spero* », цебто, у вільному перекладі: « Від вас, мої русичі, сподіюся навернення Сходу ». Ми про те вчилися, ми це знали — але на Заході було це відоме хіба дуже спеціалізованим історикам Церкви; бо місце передбачене Урбаном VIII для нас, вспів був зайняти « старший брат ».

І щойно тепер, підчас Вселенського Собору, прийшла рішуча зміна

в тому напрямі. На блискучому тлі Собору зарисовується, від початку до кінця, силуета теперішнього кардинала Йосипа Сліпого. Першу сесію Собору виповнює рішуча позакулісова боротьба нашого Єпископату за освободження нашого Митрополита-Ісповідника — при чому український Єпископат виступав як чинник, з яким треба рахуватися, і то поважно рахуватися. У висліді перемоги у тій боротьбі, приходить після першої сесії тріумфальний поворот. А підчас дальших сесій, наш Єпископат виступав, очолений своїм Верховним Архiepіскопом, як перший речник європейського Сходу.

Ось і велике діло, яке буде належно оцінене історією. Але, повторю, покищо це лиш діло одної Людини, зв'язане з Її життям; тому воно мусить бути як слід закріплене, зінституціоналізоване. У якій формі? Перш за все, думаю, у формі Патріярхату. Вже після тріумфального повороту Митрополита-Ісповідника, було привернено Українській Церкві канонічну позицію, яка була їй запевнена у Берестейській Унії, та яку вона була згодом втратила, але вже не на площині Митрополії, а на вищій: на площині Верховного Архiepіскопства, яке відповідає своїм змістом Патріярхатові, але яке ще не має формального титулу Патріярхату. Закріплення того наявного осягу у патріярхальній формі, це наш великий об'єктив.

Очікуємо проголошення Патріярхату не тому, що ми того хочемо, лиш тому, що це нам належить, в імені справедливості та в імені наявного інтересу Церкви. Що так воно є — це треба доказати об'єктивно, науково: науковою методою і на належній, науковій площині, на площині університетській, з висоти університетської катедри. А до того, — як і взагалі, для наукової інформації про Україну, її минуле й сучасне, та її майбутні можливості — треба мати Український Католицький Університет, який мав би належне місце під сонцем, у світовій мережі Католицьких Університетів. Маю враження, що сьогодні українська спільнота в Аргентині старається доложити скромну цеголку до великої будівлі, що її здвигнув наш Верховний Архiepіскоп, Кардинал Йосип Сліпий.

Але до того діла практично приступимо щойно на другий рік. Цього року обмежусь до Курсу Українознавства, з об'єктивом дуже чітко окресленим: зберегти молоде покоління проти винародовлення, обнаймаючи його з вартостями української нації, культурними та політичними. З вартостями, для яких справді варто бути українцем, і ним залишитися.

Ватикан, 7 березня 1967

Проф. Богдан Галайчук, Буенос Айрес.

Нехай Божа Премудрість надхне Їх Преосвященство і Університетську Громаду високими думками в почині на добро нашої Церкви і народу в славній Аргентині та відплатить всещедро Помічникам.

Йосиф Кардинал

ПОЧАТОК АКАДЕМІЧНОГО РОКУ

Філії Українського Католицького Університету

Св. Климента Папи — в Буенос Айресі

В неділю, 9-го березня 1967 відбулася святочна інавгурація буенос-айреської філії Українського Католицького Університету св. Климента Папи в Римі. Українці і словінці виповнили обширний сальон Словінського Народного Дому. З аргентинців прибули запрошені ген. Ернесто Галльо, голова Товариства Аргентинців - Приятелів Поневолених Народів і др. Франціско Новoa, декан факультету філології Католицького Університету в Буенос-Айресі.

Після відспівання гімнів аргентинського, українського і словінського, секретар філії п. Іриней Липинський відчитав два декрети, якими Блаженніший кардинал Йосиф Сліпий створив в Буенос Айресі Філію Українського Католицького Університету в Римі і відчитав також каблеграму — привіт Його Еміненції Кир Йосифа. Пан Павло Файдіга (словінець), адміністративний секретар, переклав ці тексти на словінську і еспанську мови. Нову університетську інституцію привітали: Монсенйор Антін Орегар, Духовний Провідник словінської спільноти; д-р. Василь Іваницький, голова Української Центральної Репрезентації (Його промову друкуємо нижче); п. Мілош Старе, генеральний секретар Національного Словінського Комітету (верховної словінської організації у вільнім світі). Цей промовець згадав про українсько-словінські культурні і політичні взаємини в минулому.

Потім д-р Богдан Галайчук, організатор філії, подав програму і плян праці Філії: 1) Навчання україністики і словеністики в рамках слов'янознавства (головне зайняття). 2) Студії про східне християнство. 3) Соціологічна розвідка (проф. Мих. Василик) про українську еміграцію. Ця розвідка буде опублікована в 75-ліття української еміграції до Аргентини.

Дальше д-р Тіно Дебельяк (професор порівняльної історії слов'янських літератур) відчитав як інавгураційну лекцію знамениту доповідь на тему « Іван Вишенський » Ів. Франка і наша екуменічна доба ». Після накреслення ідеологічної і літературної еволюції нашого великого поета, прелегент вияснив аргумент поеми і піддав його докладній

літературній аналізі, подаючи при тім історичну фігуру Івана Вишенського, нашого теолога — полеміста з 16-17 ст. Потім порівняв відносини між католицизмом і православ'ям з часу після Берестейської Унії і в теперішній час після II. Ватиканського Собору, проф. Т. Дебельяк закінчив свою блискучу лекцію темою, яку вже порушив п. М. Старе: взаємовідносини між Україною і Словінією від 16 століття.

Закінчив інавгурацію академічного року заключним словом Преосвящений Кир Андрій Сапеляк, опікун Філії Українського Факультету. Достойний промовець підкреслив велику потребу глибокого знання культури батьківщини — в української і словінської молоді.

Святочний акт інавгурації замкнуто врочистою Службою Божою в українській католицькій Катедрі — на інтенцію Філії Українського Католицького Університету. (Наш Клич, Буенос Айрес, 20 квітня 1967 р.).

ПРОМОВА Й. Е. КИР АНДРІЯ САПЕЛЯКА

Дякую проф. д-рові Галайчукові за запрошення перевести святочку інавгурацію Курсу Українознавства з рамени Українського Католицького Університету св. Климентія Папи в Римі. Вітаю всіх прийвних, гостей, професорів, учнів і всю молодь.

Дві великі події зв'язані з визволенням нашого Митрополита Йосипа Сліпого. Перша подія це Українське Верховне Архiepіскопство. З його визволенням, чи пак з нагоди його визволення, Українська Церква стає канонічно незалежною одиницею, незалежною помісною Церквою в рамках Католицької Церкви, тимчасом у формі Верховного Архiepіскопства. Значення тієї події величезне. Українська Церква не може вже бути складовою частиною чи то Царгородського Патріярхату, чи то Московського. Ця подія тісно зв'язана з визволенням митрополита Йосипа Сліпого.

Друга подія, зв'язана з його визволенням це Український Католицький Університет в Римі. Величава подія, величава ідея, з великими перспективами на майбутнє. Перший раз наш Кардинал поділився тією ідеєю з Владиками довірочно в Римі, на наших щотижневих соборових засіданнях. Кир Йосип Сліпий з'ясував нам свою ідею. Скажу вам щиро про почуття нас, Єпископів: ми були дуже заскочені. Насувалися навіть сумніви, чи ту прегарну ідею буде можливо здійснити. Ми, на еміграції, привикли до наших буднів і, свідомо чи несвідомо, були з ними майже погодилися. Але прийшов великий ум, що майже 20 років, на заслання, не міг читати, не міг продовжувати своєї глибокої наукової роботи — але Він думав. І ті думки, що їх можна вібрати у двох великих ідеях, Патріярхат і Університет, Він їх нам приніс, і вони стають дійсністю.

Перша дійсність, це Українське Верховне Архiepіскопство, на дорозі до Патріярхату. Друга це Український Католицький Університет. Сам Верховний Архiepіскоп це людина науки і знання. Все своє життя посвятив він науці, по кращих університетах західного світу. А опісля як учитель і організатор львівської Богословської Академії, як організатор Українського Наукового Богословського Товариства. Завдяки (його попередникові), митрополитові Андреві Шептицькому, і завдяки теперішньому кардиналові Йосипові Сліпому, Львів став поважним вогнищем богословських наук. Та прийшла руїна, зокрема болюча для нашої наукової твердині. Теперішнім завданням нашого Кардинала є

відбудувати українську наукову твердиню — у вільному світі. Здійснює його у широкому, сміливому масштабі: не як Українське Богословське Товариство, чи Богословська Академія, а як Український Католицький Університет. Злучив церковні сили зі світськими. Його бистрий ум скоро зорієнтувався, в якому положенні знаходиться українська еміграція. Він бачив поважне число українських науковців (чимало з них його співробітники зі Львова), розсіяних, причіплених до різних університетів різних держав. Самі вони не були в силі довершити чогось поважного для української науки. Кардинал Йосип бачив велику загрозу, що наші інтелектуальні сили щезнуть у вільному світі, і наша молодь залишиться без інтелектуального проводу. Турбота за майбутнє нашої молоді спонукала Його створити те велике діло.

Наша преса поширила вістку про задум кардинала Йосипа Сліпого. Перед нашою еміграцією несподівано розкрилися широкі горизонти, що видно з ентузіастичного прийняття українцями всього вільного світу. Професорські сили зголосили готовість співпраці, з другого боку наплинули пожертви. Завдяки Божому Провидінню, Український Католицький Університет є вже сьогодні дійсністю. Вже є власна модерна будівля в Римі, у прегарному місці, в сусідстві Української Малої Семінарії, вже є поважний, хоча ще не повний професорський збір. На Аргентину, Його Емінінція покликав проф. д-ра Богдана Галайчука на професора нового Університету, та доручив йому зорганізувати працю Університету на аргентинському терені.

Прочитавши кілька речень з грамоти оснування Українського Католицького Університету, Й. Е. Кир Андрій Сапеляк продовжував:

Статут Українського Католицького Університету, що появиться небаром друком, передбачує п'ять Факультетів: 1) Богословський, 2) Філософічно-Філологічний, 3) Природничо-Математичний, 4) Правничо-суспільний та 5) Медично-Фармацевтичний; в міру потреби, долучаться до них у майбутньому ще й інші.

За час свого короткого існування, наш Університет вже видав низку поважних наукових творів, що їх бачите на цьому столі; це поважний завдаток його майбутнього вкладу в українську культуру. З початком найближчого академічного року, цебто в жовтні, вже піchnуться виклади у гарній, новій будівлі Українського Католицького Університету в Римі.

Як лиш Його Емінінція повідомив Єпископів про свій великий задум, прийшли ми до висновку, що це спасенна ідея для української колонії в Аргентині; адже крім осередку в Римі, по всьому світі повинні повставати Секції нового Університету. Університетський статут передбачує звичайних слухачів та надзвичайних, у віці понад 18 років, з вистачальним знанням. Секція, яку сьогодні започатковуємо, отвиряє

великі перспективи перед нашою спільнотою в Аргентині, а може й у цілій Південній Америці.

Молоді українські покоління в Аргентині стоять перед широкими науковими можливостями: пізнати українського генія та збагатити свою душу скарбами нашої тисячолітньої, християнської, культури, а своєю працею причинитися до дальшого збільшення тої культури, та збагатити нею світову культуру.

Нинішній акт ще не є — як це підкреслив проф. Галайчук — започаткуванням справжньої університетської праці на аргентинському терені. Це лиш перший — зрештою великий — крок до постановня клітини Українського Католицького Університету. Сьогодні ми лише скромно відкриваємо Курс Українознавства, на приблизно середньошкільному рівені, але з рамени Українського Католицького Університету. Він стане небаром, мабуть вже від початку найближчого академічного року, угольним каменем місцевої клітини Українського Католицького Університету. Цей курс служитиме перш за все як підготовка до університетського навчання, але дасть теж завершене знання, що матиме вартість само для себе, як теж приготування до громадської діяльності. Для багатьох цей курс українознавства може бути передумовиною прийняття на Український Католицький Університет.

З'ясувавши коротку ідею кардинала Йосипа Сліпого відносно Українського Католицького Університету, як теж вагу тої установи, звертаюся до всіх українців з проханням співпраці. В першу чергу звертаюся до батьків, щоби спонукали їхніх синів вступати тепер на Курс Українознавства, а завтра до Українського Католицького Університету. Прошу всі українські установи, очолені Українською Центральною Репрезентацією, підтримати велику ініціативу нашого Верховного Архiepіскопа, зокрема на тутешньому аргентинському терені. Бо, як це підкреслив голова Української Центральної Репрезентації, Український Католицький Університет розкриває дуже великі можливості. Підтримуйте почин проф. Галайчука який уповноважений Його Емінінцією перевести це велике діло в Аргентині. А зокрема апелюю до нашої молоді, тут приявної, як теж і відсутньої; до нашої молоді зорганізованої у Пласті, СУМ-і, Союзі Аргентинсько-Українських Студентів. Перед вами велика можливість, треба з неї скористати.

Від себе прошу Бога, воскреслого Спасителя, напередодні свята Світлого Воскресення, прошу Пресвяту Богородицю, щоби благословили та дали успіх ідеї Українського Католицького Університету та кож тут, в Аргентині. А від себе, зі щирого серця, уділяю моє архієрейське благословення та запевнюю мої молитви для проф. д-ра Галайчука, з його Професорським Збором, для всіх співробітників та зокрема для нашої української молоді. Нехай Бог благословить зачатє діло.

ПРОМОВА ГОЛОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ, Д-РА В. ІВАНИЦЬКОГО

В імени української спільноти в Аргентині, зорганізованої в Українській Центральній Репрезентації, припала мені сьогодні велика честь: привітати цю шляхотну ініціативу, якою є інавгурація Курсу Українознавства при Українській Католицькій Катедрі в Буенос Айрес, в рамени Українського Католицького Університету св. Климентія Папи в Римі.

В першу чергу вітаю Високопреосвященного Владику, Їх Ексцелленцію Кир Андрія Сапеляка, Апостольського Візитатора для українців католиків у Аргентині, всечасніших Отців, вельмишановних представників наукового світу, дійсних членів Наукового Товариства Шевченка проф. Є. Онацького (колишнього голову Управи та Ради Української Центральної Репрезентації) та д-ра Б. Галайчука, професора Понтифікального Католицького Університету Аргентини, далі викладача того Університету м-ра М. Василика, врешті представників словінської спільноти, з видатним науковцем проф. д-ром Т. Дебельяком, як теж усіх викладачів цього Курсу Українознавства.

В особливий спосіб вітаю всіх голів і делегатів українських товариств та все українське громадянство, що прихвально на сьогоднішньому святі, бажали надати йому більшої поваги та підкреслити його громадсько-національну важливість. Вкінці вітаю також і всіх вас, дорогих нам усім студентів цього Курсу.

Ця святочна хвилина, яку ми зараз спільно переживаємо, заставляє всіх нас, що турбуємося розвитком нашого громадського життя в Аргентині та майбутнім нашої національної спільноти, до неабиякої радості.

Поперше: Новооснований Курс Українознавства на університетському рівні заповнить прикру прогалину в нашому громадському житті, і дасть змогу українській молоді, що покінчила чи кінчатиме Рідні Школи, доповнити й поглибити свої відомости з українознавства. Таким способом, у висліді навчання на цьому Курсі, вона зуміє утвердити у своїй свідомості свою приналежність до українського народу, як логічну консеквенцію біологічної, культурної, духової, історичної та мовної приналежності.

Подруге: Сам факт, що Курс Українознавства є організований під патронатом найвищої української церковної Ієрархії дає нам запоруку, що виклади на ньому будуть ведені в рамках християнської духовости, що віра й розум, доповняючись гармонійно, шукатимуть спільно одинокі правди, основаної виключно на християнській етиці й моралі; що при кожній нагоді, і завжди, на цьому Курсі підставою буде християнський світогляд, — щоб у висліді завершити характери студентів, їх скристалізувати та зробити молодих людей зрілими до всякої позитивної діяльності в рамках нашого організованого громадського життя.

Українська духовість це єдина доступна нам самооборонна зброя проти денаціоналізації молодих українських поколінь на чужині. Тому щиро й радісно вітає все наше громадянство появу цього Курсу Українознавства, не тільки як корисну і довго очікувану інституцію, але і як черговий позитивний вклад в організоване життя нашої громади.

Курс Українознавства являється теж наявним доказом, що українці в Аргентині далі розвивають своє організоване громадське життя, не зважаючи на невідрадіні економічні умовини та недостачу провідних одиниць. Сподіємося, що згодом і наша громада переживе кризу свого організаційного розвитку і сцілиться в одну національну спільноту, подібно як це є в Канаді й ЗСА. А щоб цю хвилину прискорити, треба нам усім, на всіх ділянках нашого організованого життя, не жаліти ні ініціативи, ні праці, ні гроша.

Треба нам щораз то більше поширювати горизонт нашого громадського життя, основаного на національній солідарності, взаємній пошані, вивернутій та християнській любові. Тільки в такому випадку наша громада ростиме далі і не лише перетриває всі денаціоналізаційні впливи, але також матиме змогу сповнити ту почесну місію, довірену нашій еміграції: бути речником України у вільному світі і оборонцем права нашого народу на незалежність.

Вкінці вітаю організаторам цього Курсу та бажаю його викладачам повного успіху. Також вітаю дорогих нам студентів Курсу. Бажаю їм витривалости і пильности в студіях та уваги у засвоюванні дисциплін. Сподіюся, що ваші ряди скоро зростуть, та що Управи всіх молодечих організацій, як Союз Аргентинсько-Українських Студентів, Пласт, СУМ та Секції Молоді при Товаристві «Відродження» заведуть скінчення цього Курсу як обов'язок для їхніх членів. Таким способом піднесеться не лиш рівень національної свідомости серед членства тих організацій, але теж їхній престиж.

Кінчаючи, ще раз бажаю вам усім повного успіху. Щастя вам Боже!

ПРОМОВА РЕЧНИКА МОЛОДІ, ВОЛОДИМИРА ІВАНИКА

Дорогий Владико, Всечесніші Отці, Пане Голово Української Центральної Репрезентації, Викладачі Курсу Українознавства, Гості, Молоде!

Забираючи голос на цьому святочному акті відкриття Курсу Українознавства, хочу висловити думку яка, можливо, є теж думкою численної молоді, що тут вібрана. Хочу підкреслити вагу знання українознавства серед нашої молоді, що виросла, виховалася або даліше виховується на чужій землі, далеко від своєї батьківщини.

Є незаперечним фактом що, в трудних еміграційних умовах, серед чужого моря, де перш за все йде боротьба за фізичне існування, в різних причин які тут не слід вичислювати, рівень українознавчого знання серед нашої молоді хаотичний. Хоч чимало молодих людей цікавиться українознавством та усім тим що зв'язане з Україною, чи індивідуально, чи на курсах, які де не де організуються, коли візьмемо під увагу загальний стан, зі смутком приходить ствердити, що загальний рівень українознавства дуже низький, у багатьох випадках обмежується до володіння українською мовою, деколи зовсім незадовільним.

Тут насувається велике питання над майбутнім нашої громади. Чи в такому стані молодь, яка, як звідусіль чуємо, мала б заступити тих, що відійдуть, є приготована до того завдання? Чи та молодь спроможна перебрати редакції наших часописів, які, як знаємо, мають вже сьогодні поважні недостачі в людях? Або провід наших організацій? Чи та молодь в силі зберегти наше середовище від повної асиміляції?

Чи та молодь, зі своїм мінімальним, або й ніяким, знанням рідної історії та скарбів рідної культури набутих нашим народом продовж довгих сторіч, може оборонити добре ім'я України в дискусіях зі своїми ровесниками або професорами, у шкільних лавках та університетських авлях, чи в силі спростувати, фальшиві твердження, поширені нашим ворогом? Відповідь, на жаль, ясна: знаємо добре, що наша молодь не приготована до тих завдань, а деколи нелегко їй навіть порозумітися між собою по-українському.

Але можемо теж вказати частинно розв'язку, як тому запобігти, бо та розв'язка тільки у нас, молодих. Так є воно в інших країнах, де молодь поважно перевищає нас своїм підходом до українознавства; про успіхи й досягнення на тих теренах часто читаємо в українській пресі.

Перебуваючи в ЗДА й Канаді, мав я нагоду стрічатися з молодими студентами, які володіли не лиш українською мовою, але й поправним знанням різних ділянок українознавства, та які використовували те знання для ширення української правди серед чужого світу, здобуваючи що раз то більше прихильників.

Зокрема молодечі організації пильно дбають про українознавче знання їхніх членів. Нариклад СУМ організує Рідні Школи та переводить вищі курси для своїх членів. Пласт ставить, як передумовину вступлення до Новацтва, бездоганне володіння українською мовою, а переходу до Уладу Старших Пластунів — українську матуру.

Останній час, щоб і тутешні молодечі організації та всі, що почуввають себе приналежними до нашої громади, поважно призадумалися над тою важною справою, щоб потрактували її з більшою увагою та, що найважливіше, щоб з'ясували собі, яке основне завдання стоїть перед нашою еміграцією та як досягнути його. Що маємо робити, щоб добути нашій батьківщині волю та належне місце серед великодержав світу.

Віriamo, що сьогоднішній інавгураційний акт — це перший поважний крок, щоб запобігти прикрим недолікам нашої громади, першої цеглиною до будови великої духової твердині, де наша молодь, і не лиш молодь, матиме нагоду черпати дорогоцінні скарби, які створив наш нарід, а з якими ніде іноді немає змоги познайомитися. Сам факт, що відкриття цього Курсу Українознавства відбувається під проводом нашої Церкви та нашого Владики, свідчить про те, що не є це тільки один курс більше; та своєю повагою вимагає відповідного наставлення громадянства, зокрема ж молоді.

Подбаймо, щоб Курс мав якнайбільше учасників, бо чим більше у нас студентів з вищим знанням українознавства, тим більша й поважніша наша громада, бо тільки національною свідомістю та пізнанням духових надбань нашого народу спинимо винародовлення, та збережемо українську субстанцію у вільному світі. І, що найважливіше, тільки знанням та ширенням української культури зможемо заімпонувати світові та сповнити наш найбільший обов'язок: вірности Україні.

ПРИВІТ ПРОФ. Д-РА ТІНЕ ДЕБЕЛЬЯКА
(виголошений по еспанськи)

Ексцеленціє, дорогі українці й українки!

В імени словінців щиро дякую за те, що запрошено нас на інавгурацію праці, на цьому терені, Українського Католицького Університету св. Климентія Папи.

Вже три роки працюємо разом з проф. Галайчуком. Ті три роки співпраці між нашими національними групами виявилися корисними теж для словінської нації. Сподіюся, що і в майбутньому зможемо ми, словінці, користати з вашого Католицького Університету. Думаю, що ми повинні співпрацювати не лиш на науковому полі, але й на загальнокультурному та обопільно пізнаватися краще.

В тих останніх роках дістали ми переклад на словінське деяких Шевченкових поезій; маємо переклад цілого «Кобзаря» та «Гайдамаків». Перед кількома днями читав я поезії Рильського, що написав вірш у домі де народився наш клясик Пришев; є це гарний сонет. Милою несподіванкою для мене було, що приєдна тут пані Тауридзька (викладачка української літератури на Курсі Українознавства) має оригінал нашого поета Пришева. Добачую у тому початок співпраці для кращого обопільного пізнання, спершу на культурній площині, опісля на інших.

У святочній хвилині інавгурації, в ім'я тої нашої співпраці, вітаю вас середньовічним привітом: «фльореат, крескат» Український Католицький Університет.

SLAVNOSTNA OTVORITEV UKRAJINSKE KATOLIŠKE UNIVERZE S SLOVENSKIM ODDELKOM V BUENOS AIRESU

V veliki dvorani Slovenske hiše na R. L. Falconu 4158 v Buenos Airesu je bila v nedeljo, 9 t.m., ob 11 dopoldne otvoritvena slovesnost Fakultete za filozofijo in humanistične vede (podružnica Buenos Aires) Ukrajinske katoliške univerze sv. Klementa — v Rimu.

Dvorana je bila za to slovesnost primerno okrašena. Čez nove, modrosive zavese na odru sta sez leve in desne spuščali argentinska in papška zastava med katerima je bila pripeta velika slika grba kardinala Josipa Slipija, ki jo je napravil slovenski umetnik Ivan Bukovec.

Pred glavnim odrom je bil postavljen govorniški oder, okrašen z rdečimi nageljni, ob straneh pa sta stala v narodni noši slovenska in ukrajinska fant in dekle s svojima zastavama. V desnem kotu dvorane so bila razstavljena do sedaj izdana znanstvena dela Ukrajinske katoliške univerze v Rimu ter slovensko-ukrajinski in ukrajinsko-slovenski prevodi literarnih del kot znamenje že davnih kulturnih stikov med Slovenci in Ukrajinci.

Slovesnosti so se udeležili pokrovitelj buenosaireške fakultete, ukrajinski škof msgr. Andrej Sapelak, direktor slovenskih dušnih pastirjev v Argentini msgr. Anton Orehar, tajnik Narodnega odbora za Slovenijo Miloš Stare, predsednik Osrednjega ukrajinskega predstavništva v Argentini dr. Vasilij Ivanickij, dalje argentinski brigadni general Ernesto Gallo, predsednik Združenja prijateljev zaslužjenih narodov, dr. Francisco Novoa, dekan Fakultete za literaturo buenosaireške univerze, odborniki slovenskih in ukrajinskih političnih, kulturnih in verskih organizacij ter številno občinstvo.

Slovesnost je začel g. Pavle Fajdiga, ki je tudi vodil potek vse prireditve.

Njegovim besedam je sledilo petje argentinske, ukrajinske in slovenske narodne himne, nakar je tajnik ukrajinskega oddelka fakultete Irenej Lipinsky prečital ustanovni dekret kardinala Josipa Slipija, ki se glasi: (cfr. pag. 202)

Sledilo je čitanje dekreta, s katerim je kardinal Slipij imenoval univ. prof. dr. Bogdana Halajczuka za organizatorja buenosaireške fakultete, nato pa pozdravne brzojavke, ki jo je kardinal Slipij poslal na otvoritveno slovesnost.

Pozdravna brzojavka kardinala Slipija je naslednja:

Naj božja Vsemodrost navdahne visoko univerzitetno zborovanje z vzvišenimi mislimi za dobrobit naši Cerkvi in narodu v slavni Argentini in iskrena zahvala sodelavcem — Josif, kardinal.

POZDRAVNI GOVORI

Prvi je stopil na govorniški oder direktor slovenskih dušnih pastirjev v Argentini msgr. Anton Orehar. Pozdravil je argentinske in ukrajinske ter slovenske funkcionarje in zbrano občinstvo ter poudaril, da z veseljem v Slovenski hiši daje gostoljubno streho bratskemu ukrajinskemu narodu za otvoritev tako visoke kulturne in znanstvene ustanove in za slovenski oddelek univerze za predavanja. Nato je nadaljeval:

« Univerza, ki danes začenja svoje delo, bo zbirala mladino slovanskih beguncev, jih znanstveno izpopolnjevala v njihovi stroki, jih versko poglobljala in bratsko vezala za resno življenje v njihovih izseljenskih skupinah ter tako pripravljala svobodo in obnovo njihove domovine.

Ta univerza naj ostane nam pregnanim slovanskim narodom klic k resnosti, svobodi in sodelovanju za rešitev nalog sedanjosti in bodočnosti. Bog daj, da izpolnimo v tem načrt božje previdnosti »!

Sledil je govor predsednika Osrednjega ukrajinskega predstavništva v Argentini, dr. Vasilija Ivanickega, ki je med drugim dejal:

Mi danes preživljamo v zgodovini naše ukrajinske skupnosti v Argentini važen trenutek: na slovesen način inauguriramo podružnico Filozofsko-humanistične fakultete Ukrajinske katoliške univerze svetega papeža Klementa. Da bi — kot je potrebno — razumeli važnost te iniciative, moramo bliže pogledati položaj, v katerem se ta hip nahaja naš narod: v Ukrajini divjanje brezbožne Moskve dosega svoj vrh. Po uničenju pravoslavne in končno tudi katoliške ukrajinske cerkve, z zapiranjem in uničenjem njene hierarhije in svečnikov, po totalnem ekonomskem, socialnem in političnem zaslužnjenju našega naroda, in po fizičnem preseljevanju vključno z množičnimi genocidi v raznih oblikah in pod raznimi preteksti, je rdeča Moskva pristopila k totalnemu uničenju zadnje trdnjave ukrajinstva na narodni zemlji: ukrajinske narodne duhovnosti. V teku zadnjih let smo bili priče neštevilnim napadom na naše kulturne ustanove, požiganju knjižnic, množičnim aretacijam in obsodbam ukrajinskih kulturnih delavcev, pisateljev, itd. itd.

Stoletni sovražnik — Moskva se pripravlja ubiti do zadnjega naše nacionalne sledi ter pokopati na veke nas kakor narod kot posebno narodno, biološko in kulturno edinico ter nas spremeniti v brezoblično maso takoimenovanega sovjetskega naroda s poudarkom rusko govoreče in kulturne duhovnosti. Tedaj je raš narod tako kot v davnejših podob-

nih primerih, izkresal iz sebe nenavadno bogato življenjsko energijo, da bi se postavil proti zamislim in dejanjem moskovskega boljševisma.

Ta borba je zmobilizirala tudi vso takoimenovano ukrajinsko politično emigracijo v diaspori. Zato je treba ustanovitev Ukrajinske katoliške univerze svetega papeža Klementa, ki jo je poklical v življenje Nje. Eminenca kardinal Josif Slipij, smatrati kot najvažnejši odgovor rdeči Moskvi na napade na ukrajinsko kulturo in ukrajinsko duhovnost v Ukrajini. To emigracijo namreč vodi načelo: ker živi v svobodnem svetu ima možnost ne samo vzdrževati razhajajočo se fizično in duhovno ukrajinsko celotnost in ukrajinsko kulturo, poverjeno nam od naših prednikov, ampak jo tudi razvijati naprej in rasti z njo itd. itd.

« Ko se zahvaljujemo še erkrat Protektorju, vodstvu in predavateljem, za tako pomembno narodno iniciativo, ki pridružuje še eno novo ustanovo našim veliki narodnim ustanovam v Argentini, kličemo iskreno iz srca: « Bog daj srečo »!

Tajnik Narodnega odbora za Slovenijo Miloš Stare je v svojem pozdravnem govoru razvijal naslednje misli:

V posebno čast si štejem, da Vas morem pozdraviti ob tem izrednem in pomembnem dogodku.

Ko trdim, da je dogodek izreden in pomemben, vidim to pomembnost v tem, da smo se zbrali svobodni Ukrajinci in svobodni Slovenci ob otvoritveni slovesnosti Fakultete za filozofijo in humanistične vede s slovenskim oddelkom, ki je del najvišjega znanstvenega ukrajinskega zavoda v svetu.

Ukrajinci in Slovenci. Dva naroda, ki bijeta trd in dolga stoletja trajajoč boj za svoj obstanek, za krščanstvo in za svobodo. Dva naroda, ki sta si priborila visoko kulturo, z lastrimi napori in žrtvami. Kot svetilnika se dvigata v širni svet vrhova njune poezije: Ševčenko in Prešeren.

Duhovna povezava med Ukrajinci in Slovenci sega daleč nazaj. Poslušajte samo besede, ki jih je izrekel naš Dr. Janez Ev. Krek: « Jaz sem z dušo in telesom zaporoški kozak. Bodi še ti, da skupno širimo, čeprav ne imena, pa stvar. Popolna demokracija bodi naše geslo. Ljudstvo vzgajajmo v želji po svobodi, po enakopravnosti. Pouk med ljudstvo, da ga vsega prešine ta ideja. Pouk med izobražene sloje, da se bodo čutili eno z narodom z « najmlajšim bratom ».

To so besede, ki jih je izrekel v začetku tega stoletja slovenski sociolog, znanstvenik, politik, ki je v vseh področjih slovenskega življenja, tako na prosvetnem, kulturnem kakor gospodarskem, zaoral tako globoko, da je preobrazil in visoko dvignil strukturo in raven slovenskega narodnega življenja.

Dr. Janez Evangelist Krek, ki je zbiral okrog sebe slovensko mladino in jo učil ukrajinsščine. Med temi je bil tudi mladi slovenski pesnik,

ki je napisal v zrelih letih najveličastnejšo pesem, ki jo je naslovil z ukrajinskim imenom Duma.

Dr. Janez Evangelist Krek, ustanovitelj slovenske krščanske demokracije, ki je zanjo dobil navdih tudi pri vašem Ševčenku. Krekov učenec Josip Abram, je na njegovo pobudo preložil v verzih Ševčenkovo zbirko Kobzar že leta 1907. Vidite jo tu pred nami. Če pogledate posvetilo, boste našli, da je prevod posvečen. « Hetmanu Janezu Evangelistu Ostapu Kreku, prvoborniku krščanske demokracije ».

Ime Ostap je prevzeto ukrajinsko ime, kajti Krek je s svojimi učenci ustanovil Slovensko zaporoško Sič, kjer je on nosil ime častnega Hetmana, člani pa kozaki.

Tako je ukrajinska borba za svobodo in krščansko demokracijo dala pobude tudi našemu velikemu narodnemu buditelju, prebuditelju, znanstveniku in sociologu.

Mnogi gledajo danes na naše skupno delo: nekateri dobrohotno, drugi ne. Gledata pa na nas iz onostranstva tudi Ševčenko in Prešeren, gledajo na nas vprašujoče naravnost legendarni junaki — ukrajinski kozaki; pa tudi slovenski kozaki s častnim hetmanom Janezom Evangelistom Ostapom Krekom.

Odgovorimo jim skupno: darašnja slovesna otvoritev filozofske fakultete ukrajinske katoliške Univerze s slovenskim oddelkom nas je povezala še trdneje v skupno delo: za zmago demokracije in krščanskih načel v svobodni Ukrajini in svobodni Sloveniji.

Univ. prof. dr. Bogdan Halajczuk je nato podal kratko zgodovino pripravljen za ustanovitev Fakultete, in razložil njen kulturni, znanstveni in narodni pomen za Slovence in Ukrajince v izseljenstvu.

INAVGURACIJSKO PREDAVANJE

Nato je univ. prof. dr. Tine Debeljak imel inavguracijsko predavanje o temi: Pesnitev « Ivan Višenski » ukrajinskega pesnika Ivana Franka in naš ekumenski čas.

Govor je vzbudil veliko zanimanja, saj je predavatelj povzel ne samo literarni pogled na pesnitev, temveč je ob tem razvrstil cel niz problemov verskega značaja kakor tudi slovensko - ukrajinskih odnosov. Zato bomo v prihodnji številki lista prinesli obširnejši izveček predavanja.

ZAKLJUČNE BESEDE

Ukrajinski škof in protektor fakultete msgr. Andrej Sapelak je zaključil slavnost z izvajanjem o velikem verskem in narodnem pomenu katoliške univerze za slovenski in ukrajinski narod v izseljenstvu, predvsem

za mladino, kateri je treba dati najvišjo versko in narodno izobrazbo. « Včasih smo se učili o kraljevih dinastijah, toda ne smemo pozabiti, da ima vsakdo izmed nas svojo lastno dinastijo, ki jo tudi mora poznati. Vsak slovenski in ukrajinski mladenič in mladenka morata poznati svoje prednike, in morata vedeti, od kod prihajata, iz kakšnega naroda sta zrasla in kakšna je njuna dolžnost do prednikov, projicirana v bodočnost in v okolje, v katerem živita », je poudarjal msgr. Sapelak.

Tisočletna krščanska zgodovina ukrajinskega naroda je v Sovjetski zvezi potvarjana. Članom svobodnih narodov, kakor so n.pr. Francozi ali Italijani ali Španci, ni težko spoznati v izseljenstvu pravo podobo svoje zgodovine in svojih prednikov. Nasprotno pa ostaja zaradi potvarjanja zgodovine v Sovjetski zvezi svoboden svet nepoučen o resnični zgodovini ukrajinskega ali slovenskega naroda, o njunem resničnem značaju, o njuni tisočletni krščanski dobi, o njunih resničnih kulturnih in političnih aspiracijah.

Zato bo imela ta univerza nalogo omogočati slovenski in ukrajinski mladini in kateremu koli, ki bi se hotel poučiti, poznanje nepotvorjene zgodovine in značaja obeh narodov, širiti sloves obeh narodov v svetovni javnosti ter bo tako obenem koristila tukaj tudi Argentini sami, saj bo vzgajala izšolane poznavalce slovanskih narodov, preko katerih bo ta država mogla dobivati pravo orientacijo v svojih stikih s slovanskim Vzhodom.

Povedal je tudi, da se je z idejo Ukrajinske katoliške univerze začel kardinal Slipij baviti takoj po svoji osvoboditvi iz Sovjetske zveze ter je njegova ideja naletela na blagohotno najvišje odobravanje sv. očeta samega. Kakor je takrat sv. oče dal kardinalu Slipiju svoj blagoslov za podjetje, ki si ga je zastavil in čigar sadove že vidimo, tako prihaja ta blagoslov tudi na ustanovitev fakultetne podružnice v Buenos Airesu in na vse, ki pri tem velikem delu kakor koli sodelujejo. Z božjim blagoslovom in s posredovanjem Matere Božje, katere sliko nosi tudi grb kardinala Slipija z geslom: Per aspera ad astra, bo buenosaireška podružnica filozofsko-humanistične fakultete Ukrajinske katoliške univerze papeža sv. Klementa v Rimu delovala za vzvišene namene, za katere je bila zamišljena in ustanovljena, v dobrobit Slovincem in Ukrajincem.

S tem je bila otvoritvena slovesnost Fakultete zaključena. Visoki argentinski, ukrajinski in slovenski gostje so si nato ogledali razstavljena znanstvena dela Ukrajinske katoliške univerze v Rimu ter prevode slovenske in ukrajinske literature, ki so bili razstavljeni v dvorani, med njimi razstavljeni izvirnik Ševčenkove pesnitve « Kobzar » ter njega slovenski prevod Josipa Abrama. Med razstavljenimi deli je bilo z napisom povedano, da je to, simbol ukrajinsko-slovenskega kulturnega sodelovanja ». (Svobodna Slovenja, Buenos Aires, 13 aprila 1967).

UNIwersytet UKRAiNSKI W BUENOS AIRES

W niedzielę, dnia 9 kwietnia br. odbyło się uroczyste otwarcie ukraińskiego uniwersytetu w Buenos Aires.

Staraniem organizacji ukraińskich, a szczególnie dra. Bohdana Hałajczuka, profesora uniwersytetu katolickiego, przystąpiono do realizacji śmiałego i ambitnego planu.

Uczelnia nosi nazwę: « Ukraiński Uniwersytet Katolicki im. Papieża św. Klemensa Filia w Buenos Aires ». Formalną podstawą prawną jest akt erekcyjny, wydany w Rzymie przez kardynała Józefa Slipyja, metropolitę lwowskiego Kościoła grecko-katolickiego.

Tak niezwykle i doniosłe, w warunkach emigracyjnych — wydarzenie zainteresuje zapewne społeczeństwo polskie w Argentynie.

W pięknej sali Związku Słoweńskiego przy ul. Ramón Falcon 4158 w Buenos Aires (dzielnica Flores) zebrała się o godz. 11.30 liczna i doborowa publiczność. Byli to zasadniczo Ukraińcy i Słoweńcy. Uniwersytet bowiem — obok studiów ukraińskich — będzie miał także sekcję słoweńską. W założeniu swym ma on być wyrazem współpracy Słowian południowych i wschodnich, a także między Kościołem rzymskim i grecko-katolickim. W uzasadnieniu historycznym nawraca i powołuje się na postacie apostołów Słowian: św. Cyryla i Metodego.

Słoweńcy — jako gospodarze — otwarli zebranie, informując o jego celu. Po odegraniu argentyńskiego hymnu narodowego. Ukraińcy dośpiewali: « Szcze ne wmerła Ukraina », a potem Słoweńcy zaintonowali swój hymn narodowy.

Akt erekcyjny, podpisany przez kardynała J. Slipyja, odczytano po ukraińsku, po słoweńsku i po hiszpańsku. Jednocześnie odczytano list, mianujący ks. biskupa Andrzeja Sepelaka opiekunem uniwersytetu, a prof. dr. Bogdana Hałajczuka, dyrektorem uczelni.

Uniwersytet będzie miał (na razie) wydział filozofii i humanistyki. Wykładowcami będą Słoweńcy i Ukraińcy.

Prałat słoweński złożył życzenia nowej placówce, witając jej powstanie właśnie w siedzibie słoweńskiej.

Sekretarz gen. centranej reprezentacji ukraińskich w Argentynie, dr. Wasyl Iwanicki, wygłosił przemówienie uzasadniające konieczność ratowania kultury ukraińskiej, zagrożonej w swych podstawach przez Rosję sow.

Sekretarz gen. Związku Słoweńskiego nawiązał w swym przemówieniu do współpracy Słoweńców i Ukraińców, wyrażając radość, że na terenie Buenos Aires powstaje tak ważna placówka kulturalna, jedyna tego rodzaju w Ameryce Łacińskiej, która pogłębi współpracę między Słowianami południowymi i wschodnimi.

Informacji rzeczowych na temat charakteru a form pracy nowo pow-

stającej uczelni udzielił prof. B. Halajczuk. Najpierw wyjaśnił zebranym, że uroczystość ta ma charakter ściśle wewnętrzny obu grup narodowych i dlatego nie ma przedstawicieli innych narodów. Organizatorom zależy bowiem nie na szerokiej propagandzie, a raczej na konkretnej i poważnej pracy naukowej dla dobra obu społeczności. Przedmiotem studiów będą: Historia Słowian, Historia Kocioła, Ukrainistyka i Słowenistyka, a więc literatura obu narodów, sztuka, folklor, a także zagadnienia socjologiczne i dydaktyczne.

Wykłady odbywać się będą wieczorami w piątki, soboty i niedziele w Domu Słoweńskim i w budynkach przy bazylice grecko-katolickiej — siedzibie ks. biskupa A. Sepelaka — znajdującej się przy tej samej ulicy w odległości dwu kwadrantów.

Nazwa uczelnia ma się stać centrum dla kontaktów kulturalnych z przedstawicielami innych narodów Europy środkowej i wschod. i ze światem kulturalnym i naukowym argentyńskim.

Konkretnym przykładem zadaniem ma być przygotowanie wydawnictwa, poświęconego 75-leciu przybycia do Argentyny pierwszych emigrantów ukraińskich, co będzie obchodzone za 5 lat.

Po tych wyjaśnieniach prof. Halajczuka, prof. Debeliak (Słoweniec) zainteresował zebranych doskonale opracowanym odczytem o pracy pisarskiej i politycznej Iwana Franka. Między innymi o walce Kościoła katolickiego z prawosławiem i o Kościele unickim.

Na zakończenie tak uroczystego aktu zabrał głos ksiądz biskup Andrzej Sepelak, życząc nowej placówce owocnej pracy naukowej. W przemówieniu swym, skierowanym głównie do młodzieży, powołał się na postawę kardynała Słipyja, który po 18 latach, spędzonych w obozach kaźni w Sowietach, dotarł do Stolicy Apostolskiej i wyniesiony do godności kardynalskiej, pracuje dla dobra Kościoła i swego narodu. Na jego górnym kardynalskim widnieje napis: « Per aspera ad astra » (Przez trudy do gwiazd). Hasło to powinno przyświecać profesorom, a szczególnie młodzieży, studiującej na tym uniwersytecie.

Muszę powiedzieć, że uroczystość niedzielna wywarła na mnie bardzo głębokie wrażenie. Sądzę, że organizatorzy zdają, sobie sprawę z trudności zadania, jakiego się podjęli. Mam dla nich podziw i uznanie.

Wreszcie pozwolę sobie na wyrażenie moich osobistych uwag, jakie mi się nasunęły, gdy brałem udział w niedzielnej akcji.

Na ogół mało wiemy o życiu organizacyjnym i społecznym narodów okupowanych dziś przez bolszewizm, chociaż żyjemy obok siebie od lat. Łączyć nas powinna nie tylko wspólna dola emigracyjna i często wspólne pochodzenie, ale i wspólna walka z panującym w naszych ojczyznach komunizmem.

Taka choćby grupa słoweńska. W ubiegłym roku miałem okazję usłyszeć chór słoweński w Mendocino na akademii ukraińskiej ku czci

kardynała Slipyja. Wiem, że organizacje polskie w Merlo i w San Justo współpracują ze Słoweńcami. Niedzielna zaś wizyta w centralnej siedzibie słoweńskiej nasunęła mi porównanie z naszym Domem Polskim. Od frontu stary parterowy dom z przybudówkami, ale w głębi duża i pięknie wykonana sala teatralna (na parterze) a nad nią trzypiętrowy gmach, będący na wykończeniu. Radzę pójść zobaczyć i samemu wyciągnąć z tego odpowiednie wnioski (Gtos Polski, Buenos Aires, 21 kwietnia 1967).

ДЕКІЛЬКА СЛІВ ПРО КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА

У зв'язку з святковим відкриттям Курсу Українознавства з рамени Українського Католицького Університету св. Климентія, Папи в Римі, в неділю, 3 квітня ц.р. хай нам буде вільно висловити кілька думок.

Треба, передусім, ствердити, що педагогічний персонал матиме діло з українською молоддю, яка виросла й духово зформувалася на чужині. Щоправда і старше покоління нашої еміграції жило в тяжких умовах окупантських режимів, але воно мало рідний ґрунт під ногами. Таких умов не має наша молодь в Аргентині. Вона присвоює собі чужу ментальність і ставиться іноді критично до всього, що українське.

Очевидно, щоб прищепити молодому поколінню великі українські ідеали, треба його, як слід зрозуміти і в дечому йому поступитись. Поступитись, щоб створити відповідний клімат для молоді у перетворенні чужих впливів на власне національне добро. Християнський світогляд облегшує нам орієнтацію в усіх заплутаних питаннях. Кожному українцеві повинно бути ясным, що нація — Божий твір; що українська нація, хоча тепер переживає велике лихоліття, має своє історичне призначення.

В Аргентині наша патріотична молодь, згуртована здебільша в таких організаціях, як Український Пласт і СУМ. Ця молодь знає, що можна бути добрим аргентинським громадянином і водночас добрим українським патріотом. А втім, на відкриття Курсу Українознавства запрошено всю нашу молодь. Тут вона має пізнати Україну й полюбити її. Чи це дасться зробити протягом, скажімо, п'ятдесятьох лекцій? Здається, що не так легко, але можна навчитися по-українському читати й писати, можна теж набути основні знання про нашу батьківщину, потрібні в першій мірі для тих, хто має намір вступити на Український Католицький Університет.

Українознавчі курси не новина в столиці Аргентини. В р. 1952 тутешня Спілка Українських Науковців, Літераторів і Мистців zorganizувала була курси українознавства, в яких взяли участь 30-40 молодих людей. Викладались такі предмети: релігія, історія української

культури, історія України, українська мова, українська література, географія України, психологія, економічні проблеми. Викладачами були о. протоігумен д-р В. Ковалик, Юрій Тис, Анатоль Галан, Олексій Сацюк, Григор Голіян, Михайло Гаврилюк, Роман Голод, Юрій Богацький. (Керівником курсів назначено редактора «Українського Слова», Гр. Голіяна).

В теперішньому Курсі Українознавства беруть участь (в характері викладачів): о. мгр. А. Породоко, мгр. М. Василик, мгр. Я. Улицький, д-р Б. Галайчук, мгр. Л. Тауридзька. Керівник Курсу — проф. д-р Богдан Галайчук.

Хай отже, з відкриттям другого чи навіть третього курсу українознавства, що стоїть під патронатом Й. Е., Кир Андрія Сапеляка, Апостольського Візитатора Українців в Аргентині, росте наша духовна сила. Хай до змагання за цю силу стане не лише наша молодь, але й усе українське громадянство! (Українське Слово, 17 квітня 1966 р.).

УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СВ. КЛИМЕНТІЯ ПАПИ

Філософічно-Гуманістичний Факультет — Філія в Бс. Айресі

I.

З Ватикану наспіли дві грамоти, якими Його Емініенція кардинал Йосиф Сліпий, як Верховний Архiepіскоп, творить в Буенос Айресі Філію ФІЛОСОФІЧНО-ГУМАНІСТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ СВ. КЛИМЕНТІЯ ПАПИ В РИМІ та іменує Протектором Філії Преосвященного Владику Кир Андрія Сапеляка, як Апостольського Візитатора Українців в Аргентині, а її Організатором проф. д-ра Богдана Галайчука.

II.

Програма новооснованої Філії обіймає:

1-ий рік: 1. Вступ до філософії (о. ліц. Августин Породько), 2. Доктрина Другого Ватиканського Собору (Преосв. Кир. Андрій Сапеляк), 3. Порівняльна історія слов'янських літератур (д-р Тіне Дебельяк), 4. Історія Східної Європи, з окремим узглядненням політичного устрою (д-р Богдан Галайчук), 5. Історія Християнства у слов'янському світі (о. д-р Франціско Гнідовец).

2-ий рік: 1. Богословія, з окремим узглядненням східного Християнства (о. д-р Франціско Гнідовец), 2. Економічна географія України (ліц. Михайло Василик), 3. Історія західніх слов'ян з окремим узглядненням політичного устрою (мгр. Володимир Точилівський), 4. Педагогія (д-р Вінкентій Брумен), 5. Церковно-слов'янська грамати́ка (передбачений викладач).

3-ий рік: 1. Українська література (абсольвент славістики Ліда Тауридізська), 2. Українське мистецтво (проф. Євген Онацький та д-р. Юрій Шульмінський), 3. Українська мова (мгр. Ярослав Улицький), 4. Історія України (д-р. Богдан Галайчук). Паралельна програма 3-го року для словінців обіймає аналогічні словенознавчі предмети.

III.

Вписи звичайних та вільних слухачів на перший рік приймається при вул. Рамон Фалькон 3950 у неділі, від години 12,45 до 13,15. Від звичайних слухачів вимагається покінченої середньої освіти, аргентинської або європейської. Вільні слухачі можуть вписуватися на повний курс або на поодинокі предмети.

Святочна інавгурація Філії на початку квітня 1967.

IV.

Вписи на 1-ший та 2-гий рік середньошкільного Курсу Українознавства приймається рівночасно з вписами до Філії Факультету.

Щоб вписатися на 2-ий рік, необхідно: 1) Здати всі предмети 1-го року, або 2) Здати спеціальний іспит, як «вільний», письмений та усний, з української мови й літератури та історії й географії України; оголошення до іспиту рівночасно з вписами. Весняна сесія іспитів кінчиться 18 грудня (Наш Клиш, 8 грудня 1966).

UKRAJINSKA KAT. UNIVERZA PAPEŽA SV. KLEMENTA

Fakulteta za filozofijo in humanistične vede v Buenos Airesu

Na zadnji seji fakultetnega sveta je bilo določeno, da se bo vršila otvoritvena slovesnost dne 9 aprila t.l. ob 10.30 uri v dvorani Slovenske hiše na Ramón L. Falcónu.

Začenja se tudi vpisovanje v prvi letnik predavanj. Kakor smo že poročali, se morejo vpisati za redne slušatelje vsi, ki so izvršili tu ali kjer koli v Evropi študije, ustrezajoče tukajšnjim zahtevam srednjih šol. Dokumentov, izdanih v drugih jezikih, ni treba prevajati. Lahko pa se vpisujejo slušatelji tudi kot izredni ali pa samo za gotove predmete. Za sedaj je predviden triletni študij, ki bo po dogovoru s slušatelji v večernih urah, oz. deloma ob nedeljah dopoldan. Podrobnosti so predmet razgovora.

Spremenil se je tudi prvotni že objavljeni študijski program v tem smislu, da se bodo v prvem letniku predavali naslednji predmeti (v kasteljanščini, v kolikor posebej ne omenjamo drugače):

1) Uvod v filozofijo — p. Avguštin Porodko, prof. bogoslovja v Čilu; 2) Doktrina II. vatikanskega cerkvenega zbora — prevzv. škof dr. Andrej Sapeljak; 3) Primerjalna zgodovina slovanskih književnosti I. — dr. Tine Debeljak; 4) Zgodovina vzhodne Evrope — prof. dr. Bogdan Halajczuk; 5) Slovenska književnost — dr. Tine Debeljak (v slovenščini

za slovenske slušatelje), vzporedno s tem Ukrajinska literatura — Lic. Lida Tauridzka (za ukrajinske slušatelje v ukrajinščini); Zgodovina slovenske umetnosti — Marijan Marolt (v slovenščini za slovenske slušatelje), vzporedno: Zgodovina ukrajinske umetnosti in folklore — prof. dr. Evgen Onackij, član Ukrajinske akademije znanosti in umetnosti in prof. dr. Jurij Sulminjskij prof. univerze v San Juanu (v ukrajinščini za ukrajinske slušatelje).

Predavanja prof. dr. Franca Gnidovca in dr. Vinka Brumna iz zgodovine krščanstva v slovanskem svetu oz. pedagogike, bodo drugo leto, ko bodo poleg imenovanih predavali še prof. Mihajlo Wasylyk in prof. W. Toczyłowski.

Program tretjega letnika bo podrobno objavljen prihodnje leto.

Želimo in pričakujemo, da se bodo javili slovenski slušatelji v zadostnem številu.

Pojasnila daje tajnik fakultete Pavel Fajdiga. (Svobodna Slovenja, 16.2.1967).

ZOPET ŠOLA

Konec je počitnic, vrata šol se bodo odprla, začelo se bo novo šolsko leto. Slovensko šolstvo se bo začelo s sv. mašo 5. marca v Slovenski hiši. To je tisto naše, slovensko šolstvo, ki gre vzporedno ob splošnem pouku v argentinskih šolah. Naša mladina ima tako dvojce «šol» in o obeh bi radi spregovorili nekaj besed.

Prva je obvezna državna argentinska šola, katero morajo naši otroci in mladina obiskovati do leta, ki je predviden za šolanje. In to šolanje gre od osnovnih šol preko srednjih do univerzitetnih. In tu ponavljamo: dajte otroka v višje šole, ne samo osnovne in potem takoj v pridobitno službo, da kot zidarski peon, pisarniški kadet ali obrtniški vajenec takoj prinese nekaj k hiši. To je bila nujnost prve naše generacije v emigraciji, ko smo stali praznih rok na cesti in smo morali poslati otroke, ki niso znali tukajšnjega jezika v prvo službo, da smo mogli živeti in si s skupnimi žrtvami zgraditi streho. Danes šele vidimo, kako velika je bila žrtev te mladine brez prave izobrazbe in brez strokovne izvežbanosti. Ostali so v poklicu tam, kjer so bili, le lastna vestnost, samoizobrazba v stroki, ki jo nudi čas in skušenost je večini pomagala do težkega napredka. Ne žrtvujte več bodočnosti otrok, žrtvujte raje sebe, da jih boste šolali in jim tako preskrbeli lažje in tudi donosnejše delo v višjih poklicih. Odprte so strokovne šole, industrijske, trgovske, vse vrste srednjih šol, pa tudi univerze in z njimi pot do majvišjih vzponov. Tu ni na mestu skromnost: mladina mora imeti ambicije, doseči najvišje, kar se da, iti vedno navzgor in si večati vpliv v najširših in najvišjih krogih. To bo proslavilo slovensko ime in mu dalo težo. Danes imamo že lepo vrsto intelektualnih

poklicev, univerzitetnih, pa strokovnih in število naših akademikov je za našo majhno imigracijo po drugi vojni častno. V argentinskih šolah se izoblikuje naš otrok kot argentinski državljani in že kot človek te zemlje, kjer se je ta rodil in kjer bo živel in si ustvarjal svojo argentinsko bodočnost.

Toda nikdar in nikoli ne pozabimo, da imamo mi in naša mladina še eno nalogo več kakor argentinska mladina, kajti mi smo del — slovenskega naroda, in imamo za to svoje posebne dolžnosti. Dolžnosti do njega so nam dane od Boga, ki nam je določil, da smo se rodili kot Slovenci. In vztrajati v slovenskem etničnem območju kot del zamejskega slovenstva, je dolžnost tako staršev, kakor tudi mladine same, da v deželo, ki jim je domovina, vnašajo slovenskega duha ter jo tako bogate z novimi duhovnimi prvinami, kar more biti v prid enemu in drugemu. Mi, starši, smo dolžni, da vzgojimo svoje otroke slovensko in tako pripravimo temelj na katerem bo argentinska šola vzgajala potem organsko — skladno s psihologijo — Argentine, zavestno slovenskega porekla. Slednji naš otrok mora biti človek dveh kultur ter bo že samo zaradi tega bogatejši, kakor tukajšnji otroci. Naši otroci morajo biti že od prve vzgoje dvojezični in — saj vemo: Kolikor jezikov znaš, toliko ljudi veljaš! In prva beseda mora biti — materina, in prva vzgoja — slovenska! Zato — slovensko šolstvo, za katerega žrtve niso nič manj vredne kot žrtve za državno šolanje. Otroški vrtec razvija to, kar dobi otrok od matere in v svoji družini, ki ostane slej ko prej jedro slovenske vzgoje. Po otrocih sodimo na slovensko zavest staršev! Slovenska ljudska šola uvaja učenca v prvo spoznavanje usode naroda in krajev, odkoder smo prišli starši, in ga uči ljubezni do tistega, ki je bilo nam najbolj sveto: domovina in narod. Slovenska emigracija se lahko pred drugimi postavlja z organizacijo ljudskega šolstva, ki je edinstveno po zaslugi našega učiteljstva. In posebnost med slovansko emigracijo je tudi naša dopolnilna slovenska srednja šola. Prav ta je gotovo najbolj potrebna in more biti najbolj uspešna. Srednješolec-Slovenec mora dobiti pouk o vseh teh vednostih, ki se ne uče na državnih argentinskih šolah, ki pa jih slovenski izobraženec tudi mora imeti, da ne izgubi notranje kulturne povezanosti z rojstno domovino svojih staršev in z usodo naroda, ki mu etnično, notranje, še vedno pripada. V to našo srednjo šolo naj zahaja čim več moške mladine, kajti iz teh kadrov bodo zrastle naši bodoči delavci za narodno socialno delo v naših slovenskih organizacijah. Morda se bo nekoč iz nje razvila državna srednja šola, ki bi jo vodili Slovenci ter k državnim predmetom pridružili tudi obvezno slovensko, kakor prakticirajo to drugi veliki narodi. Ena pa je potrebna predvsem v vseh teh šolah: dijaku privzgojiti ljubezen do slovenskega jezika in vsega, kar je bilo in je slovensko. To pa more storiti le skupno delo staršev in profesorjev ali učiteljev in seveda dušnih pastirjev. Vsi ti morajo vzbuditi idealizem v

mladini, da ne bo samo «rajtala na gotov denar», kakor bi rekel Prešeren, ampak dobila zavest potrebe in želje po vednosti vsega, kar je v zvezi s slovenstvom. In tudi želja po čim večjem izpopolnjevanju tega znanja.

In v tem pogledu imamo Slovenci še izredno srečo, da smo uspeli dobiti na tukajšnji katoliški ukrajinski univerzi tudi svoj — posebni slovenski oddelek. Ta naj nam ne bo samo v ponos, ampak tudi v — praktično potrebo in v izkoriščanje! Vsi, ki imajo srednješolsko izobrazbo (po tukajšnjih določbah tudi učiteljiščnice)! se morejo vpisati kot redni ali izredni slušatelji, kot udeleženci samo slovenskih predavanj, ali pa skupnih ukrajinsko-slovenskih naporov za spoznavanje problemov Vzh. Evrope, posebej pa slovanskega sveta sploh v njega zgodovinskih, filozofskih, religioznih in sodobnih problemih. Široko polje razširjenja slovenskih in slovanskih kulturnih področij na univerzitetnem nivoju, kjer slušateljem ne štejejo let.

Vse to je — slovensko šolstvo: od otroškega vrtca preko srednje šole do univerze, ki je opravičena dajati svojim diplomantom tudi doktorske naslove. Koliko dela, koliko truda in koliko ljubezni je treba, da se vzdrži to šolstvo v naših razmerah. Koliko idealizma od tistih, ki poučujejo, pa tudi od tistih, ki te šole obiskujejo. Gotovo je to polje eno najbolj potrebnih področij našega delovanja, in tudi najbolj uspešnih za našo kulturno bodočnost, in za naš — etnični obstanek. Iz tega rodu nam raste naša slovenska skupnost bodočih let, ljudstvo in vodniki naših domov in naših organizacij, naša slovenska prihodnost tukaj, za oceanom, daleč daleč od domovine.

Ali pa morda že blizu, kajti: kaj so danes razdalje? Že geografsko so majhne, za duha pa sploh ne bivajo. In slovenstvo danes ni samo ozek geografski pojem jugoslovanske Slovenije, ampak sega čez njene robove in se razliva čez vse kontinente. Slovenstvo je danes globalen pojem, in mi smo dolžni tu v Argentini, da mu ustvarimo obličje argentinske Slovenije v svetu. In to je predvsem naloga slovenskega šolstva. Zato: vso podporo njemu, predvsem posvečanju udeležbe: učencev, dijakov in slušateliev, sodelovanja staršev, učiteljev in duhovnikov, zlasti pa — mnogo, mnogo — božjega blagoslova! (Svobodna Slovenja, 29.2.1968).

USTANOVLJENA JE V BS. AIRESU UKRAJINSKA UNIVERZA

V zadnji številki Svobodne Slovenije z dne 2. februarja smo objavili dekret ukrajinskega kardinala Josia Slipija o ustanovitvi Ukrajinske katoliške univerze sv. Klementa v Rimu ter dekret o ustanovitvi podružnice filozofsko-humanistične fakultete omenjene univerze v Buenos Airesu ter ustanovitev slovenističnega oddelka na tej univerzi.

Danes objavljamo seznam predavanj ter profesorjev na podružnici filozofsko-humanistične fakultete Ukrajinske kat. univerze sv. Klementa v Buenos Airesu.

I. leto 1967

1. Uvod v filozofijo: Predavatelj: o. Avguštin Porodko, licenciat filozofije, profesor bogoslovja v Čilu.

2. Doktrina II. vatikanskega cerkvenega koncila. Prezvizišeni apostolski vizitator Ukrajincev, škof Andrij Sapeljak (izjemoma v ukrajiniščini).

3. Primerjalna zgodovina slovanskih književnosti I. Dr. Tine Debeljak, prof. slavistike na Kat. univerzi v Bs. Airesu, član Svobodne Akademije znanosti in umetnosti v Parizu.

4. Zgodovina vzhodne Evrope. Dr. Bohdan Halajčuk, prof. kat. univerze v Bs. Airesu, direktor centra za sovjetologijo itd.

5. Zgodovina krščanstva v slovanskem svetu. Dr. Franc Gnidovec, b. izredni profesor bogoslovne fakultete v Adroguju.

II. leto

1. Bogoslovje s posebnim pogledom na vzhodno krščanstvo. Dr. Franc Gnidovec.

2. Ekonomska zgodovina Ukrajine. Lic. Mihajlo Wasylyk, prof. centra za sovjetologijo.

3. Zgodovina vzhodnih Slovanov s posebnim ozirom na politični ustroj. Mag. Włodimirz Toczyłowski, profesor univerze v La Plati.

4. Uvod v pedagogijo. Dr. Vinko Brumen.

5. Cerkveno-slovanska slovnica (predavatelj ni še določen) oz. Primerjalna zgodovina slovanskih književnosti II. Dr. Tine Debeljak.

III. leto

Za Ukrajince:

1. Ukrajinska književnost. Lida Tauridzka, abs. slavistike v Gradcu.
2. Ukrajinska umetnost. Prof. Evg. Anackij, član Ukrajinske akademije znanosti in umetnosti in prof. dr. Jurij Šuljminskij, redni prof. na univerzi v San Luisu.
3. Ukrajinski jezik. Mag. Jaroslav Uljickij.
4. Zgodovina Ukrajine. Prof. dr. Bohdan Halajčuk.

Paralelno z glavnimi predavanji, obveznimi tudi za slovenske slušatelje, se vrše enkrat na teden tudi slovenska predavanja iz naslednjih predmetov:

1. Zgodovinska slovnica slovenskega jezika. Prof. A. Geržinič.
2. Zgodovina slovenske književnosti. Dr. Tine Debeljak.
3. Zgodovina slovenske likovne umetnosti. Marijan Marolt, član Svobodne Akademije znanosti in umetnosti v Parizu.

Ta predavanja bi se nadaljevala tudi v drugem letniku, v tretjem, pa bi se pomnožila z zgodovino Slovencev, s pregledom ukrajinske kulturne zgodovine s posebnim ozirom na slovensko-ukrajinske stike ter s seminarjem praktičnimi vajami slušateljev.

Za vpis na univerzo, ki bo začela s predavanji predvidoma po veliki noči, se zahteva srednješolska izobrazba, bodisi dobljena še v domovini, ali v Argentini. V srednješolske izobrazbe štejemo tudi trgovske akademije, učiteljišča in podobne ustanove, ki uživajo v Argentini ta položaj. Vpisovanje se vrši na podlagi dokumentov v originalnem jeziku, brez predhodnih dopolnilnih izpitov. Lahko se vpišejo tudi izredni slušatelji.

Univerza je urejena po zgledu evropskih univerz ter bo vsak študent dobil indeks. Diplome in doktorate bo izdajala centrala v Rimu. Čas predavanj po dogovoru.

Vse nadaljne informacije bodo pravočasno objavljene v Svobodni Sloveniji.

Ko javljamo to pomembno vest o ustanovitvi ukrajinske univerze oz. fakultete s slovenskim oddelkom, se moramo zahvaliti protektorju univerze prevz. Apostolskemu vizitatorju škofu Andriju Sapeljaku ter organizatorju fakultete prof. dr. B. Halajčuku. Prva zahvala gre kardinalu Josifu Slipiju, ki je univerzo v Rimu ustanovil, podpisal ustanovni dekret fakultete ter potrdil delovni program fakultete s slovensko udeležbo na njej. Papež Pavel VI pa je ob ustanovitvi centra napisal kardinalu Slipiju, « da mu pošilja vroče želje, da bi univerza srečno dosegla svoj blagorodni cilj ».

To želimo tudi mi in še posebej, da se Slovenci vpišejo na to fakulteto v taki višini, da se ne bo reklo, da smo sami zakrivili, če bomo izgubili tako priliko za univerzitetno izpopolnjevanje naše mladine v slovenskih narodnih vedah. Po ljudski slovenski šoli, naši slovenski srednji šoli sedaj še — slovenska univerza, čeprav samo del ukrajinske. Kaj naj bi slovenski emigranti dosegli še več v razvoju našega slovenskega šolstva v tujini, daleč od domovine?! (Svobodna Slovenja, 9.2.1967).

USTANOVLJENA JE V BUENOS AIRESU UKRAJINSKA UNIVERZA S SLOVENSKIM ODDELKOM

1. Ukrajinska kat. univerza v Rimu in podružnica v Buenos Airesu

Za novo leto je pisarna Apostolskega vizitatorja vseh Ukrajincev v Argentini, prevzvišenega gospoda škofa Andrija Sapeljaka, izdala proglas, s katerim javlja uradno, da se je ustanovila v Buenos Airesu Filozofsko-humanistična fakulteta kot filialka Ukrajinske katoliške univerze sv. papeža Klementa v Rimu; katero je prejšnje leto ustanovil kardinal Josip Slipij. Vsi vemo, da je vrhovni metropolit vseh katoliških Ukrajincev J. Slipij preživel osemnaist let v sovjetskem ujetništvu, ko so ga-sovjetski oblastniki izpustili na prošnjo Janeza XXIII pod pogojem, da se ne vrne v Sovjetijo. Poslušen papežu se je metropolit podal v Rim, kjer ga je papež imenoval za kardinala in ga obdržal v vatikanski kuriji. Kardinal, ki je bil svoj čas profesor bogoslovja in odličen znanstvenik, pisec mnogih knjig, je čutil kot največjo potrebo ukrajinske bodočnosti, izobrazbo katoliških inteligentov in bogoslovcev; zato je takoj začel z ustanovitvijo ukrajinske katoliške univerze v Rimu, ki je bila kot zgradba lani končana in jeseni otvorjena. Istočasno pa je začela univerza širiti tudi svoj vpliv na druge kontinente, kjer živijo Ukrajinci. Apostolski vizitator Ukrajincev v Buenos Airesu, ki prav sedaj dokončuje svojo katedralo v ulici Ramón Falcó n. 3950 (dve kvadri od Slovenske hiše), je na zadnjem zasedanju ekumenskega cerkvenega zbora dosegel, da se bo odprla podružnica te rimske univerze tudi v Buenos Airesu. Priprave so se vršile lansko leto in dne 1. oktobra je kardinal Slipij podpisal dekret, s katerim ustanavlja podružnico v Argentini. Dekret, ki je bil objavljen v novoletnih številkah ukrajinskih tednikov v Buenos Airesu Naš Klič in Ukrajinske slovo v slovesni obliki, se glasi v slovenščini:

« Josif, kardinal svete rimske Cerkve, po božji milosti in z blagoslovom apostolskega prestola vrhovni nadšhof, galicijski metropolit itd, mir v Gospodu in nadpastirski blagoslov.

S tem ustanavljamo z našo oblastjo Vrhovnega nadškofa, podružnico filozofsko-humanistične fakultete Ukrajinske katoliške univerze imena sv. papeža Klementa.

Protektorja te podružnice imenujemo prevzvišenega gospoda Andrija Sapeljaka, apostolskega vizitatorja Ukrajincev v Argentini.

V Rimu, dne 1. oktobra 1966.

† JOSIF
vrhovni nadškof

Други декрет, написан istega dne, pa je bil poslan prof. kat. univerze v Buenos Airesu, dr. Bohdanu Halajčuku, katerega kardinal imenuje za «organizatorja te fakultete v Buenos Airesu».

S tema dvema dekretoma je bila ustanovljena podružnica rimske ukrajinske univerze v Argentini.

2. Sodelovanje Slovencev

Od vsega početka so organizatorji fakultete bili v stikih s Slovenci, zlasti še, ker smo sodelovali že skupno pri slavističnih in sovjetoloških predavanjih na arg. katoliški univerzi. Sodelovanje Slovencev naj bi obstajalo v tem, da bi sodelovali kot profesorji predmetov, ki bi bili obvezni za slušatelje vseh narodnosti in bi se predavanja vršila v kasteljanščini, ter še posebej z ustanovitvijo slovenističnega oddelka, kjer bi predavali slovenske predmete v slovenščini. V obeh točkah so Slovenci obljubili svoje sodelovanje in zlasti z zadovoljstvom sprejeli ustanovitev slovenskih predavanj na višini in s pomenom univerzitetnih študij. Tako bo ta filozofsko-humanistična podružnica ukrajinske katoliške univerze — po ukinitvi bogoslovne fakultete v Adroqueju — nova univerzitetna ustanova v tujini, kjer bodo mogli slovenski slušatelji diplomirati v slovenskem jeziku, in tudi doktorirati s slovenskimi disertacijami iz slovenske kulturne zgodovine.

V tem je velik pomen te univerze za Slovence, ki zasluži ves naš poudarek in našo podporo, predvsem pa vpis slušateljev. Profesorske moči so postavljene.

Študij bo trajal tri oz. štiri leta. Za prva tri leta je sestavljen seznam profesorjev in predavanj, ki jih bomo objavili v prihodnji številki. (Svobodna Slovenja, 2.2.1967).

ФІЛІЯ УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ В БУЕНОС-АЙРЕСІ КІНЦЕВІ ІСПИТИ ПЕРШОГО РОКУ

1) Неділя, 10-го грудня, в 10-ій годині у Словінському Домі, вул. Рамон Фалькон 4158: а) Порівняльна історія слов'янських літератур, б) Українська література, в) Словінська література, г) Українське мистецтво, ґ) Словінське мистецтво. Іспитова комісія: проф. Дебельяк, проф. Тауридазка, проф. адв. Марольт.

2) Субота, 16-го грудня, в 17-ій годині, в Університеті, вул. Фалькон 3950: Вступ до філософії (писемний іспит).

Екзамінатор: о. проф. мґр. Породько.

3) Субота, 23 грудня, в 17-ій годині, в Університеті, Фалькон 3950; а) Доктрина другого Ватиканського Собору, б) Історія політичної організації Східної Європи.

Іспитова комісія: Його Ексцеленція Кир Андрій Сапеляк, проф. д-р Галайчук, о. проф. д-р Інідовец. (Наш Клич, Буенос Айрес, 7 грудня 1967).

ПРОФЕСІОНАЛИ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ЕЛІТА

Під кінець Вечора Ґрадуантів, у вересні минулого року прийшлося мені заімпровізувати коротке слово. Що тут сказати, коли довга черга моїх передбесідників вже вичерпала, здавалось би, всі питання зв'язані з середньою й високою освітою для нашої молоді? Та, заки прийшла на мене черга, я пригадав собі один аспект української дійсності в Аргентині — конкретний, глибоко відчутий, нераз і не двічі пережитий.

Деякі передбесідники — почав я — називали ґрадуантів новими кадрами української еліти, та мені важко погодитися з тим окресленням, бо це лиш освічена верства, інтелігенція. Ми всі раді, що ростуть ряди молодих українців, які завдяки університетським дипломам з місцевих університетів, будуть легше заробляти на хліб насущний, ніж їхні батьки. І, що важніше з українського погляду, які матимуть доступ до керівних кіл, які в Аргентині обмежені, поза синдикалістичною верхівкою, до людей з університетською освітою; ще після першої світової війни був британським прем'єром Льюїс Джордж, звичайний шахтар, з народньою освітою, — що важко уявити собі в Аргентині сьогодні, майже пів сторіччя пізніше. Одним словом: дякувати Богу, ростуть ряди українських « докторес », які могли б говорити з аргентинськими достойниками на площині формальної рівності. Але чи справді можна називати їх українською елітою?

Щоб збудувати залю « Просвіти » в якій відбувалося Свято Ґрадуантів, і ще давніші залі « Просвіти », на Солер, на Гуерго (Док-Суд), на Монтевідео (Беріссо) та інші, треба було велитенського організаційного зусилля для мобілізації рук до праці (зокрема для « заливання » суфітів) та, що головніше, гроша. Раз те гігантське зусилля довершено, так виходить, що наша громада вже має (здавна), повновартну організаційну еліту. Щоб до неї ввійти, зайвий університетський диплом: ви стане залізна воля, гнучка вроджена інтелігенція (« сентідо комун ») та, перш за все, жертвенність, палкий патріотизм.

Але, щоб та, вже існуюча, провідна верства могла дальше вести нашу громаду у що раз то складніших умовах (бо ж у ній ступнево малі відсоток людей уроджених і вихованих на Україні), треба їй відповідних інституцій, поставлених на належному рівні, зокрема шкільництва і преси, що їх годі вести без відповідної кількості громадян поважно, систематично ознайомих з українознавством. Той елемент — інтелігентна еліта — не доповнюється в Аргентині новим наробком.

Підкреслюємо — в Аргентині, бо в інших країнах українського поселення та справа вже задовільно розв'язана. Сотки українських студентів та студенток здобувають українознавчу освіту, на університетському рівні, у славістичних департаментах чи інститутах низки американських і канадійських університетів. В Аргентині ситуація інакша, і то з різних причин. Перш за все, славістичної освіти не було в Латинській Америці. Перший експеримент зроблено в Буенос-Айрес у 1963-тому році (організуючи Центр Славістичних та Совєтознавчих студій при Понтифікальному Католицькому Університеті Аргентини) і той досвід використовуємо тепер, основуючи Філію Філософічно-Гуманістичного Факультету, Українського Католицького Університету. Друге: — гуманістична освіта, так сказати б, має дуже низький курс на тутешній університетській біржі. Гімназійний професор заробляє надто мало, щоб утримати родину, тому не диво, що мужчини студіюють т.зв. практичні ділянки, як економію, право (факультети, на яких майже немає українських студентів), медицину, інженерію, фармацевтику тощо. І, що Філософічно-Літературний Факультет, як теж т.зв. «Професорадо Секундаріо» заповнені здебільша жінками, які вписуються туди, щоб здобути знання, або..., щоб не скутати дома. В таких умовах, звичайно, годі присвятитися студіям українознавства, як в ЗДА чи Канаді.

Але й на північній півкулі лиш частина студентів присвячується українознавству виключно, зате більшість студіює його паралельно з іншими, «практичними», царинами. Подібно є воно і в Українському Вільному Університеті (як відомо, був оснований після Визвольної війни у Відні, зразу перенесений до Праги, а від 1945-го року діє у Мюнхені). Як довідуємося з інформативної статті Володимира Жили, у «Свободі» з 25 січня ц.р., його ціллю є вишколити добрих українців, славістів і совєтознавців. «Студії в Українському Вільному Університеті — продовжує автор — які в основі своїй є доповнюючими до студій в інших, так європейських, як і позаєвропейських університетах, повинні такими залишитися».

Те саме, зрозуміло, можна буде сказати про Філію Українського Католицького Університету в Буенос Айрес. Вона даватиме теж практичну підготову, наприклад, до навчання в українських школах (тому в її програмі передбачена теж катедра педагогії, яку вестиме високо кваліфікований фіхівець), але в основному її студії задумані, як доповнюючі; доповнюючі для молодих українців і українок, що здобувають фахову освіту в аргентинських університетах, але мають теж амбіцію ввійти до української інтелектуальної еліти.

Правда, коли говорити з українською молоддю про необхідність таких доповнюючих українознавчих студій, деколи доводиться стріну-тись з відповіддю: «Я ніколи не цікавився в гімназії, історією ні літературою, а природничими науками, тому саме вписався на медицину,

чи пак на дентистику». Що ж серед аргентинських професіоналів знайдете таких техніків від рвання зубів, чи виписування рецепт, та це меншина. Що наприклад, аргентинські дентисти є щось більше, ніж звичайні професіонали, це виявилось в часі, коли саме Дентистичний Факультет вів найбільш завзяту боротьбу проти інфільтрованого ректора, Різієрі Фрондізі. Пересічний аргентинський дентист, лікар чи інженер не є літературознавцем, але має свій погляд на Вікторю Окампо, чи на Борхеса. Не є істориком, але є прихильником одної з історіографічних шкіл, традиційної, ревізійністичної, націонал-марксістської.

Існують дві категорії аргентинських професіоналів, і до одної з них попаде український студент аргентинського університету. До якої? Це залежить від того, чи він матиме погляд — загальний погляд, необхідний для кожного справжнього інтелектуала — на сучасну українську літературу: чи, скажімо, воліє Богдана Кравцева, чи Остапа Тарнавського, чи Емму Андіївську; і чи матиме власний погляд на українську історіографію: чи є прихильником народницької школи, чи державницької.

До речі, професіонал не мусить залишитися на елементарному рівні культурних зацікавлень. Серед лікарів трапляються великі письменники, коли йдеться про українську літературу, вистане згадати д-ра Ярослава Окуневського, лікаря контрадмірала австро-угорської маринарки, дійсного предтечі модного сьогодні літературного жанру, репортажу («Листи з чужини», видані ще перед першою світовою війною), або зі сучасних письменників, д-р Софія Парфанович. Трапляються теж видатні постаті у суспільно-політичній царині. Серед аргентинських лікарів переважає крайньо-ліва тенденція; виходило б, що вони не обмежують своїх зацікавлень до скальпеля, рентгенівського апарату, рецепт. Д-р Фльоренсіо Ескардо відомий не лиш, як професор Медичного Факультету, але і, як блискучий публіцист. Теж найбільший аргентинський політичний рух, радикальний має лікарів серед своїх найвищих провідників. Д-р. Матера не лиш талановитий неврохірург, але й заслужений перонівський лідер. Коли д-р Аленде вибився на губернатора найбільшої провінції, а д-р Іллія — на голову держави, виходить, що їхні горизонти не були обмежені стінами санаторії в Банфілді, чи пак консульторії у Круз дель Ехе; виходить, що вони мали дуже сконкретизовані погляди на всі аспекти аргентинської дійсності, побудовані на основному ознайомленні в «аргентінознавством».

Коли залишимо на боці такі видатні постаті, та обмежимося до маси професіоналів, вирізнімо серед них, на перший погляд, дві класи. З одного боку справжні інтелектуали, справжні члени освіченої верстви. З другого боку, люди, що вложили капітал у здобуття рентовного університетського диплому, замість вложити його, наприклад, в купно альмасену чи іншої крамниці.

Ми далекі від, притаманної для романтики та модерністики, погорди до філістерства, ми вповні свідомі, що і та остання категорія корисна для аргентинського громадянства. І віримо, що коли якийсь наш земляк попаде до неї, буде корисний для української громади. Що, скажімо, не відмовиться від щедрого датку на будову Народнього Дому у Віллія Неда чи Віллія Десесперасіон. Але думаємо, що кожний український студент вартий чогось кращого: приналежності до української інтелектуальної еліти. Б.Г. (Наш Клич, 6 квітня 1967).

УКРАЇНСЬКА ГІМНАЗІЯ

На сходинах Професорського Збору 16 квітня вирішено ступнево розбудувати на повну Українську Гімназію Середньошкільний Курс Українознавства, який урухомлено перед роком, і який тепер обіймає вже 1-ший і 2-гий рік. Пропозицію вніс Й. Е. Кир Андрій Сапеляк, що під час недавньої поїзди по Канаді познайомився ближче з тамошнім українським шкільництвом (подібно, як минулого року — з українськими школами в ЗСА); був приявний на іспиті зрілості в одній з українських гімназій (при Парохії св. Миколая в Торонто) і переконався про незвичайно високий рівень знання української літератури, історії, географії і т.д. в абсолювентів.

Українське народнє шкільництво вже добре закріплене, гарно виконує своє завдання; мережа українських народніх шкіл, суботніх чи пак недільних, дальше розбудовується у Великому Буенос-Айресі; прийшла пора на середню школу, гімназію. Вживаємо це слово в однині, бо годі дозволити собі на оснування гімназій при різних парохіях, так, як в Канаді; мусимо вдоволитись одною *гімназією*, але на високому рівні, *при Філії Українського Католицького Університету*, для молоді, що покінчила рівні українські народні школи. Щоб учні мали змогу приїхати і з найдальших передмість, навчання буде відбуватись відтепер кожної неділі пополудні, від години 13-тої до 15-тої. Одна година і три четвертини на тиждень це дуже скромне мінімум, коли взяти до уваги, що молодь Північної Америки проводить майже цілу суботу в українських школах, та що словінська гімназія (при вулиці Рамон Фалькон 4158) триває 5 років, по 5 годин кожного тижня.

Для молоді людини українського походження, яка студіює в аргентинській середній школі, не вистачає вміти читати й писати по-українськи, не вистачає теж знання кількох найвидатніших постатей української літератури й історії, поданих на рівні, достосованому до дитячої ментальности.

Мабуть головною причиною винародовлення наших молодих поколінь є почуття національної меншевартости. Під впливом оповідань деяких батьків твориться образ України, як краю недорозвиненого під

оглядом господарським і технічним; небезпечному впливові того негативного образу можна протидіяти в першій мірі, накреслюючи перед нашою молоддю приманливий, блискучий образ нашої культури: з одного боку духове багатство українських народніх мас (а саме у нашому місті живе найвидатніший сучасний український фолклорист, проф. Євген Онацький), з другого боку рівень української літератури, мистецтва, права та інших проявів української культурної творчості.

На жаль, наша молодь не довідається нічого про рідну культуру в аргентинській середній школі, дарма, що дістане там чітку уяву про рівень культури італійської, французької чи англійської. Лише в українській гімназії може молодий українець познайомитися з вартостями української культури, може виплекати національну гордість, яка тривко зв'яже його з українською спільнотою. Національно свідомі батьки подбають — треба сподіватися, — що та нагода буде, як слід використана. Б.Г. (Наш Клич, 4 травня 1967).

н. проф. Богдан Галайчук

ЗАВДАННЯ ТУТЕШНЬОЇ ФІЛІЇ УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

9-о вересня 1968 р., Регіональний З'їзд Українського Католицького Руху, що зібрався в цьому місті, ствердив у своїх резолюціях між іншим таке:

« Без чіткої національної свідомости, українці не мають ніяких виглядів зберегтися на довший час у розсіянні, зокрема у великоміському довкіллі. Тому не вистарчає само збереження побуту, фолкльору, на віть мови; є необхідне пізнання, на рівені школи народньої, середньої та високої (підкреслюємо: теж на рівені високошкільному, університетському) вартостей українського народу: релігійних, моральних, культурних та політичних. Бо лиш на свідомости тих вартостей можна побудувати українську національну гордість, яке є передумовиною пошани і тривкого прив'язання до українства ».

Це є очевидне в Америці й Канаді, де здавна широко розбудована широка мережа середньошкільних українознавчих курсів, так що кожний син чи дочка свідомої української родини має там українознавчу матуру. І де поважний відсоток української молоді здобуває українознавчі університетські дипломи, у славістичних департаментах, що існують у багатьох американських і канадійських університетах.

Це, на жаль, є новиною в Аргентині. Раз: тут надто довго панувала уява, що вистане вміти говорити та підписатися по українськи, тому вистарчають народні недільні школи. Щойно дуже пізно, на початку 1966-о року, почалось тут, з рамени нашого Університету, навчання на середньому рівені, спершу як українознавчий курс, опісля як українська гімназія.

Друге: в аргентінських, і взагалі латиноамериканських, університетах немає славістики, тому тут годі студіювати українознавство на університетському рівені. Прийшлося нашому Університетові взятися до того діла, організуючи Філію в Буенос Айресі. Очевидно, українознавство можна викладати, на університетському рівені, лиш у ширших епістемологічних рамах славістики, подібно як наприклад еспанську мову й літературу можна викладати лиш у рамах романістики чи німецьку — в рамах германістики.

Як українці можемо гордитися, що саме наш український Університет перший започаткував університетське навчання славістики в Латинській Америці, даючи вклад в інтелектуальний розвиток тої великої частини світу; на північній півкулі та ініціатива припадала росіянам. Ми могли поставити навчання славістики на належному рівені, бо крім українських професорів, можемо рахувати теж і на словінських, і то високо кваліфікованих. Зокрема ми раді, що у нашій Філії викладає такий знавець порівняльної історії слов'янських літератур як проф. Дебельяк, який дістане в найближчому часі нашу грамоту з іменуванням професором Українського Католицького Університету. Ми раді теж, що в нашій Філії набувають знання словінські студенти, які здавна мають прегарно поставлену 5-річну гімназію, і тому вважають продовження їхніх студій на університетському рівені як щось самозрозуміле.

Небаром і українська молодь виступить в таких самих умовах. Під кінець цього року, півтора десятка молодих українців та українок перший раз приступає до української матури, так що починаючи від найближчого року, тутешня Філія нашого Університету вже матиме доплив нормальних студентів, які нормально пройшли цілу народню й середню українську школу, для яких завершення українознавчих студій на університетському рівені є самозрозуміле.

Справжній Університет не повинен обмежуватися до самого навчання, повинен теж вести і науково-дослідну працю. Це слід мати на увазі і нашій Філії. Було б бажане, щоб вона почала від поважного наукового білянсу трьох чвертей сторіччя української еміграції в Аргентині, з погляду історичного та соціологічного. Якщо така праця буде поставлена, на відповідному рівені, вона появиться друком, у серії видань нашого Університету.

Тому, що наш Університет є католицький, його програма мусить обіймати теж деякі філософічні й теологічні предмети. У програмі нашої Філії ті предмети пов'язані органічно з потребами часу та зі специфічними завданнями Філії. З одного боку буде можна пізнати теологію з перспективи недавнього II Ватиканського Собору. З другого боку буде можна пізнати церковну історію України на тлі історії інших слов'янських країн, а католицьку теологію в порівнанні з православною. З того погляду зокрема цінну перспективу дає великий православний теолог, Митрополит Петро Могила, який своїм єкуменізмом випередив Захід на кілька сторіч, Цінний вклад у розгляд тої матерії можуть дати теж словінські теологи, які прив'язують велику вагу до єкуменічних студій, дарма що їхня нація, у відрізненні до нашої, не є тій справі безпосередньо заінтересована, бо вповні належить до католицького світу. Широкі можливості для єкуменічних студій розгортає Буенос Айрес, великий космополітний осередок, де крім українців живуть теж інші християнські спільноти, частинно з'єдинені, частинно нез'єдинені, а саме араби (цебто мелхіти

й мароніти), вірмени й румуни. З них єдині українці виділені в окремий Екзархат та очолені окремим Владикою.

Накінець слід додати, що ступінь Ліценціата Славістики дістане кожний звичайний слухач цієї Філії нашого Університету, який вислухає її 4-річну програму (з присутністю на щонайменше 75% годин) та здасть всі іспити.

А перед ліценціатом отворені вищі академічні щаблі. Двоє викладачів Філії приготують докторат, який зроблять в Європі, користуючись зі стипендій. Три інші члени професорського збору, доктори, як і четвертий, що докторизується у одному з місцевих Університетів, будуть габілітовані на доцентів Українського Католицького Університету.

VI.
КНИГОЗБІРНЯ — БІБЛІОТЕКА
Директор — Ольга Федак

Основою і зав'язком Бібліотеки становили книги передані митрополитом Кир Йосифом, присилані від різних видавництв і осіб, в них знаходяться деякі рідкісні і цінні унікати. Деякі митрополит закуплював сам. Коли приступлено до каталогізування в 1964 р., то їх було вже біля 4.000 томів. Над скаталогізуванням працювали: о. д-р Іван Хома, п. Василь Лосічко, опісля пані Софія Янів, а від 7.VI.1965 р. панство Володимир і Ольга Яцковські. Наплив книжок значно збільшився і в 1966 р. приступила до праці пані Ольга Федак, їй до помічі станула в 1967 р. пані Маркіяна Дубляниця-Гузар, Орест Пелех і інші. Дотепер зготовлено 5.500 чисел і уложено їх на полицях магазину Бібліотеки. Це праця дуже мозольна і тому посувається повільно, бо робота мусить бути дуже докладна і прецизна, а картотека виготовляється в трьох примірниках. Упорядкування великого числа часописів і журналів завдає рівнож немало праці. Бібліотека звертає велику увагу на україністику і на головні твори з кожної ділянки науки, щоби науковці працюючі в Бібліотеці не потребували ходити за кожною дрібницею до інших Бібліотек. В каталог вписано вже приблизно 10.000 томів. Багато книжок подарували для Бібліотеки: кард. Льоренц Єгер, архиепископ Падерборну, о. прелат проф. Іван Брінктріне, о. проф. Михайло Шмавс, Міжнародня Марійська Академія, Колегія «Канізіанум», о. проф. Юлій Тицяк, о. архимандрит Альфонс Мітнахт, о. д-р Іван Хома, Бібліотека «Лянґрафіяна», Наукове Товариство ім. Шевченка в Європі, д-р Софія і д-р Лев Смішко, архиепископ Мстислав, о. Л. Сивенький, проф. д-р Василь Маркусь, о. канцлер Михайло Левенець, о. радник Іван Яцків, о. Йосиф Андріішин, Отці Василіяни, проф. д-р Ярослав Рудницький, проф. д-р Олекса Горбач, о. д-р Юрій Федорів, Пані Янсен, о. д-р Михайло Сопуляк, д-р Володимир Попович, єпископ Йосиф Шмондюк, д-р Марія Клячко, протоігуменя Кармеля ЧСВВ, о. монс. Йосиф Л. Велчі, о. монс. Юрій Манн, д-р Роман Смик, о. митрат Мирослав Ріпецький, а Й. Г., Видавництво «Гомін України», Видавництво «Дніпрова Хвиля», Видавництво Микола Денисюк, о. Данило Дзвоник, о. Кирило Красінські, д-р Зиновій

Гіль, архивпископ Іван Бучко, Австралійська Національна Бібліотека, кооператива «Плай». Бібліотека вступила в обмін з Університетами, Академіями Наук, Національними Бібліотеками і науковими Установами:

«Анзельнянум» — Бенедиктинська Бібліотека в Римі, Університетська Бібліотека в Бонні, Бритіш Музеум, Королівська Бібліотека в Брукселях, Бібліотека Мадярської Академії Наук, Національна Бібліотека у Фльоренції, Університетська Бібліотека в Фрайбургу (Нім.), Університетська Бібліотека в Граці, в Геттінгені, в Гайдельберзі, в Лїлї, в Лондоні, в Лювені, в Ліоні, в Марбурзі, в Міляно, в Міннесоті, в Мюнстері, в Оксфорді, в Парижі, в Штрасбурзі, в Тулузі, в Любліні, у Відні, у Варшаві, в Загребі, в Цюриху. Папський Університет в Римі «Грегоріанум», «Лятеранум», «Анджелікум», Папських Інститут для Східних Студій, Гроттафератська Архимандрія.

ПРАВИЛЬНИК ДЛЯ БІБЛІОТЕКИ

I. Назва й управа Бібліотеки.

1. Український Католицький Університет удержує свою бібліотеку: Бібліотека Українського Католицького Університету.

2. Бібліотекою завідує Директор іменований Верховним Архивпископом. Йому до помочі є додані допоміжні сили, відповідно до потреби Бібліотеки.

3. Директор має нагляд над усею Бібліотекою, приміщенням книжок, залею студій-читальнею і відповідає за цілість бібліотечного майна. Він також виплачує платні персоналові і всі належності.

II. Ціль і користування Бібліотекою

4. Бібліотека є призначена для наукових цілей Верховного Архивпископа, Єпископів, професорів і слухачів.

5. З неї можуть користати жертводавці, науковці, дослідники і інші студіюючі, однак за дозволом Директора.

III. Читальня

6. Для читання і наукової праці є призначена зала з підручною бібліотекою, в якій належить зберігати повну тишину.

7. Для одержання посвідки патент має предложити особисті документи і поручення.

8. До розпорядимости читачів є виготовлений окремий, поазбучний каталог карткової системи і по матеріям, яким треба послуговуватись дуже уважно і дбайливо.

9. Для одержання бажаної книжки петент, має виписати назву автора, нагаволок книжки і число каталогу та предложити бібліотекарєві.

10. Книжками можна послугувуватись тільки в читальняній залі. Визичати домів є заборонено.

11. Хто знищив книжку, є обов'язаний до звороту належности.

12. Журнали, часописи і нові видання є виставлені за вітринами до перегляду читачів. Їх не можна визичати і забирати домів.

13. В льокалях Бібліотеки не можна курити, ані користуватися вогнем або свічками.

14. До книгозбірні і залі каталогів є заборонено вводити чужих, неприналежних до бібліотечного персоналу людей.

15. Бібліотека є відчинена кожного дня в означених годинах, крім неділь, свят і вакацій.

16. Зберігання й оправа книжок є забезпечене окремим наглядом, і в тій цілі є предвиджені осібні середники та хемічні препарати.

17. Бібліотека збагачується закушном, дарами і вимінами видань.

СПИСОК ЧУЖОМОВНИХ ЧАСОПИСІВ І ЖУРНАЛІВ

1) Madonna delle Lacrime	Siracusa
2) Russia Cristiana	Milano
3) Vers l'Unité Chrétienne	Lyon
4) Carroccio	Roma
5) Il Bollettino Ecclesiastico	Lungro
6) Vita Religiosa	Roma
7) Angelicum	Roma
8) Ephemerides Carmeliticae	Roma
9) Aevum	Milano
10) La Civiltà Cattolica	Roma
11) Orientalia Christiana Periodica	Roma
12) Gregorianum	Roma
13) Divinitas	Roma
14) Claretianum	Roma
15) Irénikon	Chevetogne (Bel.)
16) Rassegna del mondo arabo	Roma
17) Rivista di Filosofia neo-scolastica	Milano
18) Bollettino della Badia Greca di Grottaferrata	Grottaferrata (Roma)
19) I cavalieri di S. Brigida	Napoli
20) Bollettino salesiano	Torino
21) Betania del S. Cuore	Roma
22) Il Santuario	Roma

23) Echos d'Ukraine	Paris
24) Unirea	Cleveland
25) Jeunesse dans le monde	Roma
26) Le Missionnaire de St. Joseph	Le Puy (France)
27) Ministerium verbi	Rovigo
28) Informations Catholiques internationales	Paris
29) Noticiario	Roma
30) Studia Croatica	Buenos Aires
31) Alma Mater	Roma
32) Der Christliche Osten	Würzburg
33) Common Sense	U.S.A.
34) Kenosis	»
35) I Kinoniki estia	Istanbul
36) Informationen	Munich
37) ABN Correspondence	München
38) Institute for the Study of the USSR	München
39) Studies on the Soviet Union	München
40) National Geographic	Washington
41) Free Rumanian Press	London
42) Mater abundantiae	Cursi (Lecce)
43) Ukraine	Munich
44) Reader's Digest	London
45) The Ukrainian Quarterly	New York
46) Ostkirchliche Studien	Würzburg
47) Theologie und Glaube	Paderborn
48) Mirror	Belgium
49) Feuerreiter	Köln
50) Korrespondenz Blatt Canisianum	Innsbruck
51) The new Review	Toronto
52) Bulletin united bible societies	London
53) Religion und Theologie	Zürich
54) The Ukrainian bulletin	America
55) Marianum w Służbie	London
56) The Ukrainian Review	London
57) Slovak Studies	Cleveland - Rome
58) Bulletin Franco - Ukrainien	Paris
59) Esso Rivista	Roma
60) L'Osservatore Romano	Città del Vaticano
61) L'Avvenire d'Italia	Roma
62) La Voce	Roma
63) L'Uomo Nuovo	Roma
64) Democrazia	Roma
65) Ut sint Unum	Torino

66) La Croix	Paris
67) Una Voce	Paris
68) Gazeta Niedzielna	Londyn
69) Tygodnik Powszechny	Kraków
70) Polska w Europie	Paris

СПИСОК ГАЗЕТ І ПЕРІОДИКІВ

Газети:

Америка	Філадельфія
Нова Зоря	Чікаго
Свобода	Нью Йорк
Українські Вісті	Нью Йорк
Українське Життя	Чікаго
Шлях	Філадельфія
Батьківщина	Торонто
Вільне Слово	Торонто
Гомін України	Торонто
Лемківські Вісті	Торонто
Наша Мета	Торонто
Новий Шлях	Торонто
Поступ	Вінніпег
Українські Вісті	Едмонтон
Мета	Мюнхен
Християнський Голос	Мюнхен
Шлях Перемоги	Мюнхен
Українська Думка	Лондон
Вісті	Брюссель
Українське Слово	Париж

Періодики:

Вісті з Риму	Рим
Благовісник	Рим
Богословія	Рим
Малий Семінарист	Рим
Церква и Культура	Рим
Божым Шляхам	Лондон
Визвольний Шлях	Лондон
Наша Церква	Лондон

Українські Християнські Вісті	Мюнхен
Авангард	Мюнхен
Сучасність	Мюнхен
Український Самостійник	Мюнхен
Жіночий інформаційний Листок	Мюнхен
Рідна Церква	Ляндсгут
Журнал Московской Патриархии	Москва
Голос Христа Чоловіколюбця	Лювен - Бельгія
Слідами Малої Святої	Париж
Пресовий Бюлетень (Український Христ. Рух)	Сарсель
Заповіт Св. Кирила і Методія	Прайшів - Чехословаччина
Церква і Життя	Вайвіл - Австралія
Життя	Буенос Айрес
Архиепархіальні Вісті	Філядельфія
Юнак	Трентон
Смолоскип	Балтімор
Наше Життя	Філядельфія
Місіонар	Філядельфія
Лис Микита	Детройт
Листи до приятелів	Кранфорд ЗСА
Український Історик	Нью Йорк
Вільна Україна	Нью Йорк
Сумівець	Нью Йорк
Українське Православне Слово	Саут Баунд Брук ЗСА
Екран	Чікаго
Овид	Чікаго
Вісник	Нью Йорк
Мій Приятель	Вінніпег
Пластовий Шлях	Торонто
Крилаті	Торонто
За Рідну Церкву	Торонто
Канадський Православний Вісник	Едмонтон
Смолоскип	Торонто
Світло	Торонто
Логос	Йорктон — Канада

VII.

МУЗЕЙ

Директор — Софія Янів

Одночасно з книгозбірнею оснований і Музей. Як зав'язок становлять рівнож експонати передані митрополитом Кир Йосифом і присилані пізніше різними жертводавцями. Багато закуплено також від принагідних продавців. Цінні дари зложили проф. С. Гординський, проф. Михайло Осінчук, д-р Роман Смик, Пані Павликовська і інші. Упорядкування Музею розпочав проф. С. Гординський, працював над тим безкорисно майже два місяці в 1966 р. Дальшу управу перейняла Пані Софія Янів. Музей начислює вже понад 2.000 експонатів.

Музей має два відділи: мистецький і археологічно-природописний. Над цим останнім має нагляд о. проф. Вінкентій Нардіні зі Згромадження Св. Йосифа. Є в ньому експонати з Канади, Бразилії, Аргентини, Африки і Австралії. Приміщення для Музею вже показується замалим.

Музей Мистецтва обіймає покищо 5 залів, коридори, молитовницю і магазин, а археологічно-природописний — одну галю.

ПРАВИЛЬНИК МУЗЕЮ

1. Назва і управа

1. Укр. Католический Университет удержує свій Музей: Музей Українського Католицького Университету.

2. Музеєм завідує Директор іменований Верховним Архiepіскопом. Він добирає і назначає допоміжні сили відповідно до потреб Музею.

3. Директор завідує Музеєм, приміщенням, предметами і персоналом, якому виплачує платню і старається про фонди в Верховного Архiepіскопа для Музею. Він відповідає за всі музейні скарби і за все майно.

II. Ціль і оглядини Музею

4. Музей є призначений для зберігання культурних цінностей українського народу, а також і надбань інших народів.
5. Ним можуть покористуватись для студій Укр. Верховний Архiepіскоп, Єпископи, жертводавці, професори, і студенти Університету зберігаючи всю належну дбайливість. Інші науковці, мистці, копісти і дослідники можуть робити студії за виразним дозволом Директора.
6. Оглядати Музей можуть за оплатою і інші зацікавлені, пропозитивши належну легітимацію.
7. Для консервації музейних предметів, Музей удержує робітню випосажену потрібними засобами і середниками.
8. Музей набуває предмети закупном і дарами.
9. Музей провадить точний каталог і опис предметів.
10. Продавати і вимінювати предмети можна тільки за дозволом Верховного Архiepісkопа згл. Кураторії, яка згодом має бути установлена під проводом Ректора.
11. В Музею є строго заборонено курити і послугуватися запальним матеріалом.
12. Виносити предмети з Музею навіть для студій є рівнож строго заборонено.
13. Музей удержує потрібну літературу мистецтва в порозумінні з Управою бібліотеки.
14. До робітні і каталогів є заборонений вступ не приналежного персоналу.
15. Хто знищив предмет — є обов'язаний до відшкодування.
16. Жертводавцям належаться окремі згляди.

ЗБІРКА МУЗЕЮ ПРИ УКРАЇНСЬКОМУ КАТОЛИЦЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ В РИМІ

стан до кінця 1967 р.

Створений Музей при УКУ в Римі має зберігати й показати надбаня укр. культури в найширшому того слова значенні, зокрема на еміграції, з особливим вирізненням релігії і Церкви.

До 1967 р. Музей не мав приміщення й матеріали зберігалися у Ватикані, в апартаментах Іх. Ем. кардинала Йосифа.

Регстрацію експонатів розпочато в березні 1965, а навесну 1966 перевезено їх до музейного приміщення в будинку УКУ.

Тепер музейна експозиція розміщена в голю другого поверху —

природничий відділ (шість великих зашкленних габльот) і в трьох кімнатах третього поверху (20 зашкленних шаф-габльот).

В природничому відділі показано фавну країн поселення українців поза Україною: Аргентини, Бразилії, Канади і мінерали.

В трьох кімнатах музею експонуються: предмети релігійного культу, образотворче, зокрема релігійне мистецтво, народне мистецтво, збірки фотографій, особисті дарунки для Їх Ем. кардинала тощо.

До жовтня 1967 занотовано 604 предмети. Важливіші з них:

3 антимінси (Атанасія Шептицького, Михайла Левицького, Андрея Шептицького)

5 чаш (у тому 1 з Воркути, 1 дерев'яна поліхромована)

Частина старої плащениці (з Розп'яттям)

3 старі ікони (грецька св. Петра, гаптована золотом і сріблом з козацьких часів і народня на дереві)

3 хрести з Розп'яттям на стіну

6 ручних христів (4 металеві, 2 дерев'яні)

3 свічники (2 гуцульські трираменні, 1 ліхтар поліхромований)

7 малих дерев'яних скульптур (Христос з Розп'яття), з Рогатинщини

5 малих дерев'яних скульптур (фрагменти з іконостасу, 3 головки ангола, 3 анголики) з Рогатинщини

1 скульптурна фігурка святої з Рогатинщини

11 металевих христиків на шию з Рогатинщини і Буковини

1 металева іконка на шию

1 металевий замок до євангелія.

Образотворче мистецтво:

Скульптура:

Бюст Папи Павла VI (бронзований гіпс) — твір Григор Крук

Бюст Кардинала Йосифа (бронза) — твір Григор Крук

Бюст Папи Павла VI (бронза) — твір Леонід Молодожанин

Бюст Кардинала Йосифа Сліпого (бронза) — твір Леонід Молодожанин

Бюст Т. Шевченка (Гіпс, мала скульптура) — твір Михайло Бринський
« Хай буде воля Твоя » (бронза) — твір Сергій Литвиненко

Малярство:

аквареля — церква в с. Рівне — твір Микола Бутович

аквареля — церква в с. Добружаль — твір Микол Бутович

аквареля — церква в Тернополі — твір Орест Гладкий

олія — церква св. Юра у Львові — твір Марія Гарасовська-Дачишин

олія — портрет кард. Йосифа Сліпого — твір Борис Крюков

олія — Розп'яття — твір Іван Курах

олія — портрет Тараса Шевченка — твір Богдан Лепкий

олія — Дроворуби (примітив) — твір С. Мальченко

олія — портрет кард. Йосифа Сліпого — твір Зиновій Онишкевич
2 акварелі з Альп — твір Зиновій Онишкевич
темпера — 7 ікон — твір Михайло Осінчук
темпера — портрет митр. А. Шептицького — твір Михайло Осінчук
темпера — портрет батька автора — твір Михайло Осінчук
олія — Катедра в Брізбен (примітив) — твір Володимир Савчак
олія — Квітучі дерева (примітив) — твір Володимир Савчак
олія — Ліс (примітив) — твір Володимир Савчак
олія — Нутро хати (примітив) — твір Юлій Таркович
аквареля — Св. Павло і св. Петро — твір Петро Холодний ст.
аквареля — Св. Йосафат — твір Петро Холодний ст.
аквареля — Ангел з Воскресення — твір Петро Холодний ст.
олія — Краввид — твір Ірина Шумилович
олія — Краввид — твір Дем'ян Горняткевич

Графіка:

Лінорит «Праця» — твір Петро Омельченко
Лінорит «Винозбір» — твір Петро Омельченко
Лінорит Митрополит Андрей на тлі церкви — твір Василишин Гармаш
Роман

Мозаїка:

Матір Божа з дитятком Ісус — твір Северин Борачок

Маса з трачіння:

Ікона Матері Божої — твір Сестра Урсуля

Народне мистецтво:

2 топірці (1 з Буковини 19 ст.)
3 різьблені комплекти: (2 касетки прямокутні, 2 тарілки на стіну, альбом;
2 тарілки, 2 касетки, альбом; 3 тарілки, 1 касетка, альбом)
Прибори до курення (коробка на папіроси, попельничка)

Кераміка:

1 керамічний держак-підставка на стоячий хрест — роботи Цвілика
2 колачі (1 роботи Цвілика)
1 боклак
2 вазки
1 кругла коробочка

Вишивки:

5 вишиваних рушників
5 тканих рушників з Руського Керестуру
5 вишиваних наволочок на подушки (низинкою, хрестиками і яворівкою)
3 вишивані серветки

- 2 вишивані образи Матері Божої з Ісусом
- 1 вишиваний образ Т. Шевченка
- 1 вишитий тризуб

Випалювані:

- 1 коновочка
- 1 відерце
- 1 сопілка

Писанки:

- 102 штуки (перев. гуцульські з 1920-их рр., сучасні буковинські, львівські)
- 2 великі ляльки в нар. костюмах (Полтавський, київський) і 2
- 2 малі ляльки (дівочий гуцульський стрій і хлоп'ячий полтавський)

Численні фотоальбоми і окремі знімки з життя Укр. Кат. Духовної Академії, митрополита кир Андрея Шептицького, кард. Йосифа Сліпого, зі свята Укр. Молодь Христові, з похоронів ген. Тарнавського, д-ра М. Паньчишина, проф. А. Ластовецького, єп. Лятишевського, з Ватиканського собору, численних авдієнцій у святішого Отця, з ювілейних святкувань у цілому світі роковин Ем. Йосифа та ін.

6 альбомів фотографій церков, фігур. цвинтарів, ікон з укр. земель під Польщею.

Фотографії з картин П. Холодного (молодшого), Михайла Дмитренка, Михайла Осінчука, М. Стефанович та ін.

Медалі, гроші, поштові марки. Багато географічних карт.

VIII.

АРХІВ

Директор — о. Теофіль Горникевич

Як третій самостійний відділ зберігання культурних надбань і цінностей становить Архів, започаткований рівнож документами, присиланих йому до збереження. Після того стали напливати документи від різних Жертводавців. Архів має окрему залю з огнетривалими шафами і скринями. Управу Архіву веде о. проф. Теофіль Горникевич. Архів начислює понад 100 картотек і обіймає дві залі.

ПРАВИЛЬНИК АРХІВУ

1. Архів має назву: Архів Українського Католицького Університету.
2. Його удержує Український Католицький Університет.
3. В Архіві переховуються університетські, церковні і світські акти, всі набуті і даровані архівальні збірки.
4. Архів займає окреме приміщення.
5. Архівом заряджує Директор, іменований Верховним Архiepіскопом. Йому до помочі є додані допоміжні сили. Він виплачує всі платні і належності.
6. Директор Архіву є відповідальний за стан Архіву.
7. Архівом можуть користуватися Верховний Архiepіскоп, Єпископи, професори і студенти Університету та наукові дослідники. Ці останні одначе тільки за окремим дозволом Директора на підставі відповідних засвідчень і порук.
8. Доступ до Архіву мають тільки приналежні до праці в архіві особи.
9. Науковці пишуть на картці з каталогу бажані акти і картку предкладають дижурному.
10. Студіювати акти можна тільки в читальні.
11. Актами належить користуватися з усією дбайливістю.
12. На актах не дозволено робити жодних знаків і зауважень.
13. Архів є відчинений кожного дня в означених годинах крім неділь, свят і вакацій.

ІХ.

ПЛОЩА І БУДИНОК УНІВЕРСИТЕТУ

Основою Університету, треба було звернути увагу в першу чергу на його приміщення, бо без свого осідку Університет може легко стати фіктивним твором. Першим осідком було помешкання митрополита Кир Йосифа у Ватикані, яке призначив йому св. п. папа Іван XXIII. В ньому зосереджено канцелярію, збір книжок і музейних та архівних дарів. Однак для викладів не було в ньому ні місця ні можливості. Було це окремою ласкою Божого Провидіння, що митр. Кир Йосиф, не зважаючи на величезні труднощі, після усильних шукань і оглядань багатьох об'єктів, зміг купити за безкорисним посередництвом інж. В. Балі від Згромадження американських Маріаністів, що ведуть католицькі школи, великий монастир з повним улагодженням для Монахів Студитів — скитальців за кордоном. Монастир положений поза Римом в Кастельгандольфо (віа дей Лягі 17) над Альбанським озером, в найкращій околиці Риму. До нього приїхало 6 Монахів Студитів, які розпочали монаше життя в новій обителі. Велику поміч дали їм Монахині Василіянки, які замешкали в побічному клявзуровім домі і провадять кухню та мале господарство. В монастирі крім 35 келій є, церква і 4 викладові залі. В них розпочато виклади й іконописну школу. Деякі слухачі мешкали в монастирі, а інші доїзджали з Риму 25 км. та все ж таки це могло бути тільки переходове приміщення і треба було розглядатися за окремим домом. Відповідний об'єкт було дуже важко знайти, бо Університет всетаки мав стати в середині Риму, а для монастиря далеко краще поза Римом. Багато посередників шукало відповідного дому, однак кількадесять вказаних об'єктів було невідповідних. Остаточно за посередництвом згаданого бл.п. інж. В. Балі, митр. Кир Йосиф купив півтора гектара площі від власителя А. Чере. Площа положена на узгір'ю з прегарним видом на Рим, зараз в сусідстві Української Папської Малої Семінарії. Тому, що не було іншої можливості з огляду на італійські закони митр. Йосиф звернувся з проханням до Святішого Вітця, щоби дав ласкаву згоду на інтабуляцію на Апостольський Престол і університетської площі і площі Студіону. Святіший Отець дав свою згоду з тим, що площі є власністю Української Католицької Церкви, в заряді Верховного Архiepіскопа. В 1964 р. розпочато будову згаданим інж. В. Балі, а в вересні 1966 р. замешкали там деякі професори і студенти так, що могла там відбуватися і частина викладів. Друга уч-

стина викладів відбувалася даліше в Студіоні з огляду на поселених там студентів.

Ці перші забудовання Університету займають понад 10.000 м. кв. і мають 5 поверхів. В них приміщено 2 молитовниці, Музей, Бібліотеку, Архів, 4 викладові салі і вигідні мешкання для кільканадцять професорів і студентів, магазини, кухню, дві їдальні, пральню і гараж. Віддільну частину замешкують Монахині Василіянки з окремою молитовницею. Вони ведуть кухню і ходять на виклади. Вони положили великі заслуги в урухуванні й упорядкуванні дому. Побіч є малі забудовання для підручної економії. В домі мешкало пересічно 15 осіб професорів і студентів. Мистці і скульптори, що працювали для української культури находили там приют. Настоятелем дому був спочатку о. д-р Ігор Мончак.

Високо на фронтоні дому виднів напис в українській мові « Істина і любов науки соединяє в розсіянні сущих » і по латинськи « *Veritas et amor scientiae unit dispersos* ».

Посвячення забудовань довершили 2 жовтня 1966 р. Верховний Архiepіскоп кард. Йосиф і архіepіскоп кир Іван. Торжественну Літургію відправив кард. Йосиф і виголосив проповідь.

СЛОВО ВЕРХОВНОГО АРХІЕПІСКОПА МИТРОПОЛИТА КАРД. КИР ЙОСИФА В ДЕНЬ ПОСВЯЧЕННЯ ДОМУ УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ СВ. КЛИМЕНТІЯ ПАПИ В РИМІ 2 ЖОВТНЯ 1966 РОКУ

1. Стоїмо під сильним враженням евангельських слів нинішньої 18-ої неділі по Сшесті Святого Духа, з яких пробивається певна надія з безмежними виднокругами і віковими триваннями: « Не бійтеся, від нині будете ловцями людей ». Та сама надія одушевляє нині і нас усіх, коли благословимо цей дім науки. Хвилина, яку переживаємо і до якої завдяки всесильному благословенню і безмірному милосердю Божому ми щасливо дожили, наповняє нас також тою самою надією з всеземськими просторами і віковими перспективами українського народу, що ми своїми немічними силами в цьому домі і храмі зможемо служити Його, — принаймні одроби́ну, — всевідючій Мудрості й усі і по всі часи вчитись від Нєї.

2. « Премудрость созда собі дом »... Такі слова ми чуємо завжди на Богородичних литіях, які св. Церква каже читати, тому що вони відносяться до Пресвятої Богородиці, яку в латинському обряді називають « *Sedes sapientiae* » (Престол премудрости), і яка і в нас звеличувалася як посередниця і вмістилище Божої Премудрости, істочник Бо-

жої Мудрости і провідниця до мудрости (Акафіст Благовіщення), сущий храм Бога Слова. (Троп. Предпр. Введення).

« Премудрость созда собі дом »... Невідомо нам, щоб був величавіший храм, щоб був могутніший і святіший понад той, який створив Господь Бог у своїй Пресвятій Богородиці. Бог Отець, що пізнаючи себе своїм безмежним актом самопізнання, прийшов до свідомости своєї суті, своїй премудрости, своїй безграничності, безмежності доброти, і в цьому всеобіймаючому пізнанні зродив Він другу Особу Божу, Боже Слово, Божу Премудрість. Ця Божа Премудрість, друга Особа Божа, воплотилася і вселилася в утробу Пресвятої Богородиці: « Созда собі дом ». Найвища святість і велич між ангелами і людьми, безмірна і нескінчена безодня чеснот, якою Бог зодягнув Пречисту Діву, — творила найкращий дім, який могла створити собі серед сотворінь друга Особа Божа, Слово Боже, Божа Премудрість.

Коли ми так подумаємо, що Ангели, Архангели, Херувими, Серафими, сіяли такою недоступною величністю і силою, що навіть деякі з них були спокушені думати, що вони є богами, і не признавати Бога, так, що св. Архангел Михаїл кликав: « Хто як Бог! », значиться, хто важить себе рівняти з Богом, і хто це, що каже, що він такий як Бог! А все ж таки Пресвята Богородиця перевищає їх усіх: « Чесніша від Херувимів і незрівняно славніша Серафимів ». Який отже пресвятий, який прекрасний дім створила собі Божа Премудрість! А на цей зразок, на подобу цього живого Божого храму, яким є Пресвята Богородиця, творили і всі віруючі величаві храми, щоб принаймні в частині відзеркалити цей дім Божої Премудрости, в якому Вона вселилася і бути в її домі.

« Премудрость созда собі дом »... На Сході, в своїй буйній і мальовничій фантазії, якою люди собі виображують всі свої поняття, розуміння надії, сподівання і очікування, вони представляли собі і другу Особу Божу, Божу Премудрість, як величаву Царицю, яка « созда собі дом ». І вона оперла свій храм на сімох непорушних стовпах, якими після нашого церковного пояснення є саме сім дарів Святого Духа. І в цьому храмі вона царює, немов та всемудра і всевладна Цариця. Вона знаходить в ньому усе уладжене, упорядковане і украшене по своїй мудрості, по своєму знанню і бажанню; там в цьому величавому храмі вона почуває себе Владичицею і приготавляє пир мудрости для всіх, що бажать увійти до її храму, насититися її знанням до сходу і піддатися її проповіді.

3. І нині ми святкуємо велике свято і запрошені до неї на літургичний пир найвищого полету і наймудріших думок. Ми дякуємо Господеві і молимо Його, щоб дім цей став, хоч як скромною храминою служби Божій Премудрості і містилищем і істочником, в якому Вона могла

б вільно виявляти свої думки, проявляти свої заміри, переводити їх в життя, порядкувати і вчити нас усіх.

Коли ми так в нашій скромності і вбогості, в нашому обмеженні і в нашій нічевості, отут переживаємо ті великі хвилини гарячої молитви, приходять нам всетаки на думку ці гігантні подвиги людства, довершені для Божої Премудрости. Мимохить наша думка несеться до Соломонового храму. Яка велич, яка могутність! Коли дивитися нині на руїни, на ці величезні циклопські камінні бльоки, якими старовинні будували святині, то вони виглядають як ціла наша стіна. Справді були потрібні надлюдські зусилля, щоб здвигнути такий храм. А яка велич, яке багатство, яка краса в ньому: золото і срібло, мідь і залізо, дорогі камені, усе, чого могла лише людська душа збагнути і жертвувати для Господа Бога. Коли пригадаємо собі, що там на фронтоні храму, на великому вході, прибита була велика, широчезна золота плита в якій сходяче сонце відбивало свої яркі лучі і які опісля відпромінювали як наймогутніший прообраз світлости і знання Божої Премудрости, то дійсно мудрий цар Соломон збудував великий храм Божій Премудрості!

Коли ми дальше полинемо думками, таким другим величавим храмом є Божа Софія в Царгороді. Ми самі, що об'їхавши — слава Богу — і бачивши майже всі катедри і найвеличавіші храми Європи, а також і Азії, можемо сказати, що коли увійти було до того храму, якесь ірраціональне, святе, таємне надхнення огортає душу людини і настроює її до молитви, хоч він, цей храм, нині перемінений в музей. Він своєю архітектурою, своєю грандіозною будовою, своїм улаштуванням, мозаїками і колюмнами зворушує кожного входячого, хто б він не був, і підносить його душу до Бога, відриває її від землі, бо тут царить Божа Премудрість. І справедливо казав Юстиніян: «Соломоне, я тебе побідив!» А вже ж з величчю Соломонового храму не могли рівнятися навіть вавилонські будівлі! Храм Божої Премудрости справді такий величавий і настроєвий, що в ньому душа мимохить мусить схилити голову перед Господнім мавстатом і вслухуватися в слова Його мудрости. Згадаймо і пізніші храми: св. Петра в Римі, в Кольонії, в Парижі, в Лондоні, і інші. Коли ми нині так стоїмо і думаємо, то які ми ничтожні, які ми слабкі, не тільки своїми духовними силами, але і матеріальними засобами, слабкі своїм розбиттям, слабкі своїми незгодами, мов той розчавлений, ледви живий, хробак.

4. Та все ж таки, Дорогі Браття і Сестри, яка б не була нині наша доля, як би ми не вгинались нині в своїй нужді, своїй слабосильній немочі, то всетаки ми перевищаємо в дечому тих велетнів з їх грандіозністю, а саме перевищаємо їх в своїй скромності, охоті і нестримних бажаннях вирватися з цієї нужди і зрозуміти бодай частинку замірів Божої Премудрости.

Нинішня хвилина — радісна хвилина! Господь дав нам велику ласку дійти до того, що ми бачимо нині своїми очима, допоміг нам збудувати цей дім для прославлення Його Мудрости, щоб він лучив всіх нас, віруючих і невіруючих, любов'ю і жаждою науки та знання — «дім мудрості будують і розумом скріпляють» (Прип. 24, 3).

Нині, підносячи нашу душу з гарячим благодаренням Господеві, ми мусимо подякувати також тим усім, яких Господь ужив як засіб і оруддя для довершення цього свого діла серед нас. Ми дякуємо тут найперше Їх Преосвященству, що зволили посвятити цей храм і віддати його на службу Господеві. Дякуємо і всім Отцям, що сослужать в св. Літургії. Дякуємо Отцям Архимандритам; всім Отцям, які беруть участь; дякуємо зокрема і монахи́ням Василіянкам, які причинилися до того, що завели лад і порядок у домі і пустили його в рух. З щирою подякою Господеві і всім, які по своїй спроможності причинилися до здвигнення того храму, ми мусимо в першу чергу звернути наші очі глибокої подяки і поклону для Святішого Отця, що сам виразним своїм зарадженням казав записати цю землю на Апостольський Престіл, призначену для Українського Народу, для Української Церкви. Велика дяка будівничим і робітникам, що потрудились на славу Божої Премудрости. А цей дім побудований не на нині, не на завтра, але навіки, щоб був прибіжищем для нашої науки.

Дякуємо також і тим всім добродіям, які молитвами і своїми жертвами причинилися до його здвигнення: нашим Преосвященним Владикам і Духовенству, що робили такі великі збірки, що присилали свої великі датки; дякуємо і всім світським, передусім інтелігенції, що влаштувала різні свята і нагоди, щоб вібрати княжі дари на наш дім. Велике Спасибіг всім монахам і монахи́ням. А треба знати, Мої Дорогі, що видатки величезні. Йшли не лише жертви наші, але йшли також щедрі жертви чужинців, які взяли участь в будові цього храму.

5. Нехай же нинішня наша молитва буде благодаренням і вимоленням всіх потрібних помочей всім разом і кожному зокрема, добродіям і жертводавцям, професорам і студентам; а одночасно нехай буде також і ця Пресвята Літургія, на зразок Божої Премудрости, Яка влаштовує свої символічні пири, — також нашим найкращим і духовним пиром, який нам лишив Христос; нехай вона буде вимоленням ласк на майбутнє і неустанным поученням для повної жертви.

Поставлення і створення дому вже є дуже багато, але то ще далеко не все, може половина, щоб вона — ця установа — могла сповнити своє завдання. А воно перед нами ще велике. Але так, як нас Божа Премудрість провадила до тепер, маймо також надію, що Вона навчить нас читати сторінки своєї книги мудрости про неглибиму Божественну суть, про її вияви назовні у вселенній і всесвіті, в душі і творчості людини, про суспільність і праводавство, моральність, про історію і всі досліди,

про таємності віків в синтезі віри і науки, в неподвижності і поступі; так, що тим цей дім причиниться до уздоровлення наших умовин і до покращання нашої долі. Щасливий той, кого вчить Божа Премудрість.

« Це я кличу, вас, люди (Прип. 8, 4). — Бо хто мене знаходить — той життя знаходить і осягає від Господа благодать » (Прип. 8, 35).

Амінь.

Х. СОБОР БОЖОЇ ПРЕМУДРОСТИ

В Римі нема, на жаль, української прилюдної церкви, а лише молитовниці, хоч її мають тут майже всі народи. Є лише молитовниці для своїх духовних потреб Великої і Малої Української Семінарії, Монахинь Василіянок і Сестер Служебниць і пів-прилюдна церква Отців Василіян, яку вони купили разом з монастирем на Авентині.

Велика шкода, що Отці Василіяни продали колегію і прилюдну церкву св. Сергія і Вакха при площі «Мадонна дей Монті 3», з якими злучені наші давні традиції і де спочивають митр. Рафаїл Корсак, єпископ румунський Кляйн і кількох наших прокураторів Київсько-Галицької Митрополії та мабуть царгородський патріарх Григорій Маммас.

Верховний Архiepіскоп кард. Йосиф предложив архитектові д-рові інж. Лучіо Ді Стефано пляни київської Софії, на основі яких він випрацював пляни університетської церкви, з деякими змінами, вимаганими римським будівельним урядом. Він і злучив церкву з забудованнями університету. З великим трудом та заходами римський магістрат затвердив пляни. Спочатку не хотів допускати візантійсько-українського стилю, передусім небовідної копули. Вкінці завдяки усильним старанням кард. Кир Йосифа одержано дозвіл на будову, яку почала фірма інж. Мацці в червні 1967 р. Самозрозуміла річ, що університетську церкву присвячено Божій Премудрості-Софії, як згадано в грамоті основи університету. Під церквою є велика Авля з проєкційним апаратом висвітлювання образів.

Всі богослужебні відправи і духовні вправи відбувалися спочатку в Молитовниці.

XI.

НАУКОВІ ПРАЦІ І ВИДАННЯ

Тому, що головна вага Університету лежить на зосередженню науковців і наукової продукції, яке то завдання поставили собі і деякі американські університети — Research University, наш університет приступив відразу з своїм основанням до наукових видань. Це було конечне тим більше, що наша *католицька* наукова творчість на Україні завмерла, а тут на поселенні, крім видань Отців Василіян і кількох творів виданих поодинокими авторами, не появилось за той час нічого поважнішого. З католицьких установ навіть Богословське Наукове Товариство не видало нічого, хіба що митрополит Кир Максим розпочав в Канаді популярний тримісячний журнал «Логос». Тому, заки ще можна було приступити до видань Університету відновлено видання «Богословії» і Видань Богословського Наукового Товариства. Після того університет в продовженні Праць Теологічного Факультету (Богословської Академії) видав перший том «Історії християнства на Руси-Україні» проф. д-ра Миколи Чубатого, два томи «Історії Римських Вселенських Архисреїв» о. проф. д-ра Ісидора Нагаєвського, «Книгу Псалмів» в перекладі о. Михайла Кравчука, «Чини Святительських Служб в Київському Евхологоні з початку XVI ст.» о. проф. д-ра Мирослава Марусина і популярні видання о. мітрата Василя Лаби «Митрополит Андрей Шептицький, його життя і заслуги».

Філософічно-гуманістичний факультет видав в своїй серії працю д-ра Василя Ленцика «The Eastern Catholic Church and Czar Nicholas I» та дві праці проф. д-ра Олекси Горбача: «Три церковнослов'янські літургічні рукописні тексти Ватиканської Бібліотеки» і «Перший рукописний українсько-латинський словник Арсенія Корецького-Сатановського та Епіфанія Славинецького».

Слуга Божий митр. Андрей Шептицький бачачи, що на початку XX ст. наші історики виховані в царсько-православному дусі, неприхильно поставилися до Католицької Церкви на Україні, а передусім до церковної Унії, і невірні погляди ширилися між образованими католицькими та нез'єдиненими православними кругами, «хоч знятий адміністрацією великої митрополії, взявся сам за збирання документів, передусім в римських архівах, які наявно свідчили про безосновність тверджень всіх противників Церковного З'єдинення. В часі щорічних

подорожей « ад ліміна » він весь вільний час пересиджував в римських бібліотеках і архівах та вишукував акти, що відносилися до нашої історії. Немаючи спромоги самому виконувати цю мовольну працю, він запрошував до помічі і належно оплачував учених працівників. Велику прислугу віддав цьому труді о. Кирило Королевський, що доповнив зібраний матеріал, упорядкував його і, передусім, в останніх томах вложив багато самостійної праці. Кілька томів вже були в чистописі перевезені нами до Львова. Одначе різного рода перепони, зволікання, втім недуга та смерть митр. Андрея і о. Кирила перешкодили їх остаточному опублікуванні, хоч і в Римі і на Україні були загально відомі ці матеріали і ними покористувалися з машинописів наукові працівники, дослідники, редактори і видавці. Коротко кажучи, цей рукописний скарб коштував 40 літ праці і мільони лір, бо доступ до архівів був давніше дуже утруднений, архіви були неупорядковані і треба було перевертати гори актів, щоби знайти, вибрати відповідне і потрібне та переписувати власноручно кожну букву. Очевидно, нині при величезному архівальному поступі і техніці видавання документів є дуже влегшене і угоджене. Одначе треба віддати довг справедливості і признати прилюдно, що далекосягла і переважна думка видати історичні документи і відкрити всім історичну правду про нашу Церкву і наш нарід належиться митр. Андреєві і ніхто не може собі присвоювати її і унезалежнювати себе після того від неї » (Монуменга Україне Гісторіка, том I, стор. V-VI).

Дотепер вже вийшло шість томів. « Монументів ».

Факультет правничий і суспільних наук видав два томи: « Український Католицький Університет ім. св. Климентія Папи і його правна основа » і « Обнова — організація української католицької університетської молоді, академічних товариств і її статuti ».

Крім того Університет почав видавати твори Верховного Архiepіскопа, в яких появилeся вже I том. (УПБ, рік 6; Ч. 4, 106).

Професори пригoтовляють, покищо, свої праці вдома і предкладають до друку Університетові. Це само вже є для них великою поміччю, бо ніхто нині не є в силі видати наукові твори, яких видання коштують мільйони лір або десятки тисяч долярів, хіба дуже заможні, яких між нашими науковцями, на жаль, нема.

Кард. Йосиф предкладаючи Святому Отцеві перші видані твори Університету, одержав Апостольське Благословення для видавництва, а передусім для Українського Католицького Університету.

**БЛАГОСЛОВЕННЯ СВЯТОГО ОТЦЯ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО
КАТОЛИЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

**СЕКРЕТАРІАТ СТАНУ
ЙОГО СВЯТОСТИ
Ч. 62282**

З Ватикану, дня 24 січня 1966.

Ваша Еміненція,

Вселенський Архисрей прийняв з великою приємністю перший том « Історії Християнства на Русі-Україні » Професора Миколи Чубатого та другий том видання « Історичні Монументи України », зібрані Митрополитом Андреем Шептицьким, — обі книги видані Українським Осередком Наук в Римі, а передані Вашим Блаженством в дарі при нагоді останніх відвідин, разом з черговою книгою XXV - XXVIII журналу « Богословії ».

Святий Отець, висловлюючи Вашій Еміненції сердечну подяку за цей благородний дар, бажає виявити своє особливе вдовolenня з приводу появи цих корисних видань, що справді вносять новий поважний вклад в церковну історіографію і підносять славу українського народу та скріплюють надію на його ще більш світле християнське майбутнє.

До своєї вітцівської похвали для всіх, що трудяться при виданні цих цінних праць, а особливо для Українського Католицького Університету, Його Святість долучує горячі побажання, щоб щасливо досягнути благородні цілі, задумані в цих починах.

Христовий Намісник, призиваючи всемогутню Божу поміч для всіх цих змагань, а для всіх любих синів України обильности небесних ласк і потіх, уділяє з цілого серця Вашій Еміненції і всім приналежним до Вашої нації, зокрема тим, що найбільше страждають своє батьківське Апостольське Благословення.

Користаю з нагоди, щоб поновно заявити мою глибоку пошану до Вашої Еміненції

відданий у Господі
А. І. Кард. Чіковані

Його Еміненція
Кард. Кир Йосиф Слпий
ВАТИКАН

SEGRETERIA DI STATO
DI SUA SANTITA'
N. 62282

Dal Vaticano, 24 Gennaio 1966

Eminenza Reverendissima,

L'Augusto Pontefice ha ricevuto con vivo gradimento il primo volume della Storia della Cristianità nella « Rus-Ucraina » del Prof. Nicola Cubatyj e il secondo volume dei « Monumenta Ucrainae Historica », raccolta del Metropolita Andrea Septyckyj, editi ambedue dal Centro Studi Ucraini a Roma, che l'Eminenza Vostra Reverendissima Gli ha portato in omaggio, nel corso di una recente Udienda, insieme con il Tomo XXV-XXVIII della Rivista « Bohoslovja ».

Mentre esprime all'Eminenza Vostra un sentito ringraziamento per il gentile dono, il Santo Padre desidera manifestare il Suo compiacimento per queste opportune pubblicazioni, che, mentre recano un valido contributo alla storiografia ecclesiastica e mettono in risalto le glorie del popolo Ucraino, fanno anche sperare in un più luminoso avvenire cristiano.

Al suo paterno elogio per quanti curano le sullodate Edizioni, e in particolare per l'Università Cattolica degli Ucraini, Sua Santità unisce fervidi voti, affinchè possano essere felicemente raggiunti i nobili fini intesi con queste iniziative.

Invocando su tali sforzi le divine compiacenze e sui dilette figli dell'Ucraina l'abbondanza delle grazie e delle consolazioni celesti, il Vicario di Cristo imparte con effusione di cuore all'Eminenza Vostra e a tutti i suoi connazionali, specialmente i maggiormente provati, la confortatrice Benedizione Apostolica.

Profitto della circostanza per confermarmi con sensi di profonda venerazione

dell'Eminenza Vostra Reverendissima
Dev.mo in Domino
A.G. Card. CICOGNANI

A Sua Eminenza Reverendissima
il Signor Cardinale GIUSEPPE SLIPYJ

XII.

АДМІНІСТРАТИВНА ЧАСТИНА

Розпочата наукова діяльність вимагала самозрозуміло великих матеріальних середників і засобів, а митр. Кир Йосиф вернувся з тюрми незаможним і незасібним. Першим датком був дар св. п. папи Івана XXIII, який жертвував на оплату подорожі митр. Кир Йосифа і удержання 5.000 дол. При всіх обмеженнях і дуже скромних видатках на найконечніші речі осталося ще майже 4.000 дол., які можна було ужити на розпочаття підготовчих робіт і видань. Небаром почали напливати жертви від своїх і чужих, за які Кир Йосиф міг найперше купити землю, а опісля розпочати будову. За ці всі жертви Кард. Йосиф зложив прилюдну подяку в Благовіснику за 1967 р.

БЛАГОРОДНИХ І ЗАВЖДИПОМИНАЄМИХ КТИТОРІВ
І БЛАГОДІТЕЛІВ СВЯТОГО ЦЬОГО ХРАМА НЕХАЙ ПОМ'ЯНЕ
ГОСПОДЬ БОГ У ЦАРСТВІ СВОЇМ, ЗАВЖДИ, НИНІ,
І ПОВСЯКЧАС І НА ВІКИ ВІЧНІ. АМІНЬ.

Оцими словами, від яких кращих не находимо, висловлюємо нашу щиру і глибоку подяку тим усім, які молитвою, трудом і матеріальними жертвами причинилися до здвигнення цієї святині науки українського народу. Нашою незмірною подякою линемо в першу чергу до Святіших Отців папів Івана XXIII і Павла VI, що своїм благословенням зволили утвердити почин; а зокрема до папи Павла VI, який особисто забезпечив власність посілости в державних реєстрах і дав прилюдне благословення.

Велика вдяка належиться нашим Преосвященішим Владикам, Духовенству, світському й чернечому, та церковним організаціям, що заряджували збірки в епархіях і зложили княжий дар. Належиться вона неменш і нашим Високостойним лікарям, інженерам, професорам, банківцям, світським організаціям, поодиноким громадянам і громадянкам, та всім вірним, що жертвували здоров'я, майно, час і працю на переведення збірок і влаштування товариських сходин — бенкетів. А між ними були зворушливі до слів записи вдівців і вдів на смертних ложах,

і жертви малих школяриків, що колядували на Університет та скла-дали свої щоденні дрібненькі лепти на цю святиню науки, даючи « з недостатку свого увесь прожиток свій » (Лука 21, 4). Великими й все-щедрими жертвами, не лише прихильними словами, але й ділами, при-чинилися також чужинці та записали свої імена золотими літерами в нашій вдячній пам'яті і хроніці. А всі ці жертводавці, духовні богомоль-ці й складані матеріальні дари, свідчать не лише про велику щедрість, але й про глибоке розуміння ваги нашої науки й культури. Справді, можна з радістю і повною справедливістю ствердити, що вчинив це: « Народ собі »!

Який же вислід, — спитає слушно нині кожний український гро-мадянин, а зокрема жертводавець. — Найперше перед Богом можемо запевнити всіх, що ні один сотик не пішов намарно; а кожний жертво-давець одержав посвідку на зложений дар, навіть за найменші датки. Завдяки цим пожертвам маємо, слава Богу, два і пів гектарову (май-же чотири з половиною морги) площу в прегарному високому положен-ні біля визначних забудовань нашої Папської Малої Семінарії; площу віддалену 7 км. від Ватикану, від базиліки св. Петра та ватиканської бібліотеки й музею. На ній стоїть гарний дім об'ємом звиж 10 000 м.кв. з модерним устаткуванням, в яким міститься бібліотека з понад 10 000 томами, музей з 1000 предметами та біля тисячки томів архіву й кіль-касот томів виданих праць. Знаходяться там університетські викла-дові залі, читальня та магазин для книжок на 100 000 томів. Це все май-но разом представляє вже нині вартість понад мільйон доларів, що є значною сумою, тим більше, що так недавно не було нічого з цього.

У цьому домі найшов приміщення не тільки Університет, але та-кож Богословське Наукове Товариство, редакція « Богословія », видав-ництво бюлетеню « Вісті з Риму » та іконописна школа; так що справ-ді створено осередок української науки в Римі для еміграції. А в Ри-мом ніхто в світі конкурувати не може, задля його архівів, музеїв, біб-ліотек і археологічних розкопок, шкіл і музичних консерваторій, а зокрема задля осідку Папи. Кожний українець, що хоче поглиблювати своє знання, зверне лице до Риму і спиниться в нашому Університеті.

Головна ціль того почину — Університет, його організація і май-бутній розвій потребують деякого вияснення. Передусім треба пам'я-тати, що організація університету не переводиться в одному чи двох роках, але це мовольна праця десятків літ, тимбільше, що нам треба від-находити наших професорів і студентів розсіяних по цілому світі. Ціль і завдання Українського Католицького Університету виложені в грамоті основи. Безперечно, що ми не є в силі конкурувати з існуючими уні-верситетами, з їх державними хмародерами й університетськими город-ками, з десятками тисяч слухачів і професорів. То ж і не маємо за зав-дання вирощувати урядовців для держав, у яких поселилися наші бі-

женці. Завданням нашого Католицького Університету є головню доповнювати в наших слухачах те, чого не дають нам закордонні університети, зібрати наші наукові сили й одночасно плекати по можливості всі галузі знання на українській мові, видавати відносну літературу та заповнювати прогалину в нашій науці. А все те має окрилювати християнський католицький дух, який віками надихував нашу науку й культуру і витиснув на ній свою печать.

Ми можемо досягнути сотню — дві слухачів, пів а то й сотню професорів, і тим вдержати нашу католицьку університетську традицію, університетський цензус і наукову творчість. Свою чинність не мусить Університет обмежувати тільки до Риму, але може мати свої розгалуження, факультети, інститути, філії, у більших українських осередках на поселеннях. Університет є чинний у Римі від двох років, має кільканадцять слухачів і 25 професорів; з того шістьох професорів мешкаючих у Римі, що провадили з вдоволяючим вислідом правильні виклади в монастирі Студіон біля Риму. Виклади й іспити піднесли умовий рівень слухачів, своїх і деяких чужинців; а видані Університетом праці розходяться по всьому світі.

Та не треба однак представляти собі дуже рожевим розвій університету, бо труднощі є і будуть, навіть більші, ніж ми собі їх представляємо. З свого боку ми нікому не будемо входити в дорогу і ставати на перешкоді, але навпаки, всім помагати, наскільки змога. Будемо мати більше засобів — зробимо більше, а будемо мати менше — то зробимо менше. Максимальний плян, в публікованій у цій книжці Конституції, є зачеркнений на 100 процент, але якщо наразі його виконаємо на 25 процент, то буде дуже а дуже багато. Не буде в тому ніякої неслави й нечести, а навпаки честь і слава українському народові і Католицькій Церкві.

З довірям на Божу поміч і на просвічення Святого Духа ми зачали це діло і будемо продовжувати його в повній свідомості, що Український Католицький Університет стоїть на службі українській науці і культурі християнської моралі, та що він є об'єднуючим творчим чинником у нашому народі. А з тим поручаємо Український Католицький Університет імени Климентія Папи дальшій прихильності й щедрості українського народу. Зокрема прохаємо всіх авторів, редакторів, накладчиків, видавців, мистців, всі видавництва, друкарні і книгарні, бібліотеки, архіви і книгозбірні, зберігачів пам'ятників, документів, мистецьких і археологічних творів, присилати їх до Бібліотеки, Музею і Архіву по два примірники публікацій на зберігання і дослід, бо тим буде улегшена праця для наших дослідників, піднесемо ціну наших скарбів і творів духа та відкриємо нові горизонти нашого минулого й майбутнього в науці.

Всім жертводавцям, прихильникам, співпрацівникам і діячам Українського Католицького Університету ще раз щире Спасибі та Боже благословення!

см. Кард. Йосиф
Верховний Архiepиcкoп Митрополит

Свято Успення Матері Божої
1966

ХІІІ.

УНІВЕРСИТЕТ У ВІДГОМОНІ НАЗОВНІ

Хоч ректорат Університету не хоче жодної реклами і розголосу, то все таки справа Університету не могла укритися «під спудом» і в українській і в чужомовній пресі почали появлятися коротші і обширніші звідомлення: «Вісті з Риму», «Наша Мета», «Українські Вісті», «Поступ», «Християнський Голос», «Америка», «Наша Церква», «Шлях Перемоги», «Українське Слово», «Українська Думка», «Свобода», «Вільне Слово», «Новий Шлях», «Наш Клич», «Христліхе Остен» і інші. Подаємо деякі з них.

ПЕРШИЙ БУДИНОК УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

(Вісті з Риму, ч. 13, 1966 р.)

УПБ Ідея засновання Уіраїнського Католицького Університету прибрала вже свої конкретні матеріяльні форми у першій будинку цієї наукової інституції, що саме викінчується на західних окраїнах Риму, при віа ді Ботчеа (via di Bossea). Викінчується внутрішнє устаткування триповерхової будівлі, що стоїть посеред просторої площі. З кожним днем викладові залі, бібліотека, адміністраційні кімнати та приміщення для професорів, щораз більше прибирають своє належне оформлення відповідно до свого призначення. Хоч не закінчений ще зовсім цей будинок, хоч на розлогій площі довкруги ще повно будівельного матеріялу, але до нового дому з'їжджаються вже перші його жителі, щоб розпочинати там уже свою наукову працю. Так постає ядро українського наукового центру, що з малого зерна може розростися у велике дерево, де неодна птиця може знайти захист.

До речі, уже від довгого часу відчувався серед українців і взагалі серед східних християн брак належного наукового центру християнського духа. Колись таким центром була Київо-могилянська академія, що гуртувала наукові сили не лиш європейського Сходу, але й християнського населення Малої Азії. У наші часи християни східних обрядів, зокрема католики, приневолені розвивати свою богословську науку за посередництвом латинських наукових інституцій, бо нема жодного уні-

верситетського центру серед східних католиків. Найчисленнішою східною обрядовою групою є українська, навіть якщо брати під увагу лише цю частину у західній частині світі. То ж її завданням завжди було організувати католицький науковий центр, де наукові працівники могли б спільними силами розвивати працю в східній католицькій дусі.

Такий центр зав'язується саме в Римі. Він повинен би згуртувати довкруги себе наших науковців розсіяних по цілому світі; перший будинок Українського Католицького Університету, малий матеріальний дім, повинен стати центром великої духовної інституції. Чи дійсно так станеться, чи справді це зерно розростеться у розлоге дерево, чи українці спроможуться завершити свою культурно-виховну структуру університетською інституцією, залежить у великій мірі від нас самих українців, від нашої підтримки, яку дамо цьому зародковий Українського Католицького Університету.

МОНУМЕНТА УКРАЇНЕ ІСТОРІКА

(Вісті з Риму, ч. 3, 1965)

УПБ Видання Українського Католицького Університету в Римі започаткувала цінна книга «Monumenta Ucrainae Historica». В склад цього видання, як читаємо в передмові Верховного Архiepіскопа і Митрополита Кир Йосифа, будуть входити впершу чергу документи зібрані Службою Божим митр. Андреем Шептицьким та інші, ще до тепер не видані.

В першому томі знаходимо документи з перших чотирьох століть цього тисячріччя, а саме з років 1075-1623. Книга кінчиться отже вісткою митр. Рутського для Папи Урбана VIII про мученичу смерть св. Йосафата, архiep. Полоцького. Всіх документів, поміщених у цьому томі є 523, книга має 350 сторінок. Своім форматом, зовнішнім виглядом, упорядкуванням документів згідно з вимогами модерної методики наукової праці, а передусім своїм змістом книга робить глибоке враження на читача, зокрема історика.

Документи цього тому, як вище сказано, зібрав митр. Андрей Шептицький. В часі своїх частих подорожей до Риму митрополит ввесь вільний час пересиджував в римських бібліотеках та архівах та відшукував там документи, що відносилися до нашої історії. Не маючи змоги сам особисто довершити такої великої праці, митрополит шукав і знаходив собі помічників та співробітників. Між ними найбільшу прислугу віддав покійний отець Кирило Королевський, що доповнив зібраний матеріал, упорядкував його та й приготував до друку. Дещо з цього матеріалу вже було свого часу перевезено до Львова. Та різні перепони перешкоджували виданню. Потім воєнна хуртовина і тяжкі наслідки останньої війни, вкінці сама смерть, перекреслили далекосяглі плани

Слуги Божого митр. Андрея. Та зі своїм приїздом до Риму Митрополит-Ісповідник Кир Йосиф зайнявся долею зібраного матеріалу, того рукописного скарбу, що коштував стільки років праці і стільки мільйонів гроша. І ось тяжкий труд, а передусім велика ідея Слуги Божого митр. Андрея не пішла марно в забуття. Науковий світ приймає з вдячністю цей дар двох останніх Митрополитів в час тяжкої всенародньої скорби. Розгортаючи картки книги, перед очима стає довга наша церковна історія, літа блиску й розквіту нашої Церкви та й сумні часи неволі.

Видання таких важних документів — це гідний монумент для Слуги Божого митр. Андрея в 20-ліття від його смерти та й тепер, в часі Вселенського Собору, коли мала місце ревізія дотеперішніх унійних змагань, коли в богословському світі далі йде еволюція, а Східні Церкви, в тому й наша українська Церква, станули на першому пляні загального зацікавлення. В світлі соборового декрету про екуменізм прийдеться і вченим нашої Церкви пером та живим словом порушити всі актуальні тепер питання. А теоретичне пізнання богословської науки, власної історії, традиції та звичаїв сірої давнини є першим кроком того наближення, передусім серед нас Українців, католиків і православних, без якого то пізнання всі дальші змагання були б немислимі. В тих монументальних документах можна знайти і світлі виступи митр. Рутського в обороні своєї Церкви та її прав, там знаходимо все ще актуальний спосіб дискусії св. Йосафата, що то приходив до своїх співбесідників з нашими власними літургійними книгами і свої докази про католицьку віру опирав на тих текстах, що їх самі православні знали напам'ять і уважали за свою власну науку.

В Монументах знайдемо все ще важні для нас слова Папи Урбана VIII: «Через вас маю надію повернути Схід». А хоч нині та давня і духово та матеріально багата «Унія» св. Йосафата й Митрополита Рутського зникла, а теперішня доля нашої Церкви, з хвилиною смерти Слуги Божого митр. Андрея радше подібна до долі Праведного Іова, що обдертий та струпами вкритий, серед наруг приятелів і самої власної дружини, лежав на смітнику, то надія наша на Бога! Пригадується рік 1623, коли Велямин Рутський був на соймі на самому сірому кінці, без голосу і коли жалувався: «Ми самі, без помочі людської, а надія наша тільки на Бога». Але мимо всього діло великих наших Митрополитів і подвижників з'єдинення є таке велике, що навіть гіркі спомини з давнини і сумна сучасність не має сили зломити нашої надії. Навпаки! Пам'ятники — Монумента героїзму є нам дороговказом в майбутність і постійною пригадкою, що наше завдання на Сході є доказом невміручості ідеї з'єдинення всіх християн.

Ціна книги 8 ам. доларів.

НОВЕ ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

(Вісті з Риму, ч. 14, 1966)

УПБ Під наголовком « Три церковнослов'янські літургічні рукописні тексти Ватиканської бібліотеки » появилася нова книжка, зіпід пера проф. д-ра Олекси Горбача. Вона нараховує 160 сторінок, видана Університетом і надрукована у Ватиканській друкарні та має сім оригінальних ілюстрацій. В ній подано текст Службника Митрополита Ісидора, а саме Божественну Літургію св. Івана Золотоустого, св. Василя Великого та Чин Літургії Пржедєосвящених Дарів як і Філотеїв Устав в старому українському Кипріяновому перекладі та редакції. Крім цього в книзі є текст св. Літургії Івана Золотоустого за двома іншими, мабуть сербськими, рукописами Ватиканської бібліотеки, знаними як Службник-авиток ч. 9 та Молитовник ч. 10.

Так отже в останньому часі літургічні досліді при новооснованому Університеті в Римі пішли значний крок вперед. Поруч двох праць о. д-ра М. Марусина, про згаданий вгорі Ісидорів Службник та про Святительські Служби в Київському Евхологіїні з поч. XVI ст., праця проф. д-ра О. Горбача є новим цінним здобутком для української науки. Якщо згадати ще й цінне видання проф. П. Коваліва « Молитовник-Службник, пам'ятка XIV ст. », виданий Богословським Інститутом УПЦ в ЗДА, то в підсумках можна ствердити поважне надбання на літургічному полі, корисне для всіх українських вчених, католиків і православних. Бо ці видання й наукові досліді значно допоможуть у працях Літургічних Комісій, що діють в новому світлі Вселенського Собору для обнови літургічного життя.

Праця проф. д-ра Горбача відзначається солідністю і трактує вичерпно філологічну сторінку рукописів. Вона може бути особливо корисна для священиків і студентів богословії в часі їхніх студій.

ПОСВЯЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО БУДИНКУ В РИМІ

(Вісті з Риму, ч. 14, 1966)

УПБ Ще викінчуються деякі будівельні праці, зокрема внутрішнього устаткування, у будинку Українського Католицького Університету в Римі, однак уже на початку нового академічного року посвячено цей будинок.

Ранком у неділю 2 жовтня ц.р. прибули до молитовниці університетського дому Блаженніший Верховний Архiepіскоп Кард. Кир Йосиф, '

Високопреосвященніший Архiepіскоп Кир Іван, священники, представники чоловічих і жіночих чернечих українських Чинів в особі їх найвищих настоятелів, семінаристи та українські миряни Риму. Оба Високодостойні Архiepіреї розпочали зараз богослужити чин посвячення нового дому, молячи Господа благословення для нього і для всіх у нім проживаючих. Літургійний чин закінчився окропленням свяченою водою всіх приміщень будівлі і помазанням влєєм стін молитовниці. У нижчих навчальних, адміністраційних та господарських приміщеннях довершив це Верховний Архiepіскоп Кир Йосиф, а на вищих поверхах мешканевих кімнат Високопреосвященніший Кир Іван у супроводі одної частини присутніх духовних і світських осіб.

Безпосередньо потім Блаженніший Кир Йосиф розпочав служити архисерейську Службу Божу у співслуженні Впр. о. Степана Чміля, українського салезіянина, Ректора Малої Семінарії, що стоїть у безпосереднім сусідстві університетського будинку, та Впр. о. д-ра Партенія Павлика, українського монаха з Гроттафerratської обителі. Дияконував о. шамб. Мирослав Марусин, а співав хор семінаристів під диригентурою о. д-ра Івана Тилявського, салезіянина. Присутствовали на св. Літургії ВПреоcв. архiepіскоп Кир Іван Бучко, Апостольський Візитатор у Західній Європі; Впр. о. д-р Атанасій Г. Великий, Протоархимандрит ЧСВВ; Впр. о. архимандрит Альфонс Марія Мітнахт, августинець з Німеччини, головний редактор німецького журналу «Дер Хрістліхе Остен»; Впр. Мати Клявдія, Архимандриня ЧСВВ; членкині Генеральної Курії Сестер Служебниць, та багато інших духовних і світських осіб.

По св. Євангелії Блаженніший Кир Йосиф звернувся до присутніх в торжественним словом. Згадав спершу, що ціла університетська інституція поручена в опіку Божій Премудрості і тому церква, яка має стати коло цього першого університетського будинку буде посвячена Софії — Премудрості Божій. Найкращим селищем Божої Премудрости є Пречиста Діва Марія, якої образ виднів за тимчасовим престолом каплиці. У ширшій розумінні є таким селищем кожна людина та кожний Божий храм, де приноситься слава єдиному Богові. Таким храмом Премудрости була старинна Соломонова святиня в Єрусалимі, де приносились щоденні старозавітні жертви й молитви; Софії — Премудрості посвячено величавий храм у центрі східного християнства в Константинополі; а потім також у інших центрах на Сході і Заході. Так то й цей дім науки — мудрости віддано під особливу опіку Божої найвищої Премудрости, яка є джерелом всього правдивого знання.

До Евхаристійної Трапези на цій св. Літургії приступило дуже багато присутніх, що прийняттям Святих Тайн завершували свої молитви за благословення нової української інституції. По богослуженні засіли всі спільно до сніданку, закінчуючи християнською гостиною, на вид

старинних традиційних «аґапе», свої спільні молитви. Вже зближалось полудне, коли українська громада Риму, щераз оглядаючи нову університетську будівлю, пращалась і роз'їдилась у різні частини Вічного Міста.

МОНУМЕНТА УКРАЇНЕ ГІСТОРІКА

Том II.

(Вісті з Риму, ч. 1, 1966)

УПБ З появою другого тому історичних документів нашої Церкви («Монуменга Україне Гісторіка»), виданого Українським Католицьким Університетом в Римі, наша історіографія збагатилася новим дуже цінним матеріалом.

Зовнішнє оформлення тома, упорядкування документів із стисло науковим критерієм, незвичайно важливий зміст деяких документів надають книзі великої ваги і вартості. Цей другий з черги том історичних документів — це великого формату книга (см 28 x 19,5), XIX + 358 сторінок друку, і охоплює 245 документів з часів понтифікату Папи Урбана VIII і наступних чотирьох років, тобто від 1644 по 1648 рік.

Книжка відкривається коротесеньким двомовним, українсько-латинським, вступом-введенням кард. Кир Йосифа з натяком на критерій застосований в упорядкуванні документів («хронологічний порядок»), на період їх походження і на факт, що, побіч ще не виданих, до книжки увійшли і деякі вже видані документи, але видані «неповно», або вже «тяжко доступні».

Після вступу подається пояснення скорочень технічно-конвенціональних, далі вказано на джерельні праці найбільше цитовані, а відтак — хронологічний список документів. Очевидно, документи цього другого тома, як і попереднього, належать до 15-ти томової збірки архівних документів, впорядкованої заходами Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького, з провіренням покійного о. К. Королевського. Дослідники історії нашої Церкви першої половини XVII століття знайдуть у цих архівних джерелах безмежно цінний матеріал — *живу душу і апостольську ревність* головних представників ієрархії нашої Церкви та інших духовних впливових осіб, що впродовж перших десятиліть нашої Унії в Римом діяли з усією відданістю і ревністю для добра Церкви і Народу, нав'язуючи всі можливі контакти з Апостольським Престолом і його представниками у суміжних нам країнах.

ТРИ НОВІ ВИДАННЯ (Вісті з Риму, ч. 12, 1966)

УПБ В літі цього 1966 року появились три нові книги, глибокі змістом і розкішні своєю зовнішньою формою, як попередні, надруковані завдяки невтомним змаганням Верховного Архiepіскопа і Університету.

1. Перша книга — це Благовісник Верховного Архiepіскопа, 2-4 число за 1966 р., великого формату і 230 сторінок друку. Благовісник містить в собі Пасхальний привіт Верховного Архiepіскопа, Догматичну Конституцію II Ватиканського Вселенського Собору про Церкву, в українському перекладі та латинському оригіналі, Постанову про піст, Рішення Священної Апостольської Пенітенції про святкування надзвичайного ювілею, Апостольський Лист, яким встановлюється для Вселенської Церкви Синод Єпископів, Поучення Священної Конгрегації «Для науки віри» про мішані подружжя, Благословення Святішого Отця для Українського Католицького Університету, Письмо Верховного Архiepіскопа в справі молитовника «Господи, до Тебе підношу душу мою». Через поміщення перекладів таких важних документів як Догматична Конституція «Про Церкву» Благовісник має не тільки практичну, але й наукову вартість, бо може послужити для науковців та студентів богослов'я. Гарно виконаний герб Блаженнішого Митрополита є прикрасою цінної змістом книги.

2. Після появи «Благовісника» вийшов монументальний твір, історичних документів, що їх давно вже зібрав і при допомозі отця Кирила Королевського упорядкував Слуга Божий Митрополит Андрей. Цей том є вісником 100-літнього Ювілею Канонізації святого Йосафата, до якого підготовляється увесь, зокрема український, світ. Ювілей, як відомо, припадає в наступному 1967 році і буде відсвяткований торжественно цілою українською спільнотою в Римі і в світі. Цей III зчерги том «Монумента Україне Гісторіка» подає документи 1650-1670 років, нараховує 400 сторінок друку і має 212 важливих документів. Це вже третій зчерги том Монументів, тим разом присвячений св. Йосафатові.

3. Третя книжка — це праця о. д-ра М. Марусина п.н. «Святительські Служби в Київському Евхології з поч. XVI ст.». Книжка має 18 сторінок римської пагінації та 210 змісту, як також 12 знімків з рукопису Ватиканської Бібліотеки, про який власне мова. В праці знаходимо чини рукоположень свічконосця, четця, піддиякона, диякона, пресвітера і єпископа, митрополичі грамоти нововисвяченому священникові та єпископові, архієрейські свячення церкви й антимінесів, святительські молебні й богослужби на великі празники року, чини святих Тайн і благословень — все це згідно зі старою Київською традицією. В книжці багато матеріалу для богословських міркувань, а при тому й матеріал для історика й дослідника церковного права.

Автор обмежує свою працю до подання святительських Служб в Київській Митрополії, передусім в часах світлої Київської доби і веде порівняння аж до наших часів. Вона може придатись передусім семінаристам при вивченні обрядів, а також священикам. Книжка є наче продовженням попередньо виданої невеликої праці (63 сторінки) того ж автора про «Божественну Літургію в Київській Митрополії по списку Ісидорового Літургікона з XV ст.». Читач легко замітить в ній окремішність Київського обряду та його традицій і права Київського Митрополита. Книжка присвячена Блаженнішому Митрополитові Кир Йосифові.

ПРАЗНИК СВЯТОГО КЛИМЕНТІЯ НА УНІВЕРСИТЕТІ

(Вісті з Риму, ч. 17, 1966)

УПБ В четвер 8 грудня Український Католицький Університет в Римі святкував свій перший празник. Згадка про нього бодай найпростішим стилем останеться на майбутнє історичною згадкою. Вже два місяці в цьому нашому науковому осередку ведеться наукова діяльність, нераз не без великих зусиль. Початки завжди тяжкі тим, що треба влаштувати варстати праці і на самі технічні справи посвячувати багато часу. Але вже упорядкований частинно музей та бібліотека; зачались деякі виклади: історія, обряди, мистецтво, мови.

Серед праці застав професорів і студентів празник св. Климентія, Покровителя Університету. Папа Климентій був третім з черги наслідником Верховного Апостола Петра, закінчив мучеництвом своє життя в Корсуні приблизно 100-го року і там на засланні проповідував Христову Євангелію. До відомої з непорозумінь громади християн в Коринті написав він листа, якого давні християни читали в церкві поруч Святого Письма. Лист Климентія важний тим, що свідчить про ту повагу, що її мав Рим супроти всіх церков в першому столітті, подає віродостойні свідчення про святих Апостолів Петра й Павла та ясно опреділює вчення про Церкву як таїнственне Тіло Христове.

Вранці відправив в каплиці Університету торжественну св. Літургію Преосв. Владика Кир Платон Корниляк, в сослуженні о. секретаря І. Мончака, та о. Івана Хоменка. Вечером прибув, в супроводі о. шамб. М. Марусина, до Університету Блаженніший Митрополит, що й при спільній трапезі висловив свою радість з приводу цього великого досягнення, яким є для Церкви й народу оснування власного Університету. На вечері був присутній і Преосв. Кир Володимир Маланчук, ЧНІ, що як і Кир Платон, прибув до Риму на наради скликані Блаженнішим Верховним Архiepіскопом. Ці наради тривали три дні при

участі двох згаданих Владик, а також ВПреосв. Архiepіскопа Кир Івана та під проводом Верховного Архiepіскопа.

В своїм Слові звернув Блаженніший Митрополит увагу передусім на цю історичну дійсність, що Христову Євангелію принесли на наші рідні землі ще самі Апостоли, а саме Андрій Первозваний, брат Верховного Апостола Петра, а згодом вірний учень Петра і Павла св. Климентій, що й за цю віру пострадав і віддав своє життя. Ось це й була та останеться віра наших батьків. І не дарма св. Климентія Папу Україна так дуже почитала в давніх часах, за св. Володимира і Ярослава Мудрого. В найтяжчий час переслідування Церкви й народу не можна було підібрати для Університету кращого і більш відповідного Покровителя, як Папа Климентій, людину святости й науки, незламного характеру, терпіння і жертви, аж до пролиття крови включно.

Святкування першого празника на Університеті відбулось скромно і тихо, при участі двох Владик Апостольських Екзархів і домашніх. Послужили радше застановою над тим, яке завдання Університету в наших часах, що під іменем великого Папи Климентія має завдання зберегти в народі віру і світлом науки об'єднувати та просвічувати шлях в розсіянні сущим.

СЛОВО ВЕРХОВНОГО АРХІЄПІСКОПА КАРД. КИР ЙОСИФА (Вісті з Риму, ч. 17, 1967)

УПБ 1. Увесь церковний календар, зокрема храмові свята і празники патронів, опікунів і іменників Церков, народів, установ і поодиноких осіб, це пам'яткові дні в честь Пресвятої Тройці, Христа, Богородиці, ангелів і святих. Вони є хвилинами звеличування їх у нашої пам'яті і одночасно гарячих мольб для скріплення природних і надприродних сил усього народу, громад і одиниць у змаганнях і подвигах і трудах для досягнення туземних і небесних цілей. А бувають вони або безпосереднім зверненням до трьох Божих Осіб, Отця, Сина і Святого Духа і до Ісуса Христа, воплощеного Божого Сина, або ще частіше посередньо до них через заступництво Пресвятої Богородиці, ангелів і святих, щоб при їх допомозі бути певнішими у вислуханні всецерковних, всенародних і особистих звеличень і благань.

Так і ми в цьому пересвідченні святкуємо нині празник патрона Українського Католицького Університету св. Климентія папи в нашої, присвяченій йому, скромній молитовниці і нашими скромними силами, бо храм наш в будові невикінчений і наш Університет не зміг розвинути ще свої ширшої і інтензивнішої діяльності. Саме тому є нині і усиленіші і гарячіші наші благання про поміч для розвитку і розквіту оцей

установи через могутнє заступництво св. Климента папи у відправі св. архисрейської Літургії.

2. Дорогі брати і сестри, професори, студенти, співробітники і прихильники! Святий Климентій папа — це одна з найсвітліших духовних наших постатей в домонгольській добі. Ми звемо його нашим, бо хоч св. Климентій римлянин, то він так тісно зв'язав нашу Церкву з Вселенською, що увійшов не тільки в нашу історію, але вріс в життя нашого народу і нашої землі, на якій зложив і свої святі кости. Він теж став патроном нашого Університету в Римі. Чому так і чому якраз він? Наші духовні і світські вчені стараються дати відповідь на це, та однак покищо не відгадали загадки, без сумніву дуже цікавої. Оставмо її нині не так для розбудження ще більшої цікавості, як радше для поглиблення студій і молитовної набожності до цього, на жаль, дещо призабутого в нашій недолі, великого Святого, та звернім в нинішнє свято тим пильнішу увагу на його особу і чесноти, щоб ободритись та стати сильнішими до праці завдяки його заступництву, піддержці, молитвам і прикладові його геройського, мученицького, святого життя.

3. Перенесімся на хвилинку в перше століття по Христі ось тут до Риму. Святі Апостоли Петро і Павло понесли мученицьку смерть і полишили в Церкві, у проводі своїх учеників і навернену чисельну громаду вірних, заляканих і перестрашених переслідуваннями. Горіли християни як смолоскипи і лялась ріками християнська кров в колізеях і церквах. Перше вражіння пройшло і вибрали папою св. Ліна, а по його короткому правлінні св. Анаклета. Як четвертий з черги папа, десь в дев'ядесятих роках, наступив св. Климентій, як один із безпосередніх ще учеників св. Петра і Павла. Він слухав їх наук, знав їх життя посвяти і жертви і став їх ревно наслідувати. Він звернув на себе увагу св. Петра, який і висвятив його на єпископа. Одначе, він не став його наслідником, але аж четвертим з черги папою. В Римі він розвинув ревно і второпно апостольську працю, зібрав знову розсіяні громади вірних, упорядкував літургії і богослуження, понаставляв єпископів і презвітерів. В управі Церквою він виявив небуденне вміння і належну обережність, так потрібні в тодішніх умовах. Він закріпив свою владу і вплив і то не тільки на Рим, але навіть і далеко поза ним в римській імперії. Про це свідчить дуже проречисто його Послання до Коринтян, написане грецькою мовою.

В коринтійській Церкві, в якій діяв св. Апостол Павло і підніс її дуже високо, вибухло, правдоподібно при кінці вісімдесятих років або на початку дев'ядесятих, велике заворушення. Знайшлися бунтівники, що зворохобили усю Церкву проти єпископів і презвітерів, хотіли їх усунути й оставити тільки мирян, перевернути увесь лад і порядок і то установлений самим Христом. Послугуючись російським терміном, скажемо, що хотіли запровадити безпоповщину. По тій причині,

не відомо ближче з якої нагоди, папа Климентій написав до Коринтян Послання (93-96 р.) пройняте глибокою вірою і не менше основною вченістю та пронизане батьківським духом. Воно зробило Папі славне ім'я і здобуло належну пошану, бо його читали не лише в грецьких, але і в інших церквах з великою почиттю і то після Послань св. Павла так, що деякі навіть уважали його твором надихненим Святим Духом. Можна би довго і багато разів проповідувати про вилочену в Посланні науку про Пресвяту Трійцю, про Христа, про воскресіння з мертвих, про Старий Завіт як приготування до Нового, та інші правди, але киньмо нині оком передусім на три основні черти, які пробиваються на видне місце в Посланні і ціхують світлу особу Автора, так близькі для наших часів і наших подібних їм умовин.

4. Дорогі! Бувають нераз в житті людини і цілих народів моменти якогось завзяття, гарячкості, неуступчивості, навіть заїлості і безоглядності, словом виколііння з нормальних торів життя на бездоріжжя, в яких можна дуже легко накоїти багато лиха. Щаслива ця людина, що найшла лік і аргумент для опам'ятання себе і преславний той нарід, що знайшов єпископів і провідників, що вміють перевести його через ті скелі і небезпеки і не дати йому розбитися і навіть потонути та зникнути з лиця землі. От саме св. Климентій вмів зрозуміти і переконати зворохоблених і роз'єднаних Коринтян і всіх подібних їм гарячкочів, конечністю порядку, ладу, єдності, підпорядкування правній владі, бо інакше неможливе життя, його розвій і творча праця, і то не тільки одиниці і родини, але і всіх спільнот. Виміна думок є завжди допускаема, а навіть конечна, так само суперництво, змагання, перегони, оборона своїх прав в кожній ділянці. Можна змінити особи і поправляти методи праці і напрямні, але ніколи заводити безвладдя і анархію. Бо усунення легітимної влади, як сказано, викликає хаос і упадок збірноти і держави. Коли в Церкві не стало б єпископів і презвітерів, а в державі правительства, Церква перестала б бути Церквою, а держава стала б збіговиськом. По-перше, такий установлений і існуючий порядок авторитету і послуху є Божої установи і жодна людина не сміє і не має права його змінити. По-друге, він лежить в самій людській природі і впливає з неї і з її вимоги співжиття людей. Представте собі, коли б не то в Церкві, але в родині, громаді або державі, кожний зачав приказувати і заводити свої порядки, то нестерпне тоді таке життя. Наш недавній Всесвітній Український Конгрес дав найкращий вислів бажання єдності, порядку і ладу на народньому полі. Зокрема церковна єдність, лад і порядок в мирі, мусять просвічувати як зразок кожному ладові, мирові і з'єдненню на кожному полі і в кожній ділянці. Де єдність, там незнищимість!

5. Дорогі брати і сестри! Можна гарно говорити, а ще з більшою приємністю слухати про ті величезні цінності надприродного і природ-

ного життя та високі культурні осяги, які дають єдність, порядок і мир, але далеко важче і прикріше переводити їх в життя і здійснювати на кожному кроці. Скільки то треба перенести упокорень, кривд, пожертвувань, погамовань, самоопанувань, самоперемог, замовчати і підчинитися, щоби не повставало лихо заворушень, згіршень, непорозумінь і безладдя. Святий Климентій є зразком такої виробленої шляхотної людини, в якій згармонізована теорія і практика. Замітне в нього ще й те, що і єдність, і порядок, і мир можуть бути запевнені тільки тоді, коли вони спираються на минулій життєвій практиці і набутому віковому досвіді. Церква спирається на віковій традиції і одідиченім післанництві. Христос, післаний Богом Отцем, передав свою місію апостолам, зокрема св. Петрові, що діяв в Римі, а св. Павло в Коринті. Вони далше передали свою власть ученикам, установлюючи їх єпископами і пресвітерами. Так воно мусить бути і на майбутнє, і тому треба повинуватися ієрархії. Св. Климентій продовжував працю попередників і на їх основі будував далше Христову Церкву. В своїм Посланні він говорить про Євхаристійну Жертву, про літургічні відправи, про знання як служити Церкві, що, без сумніву, є спадком з попередніх літ: «Я перейняв від Господа, що і вам передав» (I Кор. 11, 23), каже св. Павло. Традиція — це угольний камінь всякої тривкої будови, і всяка надбудова мусить зливатися з попередньою будовою, як слої в пні дерева в'яжуться з собою. Хто зачинає від себе і науку і творчість, не буде мати ніколи тривкого успіху, як виказує це сотки разів історія. Коли є основа і праця віків, то зцементована будова перетриває великі бурі і лихоліття. Так є і було в Церкві, в громадському і державному житті, і в науці і в суспільній праці. Здобутки батьків і дідів віддають завжди великі прислуги в дальших дослідах і творах наступним поколінням, в них треба шукати надтхнення в поривах і покріплення в трудах.

А прообразом зітлілого і непропащого є воскресення з мертвих. А покищо тут на землі людина буде воскрешати і відновлюватись в нових поколіннях. Св. Климентій наводить тут прегарну легенду про таємничу птицю фенікса, що живе в Арабії, далекій країні, 500 літ, звиває собі гніздо з ладану, мирта і пахучих зел і стліває в ньому до маленького хробачка, що остається з усьої краси, і знову відроджується до давньої величі і летить до Єгипту до Геліополіс і складає на жертівнику бога Сонця принесені кісті свого попередника, вічно відновлювані і скріплювані.

6. В розгарі праці серед невигод і переслідувань св. Климентій находив іще час і на науку. Його Послання свідчить про високу ерудицію, про глибоке знання Святого Письма, проповідництва, права, літургії, історії, філософії і природи. Як показується отже, він не був самоуком, але переходив систематичне формування і школу. Він перший Папа, про якого знаємо, що був і святий і вчений. Тільки завдяки

тому він міг мати вплив на Коринтян і інших християн, бо неуча і незнайомі ніхто не слухав, як він сам завважує. Тільки святі, характерні і образовані одиниці можуть брати провід в житті, підносити і ублагороднювати нарід. Мої Дорогі, злишнє і нема часу тут голосити пеани в честь науки і образування, хоч вони на це вповні заслуговують, але згадаймо тільки мимоходом науку Ассирійців і Вавилонців, Єгиптян, Греків, Римлян, Платона і Аристотеля, пригадаймо собі св. Отців. Атанасія, Григорія Назіанзенського і Ніссійського, Василя Великого, Хризостома, Кирила Олександрійського, Івана Дамаскина, Августина, Кипріяна, Тому, Альберта, Скота, Декарта, Ньютона і безліч професорів і студентів, бо ці велетні не стояли одинцем у громадах і тільки завдяки їм їх народи стояли у проводі, і так воно було, так є і так буде завжди. І коли ми не можемо здійснювати цієї засади в житті, в усій ширині, знаймо бодай, що вона конечна. Коли стояла в нас високо наука за Володимира і Ярослава, — митр. Іларіон був світоч і не один, — тоді ми були сильні, могутні і мали значіння у світі, а коли вона занепадала в удільних князівствах, то падала Церква і держава, а як двигалась вона, підносились вони знову вгору.

Св. Климентій був великим почитателем Божої Мудрости і завзивав всіх, щоби її науки і ради слухати і вчитись в неї — і то кличе її власними словами: «Як довго все нерозумні будете любити глупоту... Доки безумні будуть ненавидіти науку... Зверніться на мою дорогу... (бо може прийти час) ... що будете шукати мене, але не знайдете... Хто слухав мене, той житиме безпечно і буде спокійний і не боятисьме лиха» (Прип. 1, 20-33). В коротких словах, уся судьба учителя і ученика, хто не вчиться може гірко жалувати, але надармо. Св. Климентій залюбки цитує Соломонову книгу «Премудрости».

7. Наш патрон засвідчив свою послідовність і вірність голошеним засадам мученичою смертю. Його церковна діяльність і вплив на нарід стали скоро замітними в Римі. Він навертав на християнство не лише простолюддя, але і вищі державні круги, а навіть кілька осіб з імператорського дому на Палатині. Це обурило цісаря Траяна, і він заслав його на Україну, над Чорне море, разом з різними розбишаками і проступниками. Уявіть собі цю далеку і утяжливу подорож пішком і конем, в день і в ночі, в спеку і холод, часто без води і хліба, серед бійки, лайки, криків і крадежі, і грабежі, безоглядности і безпощадности сторожі, і так не день, не місяць, а літами. Ми назвали б нині цю мандрівку висилку етапами. І все те переносив св. Климентій, вірний Христові і Його Церкві. А мимо того він не проповідував утечі від життя, ненависти і мести, але навпаки любов до ближніх і ворогів і безкорисну їм поміч.

Дорогі! Не кожному дає Господь такі хрести і такий величавий вінець побіди, але те, що може нести, відносно до його сил. А кожному

з нас їх не бракує день в день. Клопоти в церкві, в родині, школі, уряді, в умовій і фізичній праці і недугі. Дотого густо-часто брак засобів до здобуття знання і опісля щастя зайняти місце, щоби передати його іншим. Таких хрестоносців можна слушно назвати безкровними мучениками щоденного життя. І тут є помічною молитва і приклад святих подвижників. Така є дорога до вдержання єдності, ладу і порядку та заведення миру за всяку ціну — «зберігай порядок, і порядок збереже тебе».

8. Як єпископ і папа з церковним і душпастирським досвідом, з повною свідомістю обов'язку, відповідальності і виrozumілости доброго пастиря і організатора, і як високовчений муж, з'явився св. Климентій, з Божого Провидіння на українських землях серед наших предків Скитів і грецьких колоністів; а треба це уважати як першу благовість Євангелія на Русі-Україні, бо Скити були слов'янами і нашими предками, як галліїці французів, етруски італійців, а германи німців. Археологічні розкопки показують, що їх культура була та сама, що пізніша київська і на полудневій Україні відкопано церкви і кладовища з перших століть; Христова віра була вже знана на русько-українському Чорномор'ю і навіть глибше в краю. Її проповідував св. Апостол Андрій, знаний в грецьких істориків як апостол Скитів. Це треба уважати за факт більше ніж правдоподібний. Первозваний знав мабуть грецьку мову, бо до нього зверталися вперед греки, коли хотіли досягнути до Христа. Найперше є сліди, що він діяв в Малій Азії в Сінопе і околицях. Так кажуть Оріген і Евзевій, і по ньому осталась ікона (св. Андрія) на камені, якої не могли знищити іконоклясти. Це знак, що св. Андрій був відомий в Північній Малій Азії. До Синопе приїздили Скити на торг і привозили збіжжя, худобу, мед і шкіри, а купували прикраси, металеві і мармурові вироби, матері і тому подібне. З Синопе до Корсуня була легка і недалека дорога при сприяючому вітрі, так що св. Андрій міг без труду дістатись до північного Чорномор'я, що потверджує і наше давнє передання.

Вже менше правдоподібна, хоч не виключена його поява на київських горах, тому що на тих просторах були римські оселі, як свідчать викопані в Києві римські монети, і Скити знали плавбу Дніпром. Була свідомість приналежності до Вселенської Церкви, бо одна легенда оповідає, що св. Андрій їздив через Русь-Україну до Риму, щоби здати звіт св. Петрові з своєї апостольської діяльності, отже до осередку і головодства християнства. Інакше не могла була б постати така легенда. Тому-то нема причини починати християнство на Русі аж від Володимира, бо воно ширилося і заникало і знову відроджувалося аж до Ольги, Ярополка і Володимира, коли остаточно християнство стало загальнодержавною релігією. Учні св. Андрія продовжували його проповідь і такий стан застав св. Климентій. Згадка про понад 2.000 вірних і 75

церков на наших землях свідчать про його апостольську діяльність, і як Папи про продовжену традицію єдиної Вселенської Церкви. Саме за цю проповідь і працю його вкинено до моря з якором на шиї, щоби певно потонув. Морські хвилі винесли його тіло на беріг, і вірні, скити і греки, поховали його на одному острові.

9. Пам'ять про цього Папу-мученика «жила от рода в род» і то не лише на наших землях, але ген далеко у Візантії. Бо коли спинилися св. Кирило і Методій в Корсуні, у своїй місії до Хозарів, а може також до Русів-Українців, то стали шукати мощів св. Климентія і віднайшли їх 861 р. при допомозі тамошніх людей і херсонського єпископа Юрія, на основі переказів, подібно як віднайдено мощі св. Йосафата аж у Білій. Від архієпископа Юрія вони одержали частину мощів, які взяли з собою і які опісля повезли на Моравію, а звідтам до Риму, де так процесійно і величаво стрічав їх папа Адріян II 869 р. і зложив їх у нинішній підземній церкві св. Климентія, здвигнений, як кажуть, на місці дому св. Климентія. Цілість мощів забрав, як великий трофей, св. Володимир Великий з Херсонесу до Києва і зложив їх в Десятинній церкві і там біля них казав похоронити свою жену царівну Анну і себе.

Як видно, св. Климентій мусів бути у великому і широкому почитанні на Русі-Україні і тішився загальною популярністю, коли його головою благословлено новообраного київського митрополита Кліма Смолятича 1147 р., і коли князі били свої монети з погруддям св. Климентія. Його життєписи читали залюбки вірні. Навіть православні називали на Кримі один монастир іменем св. папів Климентія і Мартина. Монголи знищили Десятинну церкву до щенту, а всі кості святих і князів зібрано до одної труни.

10. Св. Климентій віддав Богові свою святу душу, але праця його не пропала. Християнство дальше ширилось і ми святкуємо ще нині (20 березня) пам'ять сімох єпископів Корсунських, що правда історично, не зовсім певних, як мучеників за Христову віру: Василія, Єфрема, Капітона, Євгенія, Етерія і інших, в III стол. по Хр., не згадуючи вже про пізніші часи. Скільки то народів і церков поставало і падало за той час на землях України, а пам'ять про св. Климентія жила й ободрявала наших предків християн віками наукою і мученичою смертю. Він є, як сказано, наглядним свідком єдності Христової Церкви на Русі-Україні, як рівно ж опісля засланий на українські землі папа Мартин (V стол.) аж до зв'язків Ольги і Володимира з Римом. Св. Климентій був справдішним світочем, що сіяв на наших землях. Щось мусіло остатись і з його вчености, коли св. Кирило знайшов вже в IX стол. в Херсоні мужа, може духовника, що мав Святе Письмо, писане «руськими письмени», які мабуть були товчком і спонукую уложення ним глаголицької азбуки.

Коли нині призадумуємося над життям і подвигами нашого патрона, то бачимо, що наші почування і гадки признання і вдячності подібні як і наших предків. З яким говінням хоронили тіло св. Климентія християни нашої землі, якими високими думками руководились св. Кирило і Методій, Юрій архієпископ Корсунський, і вірні, коли шукали мощів св. Климентія? Чим перейнятий був св. Володимир Великий, коли забирав мощі до Києва, як великий здобуток походу? Хіба ж там не було інших творів культури і цінностей і гробів знатних мужів? Він, скажім по нашому, з великими царськими претенсіями уважав для себе найбільшою честю спочивати по смерті біля гробу св. Климентія. Найкращий здвигнений ним храм зберігав його мощі. Це мусіло бути відомим в усій державі, і це були справді найбільші почести віддавані св. Климентієві на Русі-Україні.

А тепер вглубімся у факт поставлення митр. Кліма Смолятича. Що думали наші Владики, коли клали голову св. Климентія на нового митрополита? Подібно як благословили греки патріархів рукою св. Івана Хрестителя, так і ми, казали вони, можемо благословити головою св. Климентія. Це ж знову найбільша почесть віддана Святому. Вкінці, яку ж більшу і загальнішу почесть можна віддати якійсь особі в державі, як не вибиттям монет з її погруддям? А якраз наші князі казали чеканити свої монети з погруддям св. Климентія. Кожний український громадянин, коли держав в руках цей гріш, мимоволі мусів спитати, хто це? Чому він на монетах? Мусить це бути якась видна особа — це папа і святий, замучений в Херсонесі і спочиває в Києві. З такими самими думками і почуваннями входять нині до нашого Університету і професор і студент і жертводавець і гість! Св. Климентій став прикладом до наслідування всім нашим вірним, святим і праведникам в їх богоугодному житті на довгі віки. Зокрема нині ми гаряче благаємо його, щоби перед престолом Всевишнього вимолвив щедre благословення від Божої Премудрости для нашого Університету, щоб він міг піддержати і плекати світлі наукові традиції на Україні і щоб вернувся з великим дорібком на рідну землю. Амінь.

ПРАЗНИК СВЯТОГО КЛИМЕНТІЯ НА УНІВЕРСИТЕТІ В РИМІ (Вісті з Риму, ч. 17, 1967)

УПБ Празник св. Климентія папи є початком академічного року і храмовим днем Українського Католицького Університету в Римі, бо з іменем цього Папи, четвертого в ряду, зв'язана історія найдавнішого християнства на Україні. Папа Климентій стався і в наших часах опікуном і небесним покровителем Університету. Про цього Папу писав вже

колись св. Іринеї, що « Климентій був сучасником Верховних Апостолів Петра і Павла, що він бачив їх в Римі, і розмовляв з ними, і що їх навчання та їх передання стояли йому завжди перед очима ». В Римі отже папа Климентій жив і навчав, в Римі і написав свого Листа до Коринтян. Та шлях своїх терпінь і останні роки життя пройшов Климентій далеко від Риму, на засланні, в Корсуні, де й перед сотним роком по Христі умер як мученик. Тіло його кинули в Чорне море, але християни знайшли його, похоронили і збудували в Корсуні церкву на честь мученика Климентія папи.

На празник св. Климентія цього року відслужив Блаженніший Митрополит Йосиф торжественну Службу Божу в сослуженні професорів і виголосив проповідь. В Архисейській Літургії взяла участь Римська Громада, професори, студенти і матуристи Малої Семінарії, священники, монахи і монахині, а також і запрошені гості. Знаменну промову Блаженнішого Верховного Архiepіскопа кард. Кир Йосифа друкуємо на окремому місці. В святі взяли участь: Преосв. Кир Андрей Катков і Преосв. Кир Чеслав Сіпович, о. архимандрит Крiптоферратської обителі Т. Мініші, о. Антін Рижак, настоятель Студитів, з ієромонахом Ювеналієм, о. Партеній і брат Пахомій з Крiптоферратської обителі.

Нагадався празник Святого Духа в Богословській Академії у Львові в червні 1944 року, останній празник цієї нашої високої школи. Тоді відправив в каплиці Семінарії торжественну Літургію Преосв. Кир Николай Чарнецький, були присутні численні гості, визначні наші Львовяни, а передусім багато професорів з Києва та інших міст України. В часі святочного обіду бачили ми в просторій трапезі крім двох архисейів також тодішнього посадника Львова, крилошан зі св. Юра, людей науки і громадських діячів. Саме цього трагічного року, в квітну неділю вечером, впала бомба і знищила крило Духовної Семінарії від вулиці Коперника. Роками призбираний музей впав жертвою знищення. В страсний тиждень довелося, питомцям Академії, добувати з-під грузів каміння найцінніші пам'ятки старини. Ніхто може не болів так на вид страшної руїни, як Ректор Академії архисп. Кир Йосиф. У воєнному часі було і не до подумання дeneбудь роздобути матеріал на відбудову. Важко було передусім купити бляху для накриття знищеного даху. Нелегко було дістати робітників. А мимо тих всіх труднощів до празника Зіслання Святого Духа, тобто за вісім тижнів від знищення, крило Духовної Семінарії було відреставроване і дах покритий бляхою. Поважні громадяни Львова не могли тоді з дива вийти, як це міг Ректор Академії довершити. І то тоді, коли кожного дня грозив містові і Академії новий воєнний налет, нове бомбардування і нове знищення всього труду. Академія стояла чейже коло головної пошти і міської цитаделі, двох об'єктів, на які завжди були звернені канони й бомби.

Ці думки приходили при огляданні будинку Університету, коли запрошені гості оглянули бібліотеку, музей української старини і біологічний та ботанічний відділ, малярську робітню, викладові залі, конференційні залі й семінарі, а передусім храм святої Софії, на якому саме зачали закладати головну копулу і який в найближчих літніх місяцях буде готовий до торжественного архидієцезійського посвячення.

Празник св. Климентія в святині нашої науки в Римі, як всі церковні і релігійні празники, мав передусім дидактичний зміст і характер. В ньому була пригадка пошанувати давнину і ті віковічні змагання християнської ідеї на Україні, що зачалася з проповіддю Апостола Андрія і триває до сьогодні, пошанувати мужів науки давніх часів і нині наслідувати їх ревність, їх подвиги і їх приклад. Атмосфера празника залежить від його учасників, наскільки вони в святочному зборі вміють вдуматись і пережити великі події минулого і ті, що творяться на наших очах. Всі вони були вдячні Блаженнішому Митрополитові за запрошення до участі, бо мали нагоду бути свідками й учасниками того духовного бенкету, що кріпить духа і сталить волю на тяжкі змагання у несприятливих умовах життя і творчої праці.

В цьому академічному році вписалось 40 студентів і викладає в Римі 10 професорів, а в Буенос Айрес 7 на філії філософічно гуманістичного Факультету.

ДВА НОВІ ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

(Вісті з Риму, ч. 16, 1967)

УПБ Недавно появились два нові видання Факультету Права й Суспільних Наук Українського Католицького Університету в Римі, а саме Конституція цього ж Університету та Статути «Обнови». Обі книжечки не вибиваються між дотеперішними виданнями УКУ особливою зовнішньою формою, але тим важніші вони своїм змістом. Передусім Конституції УКУ говорять про Університет і його правну основу, згідно зі східним церковним правом.

Вступне Слово Верховного Архидієцезійського єпископа дає зразу ясну і вичерпну відповідь відносно всіх дотеперішних змагань у створенні Університету. Почини для створення його припадають на важкі повоєнні роки 1926-1927, коли треба було для рятунку науки в українському народі, а може й самого таки народу, створити у Львові високу католицьку школу чи радше втримати ту ж саму школу, що упродовж тисячу років перетривала на Україні під різними назвами. Здійснення цих великих зусиль знайшло собі назву Богословської Академії, якої нинішній Університет в Римі є далішим етапом. Конституція Університету узгоднює

нашу давню традицію і сучасні вимоги високих шкіл, дає багато можливостей для розвитку й удосконалення та взагалі для плекання науки і виховання студентів як і молодих наукових сил.

Університет має завдання згуртувати розсіяних і розбитих українських науковців по цілому світі та з'єдинити їх наукову творчість у виданнях Університету. Конституції УКУ подані в двох мовах — українській та латинській, їх попереджує текст Грамоти оснований, затвердженої на Празник св. Климентія Папи 1963 р., Блаженнішим Верховним Архiepіскупом.

Друга книжечка — це Статути «Обнови», предложені Синодом українських католицьких Єпископів і затверджені Верховним Архiepіскупом. Наперед подано короткий погляд на постання і на історію «Обнови», організації українських католицьких студентів високих шкіл та інтелектуалів, із закінченою високошкільною освітою. Слід згадати, що перше студентське товариство «Обнова», що постало 1929-30 р. мало своє перше приміщення в будинку Духовної Семінарії у Львові.

Вже в перших роках існування «Обнову» прийнято в члени Міжнародного Руху Католицьких Студентів «Пакс Романа» і вона брала активну участь в працях тієї Організації. Опікуном «Обнови» був так Слуга Божий Митрополит Андрей як і тодішній ректор Богословської Академії о. Йосиф Сліпий. Воєнна хуртовина перервала діяльність «Обнови» в Рідному Краю, але вона втрималась тут на чужині і в жовтні 1948 р. відбула свій З'їзд в Мюнхені, на якому створено федерацію Товариств для різних країн світу.

Опікуном «Обнови» тут на еміграції став Апостольський Візитатор Кир Іван Бучко. Щоб зберегти надалі не тільки саме т-во «Обнова», але засвідчити однозгідність дії у всіх країнах українського поселення, треба було опрацювати один статут, при узягядненні специфічних умов в поодиноких країнах світу. Потреба одного статуту виникла також з самого характеру т-ва «Обнова», що є апостольство мирян помісної Церкви українського обряду. Статути «Обнови» апробувала в основному Конференція Українських Католицьких Єпископів в Римі 1959 р. В 1963-1965 рр. ці Статути доповнено в світлі II Ватиканського Вселенського Собору та до нового положення, що постало з поворотом на волю Верховного Архiepіскупа Митрополита Кир Йосифа. Так Конституції УКУ як і нові Статути «Обнови» дадуть відповідь кожному зацікавленому, яка ціль і завдання тих установ і яке між ними споріднення. А одне з завдань їх є виховання молодого покоління, перейнятого католицькими засадами і готового до наукової й народньої праці в користь своїй Церкві і Батьківщини.

П'ЯТИЙ ТОМ МОНУМЕНТІВ

(Вісті з Риму, ч. 2, 1968)

УПБ В п'яту річницю приїзду Блаженнішого Митрополита Кир Йосифа до Риму, з довголітніх каторг і заслань, появився і п'ятий з черги том Монументів України, як чергове розкішне видання Українського Католицького Університету. В наголовку книги стоять пам'ятні і багатомовні слова: «Зібрав Митрополит Андрей Шептицький». А слова ці пригадують, що ідея і труд Слуги Божого, не кажучи вже про великі суми гроша, не пропали марно. Не пропала й праця о. Кирила Королевського, відданого Митрополитові за життя і при смерті, коли вже на ложі болізни писав свою книгу про Божого Слугу і яка появилася щойно по смерті о. Кирила у французькій мові, заходами Університету і Студитів.

Блаженніший Митрополит Йосиф каже слушно в своїй передмові до п'ятого тому, що з його появою «входимо вже як повноправні громадяни у громаду Монументів, число яких в науковому світі дуже поважне». Монумента України — це такі книги, що самі собою становлять основу історичної правди, самі є свідками нашого минулого, самі говорять і відкривають картини нашого історичного буття, наших успіхів і наших невдач. А появляються вони в часи дуже важкі для Церкви і народу, такої скрути, якої не було ще в історії. Минуле нашої Церкви очорнюють, а в сучасності не дають її жити і нищать її. Історична правда, засвідчена в документах, є найкращим забором проти всякого насилля.

П'ятий том містить документи від 1702 по 1728 рік і в ньому висувається на перший план відомий в історії Замоїський Синод з 1720 р. В ньому між іншим мова про подорож царя Петра I до Польщі і зв'язаний з тою подорожжю погром Василіянських монахів в Полоцьку. Далі є мова про віднову церковної єдності в таких монастирях як Унівський, Почаївський та інші, про Духовну Семінарію Отців Театинів у Львові, про перевірку літургічних книг, про важні події в поодиноких єпископствах і в усій Митрополії.

Книга обіймає 434 сторінки великої вісімки і має 257 документів, добрий науковий апарат та індекс імен осіб та місць — все це як вислід невтомної праці впорядчика тому монс. Павла Ятуліса. На обкладинці книги подані дотеперішні видання Університету в числі 15. Останнє видання — це I-ий том творів Блаженнішого Митрополита, що їх зібрали о. проф. Іван Хома та о. радник Іван Яцків.

Документи п'ятого тому, як і попередніх чотирьох, стають так для наших як і чужих науковців неопіненим джерелом, що найкраще подає історичну правду про апостольську ревність головних представни-

ків Ієрархії і духовенства, що жили й діяли в тих давніх часах. Наша Церква не була тоді ще обмежена до Західньої України, а сягала на всі її широкі простори, впливом своїм йшла далеко поза межі України. П'ять виданих томів — це третя частина п'ятнадцяти-томової збірки Слуги Божого Великого Митрополита Андрея. Наступні томи підготовляються до друку. А хоч в дотеперішніх томах пропущено багато документів з відкликом на публікації їх в інших збірках, то вони заслуговують на повне видання в «Монументах». Це був би і найкращий пам'ятник для Митрополита Андрея і велика користь для майбутніх істориків.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКО-ЛАТИНСЬКИЙ СЛОВНИК З XVII СТ.

(Вісті з Риму, ч. 5, 1968)

УПБ Чергове видання Українського Католицького Університету, це Перший Рукописний Українсько-Латинський Словник Арсенія Корецького-Сатановського та Епіфанія Славинецького, за списком Паризької Національної Бібліотеки, як науково-критична праця проф. д-ра Олекси Горбача. Словник має 335 сторінок друку і три цікаві ілюстрації. Його значення для вивчення історії української мови і літератури велике. Проведено мовознавчий дослід і передруковано критично сам текст 2-ої, українсько-латинської, частини рукописного словника з XVII стол. Це досі одинока відома копія складеного в половині XVII в. київськими ченцями Епіфанієм Славинецьким і Арсенієм Корецьким-Сатановським словника, який охоплює бл. 7.500 українських і церковно-слов'янських гасел. Цей словник спирається в основному на польсько-латинський словник Їжегожа Кнапського-Кнапіюса (1621, 1643, 1649...); звідси то й численні польонізми (позичення та кальки); автори не зрозуміли й окремих специфічних польських виразів Кнапського та включили їх у свій реєстр. Деякі українські гасла взяті з рукописного латинсько-«слов'янського» словника тих таки авторів. Цю частину їх словника, складену за польською шпальтою в поліглотному словнику А. Калепіно та за латинсько-польським словником Ї. Кнапського, і відому із збережених досі 7 списків (копій), включує в свій перший половині той таки паризький кодекс, списуваний у цілому тим самим копістом. Цей копіст знав латинську лексику лиш слабо і наробив дуже багато описок і перекручень у латинських словах; аж порівняння з польсько-латинським словником Кнапського дало змогу поробити майже у всіх випадках відповідні виправлення.

Подане зведення біографічних даних про обох авторів важливе для устійнення їх родинної української говірки. Бодай предки, якщо не

сам співавтор, Корецького-Сатановського походили з середнього Поділля чи Волині. Як і копії паризького кодексу, походив Славинецький, мабуть, з терену північно-східних українських говірок.

Словник приносить багато цікавого матеріалу для історії української мови в XVII в., зокрема для історичної фонетики, акцентології, словотвору дієслів і перш за все лексикології. Охоплена в ньому лексика доповнює істотно тогочасну українську лексику, відому з Лексикону П. Беринди. Крім церковно-слов'янizmів, численні тут польонізми, в тому й німецькі походження вирази. Інколи спольщено свідомо й українські побутові вирази (з повноголосом у корені): мабуть, ішлося при тому про штучне утворення «інакших», ніж народномовні, форм, бо ті (народномовні) в очах авторів чи то переписувача стилістично не могли дорівнювати книжним церковно-слов'янським. Специфічно польські (з державно-адміністративної й військової термінології) та католицькі терміни (й їх латинські тлумачення) в Кнапського автори або пропускали або достосовували до українських обставин. Відсутність будь-яких російських адміністративно-політичних термінологizmів промовляє за тим, що словника складено або ще в Києві (отже перед 1649 р.), або зразу ж після переїзду авторів у Москву (1649 р.), як це подано на наголовній сторінці.

ПЕРШИЙ ТОМ ТВОРІВ ВЕРХОВНОГО АРХІЄПІСКОПА (Вісті з Риму, ч. 4, 1968)

УПБ Український Католицький Університет видав в останньому часі, у збірному виданні, перший том Творів Верховного Архiepіскопа. Книга великого чвiркового формату має 420 сторiн, а на зміст її складаються, крім вступного слова, ось такі твори Митрополита Йосифа: Поняття «життя» в Євангелії та Листах св. Йоана Богослова, Наука Патріярха Фотія про Пресвяту Тройцю, оба в німецькій мові, далі йдуть довші артикули в латинській мові на догматичні теми про Пресвяту Тройцю, про Святого Духа, про святі Тайни, а крім цього статті про св. Тому Аквіната, про почитання святих Кирила і Методія на Україні, про деякі питання східної богословії. Порушені отже всі спірні питання між Східною і Західною Церквою. Книга має добре зладжений iндекс iмен i предметів.

Ціллю видання є подати науково-дослідні і письменницькі надбання Верховного Архiepіскопа, які для сучасного покоління мало відомі, бо мало цих книг і письм найшлося тут на еміграції, а й у Рідному Краю вони нині належать до рідкісних видань. Були вони друковані в різних наукових і літературних журналах, почавши від 1914 року, в українській, латинській, німецькій та інших мовах. Твори Митрополита

Йосифа не тільки не втратили своєї наукової вартості, але вони в сучасних, поособових часах, є дуже актуальні так для нашої богословської науки, як і для цілого нашого церковного і громадського життя. Ці твори, писані під знаком шукання істини й любови науки визначають яскраво характер, працю і весь життєвий шлях Кир Йосифа. В них знаходимо те надхнення, як і нам працювати на церковному і громадському полі. В них відповідь на різні питання нашої спільноти тут на чужині, як нам розвивати наукову й суспільну діяльність, як працювати, щоби труд наш не остався марний, але приніс добрі овочі для Церкви нашої і народу.

Вже сам вибір, поміщеної в першому томі докторської праці про поняття «життя» в св. Йоана Богослова вказує і розкриває зацікавлення думкою молодого науковця найглибшими таїнствами святої віри, коли він летить у незглибиму тайну Божого буття і троїчного життя, коли пише про походження Святого Духа, коли відтак цікавиться і опрацьовує найбільш субтельні питання з ділянки догматики, а при тому пише статті на історичні і філософічні теми, не відвертаючись, очевидно, від педагогічної, пастирської, культурної і організаційної діяльності. Можна сміло сказати, що, як першу половину в житті нашої Церкви цього двадцятого століття формував своїм життям і словом Слуга Божий Митрополит Андрей, так у другій половині сповняє цю роль його пересмник Митрополит Йосиф. Митрополит Андрей сповняв своє важке завдання наче біблійний Мойсей, на Святоюрській горі, а Митрополит Йосиф сповняв і сповняє це завдання тісно в злуці зі своєю Церквою, як каторжник, як ісповідник віри, як світла постать на Вселенському Соборі, як первоієрарх і невтомний пастир, що не дивиться на ніякі перешкоди, а йде прямо у своїх починах і змаганнях.

Перший том Творів Верховного Архiepіскопа зібрали два священики, о. Іван Хома і о. радник Іван Яцків; помістили на першій сторінці знимку Митрополита з молодих його років і подали у вступному слові короткий біографічний нарис та вказали загально на його науковий дорібок. Книга видана в 75-ту річницю народин Митрополита, наче б символічний дар для нього. Але це радше дар для нас усіх, для священиків і вірних, для монахів і монахинь, для своїх і чужих, що цікавляться нами і мають добре бажання допомогти нам.

Поруч творів Митрополита Андрея стоять отже твори його наслідника на митрополичому престолі. Вони вказують нам ясний шлях, куди іти. В них можуть знайти достаточний матеріал проповідники, катихети, учителі, виховники молоді, а передусім наші церковні і громадські діячі. Книга є 16-им з-ряду дорібком в серії дотеперішніх строго наукових видань Українського Католицького Університету за цих останніх п'ять років. Найближчі томи вже в друку і скоро появляться на книжковому ринку. Видання пляноване на 12 томів.

L'«OPERA OMNIA» DEL CARDINALE GIUSEPPE SLIPYI

L'Osservatore Romano - 4 Maggio 1968, N. 102.

Nella serie dei volumi di carattere scientifico che l'Università Cattolica Ucraina sta pubblicando, è apparso quest'anno il primo volume della collezione completa degli scritti di Sua Eminenza il Cardinale Giuseppe Slipyi, Arcivescovo Maggiore degli Ucraini. Gli scritti teologici, storici, monografie, articoli vari dell'eminente studioso e teologo dovrebbero comprendere 12 volumi in tutto, se si riuscirà a riunirli tutti.

Il primo volume, apparso in questi giorni, è di grande formato (30,5 x 21) e contiene 426 pagine; l'edizione diretta con molta cura dai Revv. Professori Mons. I. Choma e Ivan Jackiv. Esso comprende le opere giovanili dell'autore; ma giovanili possiamo chiamarle solo perchè appartengono al primo periodo dell'attività scientifica del Presule, poichè esse portano già lo stampo della piena maturità intellettuale e delle posizioni filosofiche e teologiche definitivamente acquisite.

Le singole opere, contenute in questo primo volume, sono disposte secondo l'ordine cronologico. Esse sono:

1) Die Auffassung des « Lebens » nach dem Evangelium und I Briefe des Hl. Johannes (Il concetto della vita nel Vangelo e nella prima lettera di San Giovanni). Tesi di laurea presentata all'Università di Innsbruck nel 1918. Allora l'Autore aveva soli 26 anni (è nato il 17-II-1892). Affrontando con l'ardimento straordinario il concetto giovanneo della « vita in Dio » egli concludeva in un tessuto denso di concetti teologici, basati sulla esegesi dei testi giovannei, che la vita eterna per i rigenerati dalla grazia battesimale comincia quaggiù in terra prolungandosi poi in cielo nella visione dei beati. Da questa sua posizione teologica l'autore dovette rettificare due orientamenti teologici di quegli anni: contro gli autori che risalivano dalla vita divina negli uomini alla fonte della vita, a Dio, egli sosteneva che bisogna partire dalla sorgente della vita per darle una luce giusta. Invece contro la corrente che distanziava troppo la vita della grazia in terra da quella della gloria in cielo l'autore *afferma la continuità*.

2) Conseguente ai suoi principi dottrinali e convinto della genialità del nuovo orientamento teologico, negli anni successivi egli si immerse nelle meditazioni teologiche e nelle indagini sulla « vita in Dio ». Nel 1923 per l'abilitazione alla cattedra di teologia presentò all'Università di Innsbruck un lavoro storico-teologico di grande interesse: « La dottrina trinitaria di Fozio » (Die Trinitätslehre des Byzantinischen Patriarchen Photios).

3) L'anno seguente conseguì alla Università Gregoriana a Roma il grado accademico di *Magister aggregatus* con la più fondamentale delle

sue opere teologiche: « *De principio spirationis in SS. Trinitate* ». Dovendo valutare in tutta la sua portata la dottrina teologica bizantina sulla SS. Trinità per situare nel giusto mezzo la posizione teologica di Fozio, l'autore ebbe la possibilità e perspicacia di cogliere la finezza del pensiero bizantino circa il principio di spirazione nella SS. Trinità, ponendo così nella sua opera fondamentale « *De principio spirationis in SS. Trinitate* » mettere in piena luce le posizioni dell'Oriente e dell'Occidente nella plurisecolare controversia circa la processione dello Spirito Santo.

Qui precisamente l'autore poté dire non solo la sua parola autorevole circa la concezione teologica dell'Oriente sul problema del principio di spirazione nella SS. Trinità e perchè questa concezione si differenziava da quella dei teologi occidentali, ma inoltre egli appianò definitivamente la via alla mutua comprensione delle rispettive posizioni teologiche.

4) Accanto a quest'opera fondamentale sulla SS. Trinità l'illustre teologo elaborò ancora alcuni aspetti della teologia trinitaria. Così sono sorti gli excursus teologici: « *De amore mutuo et reflexo in processione Spiritus Sancti explicanda* » e « *Num Spiritus Sanctus a Filio distinguitur, si ab eo non procederet?* ».

OPERE TEOLOGICHE E STORICHE DEL CARD. GIUSEPPE SLIPYI

L'Osservatore Romano - 8 Giugno 1968, N. 131.

Degli altri quattro scritti che completano il volume, già ricco di contenuto, sul piano dottrinale sono di carattere strettamente teologico: tre sono orientati nella prospettiva ecumenica, mentre il quarto è di carattere storico-liturgico sul culto dei santi Cirillo e Metodio in Ucraina.

Scrivendo intorno al « Valore di S. Tommaso d'Aquino per l'unione ed il suo influsso sulla teologia orientale », (nella rivista teologica di Leopoli « *Bohoslovia* ») l'Autore voleva dimostrare che San Tommaso e la scolastica sul piano del pensiero umano sono dei valori universali dell'umanità intera, come lo sono Aristotele, Platone, Plotino con i loro sistemi filosofici, e perciò il Tomismo non può essere considerato quale ostacolo all'intesa tra l'Oriente e l'Occidente.

Per quanto concerne la storia del pensiero filosofico e teologico in Ucraina, si documenta come esso abbia attinto alle ricchezze inesauribili della cultura filosofica e teologica occidentale e per opera del grande metropolita di Kiev, Pietro Mohyla, abbia prodotto una sintesi straordinaria di elementi orientali ed occidentali.

Nei saggi teologici sulla teologia sacramentale presso gli Orientali (*De septenario numero sacramentorum apud Orientales uti vinculo unionis et conservationis fidei*) e sui nuovi orientamenti nella teologia Orientale

(*Directiones quaedam progressum theologicum in Oriente spectantes*) l'Autore trattò tutti i principali problemi della Teologia Sacramentale che costituivano l'oggetto di continui dissensi tra l'Oriente e l'Occidente dimostrando l'unità della dottrina sacramentaria delle due Chiese e che spesso il fondamento d'opposizione era assai futile.

Queste opere di carattere storico-teologico hanno un indirizzo nettamente ecumenico di cui propagatore infaticabile fu il grande Metropolita di Halyč, Andrea Szeptyckyj, predecessore dell'attuale Arcivescovo Maggiore degli Ucraini il Cardinale Giuseppe Slipyj nella Sede Metropolitana di Leopoli, — l'indirizzo propagato dai teologi orientali nei Congressi Unionistici di Velehrad, Pinsk e Praga.

Difendendo il punto di vista teologico delle tesi ecumeniche, esposte dal P. Korolevskij nel suo libro « L'Uniatisme », l'autore già a quel tempo aveva tracciato una chiara prospettiva ecclesiologica dal punto di vista ecumenico.

Revue d'histoire ecclesiastique 1968, 2 Louvain

O. HORBATSCH, *De tribus textibus liturgicis linguae ecclesiasticae (palaeo)slovenicae in manuscriptis Vaticanis*. (Opera Facultatis philosophiae et philologiae, I). Romae, Editiones Universitatis catholicae Ucrainorum, 1966. In-8, 160 p.

Cette publication en langue ukrainienne, munie d'un sous-titre latin et d'un bref résumé en allemand, risque de ne pas retenir l'attention des spécialistes non slavissants, bien qu'elle soit intéressante à plus d'un titre.

La Bibliothèque Vaticane conserve, sous la cote *Slav. 14*, un gros manuscrit en parchemin connu sous le nom de *Missale Ruthenorum*. C'est un recueil liturgique copié, selon toute vraisemblance, vers la fin du XIVe ou au commencement du XVe s. Déjà au début du XVIe s., il faisait partie des collections vaticanes et fut décrit en ces termes dans un catalogue manuscrit: « Dalmatica sive Cyrillica anonyma. Liber lingua dalmatica: sive cyrillica, ut mihi videtur, cui videlicet intermixti sunt graeci characteres una cum illyricis: licet inerudite in prima pagina scriptum sit: de littera aegyptiaca, et perscriptum est in rubro sic: quantum ego interpretari possum: Joannis archiepiscopi Constantinopolitani: videlicet dalmatico idiomate... ». Au début du XIXe s., le manuscrit tomba entre les mains du savant russe Michel Bobrovskij (1785-1848). Pour compléter les renseignements que l'A. a pu nous donner sur cet érudit (p. 10), disons que celui-ci fut influencé, semble-t-il, par l'enseignement des promoteurs des études slaves, Joseph Dobrovsky (1753-1829) et Barthélemy Kopitar (1780-1844), et qu'il se voua lui-même

à des recherches sur l'ancienne littérature slave; professeur à Vilno, il arriva en 1820 à Rome et fut chargé de confectionner le catalogue des manuscrits slaves à la Vaticane (1).

M.H. a reproduit ici (p. 18 et 83) la note sur les sièges russes que l'on lit au f° 111 du cod. *Vatic. slav.* 14 et qui a été déchiffrée et publiée déjà par le cardinal G. Mercati (2). Ni le grand savant italien, ni M.H. n'ont réussi à identifier la source première de cette notice, copiée dans le manuscrit par le métropolite Isidore de Kiev lui-même. En réalité, ce n'est qu'un texte analogue à ces *Notitiae episcopatum* que l'on trouve, par exemple, dans la *Patrologia graeca* de Migne (t. CVII, col. 371-386), où on lit (col. 386AC): « Kioviae Russiae subsunt episcopatus isti » (avec la mention de douze sièges) et ensuite « In Russia Minore » (avec sept sièges), en tout 19 sièges, dont 14 se retrouvent dans la liste du cod. *Vatic. slav.* 14.

M.H. décrit ensuite ce manuscrit, copié sur parchemin probablement — nous l'avons dit — vers la fin du XIVe ou au début du XVe s., à Novgorod ou à Pskov, d'après un archétype bulgare. Il fournit des renseignements détaillés sur les particularités paléographiques, orthographiques et linguistiques du codex. Certaines particularités lexicologiques (p. 33-34) sont à interpréter à partir de la langue bulgare médiévale et même moderne, ce que n'a malheureusement pas fait M.H. L'introduction se termine par une étude comparative entre le recueil liturgique d'Isidore et les autres anciens liturgiques slaves connus. Le recueil d'Isidore contient: la liturgie de S. Jean Chrysostome (p. 47-59), celle de S. Basile le Grand (p. 60-74), la Divine liturgie des présanctifiés (p. 74-83) et enfin (p. 84-104) l'Ordre de la liturgie composé par le patriarche de Constantinople Philothée (1354-1355, 1362-1376) et traduit en vieux slave par le bulgare Cyprien, métropolite de Kiev et de toute la Russie (1376-1406). Aux indications fournies par l'A. sur ce prélat (p. 36 svv.), il faut ajouter l'importante étude du slavisant bulgare J. IVANOV, *Bulgarskoto knizovno vlijanie v Rusija pri metropolit Kiprijan* (dans *Izvestija na Instituta za bulgarska literatura* (Bulletin de l'Institut de littérature bulgare), 1958, t. VI, p. 25-79) (3).

(1) Sur Bobrovskij, voir: P. O. BOBROVSKIJ, *M. K. Bobrovskij (1785-1848)*, St-Petersbourg, 1889; I. DUJČEV, *Les miniatures de la Chronique de Manassès* [en bulgare], Sofia, 1963, p. 28 sv. et 134, n. 30; ID., *Letopista na Konstantin Manasi* [= La Chronique de Constantin Manassès], ibid., 1963, p. xvii sv. et xxx-xxxI (où sont reproduits deux fac-similés de la description manuscrite donnée par Bobrovskij du cod. *Vatic. slav.* 2).

(2) G. MERCATI, *Scritti d'Isidoro il cardinale Ruteno e codici a lui appartenuti che si conservano nella Biblioteca Apostolica Vaticana*, Romae, 1926, appendice I: *Altri codici tocchi da Isidoro*, p. 3-4.

(3) Voir également B. St. ANGELOV, *Iz starata bulgarska, ruska i srubska literatura*, Sofia, 1958, p. 159-190, avec des textes relatifs à Cyprien.

Dans la seconde partie de l'ouvrage, M.H. s'occupe de deux autres manuscrits slaves de la Bibliothèque Vaticane: les cod. *Vatic. slav.* 9, du XIVe s., et *Vatic. slav.* 10, du XVe s., contenant le texte de la liturgie de S. Jean Chrysostome (p. 105-123). Ces deux manuscrits sont de « rédaction serbe » qui, disons-le, était très répandue parmi les Slaves du sud à cette époque et doit plutôt être appelée « serbo-bulgare ». Après avoir décrit en détail les deux manuscrits, M.H. donne l'édition des deux textes de la liturgie, juxtaposés (p. 125-151). Dans l'eucologe du *Vatic. slav.* 10 figurent certains passages contenant des textes grecs, copiés tantôt en caractères slaves, tantôt en caractères grecs (p. 128, 135, 142). A en juger d'après la photocopie du f° 48 de ce manuscrit (insérée entre les p. 128-129), la transcription de M.H. n'est pas des plus fidèles: elle a été « modernisée », — c'est le moins qu'on puisse dire, — car on n'y retrouve pas les *w* qui existent dans le texte. Les textes slaves ont été reproduits très scrupuleusement mais comme s'il s'agissait de sources diplomatiques, c.-à-d. en conservant toutes les particularités des manuscrits, ce qui n'était pas nécessaire ici, puisque ce sont des textes littéraires.

Enfin, M.H. a eu raison d'ajouter à sa publication, qui rendra d'éminents services aux slavissants et aux byzantinistes, quelques reproductions photographiques des manuscrits étudiés.

I. DUJČEV

ГАБІЛІТАЦІЯ Д-РА ІГ. СОНЕВИЦЬКОГО

(Поступ. 12.XI.1967. т. 44.)

З доручення їх Блаженства Верховного Архієпископа кардинала Йосифа уповноважені професори Українського Католицького Університету ім св. Климентія в Римі, що перебувають в Америці: д-р Микола Чубатий і д-р. Василь Ленчик, перевели 28 вересня габілітаційний виклад д-ра Ігоря Соневицького, аспіранта на доцента музикології того ж університету. Велика зала Українського Інституту Америки заповнилася добірною публікою. Проф. д-р М. Чубатий відкрив габілітаційну урочистість, приписану всіми університетами, для осягнення доцентури. Габілітаційну працю д-ра І. Соневицького вже прийнято, на черзі — габілітаційний виклад.

Проф. В. Ленчик прочитав приписи статуту про габілітаційну процедуру в УКУ в Римі. За словами нашого Кардинала — « нація стільки варта — скільки її університети ». Відтак проф. М. Чубатий подав оцінку габілітаційної праці д-ра І. Соневицького — « Артем Ведель і його музична спадщина », що появилася окремою книжкою. Оба ви-

щезгадані професори УКУ в Америці оцінили працю д-ра І. Соневицького дуже прихильно, як цінний вклад в українську музикологію. Хоч А. Ведель був німецького походження, але він вповні зукраїнізувався і присвятив себе і своє музичне знання Україні, не зважаючи на переслідування тодішніх владі-імущих, що заслали його до «смірительного дому» з заборonoю писати, за кару за його «неблагонадійність» до царського режиму.

Вкінці д-р І. Соневицький прочитав габілітаційний виклад — «Життєвий і творчий шлях Нестора Нижанківського». Брак архівних матеріалів на еміграції, неможливість користуватися крайовими архівами утруднює наукову працю на чужині. Та не зважаючи на ці труднощі — доповідач зібрав багато матеріалу, хоч і не повністю, про життєвий і творчий шлях надійного композитора Н. Нижанківського, що помер передчасно на початку Другої світової війни, 10 квітня 1940 р., в Лодзі. Частина його музичних творів пропала у воєнній хуртовині. Покійний народився 13 липня 1893 р. в Бережанах, як син о. Остапа Нижанківського, визначного диригента й композитора, що його замордували поляки в жорстокий спосіб у 1919 р. Нестор студіював у Львові, Мюнхені і Празі. Вернувшись з Праги у 1929 р., зорганізував наших музиків у Львові, створив Союз Українських Професійних Музик (СУПРОМ) і був його першим головою. Був викладачем у Музичному Інституті ім. Лисенка у Львові, часто акомпаніював на концертах. Написав багато інших композицій на хори, соля і інструменти (фортепіян, тріо), що їх годі зібрати, бо багато пропало. Творчість Н. Нижанківського — це недоспівана пісня.

Доповідь д-ра І. Соневицького дала живу силуетку передчасно згаслого нашого композитора, відтворила його добу та пригадала сучасникам Н. Нижанківського як людину й композитора. Вона заслуговує на видання друком, разом із збереженими нотами. Численна публіка нагородила доцента д-ра І. Соневицького довготривалими оплесками. Після того приявні оглядали з цікавістю збірку нот із спадщини Н. Нижанківського, світлин і документів. Габілітаційний виклад залишив тривалі враження, відновив у багатьох спомини про львівські часи з його музичним центром — Музичним Інститутом ім. Лисенка, де поруч В. Барвінського, Ст. Людкевича діяв і покійний Н. Нижанківський.

THE AMERICAN HISTORICAL REVIEW (vol. LXXII N. 4, 1967)

ISTORIYA KHRYSTYANSTVA NA RUSY-UKRAINI (The History of Christianity in Ukrainian Rus). Volume I, DO R.1353 (To the Year 1353). By *Nicholas D. Chubaty*. (Rome and New York: *Ukrainian Catholic University Press*. 1965, Pp. xi, 816).

This impressive contribution to free Ukrainian historiography was planned by Professor Chubaty thirty years ago. When teaching at the Greek Catholic Theological Academy in Lwiw, he was inspired by its rector, Father Slipyi, who now, as cardinal and metropolitan-in-exile, is making possible the publication of that work by the Ukrainian Catholic University in Rome.

In two respects the author gives more than the title promises. Realizing the close connection of Christianity and religious life with the whole destiny of the Ukrainian people, he writes not only an ecclesiastical history of Rus, which he identifies with the Ukraine, excluding Moscow, Novgorod, and even Byelorussia, but, at the same time, a detailed survey of the making and development of his nation. Furthermore, being deeply convinced of the exceptional place of Ukrainian Christianity in the Universal Church, he presents that local experience against the background of, and often in contrast to, the attitudes of its neighbors, touching also various problems of general European history.

This presentation is based upon original research and thorough knowledge of the historical literature, including the most recent. But it also reflects the author's personal convictions. Sincerely devoted to the Eastern Church of Slavic rite, he is, however, critical of Byzantine influence in the Kievan state and even more of the Moscovite form of Orthodoxy. And while he welcomes direct contacts with the papacy and reunion with Rome, he resents whatever seems to him « Latino-Polish pressure », even missionary activities. Such feelings clearly appear in this first volume, which goes from the pre-Christian origins of Rus to 1353.

Chubaty takes positions on older and more recent controversies, and even more controversial issues will appear in the next volumes, especially how it happened that precisely in the six centuries of Polish influence the Ukrainian church could revive its original traditions, including the ties with Rome, and survive the dangers and persecutions coming from Moscow until our time. But instead of questioning some of the author's conceptions, which at present are only summarized in the thought-provoking introduction to the first volume, I prefer to hope that the remaining two will appear as soon as possible.

Revue d'histoire ecclésiastique. Louvain, 1968,1.

Publications de sources et travaux

— En 1916, l'abbé Joseph SLIPYI a présenté à la Faculté théologique d'Innsbruck une dissertation doctorale sur la notion johannique de « vie ». Le récipiendaire est aujourd'hui archevêque majeur des Ukrainiens et cardinal de l'Eglise romaine; son travail a été publié, à Rome, par la revue *Bohoslovia* (1965, t. XXIX, p. 3-62) qui l'a également édité en tiré à part: *Die Auffassung des « Lebens » nach dem Evangelium*

und I. Briefe des hl. Johannes. Eine exegetisch - dogmatische Untersuchung (Rome, s.n., 1965. In-8, 63 p.). On voit d'abord comment cette notion de « vie » caractérise la pensée johannique; comment ensuite, venant du Père, la « vie » est communiquée par le Fils; comment les hommes la reçoivent par la foi, le baptême et l'eucharistie; comment enfin, possédée dès à présent, elle n'en appartient pas moins au monde à venir. Etude bien informée, clairement ordonnée, qui méritait d'être connue. Il faut évidemment tenir compte du fait qu'elle a été écrite il y a cinquante ans; il n'est pas étonnant que la manière dont elle pose les problèmes paraisse un peu dépassée.

— Après être sorti des prisons soviétiques et après son arrivée à Rome, S.E. le Cardinal Joseph Slipyj, métropolite de Galicie et archevêque de Lwow, s'occupa à restaurer les institutions qu'il présidait déjà dans son archidiocèse avant et durant la seconde guerre mondiale. Parmi elles figuraient l'Académie philosophique et théologique à Lwiw et la Société ukrainienne scientifique de théologie. La première revit le jour sous la forme d'un « Centre d'études universitaires ukrainiennes », bientôt érigé officiellement en « Université catholique ukrainienne de St-Clément » (25 novembre 1963). La continuation de leurs anciennes publications, c.-à-d. les *Opera graeco-catholicae Academiae theologicae* (Leopolis = Lwiw) et *Bohoslovia* [La théologie] (édité par la Société), est désormais assurée à Rome. En même temps, au moins deux nouvelles séries ont été commencées à l'initiative de l'Université: *Opera Facultatis philosophiae et philologiae* (vol. I-II, 1966) et *Monumenta Ucrainae historica*. Notons qu'il ne faut pas confondre les publications de l'Université de St-Clément avec les *Analecta Ordinis S. Basilii Magni* édités par les Pères basilien ukrainiens, à Rome également. Il semble que pour l'instant les travaux publiés par ces deux centres se complètent mutuellement, bien que nous craignons un peu les voir à l'avenir se chevaucher et se recouper inutilement.

Les deux premiers tomes des *Monumenta Ucrainae historica*, t. I: 1075-1623; t. II: 1624-1648 (Rome, Editiones Universitatis catholicae Ucrainorum, 1964-1965. 2 vol. in-4, xxiv-350 et xix-358 p.), contiennent respectivement 522 et 245 documents rassemblés par le métropolite André SEPTYCKYJ et provenant tous des différents dépôts d'archives romains (Archives et Bibliothèque du Vatican, Archives de la Congrégation de la Propagande, etc.). Ils concernent l'Eglise ukrainienne catholique et l'histoire d'Ukraine en général. Ces documents n'avaient jamais été édités auparavant ou se trouvent dans des publications devenues rares et pratiquement inaccessibles. La plupart d'entre eux sont publiés en latin ou en italien, et un certain nombre en polonais. Dans la préface du t. I, le Cardinal Slipyj nous dit que cette collection de documents historiques avait été préparée par le métropolite de Galicie A. Septyckyj, mort en 1944. Ce long travail avait nécessité quarante ans de labeur, et cela avec l'aide d'assistants et de collaborateurs intimes, parmi lesquels se trouvait le P. Cyrille Korolevskij. Quinze volumes manuscrits étaient prêts pour l'impression lorsque le déclenchement de la seconde guerre mondiale puis la mort d'A. Septyckyj et de C. Korolevskij empêchèrent pour un long moment la poursuite de l'entreprise. Le cardinal Slipyj nous apprend aussi que ladite collection manuscrite était accessible dès avant sa publication aux nombreux savants, éditeurs et auteurs qui s'en servaient pour leurs travaux. « Il faut rendre justice — écrit-il — au métropolite André et reconnaître publiquement que c'est lui qui, le premier, a eu cette idée importante et géniale de publier des documents historiques révélant ainsi la vérité sur notre Eglise et le peuple ukrainien. Après le métropolite André, personne ne peut revendiquer cette idée comme étant originalement la sienne » (p. viii). Cette remarque semble être un reproche à l'adresse de ceux qui ont utilisé la collection en omettant d'exprimer leur gratitude et leur reconnaissance à celui qui en fut la cheville ouvrière. Le classement des documents composant le t. I des *Monumenta* est celui qui avait été établi par A. Septyckyj et C. Korolevskij dans leur collection manuscrite. Les documents publiés ailleurs (la plupart dans A.G.

Welykyj, *Documenta pontificum romanorum historiam Ucrainae illustrantia*, t. I-II [*Analecta Ord. S. Basilii Magni*, sér. II, sect. III], Rome, 1953-1954) n'ont toutefois plus été reproduits ici et sont seulement mentionnés avec les références nécessaires. La plus grande partie des documents du t. I se rapporte à la période et aux problèmes de l'union des Ruthènes avec Rome (l'Union de Brest, 1595). Les *memoranda*, la correspondance et les notes de principaux acteurs de cet événement sont reproduits, et dans beaucoup de cas pour la première fois. — Le t. II des *Monumenta* comporte les volumes 3 à 6 de la collection Septyckyj-Korolevskij. Cette fois, la disposition initiale des documents a été quelque peu modifiée. Les pièces publiées auparavant dans les *Analecta O.S.B.M.* ont été exclues, et un *post-scriptum* réunit aux p. 343-344 les références aux divers volumes, séries et sections des *Analecta* où elles ont paru. Notons que les documents reproduits dans les deux premiers tomes des *Monumenta* n'intéressent pas exclusivement que l'historien de l'Eglise catholique ukrainienne. Les affaires ecclésiastiques de l'Orient orthodoxe sont souvent évoquées dans les lettres de princes, d'évêques, de nobles, de bourgeois et de prêtres. Différentes questions concernant l'histoire des pays limitrophes comme la Pologne, la Hongrie ou la Roumanie, y sont souvent abordées. En d'autres mots, les documents romains publiés dans les *Analecta* et les *Monumenta* sont importants non seulement pour l'histoire d'un pays et d'une Eglise mais aussi pour celle de toute l'Europe orientale. La présente édition a été préparée et imprimée avec soin. Des notes explicatives figurent au bas des pages et s'attachent principalement à identifier les noms de personnes et de lieux; nous pensons toutefois que dans certains cas elles auraient dû être plus complètes, ceci à l'intention des érudits étrangers amenés à utiliser ces documents. Un index à la fin de chaque volume serait d'une grande assistance.

SCHRIFTSTELLERISCHE TAETIGKEIT DER UNTER DEM PATRONAT SR. SELIGKEIT DES GROSS-ERZBISCHOFES VON LEMBERG JOSEF KARDINAL SLIPYJ STEHENDEN UKRAINISCHEN KATHOLISCHEN ORIENTALISCHEN UNIVERSITAET DES HL. PAPSTES KLEMENS ZU ROM

Mit Genehmigung des Apostolischen Stuhles hat S. Seligkeit Kardinal Joseph Slipyj laut Veröffentlichung in seinem Amtsblatt unterm 25. November 1963 (neuen Stiles) die Ukrainische Katholische Universität des heiligen Papstes Klemens in Rom errichtet. Der Titel des hl. Klemens wurde erwählt, weil dieser Papst in der Ukraine sein Martyrium vollendet hat. Unterm 24. Januar 1966 übersandte der Heilige Vater Paulus VI. in einem Schreiben des Kardinal-Staatssekretärs an Kardinal Slipyj seinen besonderen Segen für die Katholische Ukrainische Universität und für ihre rege Publikationstätigkeit.

Da diese Publikationstätigkeit bis jetzt wenig bekannt ist, geben wir im folgenden eine Übersicht der seit Gründung der Universität, also in den Jahren 1963 bis zum 8. Oktober 1966 erschienenen und uns zugänglich gewordenen Veröffentlichungen. Die Universität greift dabei zurück auf die frühere Publikationstätigkeit der durch die politischen

Entwicklungen zum Erliegen gekommenen Griechisch-Katholischen Theologischen Akademie Lemberg, deren Rektor und Vorkämpfer Kardinal Slipyj einst war.

In diesem Zusammenhang sei erwähnt, daß, außer einer reichen Publikationstätigkeit in Nordamerika, die Literatur der katholischen Ukrainer ständig auch bereichert wird durch fortlaufende sehr wertvolle Veröffentlichungen der ukrainischen Basilianer des hl. Josaphat und der ihnen zugeordneten ukrainischen Basilianerinnen, die eine lebhaft wissenschaftliche Tätigkeit entfalten.

Veröffentlichungen der Ukrainischen Katholischen Universität des hl. Papstes Klemens - Rom - Via di Boccea

A) BUCH-REIHEN

I. *Opera Theologicae Societatis Scientifcae Ucrainorum*

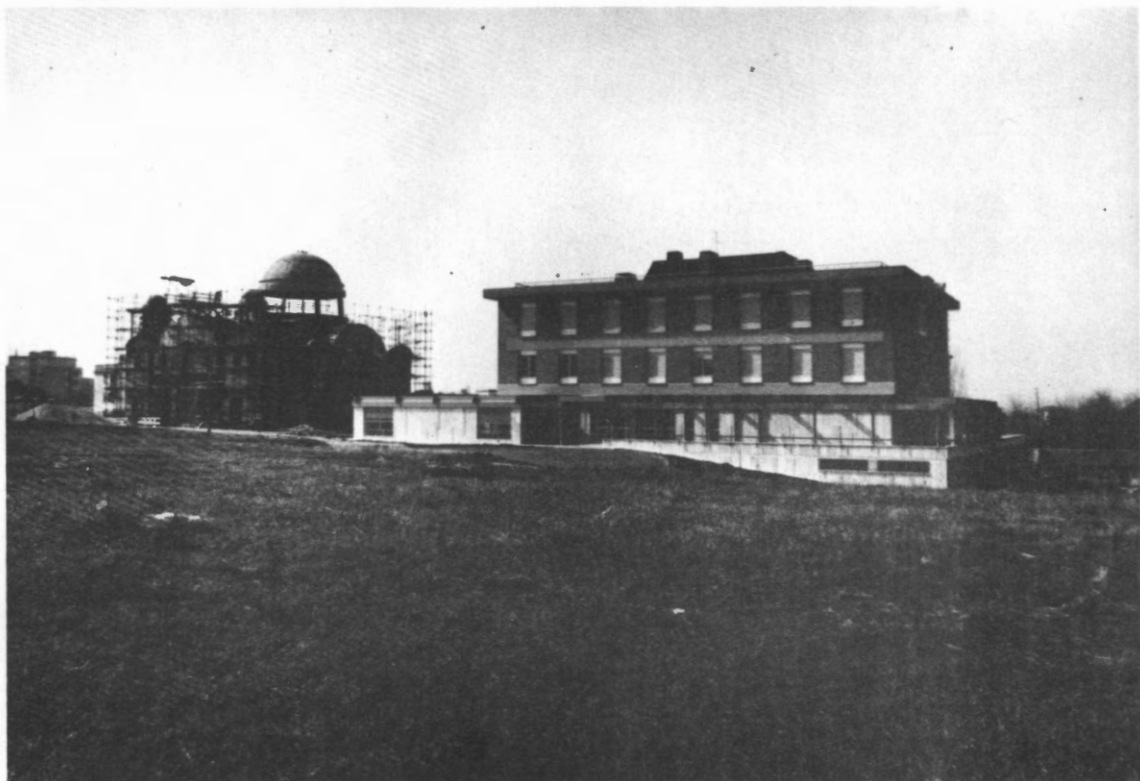
Werke der Ukrainischen Theologisch-Wissenschaftlichen Gesellschaft — die Reihe erschien bis Band XV in Lemberg und ist nicht mehr erhältlich.

- 1) Cyrille Korolevskij: Métropolitte André Szeptyckyj 1865-1944 — Band XVI/XVII der Reihe — Rom 1964 — französisch — XXXII und 429 Seiten.

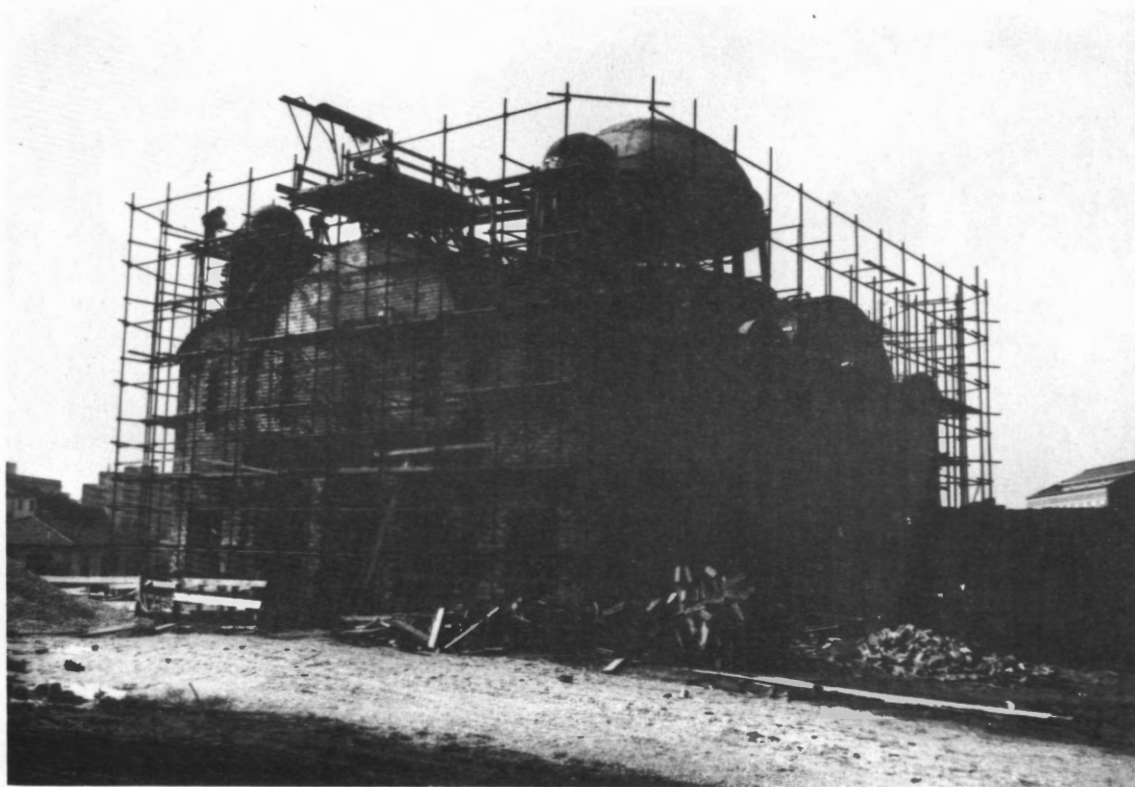
II. *Opera Graeco-Catholicae Academiae Theologicae*

Werke der Griechisch-Katholischen Theologischen Akademie Lemberg — die Bände I-XXI sind nicht mehr erhältlich.

- 2) P. Dr. Isidor Nahajewskij: Istoria Rimskich Wselenskich Archijerejiw — Historia Romanorum Pontificum — Geschichte der Römischen Päpste — 1. Teil — Band 22/23 der Reihe München 1964 — ukrainisch — 363 Seiten.
- 3) Prof. Mikola Tschubatij: Istoriija Christianstwa na Rusi-Ukraïni — De historia Christianitatis in antiqua Rus-Ucraïna a primis exordiis usque ad annum 1353 — Geschichte des Christentums in der alten Rus-Ukraïna von den Anfängen bis zum Jahre 1353 — 1. Teil —
Band 24/26 der Reihe — Rom. New York 1965 — XI und 816 Seiten.
- 4) Monsig. Dr. Mirosław Marusyn: Ordinum Pontificalium in Euchologio Kiovensi saeculi XVI. expositio —
Band 27 der Reihe — Rom 1966 — XVII und 208 Seiten.
- 5) P. Michailo Krawčuk: Kniha Psalmiw — Liber Psalmorum — Psalmenbuch —
Band 28 der Reihe — 1966 — 240 Seiten.

1. Будова храму Св. Софії і Університет.

2. Храм Св. Софії в часі будови.

3. Перервана будова храму Св. Софії в часі зими.

4. Викінчені будови храму Св. Софії і Університету.

5. Викінчений будинок Університету.

6. Головний вхід до Університету.

7. Атріум Університету.

8. Читальняна сая і каталоги Університету.

9. Велика авля під церквою.

III. *Editiones Catholicae Universitatis Ucrainorum S. Clementis Papae*
— *Arbeiten der Philosophisch-Philologischen Fakultät*

Es handelt sich um eine neu begonnene Reihe.

- 6) Prof. Dr. Olexa Horbatsch: De tribus textibus liturgicis linguae Ecclesiasticae (palaeo-) Slavicae in manuscriptis Vaticanis — Drei liturgische Kirchenslawische Texte in Vatikanischen Handschriften — der Verfasser ist Laie, Ordentl. Professor an der Universität Frankfurt/Main.

1. Band der Reihe.

- 7) Wasył Lencyk Ph. D.: The Eastern Catholic Church and Czar Nicholas I — Die katholische Ostkirche und Zar Nikolaus I. — 2. Band der Reihe — englisch — XIII und 150 Seiten.

IV. *Bibliotheca Ascetica Ucrainorum cath. Seminarii Clericalis Leopoli-Ukrainische Aszetische Bibliothek des Kath. Klerikalseminars Lemberg*

Bis Band VII ist die Sammlung in Lemberg erschienen und nicht mehr greifbar.

- 8) P. Dr. Wasil Laba: Svjaščeniči Duchovni vpravi — Exercitia Spiritualia pro sacerdotibus — Geistliche Übungen für Priester — Band 8/9 der Reihe — Rom 1965 — 155 Seiten.

V. *Liturgie und aszetische Schriften des Gross-Erzbischofs*

Neue Reihe.

- 9) «Ad Te attollo animam meam, Domine» — Kleines Gebetbuch für das Volk — Rom 1966 — 75 Seiten.

VI. *Monumenta Ucrainae Historica — collegit Metropolita Andrea Šep-tyckyj* — die Veröffentlichung ist eine von der Ukrainischen Katholischen Universität neu begonnene Reihe.

- 10) Monumenta Ucrainae Historica collegit Metropolita Andrea Šep-tyckyj — Geschichtliche Dokumente der Ukraine, gesammelt von Metropolit Andreas Šep-tyckyj — 1. Band der Reihe — Rom 1964 — XXIV und 350 Seiten.

- 11) Derselbe Titel: 2. Band — Rom 1965 — XX und 360 Seiten.

- 12) Derselbe Titel: 3. Band — Rom 1966 — XVI und 399 Seiten.

Die Reihe wird fortgesetzt.

VII. «*Studion*» — *Wissenschaftliche und literarische Veröffentlichungen der Studitenklöster.*

Die Veröffentlichung eröffnet eine neue Reihe.

- 13) «Typicon» auctoribus Servis Dei Metropolita Andrea et Archimandrita Clemente Studitis — (Typikon, verfaßt von den Dienern

Gottes, den Studiten Metropolit Andreas und Archimandrit Klemens Scheptitzkyj).

Neuausgabe Rom 1964 — französisch — 344 Seiten.

VIII. *Auszüge und Sonderdrucke aus der Zeitschrift « Bohoslowia »*

- 14) Monsig. Dr. Mirosław Marusyn: Pohljad na vichovanija kandidativ duchovnoho stanu na Ukraïni — Ein Blick auf die Erziehung der Kandidaten des geistlichen Standes in der Ukraine — Rom 1964 — entnommen aus « Bohoslowia » 1963 — ukrainisch — VI und 55 Seiten.
- 15) Monsig. Dr. Mirosław Marusyn: Božestvenna Liturgija v Kiïvskij Mitropolij po spisku Isidorovoho Liturhikona z XV st. — Divinae Liturgiae in Metropolia Kiovensi secundum manuscriptum liturgicum Metropolitae Isidori saec. XV. expositio — Die Göttlichen Liturgien in der Metropole Kiew nach einer liturgischen Handschrift des Metropoliten Isidor (15. Jahrh.) — Rom 1965 (aus Bohoslowia 1964) — ukrainisch mit lateinischer Inhaltsangabe — 62 Seiten.
- 16) Kardinal-Großerbischof Joseph Slipyj: Die Auffassung des « Lebens » nach dem Evangelium und dem 1. Briefe des hl. Johannes (eine exegetisch-dogmatische Untersuchung — Rom — entnommen Bohoslowia 1965 — es handelt sich um den Nachdruck einer Innsbrucker Doktor-Dissertation aus dem Jahre 1916. — 62 Seiten.

B) ZEITSCHRIFTEN — PERIODICA

Es erscheinen zwei Zeitschriften:

a) « Bohoslowia » einst in Lemberg eine ukrainische Theologische Quartalschrift, von der bis zum Jahre 1943 zwanzig Hefte erschienen waren. Nach zwanzigjähriger Pause erscheint die Zeitschrift wieder seit 1963. Sie zählt zwar noch mit vier Jahreshften, erscheint aber in Wirklichkeit in stattlicher Fülle als Jahrbuch.

b) « Blahovisnik » oder « Litterae Nuntiae » — das ist das Amtsblatt des Großerbischofs. Es hat sein Erscheinen 1965 aufgenommen.

Wir bringen im folgenden noch eine Aufzählung der einzelnen Hefte.

- 17) « Bohoslowia » — herausgegeben von der Ukrainischen Theologischen Wissenschaftlichen Gesellschaft — Rom 1963 — Heft 21 mit 24 — 168 Seiten.
- 18) Derselbe Titel wie 17 — Rom 1964 — Heft 25 mit 28 — 191 Seiten.
- 19) Derselbe Titel wie 17 — Rom 1965 — Band 29 — 254 Seiten.

- 20) « Blahovisnik Verchovnoho Archiepiskopa bizantijskoho-ukrainiskoho (grekoruskoho) obrjadu » — Litterae Nuntiae (Amtsblatt) des Großerbischofs des Byzantinisch-Ukrainischen Ritus — 1. Jahrgang Heft 1 — Castel Gandolfo bei Rom — 1965 — 46 Seiten.
- 21) Derselbe Titel wie 20: Heft 2/3 — Castel Gandolfo — 1965 — 82 Seiten.
- 22) Derselbe Titel wie 20: 2. Jahrgang.
Heft 1 — Castel Gandolfo — 1966 — 52 Seiten.
- 23) Derselbe Titel wie 20: 2. Jahrgang.
Heft 2/4 — Castel Gandolfo — 1966 — 184 Seiten (S. 53-236).

NEU-ERSCHEINUNGEN AUS DEN VERÖFFENTLICHUNGEN DER UKRAINISCHEN KATHOLISCHEN UNIVERSITÄT DES HL. KLEMENS ZU ROM

Oder aus dem Schaffen Sr. Seligkeit Großerbischof Josef Kardinal Slipyjs.
Der Christliche Osten 1968, 1.

Über die Veröffentlichungen der Ukrainischen Katholischen Universität des hl. Papstes Klemens zu Rom haben wir in « Der Christliche Osten » 1966/Heft 6, Seite 162 ff., eine ausführliche Übersicht gebracht. Inzwischen sind Kardinal Slipyjs, seine Universität und sein Arbeitskreis nicht untätig geblieben. Wir veröffentlichen daher als Fortsetzung unserer Aufstellung von Heft 6/1966 eine Übersicht der inzwischen neu erschienenen Werke.

In Rahmen der von uns (unter Nr. I) angeführten Buchreihe « *Opera Theologica Societatis Scientifical Ucrainorum* » ist der von uns als vergriffen bezeichnete Band XV in Amerika neu herausgegeben worden:

Litterae Pastorales Servi Dei Metropolitanae Andreae Szeptyckyj — Toronto 1965 — Der Band enthält auf den Seiten 1 bis 237 eine sehr ausführliche Einführung. Weitere 277 Seiten bringen die Hirtenbriefe des Metropoliten von 2/VIII. 1899 — 7/IX. 1901. Dieser Band ist ein erster Unterband, der in Bälde fortgesetzt werden soll.

Im Rahmen der von uns unter II. aufgeführten Reihe *Opera Graeco-Catholicae Academiae Theologicae* ist als Band 28/30 erschienen: P. Dr. Isidor Nahajewskij: Istorija Rimskich Vselenskich Archiereiv — Historia Romanorum Pontificum — Geschichte der Römischen Päpste — 2. Teil — Rom 1967 — 602 Seiten.

Eine neue Reihe wurde eröffnet mit dem Titel: *Editiones Universitatis Catholicae Ucrainorum a S. Clemente Papa — Opera Facultatis Juris et Sociologiae.*

Das Heft 1 dieser Reihe, ukrainisch und lateinisch geschrieben, enthält die authentischen Rechtsgrundlagen der Katholischen Ukrainischen Universität unter dem Titel *De Universitate Catholica Ucrainorum a S. Clemente Papa ejusque fundamento iuridico*. Rom 1967 — 32 Seiten. Es geht um das Approbationsdekret der Universität.

Es ist auch schon Heft 2 derselben Reihe erschienen: *Obnova — De organisatione ucrainicae catholicae iuventutis universitariae academicarum societatum eorumque statutis expositione* — Rom 1967 — 36 Seiten. Es handelt sich um vom Groß-Erzbischof approbierte Statuten, die nur in ukrainischer Sprache wiedergegeben sind.

Zu der von uns in Reihe V, *Liturgische und aszetische Schriften des Gross-Erzbischofs* aufgeführten Buchgruppe gehört als Band 2/3 der *Katechism christianskoï viri dlja molodi staršich* — Katechismus des christlichen Glaubens für jung und alt — Rom 1967 — reich bebildert und mit Notenbeilage versehen — 240 Seiten. Wir werden später, wenn möglich, auf dieses Buch zurückkommen. Es ist Arbeit eines breiteren Teams und nur in russischer Sprache verfaßt.

In der von uns mit VI bezeichneten Reihe *Monumenta Ucrainae Historica* ist als Band 4 erschienen: *Monumenta Ucrainae Historica (1671-1701) collegit Metropolita Andreas Šeptyckyj* — Tom. IV — Rom 1967 — 380 Seiten. — Die Reihe wird weiter fortgesetzt.

In der von uns mit VII geführten Reihe «*Studion*» — *Wissenschaftliche und literarische Veröffentlichungen der Studitenkloster* — ist unter Nr. 3/4 herausgegeben worden: *Diaconus Basilius OSB. — Leonidas Fiodoroff — De vita et operibus enarratio* — Rom 1966 — 835 Seiten — in russischer Sprache geschrieben — reiche Bildbeilagen.

Auch die beiden *Zeitschriften* sind weiter erschienen:

«*Bohoslovia*» — 30. Band — Rom 1966 — 156 Seiten — der Band enthält Heft 1 bis 4 der Zeitschrift. Beiträge deutsch, französisch und ukrainisch.

«*Bohoslovia*» — 31. Band — Rom 1967 — das Vierfachheft ist besonders dem Andenken an die vor 100 Jahren erfolgte Heiligsprechung des hl. Josaphat gewidmet. Die Beiträge sind überwiegend in ukrainischer Sprache, zum Teil aber auch in deutscher, italienischer oder lateinischer Sprache geschrieben.

«*Blahovisnik*» — *Litterae-Nuntiae Archiepiscopi Maioris ritus Byzantino-ucraini* — Es handelt sich um das Amtsblatt des Groß-Erzbischofs der ukrainischen ka-

tholischen Kirche. — 3. Jahrgang — 1967 — mit Faksimile des Schreibens Sr. Heiligkeit des Papstes Paulus VI an den Groß-Erzbischof anlässlich des 50 jährigen Priesterjubiläums. — Sprache teils lateinisch, teils ukrainisch. — 139 Seiten.

WEITERE NEU-ERSCHEINUNGEN AUS DEN VERÖFFENTLICHUNGEN DER UKRAINISCHEN KATHOLISCHEN UNIVERSITÄT DES HL. KLEMENS ZU ROM

(*Der Christliche Osten* 1968, 2.)

Berichte über diese Veröffentlichungen haben wir 1966/6, Seite 162 ff., und wieder 1968/1, Seite 12 f., gebracht. In Ergänzung dazu hat uns inzwischen S. Em. Groß-Erzbischof Josef Kardinal Slipyj noch folgende Ergänzungen zukommen lassen:

In der von uns als Reihe III aufgeführten «*Editiones Catholicae Universitatis Ucrainorum S. Clementis Papae — Arbeiten der Philosophisch-Humanistischen Fakultät*» ist als Band 3/4 erschienen: Professor Dr. Olexa Horbatsch: *De manuscripto primi Ucraino-latini vocabularii Arsenii Koreckyj-Satanovskyj et Epiphanii Slavyneckyj typis nunc mandato* — Rom 1968. Auf 298 Seiten wird der Wortlaut des handschriftlich in der Pariser Nationalbibliothek vorhandenen ukrainisch-lateinischen Wörterbuches veröffentlicht, dem nach einer kurzen deutschsprachigen Zusammenfassung bis mit Seite 335 ukrainische Erläuterungen folgen.

In der von uns mit Reihe IV bezeichneten Serie «*Bibliotheca Asctica Ucrainorum cath. Seminarii Clericalis Leopoli — Aszetische Bibliothek des Ukrainischen Katholischen Klerikalseminars Lemberg*» ist als Band X-XI neu erschienen: Josephus Schryvers CSsR, «*Amicus Divinus*» — Rom 1967 — XVI und 271 Seiten.

Endlich hat Groß-Erzbischof Kardinal Slipyj in der von uns als Reihe VI angeführten Serie «*Monumenta Ucrainae Historica collegit Metropolita Andreas Septyckyj*» den 5. Band herausgebracht: Tom. V — 1702-1728. — Rom 1968 — XX und 434 Seiten.

THE THEOLOGICAL AND HISTORICAL WORKS OF CARDINAL JOSEPH SLIPYJ

(L'Osservatore Romano, June 27, 1968)

The first of a series of 12 volumes which will constitute the «*Complete Works*» of His Eminence Joseph Cardinal Slipyj, the major Archbishop of the Ukrainians, will soon appear. Compiled by Professors Mons.

G. Choma and Ivan Jackiv, the volume contains the early works of the author; however, these early works already reflect the author's full intellectual maturity and carry with them the signs of his definite positions in theology and philosophy.

«The Concept of *Life* in the Gospel and I Epistle of St. John» — his masterly work for a doctorate degree presented to the University of Innsbruck in 1918, is one of the eight works of the author in Volume I. After a profound study of the Johannean concept of «life in God», the author concludes that for the reborn in the grace of baptism, eternal life begins here on earth, and it prolongs later in heaven in the beatific vision. Against those who would proceed in this investigation from the divine life in man to the source of life, to God, he held that it is necessary to start from the source of life itself to bring it into the proper light. And against those who were inclined to immoderate separation of the life of grace on earth from the life of glory in heaven, the author affirmed a continuity.

In his important work on the Holy Trinity, «De principio spirationis in SS. Trinitate», Cardinal Slipyj was able to bring out into clear light the positions of the East and the West in the centuries-long controversy regarding the procession of the Holy Spirit.

Writing on the «Contributions of St. Thomas Aquinas towards unity and his influence on Oriental theology», the author wants to prove that St. Thomas and the Scolastics are, in the sphere of human thought, of universal value for the entire humanity, as are Aristotle, Plato and Plotinus with their philosophical systems.

As regards the history of the philosophical and theological growth in the Ukraine, he shows how it has attained to the level of the inexhaustible riches of the western culture and how it has, through the works of that great Metropolitan of Kiev, Peter Mohyla, produced an extraordinary synthesis of eastern and western elements.

In defending the theological aspect of the ecumenical propositions of Father Korolevskij in «L'Uniatisme», Cardinal Slipyj had already at that time traced a clear ecclesiological perspective of ecumenism.

КАРДИНАЛ ЙОСИФ Й УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У РИМІ ПРОМОВА СЕНАТОРА П. ЮЗИКА (Поступ, 20.VIII.1967).

Пригадаймо собі який негайний ефект на світ мала несподівана, неймовірна поява в Римі Митрополита Кир Йосифа Сліпого 9 лютого 1963 року. Преса по цілому світі широко розписалася про знищену, мовчазну Українську Католицьку Церкву й про поневолений, але непе-

реможний український нарід. На Другій Сесії Вселенського Собору з великою радістю, одушевленням і гарячими оплесками привітали українського Мученика й Ісповідника Віри Папа Іван XXIII, Кардинали, Патріярхи, Архiepіскопи й Єпископи. З'явився нагло з поза залізної куртини царства жорстокого большевизму й безбожництва після 18-тьох літ знущання, тюрем, каторжних робіт, голоду, тортур, неначе з мертвих, в дивний й чудесний спосіб.

ВАЖЛИВІСТЬ КАРДИНАЛЬСТВА

Недовго треба було чекати, щоб переконатися, що знаменна поява у вільному світі Митрополита Сліпого була предтечою ще більшої події історичного значення для українського народу. У день 25-ого січня, 1965 року, Папа Павло VI іменував серед 27-ох нових Кардиналів Католицької Церкви Українського Митрополита, Архiepіскопа Львова й Верховного Архiepіскопа Української Католицької Церкви Кир Йосифа Сліпого. Підвищення Українського Ієрарха до ранги Кардинала, найвищим Достойником Вселенської Католицької Церкви після Папи, має величезну важливість для українського народу. Наш Кардинал тепер засідає в колі 102-ох Кардиналів, які репрезентують різних народів цілого світу й вирішують долю понад 500 мільйонів католиків.

Назначення теперішнього нашого українського Кардинала є рідкісною подією. В історії Української Церкви й українського народу було перед теперішнім Достойником трьох Кардиналів: один в 15-ому столітті і двох у 19-ому столітті. Його Емінієнція Кардинал Сліпий є четвертий в Українській Церкві, третій український Кардинал і перший в 20-ому столітті. Всі відіграли видатну роль в церковному й народному житті України.

Першим Кардиналом Української Церкви був Митрополит Ізидор, грек, який був висвячений в 1436 році, Царгородським Патріярхом на Митрополита Києва й всієї Русі, щоб піддержати поєднання з Римом. Очолюючи делегацію около 200 представників Київської Митрополії на Ферраро – Флорентійському Соборі, де представники чотирьох Східніх Патріярхів вели переговори з Папою Євгеном IV в справі поєднання, Митрополит Ізидор підписав акт Унії в Римом в 1439 році, об'єднуючи Візантійську і Римську Церкви. На українських землях ставилися прихильно до Унії, але московський цар і московська Епархія поставилися ворожо й заарештували Митрополита Ізидора. Ворожо виступили проти Унії польський король, що панував у той час над західньою частиною українських земель, і польська Ієрархія. Митрополитові Ізидорові вдалося втекти з Московії на захід. У 1458 році, він зложив уряд Митрополита, а Папа призначив його Кардиналом; опісля став Царгородським

Патріярхом вчасі турецької окупації. Помер у Римі в 1463 році й похований у Ватиканській базиліці.

Треба було чекати 400 років, щоб Українська Церква отримала другого Кардинала, першого для Української Греко-Католицької Церкви й першого українця на цьому високому становищі. Єпископ Перемишля, Галицький Митрополит (від 1816 до 1856 року), Кир Михайло Левицький був призначений на Кардинала в 1856 році, під кінець свого життя, маючи за собою великі заслуги для українського народу. Особливо багато зробив для українського шкільництва в Галичині. Він підготував єпархіяльний синод в 1818 році, що постановив творити парафіяльні школи з українською мовою як викладовою, й видав українські підручники. Греко-Католицька Консисторія взяла опіку над рідними школами й настановила українських катехитів по гімназіях та українські виклади догматики. Митрополит Левицький постарався про катедри богослов'я й катехитики на Львівському Університеті. Ці всі дії приспішили відродження українського народу в Галичині. Кардинал Левицький високо підніс рівень освіти й народу й духовенства.

Третім Кардиналом Української Церкви, а другим українцем, був Кир Сильвестер Сембратович, який був Апостольським Адміністратором від 1882 року до 1885 року, Галицьким Митрополитом від 1885 року до 1895 року й Кардиналом від 1895 року до смерті в 1898 році. Його старанням створено Станиславівську Єпархію в 1895 році й Папа Лев XIII заснував в Римі окрему Колегію для українців греко-католиків. Його ім'я тісно зв'язане з Львівським Собором 1891 року, який перевів деякі церковні реформи. Василіянський Чин сильно заактивізувався, а в 1892 році постав Чин Сестер Служебниць для релігійної, місійної, харитативної й народньої праці.

ПОСЛІДОВНИК МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ

У 1965 році, український нарід дочекався, по 67-ох роках, четвертого Кардинала Української Церкви, а третього з черги українського Кардинала, в особі Митрополита Кир Йосифа Сліпого. Цей великий син Церкви й України є наслідником Великого Митрополита Кир Андрея Шептицького, який змагався за поєднання Української Католицької й Православної Церкви під одним Патріярхатом.

Довголітня, наполеглива служба на церковному полі видвинула побожного священика о. Йосифа Сліпого на Митрополичий престіл. Блискучі досягнення в українській гімназії в Тернополі, на теології у Львові й на університеті в Інсбруці звернули увагу Митрополита Кир Андрея, після повороту з російського заслання у вересні, 1917 року, який тоді висвятив богослова Йосифа на священика. Молодий свяще-

ник продовжував свої богословські студії в Інсбруці, а відтак у Римі, де здобув докторат богослов'я й інші університетські ступені й вивчив також модерні мови — німецьку, італійську, французьку й англійську. У 1921 році, Митрополит іменував його професором богослов'я в Духовній Семінарії у Львові. Як один з основників й голова Богословського Наукового Товариства, він випустив у 1923 році журнал «Богословія» і був його редактором; цей журнал сьогодні виходить у Римі. Як ректор Духовної Семінарії, о. д-р Й. Сліпий перетворив цю інституцію на Богословську Академію в 1929 році, будучи назначений її ректором Митрополитом Шептицьким. Тут він присвятив усю свою увагу вихованню високоосвічених, характерних й сильного духа священиків і студентів, які могли б успішно протиставитись атеїстичним теоріям в Союзному Союзі.

Коли почалася Друга Світова Війна в 1939 році й західні українські землі опинилися під большевицькою окупацією, Митрополит Шептицький, Князь Української Католицької Церкви, поручив Папі Римському цього ревного, працюючого, тихого, чесного й сильного духом священика як свого помічника й наслідника. Папа Пій XII тоді іменував о. Йосифа Сліпого титулярним Архiepіскопом з правом наступства на галицькому митрополичому престолі. Архiepірейське висвячення довершив Митрополит Андрей тайно при співучасті двох Єпископів — Кир Никити Будки, першого Єпископа Української Греко-Католицької Церкви в Канаді й Кир Николая Чарнецького, 22 грудня, 1939 року, у свято Непорочного Зачаття на Свято-Юрській Горі. Через страшні часи війни до смерті хворого Митрополита Андрея, 1 листопада, 1944 року, Кир Йосиф був його правою рукою й виконавцем його плянів, підтримуючи приятні зв'язки з православними братами.

ТЕРНИСТИЙ ШЛЯХ

Тяжка й гірка була доля нового Митрополита й Української Католицької Церкви. Червоні війська перемогли у війні й Західні Українські Землі були прилучені до Советської України під жорстоким большевицьким режимом. Відразу почалася послідовна, інтензивна нагінка у советській пресі на Церкву, а опісля страшне переслідування. З ціллю, щоб знищити Українську Католицьку Церкву, нічю 11 квітня, 1945 року, арештовано Митрополита Йосифа й цілий Єпископат Церкви. У Києві, військовий суд засудив Митрополита й всіх Єпископів на довголітні й каторжні роботи. Заарештовано й вислано на заслання вірне духовенство й підступним способом, большевики зліквідували Церкву на Українських Землях назовні. Лояльне духовенство й вірні пішли в катакомби, так як за часів переслідування первісних християн.

Неможливо знайти відповідних слів, щоб правдиво описати страшні страхіття, що пережив ув'язнений Митрополит, страхіття, що заломили не одного. Треба було бути сильним фізично, щоб переносити ланцюги й кайдани, щоб відробляти каторжну норму довгих годин тяжкої праці на Сибірі, щоб у голоді й холоді безконечно працювати без потрібного відпочинку й сну, й щоб видержати копання, удари в ребра й різні тортури, які тільки рафінована безбожна влада могла придумати в часі 18 років його страждання на сибірському засланні. Треба було мати сильну волю й сильний дух, щоб перетерпіти пониження, наруги, кпини, знущання, насильства, жорстокости й тортури. Треба було бути надлюдським, щоб не заламатися. Треба було мати глибоку й безмежну віру в Бога, Христа, Церкву й Нарід. Митрополит Кир Йосиф Сліпий приніс найбільшу людську жертву на вівтар Божий й на вівтар Українського Народу для спасіння людських душ і свого народу.

НА ШЛЯХУ ДО ПАТРІАРХАТУ

Завдяки Божому провидінню, цей Мученик-Герой вернувся з неволі на волю, щоб здійснити свою місію, перебрану з рук його Попередника, Митрополита Андрея Шептицького. Митрополит Сліпий відразу включився в праці Вселенського Собору, що пристосовував Католицьку Церкву до нових часів й нових обставин, особливо в боротьбі з безбожницьким комунізмом й індуферентизмом. Своїми глибокими богословськими думками, він здобув собі великий авторитет серед єпископів цілого світу й звернув увагу на долю Української Церкви й Українського Народу.

Послідовником Митрополита Шептицького в змаганні за єдність Українських Церков, Митрополит Сліпий консеквентно видвигнув справу створення Українського Патріархату на Вселенському Соборі. Першим кроком Верховного Архiepіскопа був його внесок 11 жовтня 1963 року, « щоб піднести Митрополію Київсько-Галицьку до патріархальної гідности ». Опісля на третій сесії Собору в 1964 році, великою більшістю була одобрена схема про Східні Церкви, з розділом « Про Східніх Патріархів ». Таким чином, Вселенський Собор привернув Патріархам та їхнім Синодам усі власті, які вони мали в історії Церкви, включно з єрегуванням нових Епархій та номінацією Єпископів. Знов Митрополит Сліпий зробив внесок про створення Українського Патріархату, який був прихильно обговорений. Вселенський Собор одобрив справу Східніх Патріархатів, а переведення в життя лишив Апостольській Столиці й Єпископському Синодові, де заступлені Східні Церкви, включно з нашою. Отже створення Українського Патріархату — це справа часу.

Ми надіємось, що Його Емінінція Кардинал Сліпий, здобувши заслужено високу достойність у Католицькій Церкві, скоро стане першим українським Патріярхом.

САМОУПРАВА УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ

Другий Ватиканський Собор, що скінчився в грудні, 1965 року, постановив у дусі єкуменічному, щоб перевести великі реформи в лоні Католицької Церкви і тим способом наблизитися до православних і протестантів з евентуальною ціллю об'єднатися в одній Вселенській Церкві. Папа Іван XXIII і Папа Павло VI зрозуміли, що найскорше повднання може бути між Римською Церквою й Православним Сходом тому, що догматика й обрядові звичаї католиків і православних дуже близькі. Їх найбільше різнить справа адміністраційного характеру — Західня Церква була під сентралізованою владою Папи, а Східні Церкви були децентралізовані, маючи свої самоуправи під владою патріярхів, а лучила їх єдність віри.

Декрет Вселенського Собору про Східні Церкви й їх патріярхальний устрій признає самоуправу Східнім Церквам після їх традиції й історичного розвитку. Це означає, що кожна Східня Церква має бути під проводом Патріярха й керована Патріяршим Синодом, яким мають підлягати все духовенство свого обряду не тільки на території рідній, але всюди по світі, де існують епархії того обряду. Православні загально прийняли рішення позитивно.

Це важливе рішення буде мати величезний вплив на Українську Католицьку Церкву, яка на підставі Берестейської Унії 1596 року є Східньою Церквою об'єднаною з Римом. Вона не мала патріярхальної самоуправи, але підлягала римській конгрегації для Східніх Церков. Ця Конгрегація, яка складалася вбільшості з латинських кардиналів, назначувала всіх українських ієрархів і наставляла всю ієрархію для нашої Церкви по цілому світі. За час існування Української Католицької Церкви, майже 400 років, у нашу Церкву ввійшло багато латинських звичаїв які заступили оригінальні східні українські звичаї і східній спосіб думання.

Тепер, це все має змінитися. Наша Церква має мати патріярхальний устрій, з своєю самоуправою. Синод українських єпископів під владою Верховного Архиепископа, Кардинала Кир Йосифа, який з часом має стати Патріярхом, відповідає за вибрання й наставлення ієрархій для цілої Церкви по цілому світі. Вселенський Собор і Святіший Отець уповноважили провід Української Католицької Церкви, щоб поступенно усунув чужі церковні впливи й привернув оригінальні українські звичаї й спосіб думання Східньої Церкви, так як загально практикувалося на Україні в Княжій Добі і в часі Церковної Унії.

РОЛЯ УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Цю місію, щоб реформувати Українську Католицьку Церкву й відновити чистоту східньо-византійського українського обряду, має послідовно здійснити Верховний Архископ, Кардинал Кир Йосиф, як престолонаслідник Київсько-Галицького Патріярха. Це він має виконати через духовне й освітнє виховання в Українському Католицькому Університеті, на початках у Римі, а опісля, залежно від обставин, у Києві у вільній українській державі, коли вона повстане.

Цей університет був оснований 8 грудня, 1963 року. Тоді Кардинал проголосив назву «Український Католицький Університет імені св. Климентія Папи». Патронат св. Климентія вибраний тому, що цей Папа Римський в першому столітті по Христі згинув мученичою смертю в полудневій Україні, коли на заслання проповідував християнство серед поганів. Коли відбулася велика подія хрещення Руси-України в 988 році, тодішній Папа Римський передав як дарунок Київському Князеві Володимирові Великому частину мощів св. Климентія, які були вложені в Катедральній Десятинній Церкві з великими почестями. Пізніше, коли Митрополит Клим Смолятич був вибраний самостійно проти волі Царгородського Патріярха в 1147 році, він був благословлений мощами св. Климентія. Ім'я св. Климентія тісно зв'язане з відродженням Української Католицької Церкви як східньо-византійська українська церква.

Український Католицький Університет організується на високому науковому й духовному рівні в особливим призначенням для освіти духовних і світських людей, потрібних для відродження Церкви й християнства в Україні й для скріплення Української Католицької Церкви на еміграції в різних краях світу.

НАШІ ШКОЛИ В РИМІ

На щастя, для цього університету вже існує в Римі база української студіюючої молоді. Українська Мала Семінарія, що була відкрита в 1959 році, на взір 8-класових гімназій, провадить повну середньо-шкільну науку в українській мові. Ця єдина в світі українськомовна католицька середня школа, що недалеко університетського будинку, тепер виховує приблизно півтора сотні молоді з Великої Британії, Німеччини, Франції, Америки й з інших країн українського поселення. Частина цієї молоді вступить у священничий і монаший стани, а мабуть більша частина залишиться світськими працівниками й учителями в українських католицьких парафіях, або в українських громадах на еміграції й евентуально в Україні.

У Римі також існує Українська Католицька Духовна Семінарія. Тепер кандидати цієї інституції вчаться в латинських університетах, а доповняють предметами в своїй семінарії. Така Духовна Академія буде афіліована з Українським Католицьким Університетом і буде випускати духовників, які зберегли б українську душу й українську мову в нашій Церкві по цілому світі.

Під оглядом українським, положення в Українській Католицькій Церкві в З'єдинених Державах Америки й в Канаді застрашуюче. Асиміляція привела до того, що наша Церква тратить свій український характер і свою українську душу. Найгірше, що існує великий брак священників, учителів і світських провідників — щирих і відданих українському народові й українській справі.

До помочі й рятунку українським суспільствам у діаспорі, як також українському народові на Рідних Землях, приходить цей університет у Римі. Український Католицький Університет має виховати кадри духовних і світських провідників, щоб зберегти Церкву й народ та поліпшити нашу долю. Українські Духовні Семінарії в наших двох країнах на американському континенті дотепер мусіли висилати своїх кандидатів до римо-католицьких семінарій й університетів на богословські студії. Тепер буде можливо українським богословам закінчити свої студії в Римі українською наукою. До цього університету ми повинні висилати нашу здібну молодь, щоб адобула чисту українську науку, яка опісля вернулася б служити своїй Церкві й своєму народові. Вірю, що наша численна українська католицька еміграція в новому світі розуміє необхідність українського університетського католицького виховання й забезпечить цей університет у Римі матеріально й напливом студіюючої молоді.

ТРЕБА ЄДНОСТИ

Коли завершиться патріархальний устрій (і дав би Бог, щоб це здійснилося так скоро як обставини дозволять) і всі Епархії Української Католицької Церкви по цілому світі прийдуть під одну владу Київсько-Галицького Патріярха та його Святішого Синоду з самих українських Єпископів, тоді вірні будуть певні, що ми дамо собі раду з найтяжчими проблемами тут і в Україні й що з Божою поміччю прийде краще завтра для Церкви й українського народу.

Добро Української Церкви й Українського Народу вимагає від українців об'єднатися довкола нашого найвищого авторитету, яким сьогодні для нас є Первоієрарх Української Католицької Церкви, Кардинал Йосиф Сліпий. Свою незламну віру в Церкву й Нарід він засвідчив своїм героїським мучеництвом на Сибірському засланні. Він опісля за-

явив, що він буде тільки такий сильний, як буде сильний український нарід. Сила народу полягає в вірі, в єдності й в співпраці. В цій історичній хвилі, напередодні нової доби в Українській Церкві й в державницьких змаганнях українського народу, докажім свою єдність і даймо щирю й повну піддержку великій праці, що розпочав цей Богомданий український Провідник.

XIV. ПОМЕРЛИ

УПБ н. Проф. д-р Дмитро Бучинський, ур. 9 квітня 1913, помер 4 листопада 1963 р.

н. Проф. д-р Леонід Соневицький, ур. 25 квітня 1922 р., помер 6 серпня 1966 р.

Належить згадати будівничого і добродія Українського Католицького Університету інж. Вільфорт Балі, ур. 21 квітня 1917 р., помер 4 серпня 1965 р.

Д-р СОФІЯ ПАНКЕВИЧ СМІШКО

д-р Лев Смішко

УПБ Дня 29 листопада 1967 року у Філядельфії відійшла у вічність д-р медицини Софія Смішко, з дому Панкевич.

Покійна родилась 26 жовтня 1902 року у Львові в родині Юліяна Панкевича і Климєнтини з роду Волянських, гербу Амікус. Батько Покійної був артистом-малярем, а мати була довголітньою директоркою Книгарні Наукового Товариства імені Шевченка у Львові. Рідний брат Покійної Іван згинув у бою з більшовиками під Крутами, куди був спрямований як студент Старшинської Школи із Кам'янця Подільського.

Покійна закінчила гімназію у Львові 1920 року і стала студенткою і організаторкою Медичних Курсів, а опісля студенткою Українського Тайного Університету. Ввесь свій час Покійна ділила тоді між наукою і громадською працею для студентів і Тайного Університету, збираючи для цієї цілі фонди і влаштовуючи різні імпрези. Була активним членом таких студентських організацій: Академічна Громада, Медична Громада, Український Студентський Союз, та Українське Допомогове Товариство.

Після невдалого замаху на польського вождя Пілсудського, Покійна разом із групою передових студентів, була арештована польською поліцією, опісля дякуючи старанням д-р С. Шухевича та д-р В. Старосольського звільнена, з порадою виїхати негайно за кордон.

Літом 1922 року Покійна залишила рідний дім, переїхала до Праги, вступила на медичний факультет Карлового Університету, який закін-

чила докторатом з медицини в березні, 1929 року. 1932 року нострифікувала свій диплом на університеті в Кракові.

Повернувшись в рідні сторони, вона працювала професійно як доктор медицини і високий спеціаліст очних недуг ад'юнктом очного відділу Міського Шпиталю у Львові, лікарем Каси Хворих, та лікарем Української Народньої Лічниці.

19 січня 1944 року д-р Софія Смішко, не відриваючись від професійної, громадської і культурної праці, одружилася з товаришем діточих літ, доктором медицини Левом Смішко, після чого обидвоє були змушені залишити рідне місто і виїхати на еміграцію. В Німеччині подружжя Смішко далі продовжувало професійну і громадську працю, з вдячністю від багатьох пацієнтів-емігрантів, аж до часу виїзду до Америки в грудні 1949 року.

На новому місці Покійна не звільнила себе від професійної і громадської праці, працювала в очному шпиталі, і приготувлялась до ще одної нострифікації свого лікарського диплому. Але, на жаль, воєнні переживання, скитальщина, виснажуюча праця і сильно підірване здоров'я спричинили ряд недуг і зламали фізичні сили цієї Жінки — Лікарки — Громадянки. Але не зламали Її духа.

Вщеплену в родинному домі любов до мистецтва, культури, книжки, вона плекала ціле своє життя. Глибоко віруюча християнка-самаританка, несла моральну і матеріальну поміч усім потребуючим. Велика любов до Церкви і Народу та почуття відповідальності за їх долю дали д-р Софії Панкевич Смішко незмірну енергію і силу вже на склоні Її життя віддати ще так багато праці і старань для ідеї Українського Патріярхату і Українського Католицького Університету, якого Меценаткою вона була завжди.

Глибоко стурбована долею Її Церкви-Мучениці, боліючи над сумною дійсністю яку уважно спостерігала до останку свого життя, і залишаючи осамітненого друга свого життя, д-р Софія Смішко відійшла у вічність з вірою у волю Божу над усім.

Нехай світла пам'ять Покійної буде вічною між людьми!

Півтора року по смерті Дружини бл.п. Софії, дня 4 березня 1969 помер її Муж д-р Лев Василь Смішко. Він як і Дружина належать до найбільших прихильників і жертводавців Українського Католицького Університету. Їх імена будуть записані золотими буквами в історії нашого Університету.

Покійний народився у Львові в родині Юліяна і Станислави Кузьмович. 17-літнім хлопцем зголосився до Укр. Галицької Армії і брав активну участь в листопадовому зриві 1918 р. Пізніше, як доброволець-вістун пройшов разом з іншими весь страдальний шлях Української Галицької Армії. По звільненні від війська молодий Лев продовжував гімназійну науку, яку закінчив матурою і записався на медицину в

Українському Тасмному Університеті у Львові. Опісля перенісся до Чехословаччини і в Брні закінчив медицину докторатом і залишився там працювати, як лікар. В 1938 р. перенісся працювати на Закарпаття і брав участь в обороні Срібної Землі.

1942 р. повернувся до Львова, але по двох роках виїмігрував на Захід, а пізніше до ЗСА і працював даліше як лікар-резидент в Філадельфії в лічниці Кенсінгтон як визначний діагностик. Між товаришами-лікарями втішався повагою, а персонал його любив і шанував за милу вдачу. Особливого батька й опікуна в його особі знаходили українці, що лікувалися в тій лічниці.

По смерті дружини д-р Софії в дому Панкевич покійник дуже відчув її втрату. Обидвоє панство Смішко придбали більшу бібліотеку збірку картин та історичних світлин, яку бл.п. д-р. Смішко записав на Український Католицький Університет у Римі.

Д-р Лев і його покійна дружина д-р Софія знали і розуміли вагу науки в своїх школах, бо самі обидвоє студіювали в Українському Тасмному Університеті у Львові аж, доки польська влада не закрила цю Високу Школу.

Покійний д-р Смішко був головою Товариства, за Патріярший Устрій Української Католицької Церкви (Філадельфійського Відділу) і знаним добродієм і меценатом Українського Католицького Університету і собору св. Софії в Римі.

Нехай світла і діла Покійного будуть між людьми вічними.

ЗАКІНЧЕННЯ

Здавати звіти, то дуже важка праця і до деякої міри газардова. Католицький Університет має широкий горизонт і дияпазон і обнимає не лише духовні і матеріяльні ділянки — весь природний світ, але і надприродне об'явлення, і можна занотувати зовнішні факти, але не схопити їх всебічної вартости та впливу.

Університет зачали відвідувати в часі будови й опісля: Кард. А. Дж. Чіконяні, кард. Ю. Депфнер, Кард. Л. Єгер, кард. А. Дель'Аква, кард. А. Саморе, митр. Кир Максим Германюк, митр. Кир Амврозій Сенишин, архисп. Кир Іван, архисп. Кир Гавриїл, єп. Кир Платон, єп. Кир Володимир, єп. Кир Іван (Прашко), єп. Кир Йосиф (Шмондюк), єп. Кир Ярослав, монс. А. Джованеллі, монс. Ді Біяджджо, монс. Маккі, монс. Де Нікольо, протоархимандрит о. А. Великий, д-р Атанас Фіголь, архимандрит А. Мітнахт, архимандрит Мініші, о. Ван Стратен, п. Йосиф Лисогір, президент УНС, о. пралат д-р Василь Кушнір, президент КУК, пані Ірина Павликовська, президентка Ліги Українських Католицьких Жінок Канади, професори і науковці, великі і малі семінаристи і багато груп паломників з Європи і з Америки.

Цей звіт подає в головних зарисах творчість і діяльність Українського Католицького Університету ім. св. Климентія Папи, може в деяких деталях, з різних причин, не вповні точний. З окрема ще передчасно оповідати про все точно. Все ж таки він дає загальне поняття про початок своєї творчої праці впродовж 5 літ мимо всіх неімовірних перешкод і труднощів. Кожна об'єктивна людина признає її вагу і вартість. Одним словом це поважний дорібок, з яким приходить Український Католицький Університет до Українського Католицької Церкви, українського народу і наукового світу, здвигнений жертвами українського народу і чужих прихильників, як свідомством на право громадянства.

З М І С Т

I.	Постання і організація	3
II.	Професорська колегія	12
	1) Теологічний Факультет	12
	2) Філософічно-гуманістичний Факультет	29
	3) Факультет природничих і математичних наук	107
	4) Факультет Правничий і Суспільних наук	107
III.	Виклади	150
IV.	Слухачі	157
V.	Філія філософічно-гуманістичного Факультету в Буенос Айрес, в Аргентині	168
VI.	Книгозбірня — бібліотека	213
VII.	Музей	219
VIII.	Архів	224
IX.	Площа і будинок університету	225
X.	Собор Божої Премудрости	234
XI.	Наукові праці і видання	232
XII.	Адміністративна частина	236
XIII.	Університет у відгомоні на зовні	240
XIV.	Померли	237
	Закінчення	290

НАШІ ВИДАННЯ
NOSTRAE EDITIONES

1. MONUMENTA UCRAINAE HISTORICA, collegit Metropolitae Andreas Šeptyckyj, vol. I. Romae 1964, p. XXIV+350. Doll. 10.
2. MONUMENTA UCRAINAE HISTORICA, collegit Metropolitae Andreas Šeptyckyj, vol. II. Romae 1965, p. XX+360. Doll. 10.
3. MONUMENTA UCRAINAE HISTORICA, collegit Metropolitae Andreas Šeptyckyj, vol. III. Romae 1966, p. XVI+400. Doll. 10.
4. MONUMENTA UCRAINAE HISTORICA, collegit Metropolitae Andreas Šeptyckyj, vol. IV. Romae 1967, p. XIX+380. Doll. 10.
5. MONUMENTA UCRAINAE HISTORICA, collegit Metropolitae Andreas Šeptyckyj, vol. V. Romae 1968, p. XX+434. Doll. 10.
6. MONUMENTA UCRAINAE HISTORICA, collegit Metropolitae Andreas Šeptyckyj, vol. VI. Romae 1968, p. XVI+392. Doll. 10.
7. MONUMENTA UCRAINAE HISTORICA, collegit Metropolitae Andreas Šeptyckyj, vol. VII. Romae 1969, p. XVI+388. Doll. 10.
8. MONUMENTA UCRAINAE HISTORICA, collegit Metropolitae Andreas Šeptyckyj, vol. VIII. Romae 1970, p. XV+284. Doll. 10.
9. MONUMENTA UCRAINAE HISTORICA, collegit Metropolitae Andreas Šeptyckyj, vol. IX-X, Romae, 1971, p. XX+1000. Doll. 20
10. Wasył Lencyk, *The Eastern Catholic Church and Czar Nicholas I.* Romae-New York 1965, p. XIII+148. Doll. 5
11. О. д-р Ісидор Нагаєвський, *Історія Римських Вселенських Архієпископів*, частина I. (*Historia Romanorum Catholicorum Pontificum. pars I.*) Мюнхен 1964, стор. 363. Doll. 8.
12. Проф. Микола Чубатий, *Історія християнства на Русі-Україні*, том I. (*De historia christianitatis in antiqua Rus-Ucraina, vol. I.*) Рим-Нью Йорк 1965, стор. XI+816. Doll. 10.
13. О. Михайло Кравчук, *Книга Псалмів.* (*Liber Psalmorum.*) Рим, 1966, стор. 240. Doll. 5
14. Проф. д-р Олекса Горбач, *Три Церковнослов'янські Літургичні рукописні Тексти Ватиканської Бібліотеки.* (*Tres Textus Liturgici Linguae Ecclesiasticae (Paleo) - Slavicae in Manuscriptis Vaticanis.*) Рим 1966, стор. 160. Doll. 5

15. О. д-р. Мирослав Марусин, *Чини Святительських Служб в Київському Евхології з початку XVI ст.* (Ordinum Pontificalium in Euchologio Kioviensi saec. XVI expositio). Рим 1966, стор. XVIII + 210. Doll. 6.
16. Український Католицький Університет ім. св. Климента Папи і його правна основа. (De Universitate Catholica Ucrainorum a S. Clemente Papa eiusque fundamento iuridico). Рим 1967, стор. 32. Doll. 2.
17. «Обнова» Організація Української Католицької Університетської молоді, Академічних товариств і її статуту. (De organizatione ucrainicae catholicae iuventutis universitariae, academicarum societatum eorumque statutis expositione). Рим 1967, стор. 35. Doll. 2.
18. Проф. д-р Олекса Горбач, *Перший рукописний українсько-латинський словник Арсенія Корецького-Сатановського та Епіфанія Славинецького.* (De manuscripto primi ucraino-latini vocabularii Arsenii Korec'kyj-Satanovs'kyj et Eriphanii Slavynec'kyj typis nunc mandato). Рим 1968, стор. 335. Doll. 6.
19. О. проф. д-р Ісидор Нагаєвський, *Історія Римських Вселенських Архиєреїв*, частина II. (Historia Romanorum Catholicorum Pontificum, pars II). Рим 1967, стор. 600. Doll. 10.
20. Кард. Йосиф, *Твори*, зібрали о. проф. д-р Іван Хома і о. Іван Яцків, том I. (Card. Josephus, Opera omnia, collegerunt Johannes Choma et Johannes Jackiw, vol. I). Рим, 1968, стор. 423. Doll. 10.
21. Кард. Йосиф, *Твори*, зібрали о. проф. д-р Іван Хома і о. Іван Яцків, том II. (Card. Josephus, Opera omnia, collegerunt Johannes Choma et Johannes Jackiw, vol. II). Рим, 1969, стор. 316. Doll. 10.
22. Кард. Йосиф, *Твори*, зібрали о. проф. д-р Іван Хома і о. д-р Юрій Федорів, том III-IV. (Card. Josephus, Opera omnia, collegerunt Johannes Choma et Georgius Fedoriw, vol. III-IV). Рим 1970, стор. 950. Doll. 20.
23. DR. EUGENIUS KAMINSKYJ, De potestate Metropolitaram Kioviensium-Halicensium, (a. 1596-1805), Romae 1969, p. 180. Doll. 6.
24. JULIUS KUBINYI, S.T.D. The History of Prjašiv Eparchy, Romae, 1970, p. 216. Doll. 5.
25. Проф. д-р Михайло Соневицький *Історія грецької літератури*, I том (Litterarum graecarum historia), vol. I Рим 1970, стор. 681 Doll. 15.